सत्यमेव जयते

జలయజ్ఞంపై

భారత కంప్ట్రోలర్ మరియు ఆడిటర్ జనరల్ నివేదిక

ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వము

2012లో 2వ నివేదిక

జలయజ్ఞంపై

భారత కంప్ట్రోలర్ మరియు ఆడిటర్ జనరల్

నివేదిక

ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వము

2012 లో 2వ నివేదిక

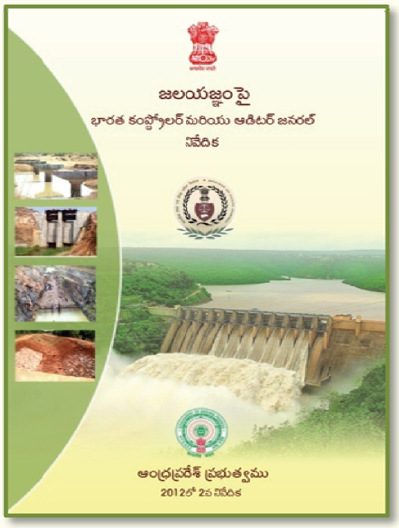

విషయ సూచిక

	పేరా	పేజీ
ముందుమాట		v
కార్య సంగ్రహం		vii
అధ్యాయం-1 అవలోకనం		
పరిచయం	1.1	1
'జలయజ్ఞం' అంటే ఏమిటి?	1.2	1
సంస్థాగత నిర్మాణం	1.3	2
అధ్యాయం-2 ఆడిట్ విధివిధానాలు		
నేపథ్యం	2.1	3
ఆడిట్ లక్ష్యాలు	2.2	3
ఆడిట్ ప్రామాణికంగా తీసుకున్న అంశాలు	2.3	4
ఆడిట్ పరిధి	2.4	4
ఆడిట్ నిర్వహణలో అనుసరించిన పద్ధతి	2.5	4
అధ్యాయం-3 ప్రణాళికా రచన		
ప్రాజెక్టుల రూపకల్పన	3.1	6
ప్రాజెక్టుల క్లియరెన్సులు	3.2	15
విద్యుత్తు అవసరాలు	3.3	20
అధ్యాయం-4 టెండర్ల ప్రక్రియ, కాంట్రాక్టుల నిర్వహణ		
ఈపీసీ కాంట్రాక్టు విధానం	4.1	23
గుత్తేదారు సంస్థల 'ఎంప్యానెల్‌మెంట్'	4.2	25
మూల్యాల అంచనా	4.3	30
టెండర్ల ప్రక్రియ	4.4	40
స్పెసిఫికేషన్లు/డిజైన్లు/ఒప్పందాల్లో మార్పులు	4.5	44
మొబిలైజేషన్ అడ్వాన్సులు - ప్రభుత్వ నిధుల దిగ్బంధం	4.6	50

	పేరా	పేజీ
అధ్యాయం-5 ప్రాజెక్టుల అమలు		
సాగునీటి సామర్థ్యాన్ని కల్పించడం	5.1	53
ప్రాజెక్టులు పూర్తికాకపోవడానికి కారణాలు	5.2	56
ప్రాజెక్టుల అమలు తీరు	5.3	60
పోలవరం	5.3.1	61
వంశధార ప్రాజెక్టు - రెండవ స్టేజి	5.3.2	63
తోటపల్లి బ్యారేజి ప్రాజెక్టు	5.3.3	65
వెంకటనగరం పంపింగ్ పథకం	5.3.4	66
భూపతిపాలెం రిజర్వాయరు ప్రాజెక్టు	5.3.5	67
గాలేరు నగరి	5.3.6	69
హంద్రీ నీవా	5.3.7	72
వెలిగొండ	5.3.8	74
చిత్రావతి బ్యాలెన్సింగ్ రిజర్వాయర్ కుడి కాలువ ఎత్తిపోతల పథకం	5.3.9	77
పులివెందుల బ్రాంచ్ కాలువ ఆధునికీకరణ, సూక్ష్మ సేద్యం	5.3.10	78
సోమశిల స్వర్ణముఖి లింకు కాలువ	5.3.11	79
దేవాదుల	5.3.12	81
నెట్టెంపాడు	5.3.13	84
ఇందిరాసాగర్ దుమ్ముగూడెం	5.3.14	86
రాజీవ్ దుమ్ముగూడెం	5.3.15	87
దుమ్ముగూడెం నాగార్జునసాగర్ టెయిల్ పాండ్	5.3.16	88
శ్రీశైలం ఎడమ గట్టు కాలువ సొరంగం పథకం	5.3.17	89
ఎల్లంపల్లి	5.3.18	92
ప్రాణహిత - చేవెళ్ళ	5.3.19	93
శ్రీ కొమరం భీమ్	5.3.20	96
శ్రీరాంసాగర్ ప్రాజెక్టు రెండవ స్టేజి	5.3.21	97
కంతనపల్లి	5.3.22	98
అధ్యాయం-6 సారాంశం		100
అనుబంధాలు		103
పొడి అక్షరాల వివరణ		125

అనుబంధాలు

		పేరా	పేజీ
2.1	(ఎ) గతంలో తనిఖీ చేసిన ప్రాజెక్టులు, వాటి పరిశీలనలో కనుగొన్న ప్రధాన అంశాలు	2.1	103
	(బి) గత ఆడిట్ నివేదికలలో చేసిన సిఫార్సులు	2.1	105
2.2	ఆడిట్ పరిశీలన కోసం ఎంపికచేసుకున్న ప్రాజెక్టులు, ప్యాకేజీ ల వివరాలు	2.5.1	107
3.1	మచ్చుకు తనిఖీ చేసిన ప్రాజెక్టుల ఆమోదాలు/అనుమతుల స్థితి (2012 జూలై నాటికి)	3.2	108
3.2	జలయజ్ఞం కింద చేపట్టిన ఎత్తిపోతల ప్రాజెక్టులకు విద్యుత్తు అవసరాలు	3.3	109
4.1	మొదటి, రెండవ క్యాటగిరీల కింద మూడు కంటే ఎక్కువ ప్యాకేజీల కాంట్రాక్టులు పొందిన ఎంప్యానల్ కాంట్రాక్టు సంస్థలు	4.2.1	111
4.2	ఒక్క బిడ్ మాత్రమే వచ్చిన కేసులలో వాటిని అంగీకరించిన ప్యాకేజీల వివరాలు	4.4.3	112
4.3	గుత్తేదారు సంస్థల భారాన్ని ప్రభుత్వం స్వీకరించడం	4.5	113
5.1	ఆడిట్ మచ్చుకు తనిఖీ చేసిన ప్యాకేజీ లలో జాప్యాల వివరాలు (2012 సెప్టెంబరు నాటికి)	5.3	114

భారత రాజ్యాంగంలోని 151వ అధికరణాన్ని అనుసరించి గవర్నర్‌కు సమర్పించడం కోసం ఈ నివేదికను రూపొందించడమైంది. ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో 2004-05 నుండి 2011-12 మధ్యకాలంలో అమలు చేసిన 'జలయజ్ఞం' పై ఆడిట్ సమీక్షా ఫలితాలు ఈ నివేదికలో ఉన్నాయి. వెనుకబడిన, గిరిజన, కరవు పీడిత ప్రాంతాలలో రిజర్వాయర్ల నిర్మాణం, ఎత్తిపోతల పథకాలతో కూడిన సాగునీటి సదుపాయాలను అభివృద్ధి చేయడం ద్వారా 97.46 లక్షల ఎకరాల ఆయకట్టు కల్పించడం, 22.53 లక్షల ఎకరాల ఆయకట్టును స్థిరీకరించడం ఈ కార్యక్రమం ఉద్దేశం.

ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వం 'జలయజ్ఞం' కింద చేపట్టిన సాగునీటి ప్రాజెక్టుల్లో కొన్నింటిని 2006-07, 2008-09, 2009-10 సంవత్సరాలకు సంబంధించిన భారత కంప్ట్రోలర్ మరియు ఆడిటర్ జనరల్ నివేదికల్లో చర్చించడమైంది. గత ఆడిట్‌లలో కొన్ని విడి ప్రాజెక్టుల అమలు తీరు, గోదావరీ జలాల వినియోగ ప్రాధికార సంస్థ పనితీరు, సత్వర సాగునీటి ప్రయోజన కార్యక్రమం, మూడోపక్ష నాణ్యతా నియంత్రణల అమలు తీరులను పరిశీలించడం జరిగింది. ప్రస్తుత ఆడిట్ సమీక్షలో, ఈ కార్యక్రమం కింద ప్రకటించిన లక్ష్యాలను సాధించడంలో కీలకమైన అంశాలను పరిశీలించడం ద్వారా మొత్తంగా 'జలయజ్ఞం' కార్యక్రమం అమలులోని విస్తృత, స్థూల అంశాలపై ఆడిట్ దృష్టి సారించడమే కాకుండా, మచ్చుకు తనిఖీ చేసిన 26 ప్రాజెక్టుల అమలుకు సంబంధించి, నిర్దిష్టమైన పరిశీలనలను కూడా వెల్లడి చేయడం జరిగింది.

భారత కంప్ట్రోలర్ మరియు ఆడిటర్ జనరల్ జారీ చేసిన ఆడిట్ ప్రమాణాలకు అనుగుణంగా ఈ ఆడిట్‌ను నిర్వహించడం జరిగింది. 2012 జూలైలో జరిగిన సమీక్షానంతర సమావేశంలో రాష్ట్ర ప్రభుత్వం/నీటిపారుదల శాఖ వెలిబుచ్చిన అభిప్రాయాలనూ, వారి రాతపూర్వక సమాధానాలనూ పరిగణనలోకి తీసుకొన్న తర్వాతే ఈ నివేదికను ఖరారు చేయడమైంది.

ఈ ఆడిట్ నిర్వహణలో నీటిపారుదల - ఆయకట్టు అభివృద్ధి శాఖ అందించిన సహకారానికి ఆడిట్ ధన్యవాదాలు తెలుపుతోంది.

ఈ తెలుగు నివేదికలో ఏమైనా సందేహాలుంటే అనువాదానికి మూలమైన ఆంగ్ల నివేదికను అధికారికంగా తీసుకోగలరు.

కార్య సంగ్రహం

1 నేపథ్యం

'జలయజ్ఞం', ఆశించిన ఆర్థిక - సామాజిక ప్రయోజనాల పరంగానూ, బడ్జెట్ కేటాయింపులలో ఇచ్చిన ప్రాధాన్యతల పరంగానూ, ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వం చేపట్టిన అతి ముఖ్యమైన, ప్రతిష్ఠాత్మకమైన కార్యక్రమం. ఈ కార్యక్రమంలో 86 ప్రాజెక్టులను చేర్చగా, అందులో 44 భారీ ప్రాజెక్టులు, 30 మధ్యతరహా ప్రాజెక్టులు, 4 వరదగట్లు, 8 ఆధునికీకరణ పనులు ఉన్నాయి. వీటి మొత్తం అంచనా వ్యయం ₹1.86 లక్షల కోట్లు. వీటిలో ₹2,139 కోట్ల అంచనా విలువగల 12 ప్రాజెక్టులను 2004-05 కు ముందే చేపట్టినా, సత్వరం పూర్తి చేయడానికి వీటిని జలయజ్ఞం కిందకు తీసుకొచ్చారు. మిగతా 74 ప్రాజెక్టులను మొత్తం ₹1,83,470 కోట్ల అంచనాతో 2004-05 నుండి 2008-09 మధ్య ఆమోదించారు. రాష్ట్రంలోని తెలంగాణ, రాయలసీమలలో, ప్రత్యేకించి వెనుకబడిన ప్రాంతాలు, బీడువారిన వర్షాభావ ప్రాంతాల్లో సాగునీటి మౌలిక వసతులను పెంపొందించడం ద్వారా 97.46 లక్షల ఎకరాల కొత్త ఆయకట్టును అభివృద్ధి చేయడం, ఇదివరకే ఉన్న 22.53 లక్షల ఎకరాల ఆయకట్టును స్థిరీకరించడం ఈ కార్యక్రమ లక్ష్యం. దీంతోపాటు, రాష్ట్ర జనాభాలో నాలుగో వంతుకు తాగునీరందించడం, 2700 మెగావాట్ల విద్యుదుత్పత్తిని సాధించడం కూడా దీని లక్ష్యం. రాష్ట్రంలోని ఎనిమిది కోట్ల జనాభాలో అధిక భాగం తమ జీవనోపాధికి వ్యవసాయాన్నే నమ్ముకోవటం, సగానికిపైగా సాగుభూమి వర్షాలపైనే ఆధారపడుతున్న నేపథ్యంలో నీటిపారుదల రంగానికి ప్రభుత్వం కల్పించిన ప్రాధాన్యత ఎంతో సమయోచితం, ప్రశంశనీయం.

రాష్ట్రంలోని సాగునీటి ప్రాజెక్టులను భారత కంప్ట్రోలర్ మరియు ఆడిటర్ జనరల్ ప్రతి ఏటా సమీక్షిస్తున్నారు. 2004-2010 మధ్యకాలంలో 18 ప్రాజెక్టులను పరిశీలించడం జరిగింది. దాదాపుగా ఈ ప్రాజెక్టులన్నీ జలయజ్ఞంలో భాగమే. వీటిని రాష్ట్ర శాసనసభలోని ప్రజాపద్దుల సంఘం ప్రస్తుతం చర్చిస్తోంది. గత ఆడిట్ నివేదికల్లో, ఆయా ప్రాజెక్టుల అమలు, ఈపీసీ[1] కాంట్రాక్టింగ్ విధానం, పనుల పరిధి, స్పెసిఫికేషన్లు, డిజైన్లు మొదలైనవాటిలో వచ్చే మార్పులకు సంబంధించి ఒప్పందాల్లో ప్రభుత్వ ప్రయోజనాలను కాపాడేలా తగిన నిబంధనలను చేర్చాల్సిన ఆవశ్యకత వంటి అంశాలను ప్రస్తావించడమైంది. ఐతే, స్థిరమైన ఒప్పందం విలువ ప్రాతిపదికన అప్పగించే ఈపీసీ వంటి కాంట్రాక్టులకు ఇవి వర్తించవంటూ ప్రభుత్వం ఆ అంశాలపై దిద్దుబాటు చర్యలు చేపట్టలేదు. కాంట్రాక్టులను అప్పగించే ముందు భూసేకరణ పూర్తి చేయకపోవటం, కేంద్ర జలసంఘం, పర్యావరణ-అటవీ మంత్రిత్వశాఖ, గిరిజన వ్యవహారాల మంత్రిత్వశాఖల అనుమతులు పొందకపోవడం వల్ల, పనుల్లో జాప్యాలతో పాటు ప్రాజెక్టు వ్యయం కూడా పెరగడం లాంటి పర్యవసానాల గురించి కూడా గత నివేదికల్లో ఆందోళన వ్యక్తం చేయడమైంది. ప్రస్తుత ఆడిట్‌లో, జలయజ్ఞం కార్యక్రమం కింద 2004-05 నుండి చేపట్టిన వివిధ సాగునీటి ప్రాజెక్టులను సమీక్షించడమే కాకుండా, మొత్తం కార్యక్రమం అమలుకు సంబంధించిన స్థూల ప్రణాళికారచన, ప్రాజెక్టులకు అవసరమైన నీరు, విద్యుత్తుల లభ్యత, ప్రాజెక్టు స్థాయిలో సమగ్ర ప్రణాళిక, వివిధ ప్యాకేజీ లకు సంబంధించిన టెండర్ల ప్రక్రియ, కాంట్రాక్టుల నిర్వహణ, ప్రాజెక్టుల అమలు లాంటి పలు ఇతర అంశాలను కూడా సమగ్రంగా చర్చించడమైంది.

[1] ఇంజనీరింగ్, ప్రొక్యూర్‌మెంట్, కన్‌స్ట్రక్షన్

2011 జూన్ - డిసెంబరు మధ్య నిర్వహించిన ప్రస్తుత తనిఖీలో, జలయజ్ఞం కింద చేపట్టిన 74 భారీ, మధ్య తరహా సాగునీటి ప్రాజెక్టుల్లో 26 ప్రాజెక్టులను పరిశీలించడం జరిగింది. కొత్త ఆయకట్టుని కల్పించడం, ప్రస్తుత ఆయకట్టును స్థిరీకరించడం, తాగునీటి వసతి, విద్యుదుత్పాదనలు జలయజ్ఞం లక్ష్యాలే అయినా, ప్రస్తుత ఆడిట్ సమీక్షలో సాగునీటి ప్రాజెక్టులపైనే ప్రధానంగా దృష్టి సారించడం జరిగింది. గతంలో, ఈ ప్రాజెక్టుల్లో కొన్నింటిని విడివిడిగానూ లేదా సత్వర సాగునీటి ప్రయోజన కార్యక్రమం, గోదావరి జలాలవినియోగ అథారిటీలపై సమీక్షలలో భాగంగానూ ఇంకా మొబిలైజేషన్ అడ్వాన్సులు, సాగునీటి ప్రాజెక్టులలో మూడోపక్షం నాణ్యతా నియంత్రణ వంటి నిర్దిష్ట విషయాలపై చేసిన ఆడిట్‌లలో భాగంగానూ పరిశీలించడం జరిగింది. గతంలో పేర్కొన్న ఆడిట్ పరిశీలనలేవీ ప్రస్తుత నివేదికలో మరోసారి ప్రస్తావించడంలేదు. ఈ ఆడిట్ సమీక్షలో వెల్లడైన కొన్ని ముఖ్యమైన విషయాలను ఈ కింద వివరించడం జరిగింది.

2 ప్రణాళికా రచన

ఎన్నో ఏళ్ళుగా ప్రతిపాదనల్లో ఉన్న పలు ప్రాజెక్టులు జలయజ్ఞంలో భాగమయ్యాయి. మరికొన్నింటిని ఈ కార్యక్రమం కింద కొత్తగా చేపట్టడం జరిగింది. ఐతే, జలయజ్ఞం కిందికి ఎప్పుడు చేర్చినప్పటికీ ప్రాజెక్టులను సరైన ప్రణాళిక లేకుండానే చేపట్టారని మచ్చుకు ఎంపిక చేసుకున్న ప్రాజెక్టుల పరిశీలనలో వెల్లడయింది. ముఖ్యంగా కృష్ణా, పెన్నా నదులపై చేపట్టిన ప్రాజెక్టుల విషయంలో ప్రణాళికా లోపం మరింత స్పష్టంగా కనిపిస్తోంది. ఈ ప్రాజెక్టులను విజయవంతంగా అమలు చేయటానికి అవసరమయ్యే నీటి పరిమాణం వాస్తవంగా లభ్యమయ్యే దాని కన్నా చాలా ఎక్కువ. ఈ విషయం రాష్ట్ర ప్రభుత్వం దృష్టిలో ఉన్నందున ఆ రెండు నదుల మిగులు/వరద జలాలను వినియోగించుకోవాలని ప్రతిపాదించింది. ఐతే, ప్రతి ఏటా సగటున ఎన్ని రోజులపాటు వరద ప్రవాహం ఉంటుందో అంచనా వేయడానికి ఈ నదుల వరద ప్రవాహాల సమాచారాన్ని విశ్లేషించారని తెలిపే ఆధారాలేవీ ఆడిట్‌కు సమర్పించిన రికార్డుల్లో లేవు. కృష్ణా నది వరదజలాలను వినియోగించుకునే వివిధ ప్రాజెక్టులను డిజైన్ చేయడం కోసం పరిగణించిన వరద రోజుల సంఖ్య కూడా ఒకేలా లేదు. 1997 జూలైలో గాలేరు - నగరి ప్రాజెక్టు సాధ్యాసాధ్యాలను పరిశీలించడం కోసం రాష్ట్ర ప్రభుత్వం నియమించిన నిపుణుల కమిటీ, కృష్ణా నదిలో వరద నీరు అందుబాటులో ఉండేది కేవలం 30 రోజులేననీ, అది కూడా 40 శాతం విశ్వసనీయతతో మాత్రమేననీ అభిప్రాయపడింది. ఈ నిపుణుల కమిటీ పరిశీలనలను పరిగణనలోకి తీసుకుంటే, కృష్ణా నది వరద జలాలపై ఆధారపడి చేపట్టిన కొన్ని ప్రాజెక్టులకు అవసరమయ్యే నీటి కన్నా 30 రోజులలో లభ్యమయ్యే వరదనీరు చాలా తక్కువ కనుక, వాటి మనుగడ సాధ్యం కాకపోవచ్చు. గాలేరు - నగరి, వెలిగొండ, శ్రీశైలం ఎడమ గట్టు కాలువ ప్రాజెక్టుల విషయంలో రాష్ట్ర ప్రభుత్వం దీర్ఘకాలిక ప్రాతిపదికన స్పష్టమైన, ఖచ్చితమైన నీటి లభ్యతను రుజువు చేయలేకపోయిందన్న కారణంతో కేంద్ర జల సంఘం ఈ ప్రాజెక్టుల ప్రతిపాదనలను తిప్పి పంపడం కూడా ఇదే విషయాన్ని బలపరుస్తోంది.

(పేరా 3.1)

మచ్చుకు తనిఖీ చేసిన ప్రాజెక్టుల్లో, దాదాపు అన్ని ప్రాజెక్టులనూ తగిన అనుమతులు పొందకుండానే చేపట్టడమూ, కాంట్రాక్టులను అప్పగించడమూ జరిగింది. ఆ విధంగా, ప్రణాళికా సంఘం నుంచి పెట్టుబడుల అనుమతి లేకుండా 24 ప్రాజెక్టులు, పర్యావరణ - అటవీ మంత్రిత్వ శాఖ నుంచి అటవీ అనుమతి లేకుండా 21 ప్రాజెక్టులు, పర్యావరణ అనుమతి లేకుండా18 ప్రాజెక్టులు, కేంద్ర జల సంఘం నుంచి సూత్రప్రాయ అంగీకారం రాకుండా 16 ప్రాజెక్టులు, గిరిజన వ్యవహారాల మంత్రిత్వ శాఖ నుంచి పునరావాస - పునర్నిర్మాణ సంబంధమైన అనుమతి రాకుండా 14 ప్రాజెక్టులను చేపట్టారు. అంతేకాకుండా, 11 ప్రాజెక్టులను సమగ్ర ప్రాజెక్టు నివేదికలు లేకుండానూ, మరో 4 ప్రాజెక్టులను కనీసం సాధ్యాసాధ్యాల అధ్యయనం కూడా చేయకుండానే చేపట్టారు.

(పేరా 3.2)

జలయజ్ఞంలోని 74 సాగునీటి ప్రాజెక్టుల్లో, 31 ఎత్తిపోతల పథకాలున్నాయి. ముఖ్యంగా కృష్ణా, గోదావరి నదుల మీద చేపట్టిన ఈ పథకాలకు అవసరమయ్యే విద్యుత్తు, రాష్ట్రం మొత్తం విద్యుదుత్పాదన సామర్థ్యంలో సుమారు 54.43 శాతంగానూ, అలాగే రాష్ట్రంలో వినియోగమయ్యే మొత్తం విద్యుత్తులో సుమారు 30.93 శాతంగానూ లెక్క తేలుతోంది. ఆంధ్రప్రదేశ్ విద్యుత్తు కొరతనెదుర్కొంటున్న రాష్ట్రం. ప్రస్తుత స్థాయిలో రాష్ట్రం మొత్తం మీద సగటున రోజుకు వినియోగిస్తున్న విద్యుత్తు కన్నా కొత్త ఎత్తిపోతల పథకాలకు పంపింగ్ సీజన్‌లో రోజూ అవసరమయ్యే సగటు విద్యుత్తు 18.64 మిలియన్ యూనిట్లు ఎక్కువ. ప్రస్తుత సంవత్సరం కూడా రాష్ట్రంలో తీవ్రమైన విద్యుత్తు కొరత ఉంది. 2012 ఏప్రిల్ నుండి సెప్టెంబరు మధ్యకాలంలో డిమాండుకూ, సరఫరాకూ మధ్య ఉన్న అంతరం 7,413 మిలియన్ యూనిట్లు. ఇది మొత్తం డిమాండులో 15.34 శాతం. పైగా, రాష్ట్ర ప్రభుత్వం విద్యుత్తును చాలా అధిక రేట్లతో కొనుగోలు చేయాల్సివస్తోంది. ఈ నేపథ్యంలో, ఎత్తిపోతల పథకాలన్నింటికీ అవసరమైన విద్యుత్తును సమకూర్చడం, వీటి ద్వారా రైతులకు సాగునీరందించడం రాష్ట్ర ప్రభుత్వానికి పెను సవాలుగా పరిణమించవచ్చు.

(పేరా 3.3)

3 కాంట్రాక్టుల నిర్వహణ

జలయజ్ఞం కింద చేపట్టిన ప్రాజెక్టుల్లోని పనుల కాంట్రాక్టులన్నింటినీ ఈపీసీ విధానంలో టర్న్‌కీ ప్రాతిపదికన అప్పగించారు. ఐతే, టెండర్లు - కాంట్రాక్టుల ప్రక్రియలో పారదర్శకత లోపించింది. ప్రభుత్వ ఆర్థిక ప్రయోజనాలను సరైన రీతిలో పరిరక్షించ లేదు. వివరాలు ఇలా ఉన్నాయి :

- ప్రభుత్వం అనుసరించిన ఈపీసీ కాంట్రాక్టు విధానం, ఇలాంటి కాంట్రాక్టులకు సంబంధించి కన్సల్టింగ్ ఇంజనీర్ల అంతర్జాతీయ సమాఖ్య (ఫిడిక్) సూచించిన విధానంతో పోలిస్తే పలు విషయాలలో భిన్నంగా ఉంది.

  (పేరా 4.1)

- కాంట్రాక్టర్ల ఎంప్యానల్‌మెంటుకు నిర్దేశించిన అర్హతా ప్రమాణాలు సాంప్రదాయక టెండర్ల ప్రక్రియలో పాటించేంత కఠినంగా కూడా లేవు. కొన్ని కాంట్రాక్టు సంస్థలు, ప్రత్యేకించి తమలో తామే పలు ఉమ్మడి సంస్థలుగా ఏర్పడడం ద్వారా అనేక ప్యాకేజీలను దక్కించుకున్నాయి.

  (పేరా 4.2)

- జలయజ్ఞం కింద చేపట్టిన పనుల కాంట్రాక్టులన్నీ వివిధ అంశాల సమ్మిళితం. ఇందులో, కాంట్రాక్టర్లు టర్న్‌కీ పద్ధతిన పూర్తిస్థాయి సర్వే - ఇన్వెస్టిగేషన్‌లు చేయడం, డిజైన్లను రూపొందించడం, పనులు చేపట్టడం, వీటన్నింటికీ కలిపి ఒక స్థిరమైన ధరను కోట్ చేయాలి. వ్యయాన్ని అంచనా వేసి గుత్తేదార్లు సమర్పించే బిడ్లను పోల్చి చూడడం కోసం నీటి పారుదలశాఖ అంతర్గత (ఐబీఎమ్) అంచనాలను రూపొందించింది. ఈపీసీ కాంట్రాక్టుల్లో ఐబీఎమ్ అంచనాల తయారీకి ప్రభుత్వం ఎలాంటి మార్గదర్శకాలనూ రూపొందించలేదు. మచ్చుకు తనిఖీ చేసిన ప్రాజెక్టులలో అనేక సందర్భాల్లో పరిమాణాలనూ, ధరలనూ ఎక్కువగా చూపటం, రాయితీలు వర్తించే పన్నులు, సుంకాలను కూడా కలపటం వంటి వాటి ద్వారా ఐబీఎమ్‌లను పెంచారు. మచ్చుకు తనిఖీ చేసిన ఉదంతాలలో ఈవిధంగా ₹3129.51 కోట్ల మేర ఐబీఎమ్‌లు పెరిగాయి. పనుల ప్యాకేజీలను అప్పగించేముందు బిడ్లలో కోట్ చేసిన ధరలను ఇలా పెంచిన అంచనాలతోనే పోల్చి చూసినందున దీని ప్రభావం ప్రాజెక్టు వ్యయంమీద కూడా పడుతుంది.

  (పేరా4.3)

- చాలా సందర్భాల్లో, టెండర్లు వచ్చిన తర్వాత, వాటిని తెరిచిన తర్వాత సాంకేతికపరమైన మంజూరీలను ఇచ్చారు. ఒకవైపు టెండర్లలో సరైన పోటీకి వీలు కల్పించేందుకు బిడ్డర్లకు అవసరమైన సమయం ఇవ్వకపోగా, మరో వైపు టెండర్లు తెరవడంలోనూ, ఆమోదించడంలోనూ విపరీతమైన జాప్యాలు జరిగాయి. ఒకే ఒక్క టెండరు దాఖలైనప్పటికీ కాంట్రాక్టులను అప్పగించిన సందర్భాలు చాలా ఉన్నాయి.

(పేరా 4.4)

- పనులు జరుగుతున్నప్పుడు స్పెసిఫికేషన్లనూ, డిజైన్లనూ మార్చిన సందర్భాలనేకం ఉన్నాయి. రాష్ట్రంలో ఈపీసీ విధానాన్ని అనుసరిస్తున్న ఇతర శాఖల్లో, ఇలాంటి మార్పుల విషయంలో ఎలా వ్యవహరించాలో తెలిపే నిబంధనలను ఒప్పందాల్లో చేర్చారు. కానీ, జలయజ్ఞం పనుల ఒప్పందాల్లో ఇలాంటి నిబంధనలేవీ లేవు. స్పెసిఫికేషన్లలో మార్పుల వలన కలిగే లబ్ధి ప్రభుత్వానికి రాకపోగా, కొన్ని సందర్భాల్లో గుత్తేదార్లు భరించాల్సిన ఖర్చులు/బాధ్యతలను కూడా ప్రభుత్వమే స్వీకరించింది.

(పేరా 4.5)

- ఒప్పందపు మొత్తాన్ని వివిధ దశల్లోని పనులకు చెల్లించే క్రమంలో, ప్రారంభంలో చేసే పనులకు ఎక్కువ భాగాన్ని కేటాయించేలా చెల్లింపుల షెడ్యూల్‌ను తమకు అనుకూలంగా సవరించుకునే వెసులుబాటును ప్రభుత్వం గుత్తేదార్లకు కల్పించడం వలన అధిక మొత్తాలను ముందుగానే చెల్లించాల్సి వస్తుంది.

(పేరా 4.5.1)

- మొబిలైజేషన్ అడ్వాన్సుల రూపేణా ఇచ్చిన భారీ మొత్తాలు గుత్తేదారుల దగ్గర ఉండిపోయాయి. పనుల్లో పురోగతి అంతంతమాత్రంగా ఉండటంతో ఈ అడ్వాన్సులను రికవరీ చేయలేక పోయారు. ప్రధానంగా, ప్రాణహిత - చేవెళ్ళ, దుమ్ముగూడెం నాగార్జున సాగర్ టెయిల్‌పాండ్ ప్రాజెక్టుల విషయంలో ఇది మరింత ప్రస్ఫుటంగా ఉంది.

(పేరా4.6)

4 ప్రాజెక్టుల అమలు

చాలా కాలంగా మందకొడిగా సాగుతున్న ప్రాజెక్టులను వేగిరపరచి, వాటిని నిర్ణీత కాలవ్యవధిలో పూర్తిచేసి, కరవు పీడిత, నిర్జల ప్రాంతాలకు సాగునీరందించేందుకు జలయజ్ఞం కార్యక్రమాన్ని చేపట్టడం జరిగింది. ప్రభుత్వం తొలుత 26 ప్రాజెక్టులను ప్రాథమ్య ప్రాజెక్టులుగా గుర్తించి, వాటిలో ఎనిమిది ప్రాజెక్టులను రెండేళ్ళలోనూ మిగతా 18 ప్రాజెక్టులను ఐదేళ్ళలోనూ పూర్తి చేయాలని తలచింది. ఆ తర్వాత, ఈ కార్యక్రమం కింద చేపట్టే ప్రాజెక్టుల సంఖ్య 86కు పెరిగింది. వీటిలో 12 ప్రాజెక్టులు వరద గట్లు, ఆధునికీకరణలకు సంబంధించినవి. 2012 సెప్టెంబరు నాటికి, వీటిలో 2008-09లో మంజూరైన నాలుగు ప్రాజెక్టుల పనులు ప్రారంభం కాలేదు. 13 ప్రాజెక్టుల నిర్మాణం పూర్తయింది. వీటి ద్వారా 1.37 లక్షల ఎకరాల కొత్త ఆయకట్టు ఏర్పాటు, 1.89 లక్షల ఎకరాల ఆయకట్టు స్థిరీకరణ జరిగింది. నిర్మాణం పూర్తయి వినియోగంలోకి వచ్చిన 13 ప్రాజెక్టులే కాకుండా, ఏదైనా ప్రాజెక్టు పాక్షికంగా పూర్తికాగానే, ఆ మేరకు ఆయకట్టుకు ప్రభుత్వం నీటిని విడుదల చేస్తోంది. ఆ విధంగా 2012 సెప్టెంబరు వరకూ 12.74 లక్షల ఎకరాల కొత్త ఆయకట్టుకు నీరందించటంతోపాటు 2.07 లక్షల ఎకరాల ఆయకట్టును స్థిరీకరించడం జరిగింది.

(పేరా 5.1)

ప్రాజెక్టుల నిర్మాణంలో జాప్యం జరగటంతోపాటు పూర్తి స్థాయి సర్వే - ఇన్వెస్టిగేషన్‌లను చేసిన తర్వాత స్పెసిఫికేషన్లు, పనుల పరిధి, డిజైన్లలో వచ్చిన మార్పుల వలన 2012 సెప్టెంబరు నాటికి వీటి నిర్మాణ వ్యయం తొలుత మంజూరు చేసిన మొత్తం కంటే ₹52,116 కోట్ల మేర పెరిగింది.

(పేరా 5.1)

భూసేకరణ, వివిధ క్లియరెన్సులను పొందటం, పునరావాస పునర్నిర్మాణ కార్యకలాపాలలో చోటు చేసుకున్న జాప్యమే ప్రాజెక్టుల నిర్మాణంలో ఆలస్యానికీ, ఖర్చుల పెరుగుదలకూ ప్రధాన కారణం. పలు ప్రాజెక్టులకు సంబంధించి మొదట విధించిన ఒప్పందం గడువు ముగిసిపోయినా, ప్రభుత్వం ఏ ప్రాజెక్టుకూ అవసరమైన మేర భూసేకరణ చేయలేకపోయింది. తలపెట్టిన ప్రాజెక్టులన్నింటికీ కలిపి మొత్తం మీద 9.19 లక్షల ఎకరాలు అవసరంకాగా, ప్రభుత్వం 2012 మార్చి నాటికి 5.97 లక్షల ఎకరాలు మాత్రమే సేకరించగలిగింది. ఇంతేకాకుండా, అటవీ అనుమతులు రాకపోవడం కూడా అటవీ ప్రాంతాల్లో నిర్మాణపు పనులను చేపట్టడంలో జాప్యానికి కారణమయింది. భారతీయ రైల్వేలు, జాతీయ రహదారుల ప్రాధికార సంస్థ వంటి చట్టబద్ధ సంస్థలకు చెందిన భూములలో చేసే పనులకు సంబంధించి ప్రభుత్వం ఆయా సంస్థలతో సరైన రీతిలో సమన్వయ చర్యలను చేపట్టలేకపోయింది.

(పేరా 5.2.1)

ముంపునకు గురయ్యే భూముల విషయంలో చేపట్టాల్సిన పునరావాస, పునర్నిర్మాణ పనులకు ప్రణాళికా రచన సరిగా లేదు. ప్రాజెక్టుల వల్ల ప్రభావితమవుతాయని అంచనా వేసిన 546 గ్రామాలలో సగానికి పైగా గ్రామాలకు పునరావాస, పునర్నిర్మాణ పనుల ముసాయిదా ప్రణాళికను ప్రభుత్వం ఇంకా ఆమోదించలేదు. అంతేకాక, ప్రాజెక్టు నిర్వాసితులకు ఇళ్ళ నిర్మాణం మందకొడిగా సాగుతూ, ఇప్పటికి కేవలం13 శాతం మాత్రమే పూర్తయింది.

(పేరా 5.2.2)

5 సిఫార్సులు

ప్రాజెక్టుల పనులు సకాలంలో పూర్తి చేసేందుకూ, యాజమాన్యానికి కష్ట నష్టాలు తగ్గించుకునేందుకూ ఈపీసీ కాంట్రాక్టు విధానాన్ని ప్రపంచమంతటా అనుసరిస్తున్నారు. ఈ విధానంలో గుత్తేదారు ఒక స్థిరమైన విలువకు కట్టుబడి నిర్ణీత సమయానికి పనులను పూర్తి చేయడంలోని వ్యయప్రయాసలన్నింటినీ తానే భరిస్తాడు. ప్రాజెక్టు పరిధి, స్పెసిఫికేషన్లు, గడువు, ధర, నాణ్యతా ప్రమాణాలను స్పష్టంగా పేర్కొనటం యజమాని (ఇక్కడ రాష్ట్ర ప్రభుత్వం) బాధ్యత. జలయజ్ఞం పనులకోసం ప్రభుత్వం అనుసరించిన ఈపీసీ విధానంలో దీనికి సంబంధించి అనేక లోటుపాట్లు ఉన్నాయి. అందుకు కారణాలు ఈ క్రింది విధంగా ఉన్నాయి.

గుత్తేదారులు పూర్తిస్థాయి సర్వే - ఇన్వెస్టిగేషన్‌లను నిర్వహించి, డిజైన్లను రూపొందించి, ప్రాజెక్టు పనులను చేపట్టాల్సి వచ్చింది. అనేక ప్యాకేజీలలో, బిడ్లను దాఖలు చేసేముందు ప్రాథమిక సర్వే నిర్వహించేందుకు తగిన వ్యవధిని బిడ్డర్లకు ఇవ్వలేదు. దీనివలన పనులప్పగించే సమయంలో పేర్కొన్న స్పెసిఫికేషన్లలో, పూర్తిస్థాయి సర్వే - ఇన్వెస్టిగేషన్‌లను చేసిన తర్వాత మార్పులు అనివార్యమవుతాయి. కొన్ని సందర్భాల్లో పనుల పరిధి కూడా మారిపోవడంతో అంతర్గత అంచనాలు నిరర్థకమయ్యాయి. ఐతే, ఇలాంటి మార్పుల విషయంలో వ్యవహరించాల్సిన విధివిధానాలను ఒప్పందాల్లో పొందుపరచలేదు. ఒప్పందాల్లో నిర్దేశించిన గడువులు వాస్తవికంగా లేవు. ఒప్పందాల గడువులోగా ప్రభుత్వం ప్రాజెక్టులకు అవసరమైన క్లియరెన్సులు పొందడం, భూసేకరణ, పునరావాస - పునర్నిర్మాణ పనులను పూర్తి చేయలేకపోయింది. నిర్దేశించిన ప్రాజెక్టులు పూర్తయ్యే వ్యవధి, వాటి నిర్మాణపు ఖర్చులపై వీటన్నింటి ప్రభావం తీవ్రంగానే పడింది.

1. ఈపీసీ విధానంలో అప్పగించే పనులను ఈ దిగువ పేర్కొన్న రెండు దశలుగా విభజించే అంశాన్ని ప్రభుత్వం పరిగణించాలి :

   (ఎ) **మొదటి దశ** : పూర్తిస్థాయి సర్వే - ఇన్వెస్టిగేషన్‌లను నిర్వహించడం, అలైన్‌మెంట్లనూ, డిజైన్లనూ ఆమోదించడం, పనుల పరిధిని ఖచ్చితంగా నిర్ధారించడం, అంచనాలను తయారు చేయడం, చట్టబద్ధమైన అనుమతులను పొందే ప్రక్రియను ప్రారంభించడం, భూసేకరణ, పునరావాస - పునర్నిర్మాణ కార్యకలాపాలను చేపట్టడం;

   (బి) **రెండవ దశ** : నిర్మాణ పనుల అమలు.

2. ప్రభుత్వం, రాష్ట్రంలోని వివిధ నదులలో వినియోగించుకోదగిన నీటిలభ్యతను అంచనా వేయాలి. ముఖ్యంగా కృష్ణా నదిలో వరద జలాలు ఎన్ని రోజులు లభ్యమవుతాయో ఖచ్చితంగా లెక్కగట్టి, వరద నీటిపై ఆధారపడే ప్రాజెక్టుల నిర్వహణలోని సాధ్యాసాధ్యాలను పునఃపరిశీలించాలి.

3. జలయజ్ఞం కింద చేపట్టిన అన్ని ప్రాజెక్టులనూ సమగ్రంగా సమీక్షించి, (ఎ) సాంకేతికపరంగా వాటి సాధ్యాసాధ్యాలు, (బి) పనుల ప్రస్తుత పురోగతి, (సి) పనుల పురోగతికి ఆటంకం కల్గిస్తున్న భూసేకరణ, అటవీ అనుమతుల వంటి అంశాలు సత్వరమే పరిష్కారమయ్యే అవకాశాలు, (డి) ఎత్తిపోతల పథకాలకు అవసరమయ్యే విద్యుత్తు లభ్యత, (ఇ) నిధులు సమకూర్చే విషయంలో రాష్ట్ర సామర్థ్యం - వంటి అంశాల ఆధారంగా ప్రభుత్వం ఈ ప్రాజెక్టుల ప్రాథమ్యాలను నిర్ణయించాలి. దీర్ఘకాలిక, స్వల్పకాలిక కార్యాచరణ ప్రణాళికలు రూపొందించుకుని, అలా ప్రాధాన్యత కల్పించిన ప్రాజెక్టుల విషయంలో అవసరమైన క్లియరెన్సులను పొందటం, నిధులను సమకూర్చడం, భూసేకరణ, పునరావాస - పునర్నిర్మాణ పనులు వంటి వాటిని వేగవంతం చేయాలి.

4. రెండేళ్ళ క్రితమే ఆమోదించి, ఇంకా టెండర్లను పిలవని ప్రాజెక్టులను కొనసాగించే విషయాన్ని ప్రభుత్వం వాస్తవిక దృక్పథంతో పునఃపరిశీలించాలి.

5. ఈపీసీ కాంట్రాక్టులకు సంబంధించిన విధానాలను కూడా ప్రభుత్వం ఈ కింది విధంగా సవరించాలి :

   (ఎ) పనుల అంచనాలు ఖచ్చితంగా ఉండేలా చూడాలి; అంతర్గత అంచనాలను ఖరారు చేసి, సాంకేతిక అనుమతిని పొందిన తరవాతనే పనులకు టెండర్లు పిలవాలి;

   (బి) టెండర్ల ప్రక్రియలో పారదర్శకత ఉండేలా చూడాలి; ఎంప్యానల్‌మెంట్ చేసిన గుత్తేదారుల జాబితాను సమీక్షించి, ఎంప్యానల్‌మెంట్ తర్వాత గత ఏడేళ్ళలో కొత్తగా అర్హత సంపాదించిన సంస్థలను ఆ జాబితాలో చేర్చాలి. కాంట్రాక్టులను అప్పగించే విషయంలో ఈ జాబితా ఇకమీదట ఉపయోగపడదని భావించిన పక్షంలో దీనిని రద్దుచేసే అంశాన్ని పరిగణించాలి;

   (సి) టెండర్లు పిలవటానికీ, పనులప్పగించటానికీ మధ్యకాలంలో స్పెసిఫికేషన్లలో మార్పులు చేయటాన్ని నివారించాలి;

   (డి) గుత్తేదారులు చేయవలసిన పనులను మరింత స్పష్టంగానూ, ఖచ్చితంగానూ నిర్దేశించాలి;

   (ఇ) డిజైన్లు, స్పెసిఫికేషన్లు, పనుల పరిధిలో మార్పులు చోటుచేసుకున్నప్పుడు ఒప్పందపు మొత్తాలను సవరించడానికి వీలుగా తగిన నిబంధనలను ఇకముందు కుదుర్చుకునే అన్ని ఈపీసీ ఒప్పందాలలోనూ చేర్చాలి.

6. డిజైన్లను, డ్రాయింగులను నిర్దిష్ట కాలవ్యవధిలో ఖరారు చేసి ఆమోదించేలా తగిన యంత్రాంగాన్ని నెలకొల్పాలి.

7. భారతీయ రైల్వేలు, జాతీయ రహదారుల ప్రాధికార సంస్థ, చమురు కంపెనీల వంటి చట్టబద్ధ సంస్థలతో మరింత సమన్వయంతో వ్యవహరించాలి.

8. ఒప్పందపు మొత్తాన్ని వివిధ దశల్లోని పనులకు చెల్లించే క్రమంలో, ప్రారంభంలో చేసే పనులకు ఎక్కువ భాగాన్ని కేటాయించడం వల్ల రాష్ట్ర ప్రయోజనాలకు భంగం వాటిల్లకుండా, ప్యాకేజీలన్నింటిలోనూ చెల్లింపుల షెడ్యూళ్ళను పునఃసమీక్షించాలి.

ప్రధాన నివేదిక

అవలోకనం

1.1 పరిచయం

ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రధానంగా వ్యవసాయాధారిత రాష్ట్రం. రాష్ట్ర జనాభాలో 70 శాతానికి పైగా ప్రజలు వ్యవసాయం మీదనే ఆధారపడి జీవిస్తున్నారు. ఐతే, సాగుభూమిలో 50 శాతానికి పైగా భూమికి వర్షాలే ఆలంబన కనుక రాష్ట్ర వ్యవసాయ రంగం చాలావరకు ఋతుపవనాలపైనే ఆధారపడి ఉంది. ఆయకట్టు కిందలేని ప్రాంతాలలో కొన్నేళ్లుగా సాగు కోసం భూగర్భ జలాలను వాడుకోవడం పెరిగింది. రాష్ట్రంలో సాగుకు అనుకూలమైన భూవిస్తీర్ణం 362.90 లక్షల ఎకరాలు కాగా, 2004-05 నాటికి, 125.65 లక్షల ఎకరాలకు మాత్రమే సాగునీటి సౌకర్యం ఉంది. పైగా, నదులన్నింటి ద్వారా వచ్చే ఆధారపడదగిన నికర జలాల్లో రాష్ట్ర వాటా 2,769 టీఎమ్‌సీలు[1] కాగా, వినియోగించుకుంటున్న జలాలు కేవలం 1,933 టీఎమ్‌సీలు (70 శాతం). కృష్ణా, పెన్నా నదుల ద్వారా వచ్చే మొత్తం నికర జలాలను పలు సాగునీటి ప్రాజెక్టులను నిర్మించడం ద్వారా పూర్తిగా వినియోగంలోకి తీసుకొచ్చినప్పటికీ, గోదావరి నది నీటి సామర్థ్యాన్ని మాత్రం రాష్ట్రం పూర్తి స్థాయిలో వినియోగించుకోవడంలేదు. అందుబాటులో ఉన్న 1,480 టీఎమ్‌సీలకుగానూ సుమారు 720 టీఎమ్‌సీలను మాత్రమే వినియోగించుకోవడం జరుగుతోంది. కనుక, ఈ విషయం మీద దృష్టి సారిస్తూ కొత్త సాగునీటి ప్రాజెక్టులను నిర్మించాలనీ, ప్రస్తుతం కొనసాగుతున్న ప్రాజెక్టులను పూర్తి చేయాలనీ 2004 మధ్యలో రాష్ట్ర ప్రభుత్వం నిర్ణయించింది.

1.2 'జలయజ్ఞం' అంటే ఏమిటి?

రాష్ట్రంలో ఉన్న భూములలో అధిక భాగానికి నీటిపారుదల సౌకర్యాన్ని కల్పించడానికీ, ప్రస్తుత ఆయకట్టును స్థిరీకరించడానికీ 2004 లో ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వం చేపట్టిన కార్యక్రమమే 'జలయజ్ఞం'. ఈ కార్యక్రమం ద్వారా, ఈ కింది లక్ష్యాలను సాధించాలని తలపెట్టారు :

i. వెనుకబడిన ప్రాంతాలు, గిరిజనప్రాంతాలు, వర్షాభావ ప్రాంతాల్లో ఈ కింది వాటితో సహా నీటిపారుదలకు సంబంధించిన మౌలిక వసతులను అభివృద్ధి చేయడం :
   - రిజర్వాయర్లు, ఎత్తిపోతల పథకాల నిర్మాణం, ముఖ్యంగా కృష్ణా, గోదావరి నదులపై వీటి నిర్మాణాలను చేపట్టడం;
   - 97.46 లక్షల ఎకరాల కొత్త ఆయకట్టును ఏర్పరచడం, 22.53 లక్షల ఎకరాల ప్రస్తుత ఆయకట్టును స్థిరీకరించడం;

ii. 65.14 టీఎమ్‌సీల నీటిని వినియోగించి రాష్ట్రంలోని 425 మండలాల్లోని 6,310 గ్రామాల్లో నివసిస్తున్న 2.11 కోట్ల ప్రజలకు తాగునీటి సౌకర్యాన్ని కల్పించడం;

iii. 2,700 మెగా వాట్ల విద్యుదుత్పత్తి చేయడం.

---

[1] తౌజండ్ మిలియన్ క్యూబిక్ ఫీట్ అంటే శతకోటి ఘనపుటడుగులు

ఈ కార్యక్రమం కింద మొత్తం 86 ప్రాజెక్టులు (44 భారీ ప్రాజెక్టులు, 30 మధ్యతరహా ప్రాజెక్టులు, 8 ఆధునీకీకరణ పనులు, 4 వరదగట్ల పనులు) ఉన్నాయి. ఈ కార్యక్రమం కోసం అంచనా వేసిన వ్యయం ₹1.86 లక్షల కోట్లు. ఇందులోని 12 ప్రాజెక్టులను 2004-05కు ముందే చేపట్టినప్పటికీ, త్వరితంగా పూర్తి చేయడానికి వీటిని జలయజ్ఞం కిందకు తీసుకొచ్చారు (ఆమోదిత అంచనా వ్యయం : ₹2,139 కోట్లు); 74 ప్రాజెక్టులకు 2004-05 నుండి 2008-09 మధ్య మంజూరీ లభించింది (ఆమోదిత అంచనా వ్యయం : ₹1,83,470 కోట్లు).

1.3 సంస్థాగత నిర్మాణం

జలయజ్ఞం కార్యక్రమంతో సహా, నీటిపారుదల - ఆయకట్టు అభివృద్ధి శాఖ విధి విధానాలకు సంబంధించిన వ్యవహారాలను రాష్ట్ర సచివాలయ స్థాయిలో ముఖ్య కార్యదర్శులు లేదా కార్యదర్శులు చేపడతారు. రాష్ట్రంలోని ఒక్కో ప్రాంతానికి ఒక్కరు చొప్పున మూడు ప్రాంతాలకూ[2] ముగ్గురు ముఖ్య కార్యదర్శులు ఉన్నారు. వీరికి తమ విధి నిర్వహణలో సంయుక్త కార్యదర్శులు సహకరిస్తారు. ఐదుగురు ఈఎన్సీలు, 33 మంది చీఫ్ ఇంజనీర్లు, సర్కిళ్లకు నేతృత్వం వహించే 88 మంది సూపరింటెండింగ్ ఇంజనీర్లు, డివిజన్లకు నేతృత్వం వహించే 447 మంది కార్యనిర్వాహక ఇంజనీర్లు వారి కింది స్థాయి సిబ్బంది ప్రాజెక్టుల అమలు బాధ్యతలను నిర్వర్తిస్తారు. నీటిపారుదల మరియు ఆయకట్టు అభివృద్ధి శాఖ సంస్థాగత నిర్మాణ చిత్రం ఈకింది విధంగా ఉంది :

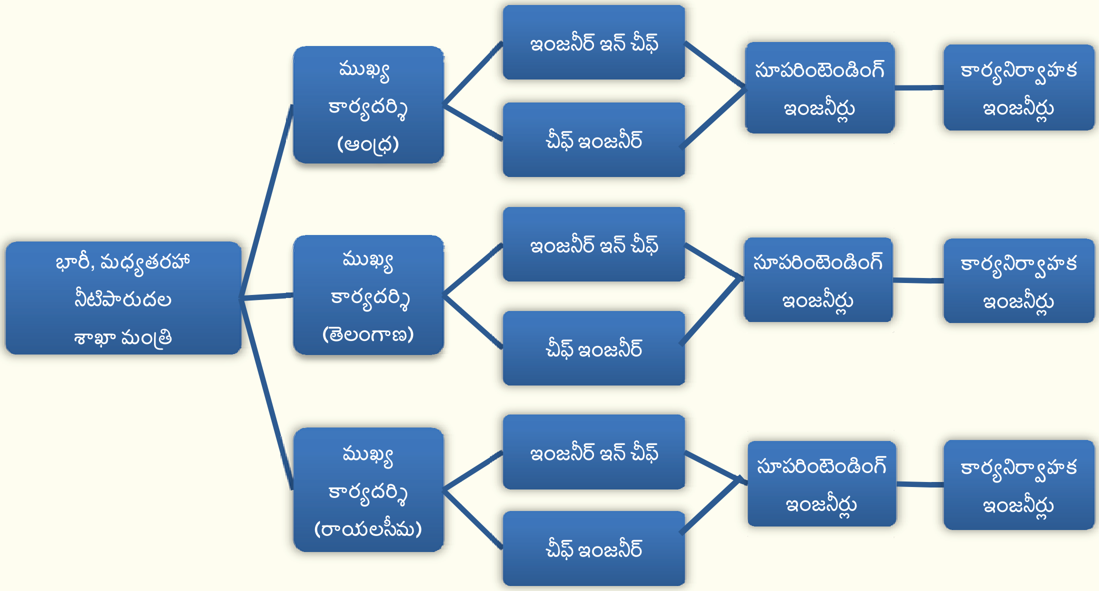

[2] కోస్తాంధ్ర, రాయలసీమ, తెలంగాణ

ఆడిట్ విధివిధానాలు

2.1 నేపథ్యం

2004-10 మధ్య కాలంలో నిర్వహించిన వివిధ ఆడిట్‌లలో, ఎంపికచేసిన కొన్ని జలయజ్ఞం ప్రాజెక్టుల్లోని పలు అంశాలను గతంలో పరిశీలించడమైంది. రాష్ట్ర శాసన సభకు సమర్పించిన ఆడిట్ సమీక్షా ఫలితాలు ఈ కింది విధంగా ఉన్నాయి.

- 2006-07 ఆడిట్ నివేదికలో, 'గోదావరీ జలాల వినియోగ అథారిటీ'లో భాగంగా ఏడు ప్రాజెక్టులకు సంబంధించిన అంశాలపై ఆడిట్ సమీక్ష.
- 2008-09 ఆడిట్ నివేదికలో, 'మూడో పక్ష నాణ్యత నియంత్రణ'పై ఆడిట్ పేరా, భారత ప్రభుత్వ ఆర్థిక సాయంతో చేపట్టిన 'సత్వర సాగునీటి ప్రయోజన కార్యక్రమం'పై ఆడిట్ సమీక్ష (ఇందులో జలయజ్ఞంలోని ఎనిమిది ప్రాజెక్టులున్నాయి).
- 2009-10 ఆడిట్ నివేదికలో, 'కల్వకుర్తి ఎత్తిపోతల పథకం'పై ఆడిట్ సమీక్ష, మొబిలైజేషన్ అడ్వాన్సులు, మరో నాలుగు ఇతర ప్రాజెక్టులకు సంబంధించి, ఎంపిక చేసుకున్న అంశాలపై ఆడిట్ పేరాలు.

ఈ ఆడిట్ నివేదికలలోని ముఖ్యమైన అంశాలనూ, ప్రభుత్వానికి ఆడిట్ చేసిన సిఫార్సులనూ ***అనుబంధం - 2.1***లో పేర్కొనడమైంది. రాష్ట్ర శాసనసభకు చెందిన ప్రజా పద్దుల సంఘం ఈ ఆడిట్ నివేదికలు/పేరాలపై ప్రస్తుతం చర్చిస్తోంది.

సాగునీటి ప్రాజెక్టుల నిర్మాణంలోని జాప్యాలు; ప్రాజెక్టుల అమలుకు సంబంధించిన భూసేకరణ, కేంద్ర జల సంఘం, గిరిజన వ్యవహారాల మంత్రిత్వ శాఖ, పర్యావరణ - అటవీ మంత్రిత్వ శాఖల అనుమతులు వంటి వివిధ కార్యకలాపాల మధ్య సమన్వయలేమి; హెడ్‌వర్క్స్ చేయకుండానే కాలువల తవ్వకం; పనుల పరిధి, స్పెసిఫికేషన్లు, అంచనాల్లో మార్పులు చోటుచేసుకున్నప్పుడు తీసుకోవలసిన చర్యలకు సంబంధించిన నిబంధనలను ఒప్పందాల్లో చేర్చకపోవడం వంటి అంశాలను ఈ ఆడిట్ నివేదికలు, పేరాలలో ప్రధానంగా ప్రస్తావించడమైంది. పనుల్లో మార్పులకు సంబంధించిన నిబంధనలు ఈపీసీ[1] కాంట్రాక్టులకు వర్తించవనీ, వివిధ కార్యకలాపాల మధ్య సమన్వయం ఉండాలన్నా, ప్రాజెక్టు పనుల ప్రారంభానికి ముందే వివిధ అనుమతులను పొందాలన్నా ప్రాజెక్టు గడువులను పొడిగించాల్సి ఉంటుందన్న వైఖరిని ప్రభుత్వం తీసుకుంది.

రాష్ట్ర ప్రభుత్వం జలయజ్ఞం కింద చేపట్టిన సాగునీటి ప్రాజెక్టులలో 26 ప్రాజెక్టులకు సంబంధించి స్థూల స్థాయి ప్రణాళికా రచన, నీటి లభ్యత, ప్రాజెక్టుల నిర్వహణకు తగిన విద్యుత్తు లభ్యత, ప్రతి ప్రాజెక్టు తాలూకు సమగ్ర ప్రణాళిక, పలు ప్యాకేజీల టెండర్ల ప్రక్రియ, కాంట్రాక్టుల నిర్వహణ, ప్రాజెక్టుల అమలుతో సహా అన్ని ముఖ్యాంశాలపైనా ప్రస్తుత ఆడిట్‌లో సమగ్రంగా సమీక్షించడం జరిగింది.

2.2 ఆడిట్ లక్ష్యాలు

ఈ కింది అంశాలను మదింపు చేయడానికి జలయజ్ఞం కార్యక్రమాన్ని ఆడిట్‌లో సమీక్షించడం జరిగింది :

- ఈ కార్యక్రమానికి సంబంధించిన ప్రణాళికను సమగ్రంగా రూపొందించడం జరిగిందా, ప్రతీ ప్రాజెక్టుకు సంబంధించి ప్రణాళికను సరైన విధంగానే రూపొందించడం జరిగిందా,

[1] ఇంజనీరింగ్, ప్రొక్యూర్‌మెంట్, కన్‌స్ట్రక్షన్

- ప్రాజెక్టు అమలుకు సంబంధించిన అన్ని స్థాయిల్లోనూ టెండర్ల ప్రక్రియ, కాంట్రాక్టుల నిర్వహణలో ఆర్థిక ఔచిత్య సూత్రాలనూ, పారదర్శకతనూ పాటించడం జరిగిందా;
- నిర్ణీత వ్యవధిలోనూ, బడ్జెటులో అంచనా వేసుకున్న ఖర్చుకు మించకుండానూ ప్రాజెక్టులను నిర్వహించడం జరిగిందా; లక్ష్యాల మేరకు ఆయకట్టును ఏర్పాటు చేయడం జరిగిందా.

2.3 ఆడిట్ ప్రామాణికంగా తీసుకున్న అంశాలు

ఆడిట్ పరిశీలనకు ఈ కింది అంశాలను ప్రామాణికంగా తీసుకోవడం జరిగింది :

- ఏపీ ఫైనాన్షియల్ కోడ్, ఏపీ పబ్లిక్‌వర్క్స్ డిపార్ట్‌మెంట్ కోడ్;
- ఈపీసీ కాంట్రాక్టులకు సంబంధించి రాష్ట్ర ప్రభుత్వం జారీ చేసిన మార్గదర్శకాలు, ఆదేశాలు, సర్క్యులర్లు;
- ఈపీసీ టర్న్‌కీ ప్రాజెక్టులకు సంబంధించి, 'కన్సల్టింగ్ ఇంజనీర్ల అంతర్జాతీయ సమాఖ్య (ఫిడిక్)' రూపొందించిన నిబంధనలు;
- కేంద్ర జలసంఘం, ప్రణాళికా సంఘం, కేంద్ర పర్యావరణ - అటవీ మంత్రిత్వ శాఖ, కేంద్ర గిరిజన వ్యవహారాల మంత్రిత్వ శాఖల మార్గదర్శకాలు;
- ప్రాజెక్టుల సమగ్ర నివేదికలు (డీపీఆర్‌లు), ప్రాజెక్టుల సాధ్యాసాధ్యాల అధ్యయన నివేదికలు, అంతర్గత అంచనాలు (ఐబీఎమ్‌లు);
- వార్షిక కార్యాచరణ ప్రణాళికలు, ఫలితాల బడ్జెట్‌లు;
- పునరావాసం, పునర్నిర్మాణాలపై రాష్ట్ర ప్రభుత్వ విధి విధానాలు;
- కృష్ణా, గోదావరీ నదుల జల వివాదాల ట్రిబ్యునళ్ళ అవార్డులు, అంతర్ రాష్ట్ర ఒప్పందాలు.

2.4 ఆడిట్ పరిధి

జలయజ్ఞం కార్యక్రమాన్ని 2011 జూన్ - డిసెంబరు మధ్యకాలంలో ఆడిట్ చేయడమైంది. 2004-05 లో ఈ కార్యక్రమాన్ని ప్రారంభించినప్పటి నుంచి 2011-12 వరకు (2011 డిసెంబరు వరకు) జరిగిన లావాదేవీలను ఆడిట్‌లో పరిశీలించడమైంది. నీటి పారుదల శాఖ అధికారులతో సమీక్షానంతర సమావేశంలో జరిగిన చర్చల ఆధారంగా, ఈ శాఖాధికారులు రాతపూర్వకంగా ఇచ్చిన సమాధానాలు, వారు అందజేసిన తదనంతర సమాచారం, పురోగతి నివేదికల ఆధారంగా ఈ నివేదికలోని అంకెలు తాజా స్థితిని తెలిపేలా రూపొందించడం జరిగింది. కొత్త ఆయకట్టును ఏర్పాటు చేయడం, ప్రస్తుత ఆయకట్టును స్థిరీకరించడం, తాగునీటి సౌకర్యాన్ని కలిగించడం, విద్యుదుత్పాదన చేయడం అనేవి జలయజ్ఞం లక్ష్యాలు అయినా, ఈ ఆడిటు సమీక్షలో సాగునీటి ప్రాజెక్టులపైనే ప్రధానంగా దృష్టి సారించడమైంది.

2.5 ఆడిట్ నిర్వహణలో అనుసరించిన పద్ధతి

ప్రభుత్వ నిర్ణయాలు, తీర్మానాలు, విధివిధానాలు, ఆదేశాలు, బడ్జెటు కేటాయింపులు మొదలైన వాటిని డిపార్ట్‌మెంటు స్థాయిలోనూ, ఎంపిక చేసుకున్న ప్రాజెక్టుల్లోని అంచనాలు, టెండర్ల ప్రక్రియలు, చెల్లింపులు, నాణ్యతా నియంత్రణ మొదలైన వాటిని డివిజన్లు/సర్కిళ్ళ స్థాయిలోనూ, నిర్మాణ స్థలాల వద్దా పరిశీలించడం ద్వారా ఆడిట్ నిర్వహించడమైంది. వివిధ స్థాయిల్లో నీటి పారుదల - ఆయకట్టు అభివృద్ధి శాఖ అధికారులతో చర్చలు జరపడం, అవసరమైన చోట్ల ప్రశ్నావళులను జారీచేయడం, ఫోటోలను సేకరించడం జరిగింది. ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వ నీటిపారుదల - ఆయకట్టు

అభివృద్ధి శాఖ ముఖ్య కార్యదర్శులతో 2011 మే లో జరిగిన సమీక్షారంభ సమావేశంలో ఆడిట్ లక్ష్యాలు, పరిధి, ఆడిట్ నిర్వహణా పద్ధతులు, ప్రామాణికాంశాలు మొదలైన వాటి గురించి చర్చించి వారి అభిప్రాయాలను పొందడం జరిగింది. ఆంధ్ర, తెలంగాణ, రాయలసీమ ప్రాంతాలకు సంబంధించిన ముఖ్య కార్యదర్శులతో 2012 జూలైలో జరిగిన సమీక్షానంతర సమావేశంలో ఆడిట్‌లో కనుగొన్న విషయాలను చర్చించడమైంది. ప్రభుత్వ సమాధానాలను, రాతపూర్వకంగా ఇచ్చిన జవాబులను ఈ నివేదికలో తగిన చోట్ల పొందుపర్చడం జరిగింది.

2.5.1 ఆడిట్ నమూనా ఎంపిక

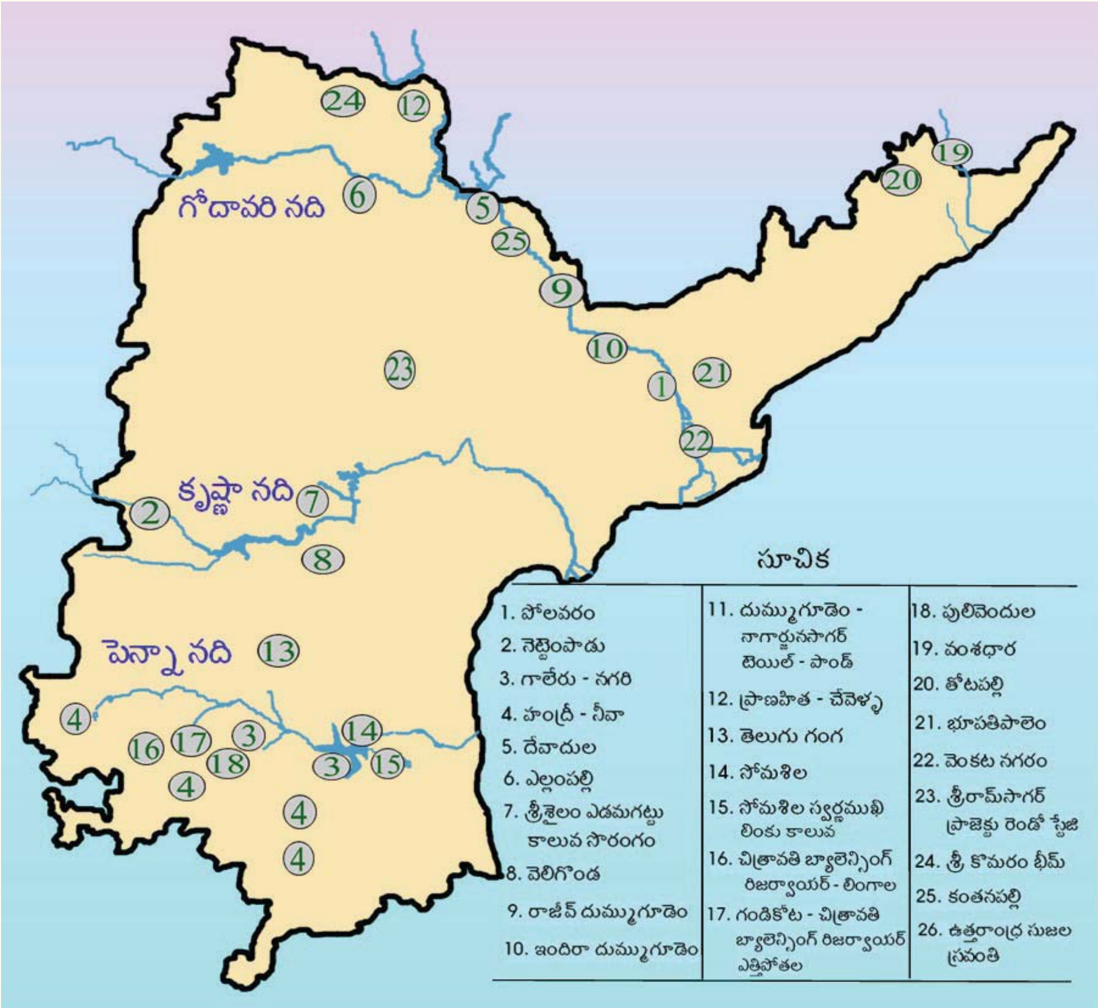

జలయజ్ఞం కింద చేపట్టిన మొత్తం 74 సాగునీటి ప్రాజెక్టుల్లో, ₹1.43 లక్షల కోట్ల క్యాపిటల్ పరివ్యయంతో ముడిపడి ఉన్న (ఆధునికీకరణ పనులు, వరద గట్ల పనులు మినహా మిగతా జలయజ్ఞం ప్రాజెక్టుల అంచనా విలువలో **85** శాతం) 26 ప్రాజెక్టులను (**35** శాతం) నిధుల పరిమాణం, రాష్ట్ర ప్రభుత్వ ప్రాథమ్యాల[2] ఆధారంగా ఎంపిక చేసి ఆడిట్ పరిశీలన చేయడం జరిగింది. ఈ 26 ప్రాజెక్టులకు సంబంధించి మొత్తం 278 ప్యాకేజీలకు కాంట్రాక్టులనివ్వగా అందులో 180 ప్యాకేజిలను (**65** శాతం) ఆడిట్ పరిశీలన కోసం ఎంపిక చేసుకోవడం జరిగింది. ఆడిట్ పరిశీలనకు ఎంపిక చేసుకున్న ప్రాజెక్టులు, ప్యాకేజిల వివరాలు ***అనుబంధం - 2.2*** లో ఉన్నాయి. మచ్చుకు తనిఖీ చేసిన ప్రాజెక్టులను (ఉత్తరాంధ్ర సుజల స్రవంతి, దుమ్ముగూడెం నాగార్జునసాగర్ టెయిల్ పాండ్‌లు తప్ప) పైన ఇచ్చిన రాష్ట్ర పటంలో చూపడమైంది.

[2] పూర్తి అయిన 13 ప్రాజెక్టులు ఇందులో లేవు. వీటిలో కొన్నింటిని గత ఆడిట్‌లలో పరిశీలించడం జరిగింది

ప్రణాళికా రచన

'జలయజ్ఞం' ₹1.86 లక్షల కోట్ల పెట్టుబడితో చేపట్టిన కార్యక్రమం. ఈ భారీ కార్యక్రమాన్ని విజయవంతంగా అమలు చేయాలంటే విస్తృత స్థాయిలోనూ, సూక్ష్మ స్థాయిలోనూ ప్రణాళికా రచన అత్యంత కీలకం. జలయజ్ఞం కార్యక్రమం ప్రణాళికా రచన సమగ్రంగా ఉందా, ఇందులోని ప్రాజెక్టుల రూపకల్పన సరిగా ఉందా అనే విషయాలను సమీక్ష చేయగా ఈ కింది విషయాలు వెల్లడయ్యాయి.

3.1 ప్రాజెక్టుల రూపకల్పన

జలయజ్ఞం కింద 2004-09 మధ్యకాలంలో 86 ప్రాజెక్టులను ఇంజనీరింగ్, ప్రొక్యూర్‌మెంట్, కన్‌స్ట్రక్షన్ (ఈపీసీ) పద్ధతిలో చేపట్టినప్పటికీ, ప్రణాళికా రచన, ప్రాజెక్టుల రూపకల్పనల విషయంలో రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ఒక నిర్దిష్ట విధానం ఏదీ నిర్దేశించ లేదు. కనుక, ప్రణాళికా రచనకు సంబంధించిన ప్రక్రియ, ప్రాజెక్టుల రూపకల్పన సమగ్రంగా ఉందా లేదా అని ఆడిట్‌లో మదింపు చేయడానికి ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రజా పనుల శాఖ నియమావళిని (ఏపీపీడబ్ల్యూడీ కోడ్) ప్రాతిపదికగా తీసుకోవడం జరిగింది. ఏపీపీడబ్ల్యూడీ కోడ్‌లోని నిర్దేశాల ప్రకారం, ఏదైనా సాగునీటి ప్రాజెక్టును ప్రతిపాదించేటప్పుడు ఈ కింది అంశాలను పాటించాలి.

ప్రాథమిక ఇన్వెస్టిగేషన్	ఈ దశలోని నివేదికలో, ప్రాజెక్టు పనులు, అంచనా వ్యయాలకు సంబంధించిన సాధారణ వివరాలు, ఇతర విషయాలతో పాటు ఈ కింద పేర్కొన్న అంశాలు ఉండాలి : • ప్రతిపాదిత నీటి వనరుపై ఇతర రాష్ట్రాల క్లెయిమ్‌లు, నదీ పరీవాహక ప్రాంతంలో దిగువ భూములను సాగు చేస్తున్నవారి హక్కులను పరిగణించిన తర్వాత నీటి లభ్యత. • సుమారుగా ఆయకట్టు విస్తృతి, ప్రాంత పరిసరాలు.
పూర్తి స్థాయి ఇన్వెస్టిగేషన్	ప్రాథమిక ఇన్వెస్టిగేషన్ దశ నివేదిక నుండి వివరంగా కావలసిన అంశాలను ఈ దశలోని నివేదికలో పొందుపర్చాలి. వాటితో పాటు కీలకమైన ఈ కింది అంశాలుండాలి : • రైతుల రాతపూర్వక అంగీకారంతో ప్రాజెక్టు కింద సాగు కావలసిన ఆయకట్టును నీటిపారుదల శాఖ ఖచ్చితంగా నిర్ధారించాలి. • గ్రామాల వారీగా ఆయకట్టు రిజిస్టర్లను తయారు చేయాలి. • ప్రధాన, మైనర్ డిస్ట్రిబ్యూటరీ కాల్వల అలైన్‌మెంట్లను నిర్ధారించాలి. • సేకరించాల్సిన భూముల తాలూకు ప్లాన్లు, షెడ్యూళ్ళను తయారు చేసి, భూ సేకరణ చట్టం-1894 ప్రకారం ప్రాథమిక నోటిఫికేషన్లను జారీ చేయాలి. ఐతే, ప్రాజెక్టు అమలుపై ప్రభుత్వం తప్పనిసరిగా నిధులు ఖర్చు చేయాల్సిన పరిస్థితులు తలెత్తే చర్యలేవీ చేపట్టకుండా జాగ్రత్త వహించాలి. • పూర్తి స్థాయి ఇన్వెస్టిగేషన్ నివేదికలో సవరించిన అంచనా వ్యయాన్ని చూపాలి. పనులపై అయ్యే ఖర్చులను అంచనా వేసేటప్పుడు సంబంధిత అధికారి జాగ్రత్తగా ముందు చూపుతో వ్యవహరించాలి. • ప్రతిపాదిత ప్రాజెక్టు గురించి ఇచ్చిన సాధారణ వివరణలో, నీటి వనరులు, గత కొన్నేళ్ళుగా వివిధ వ్యవధుల్లో లభ్యమైన నీటి పరిమాణం, వినియోగించాలని ప్రతిపాదించిన నీటి పరిమాణం, ఆయకట్టు విస్తీర్ణం, సాగవుతున్న సగటు భూ విస్తీర్ణం, సాగుకు అవకాశం ఉన్న భూ విస్తీర్ణం, ప్రధాన కాలువలు, డిస్ట్రిబ్యూటరీల పొడవు వంటి వివరాలుండాలి.

ప్రాజెక్టులకు రూపకల్పన చేసేప్పుడు నీటిపారుదల శాఖ చాలాకాలంగా పైన పేర్కొన్న పద్ధతిని పాటిస్తూ వస్తోంది. ఐతే, జలయజ్ఞం కింద చేపట్టిన ప్రాజెక్టుల విషయంలో పూర్తిస్థాయి సర్వే - ఇన్వెస్టిగేషన్‌లను చేసి, డిజైన్లను రూపొందించే బాధ్యతను కూడా ప్రభుత్వం గుత్తేదారు సంస్థలకే అప్పగించింది. ఈ విధానంలో, అభివృద్ధి చేయాల్సిన మొత్తం

ఆయకట్టు, నీటి లభ్యతలతో సహా ప్రాజెక్టు సాధ్యాసాధ్యాలను నిర్ధారించే బాధ్యత ప్రభుత్వానిది. పూర్తి స్థాయి ఇన్వెస్టిగేషన్ చేసేటప్పుడు, ఖచ్చితంగా సాధ్యపడే ఆయకట్టును, అన్నింటికన్నా అనువైన మార్గపటాన్ని (అలైన్‌మెంటును) గుత్తేదారు సూచించాల్సి ఉంటుంది.

జలయజ్ఞం కింద ప్రాజెక్టులకు రూపకల్పన చేసేప్పుడు అన్నింటి కన్నా ముఖ్యంగా పరిగణించేది ఒక ప్రాజెక్టు ఎంత మేర అవసరం అన్న విషయాన్ని గుర్తించడం అనీ, ఆ అవసరం ఆధారంగానే ప్రాజెక్టు సాంకేతిక - ఆర్థిక సాధ్యాసాధ్యాలను, మనుగడ శక్తిని మదింపు వేయడం జరుగుతుందనీ నీటిపారుదల శాఖ సమాధానమిచ్చింది (2012 జూలై). ఆర్థిక-సాంకేతిక మనుగడ శక్తి, ఆర్థిక పరమైన సమ్మతి, అవసరమైన రాజకీయ సంకల్పం ఉన్న ప్రాజెక్టులను మాత్రమే అమలు చేయడం జరుగుతుందని కూడా నీటిపారుదల శాఖ తెలిపింది.

ఆడిట్‌కు ఎంపిక చేసుకున్న 26 ప్రాజెక్టుల రికార్డులను తనిఖీ చేయగా, ప్రాజెక్టు రూపకల్పనకు సంబంధించి కింది అంశాలు వెల్లడయ్యాయి.

3.1.1 నీటి లభ్యతను అంచనా వేయడం

ప్రధానంగా రాష్ట్రంలోని ముఖ్య నదులైన గోదావరి, కృష్ణా, పెన్నా నదులపై మొత్తం 74 ప్రాజెక్టులను (వరద గట్లు, ఆధునికీకరణ పనులు కాకుండా) జలయజ్ఞం కింద చేర్చారు. ఈ నదుల్లో అందుబాటులో ఉండే, ఉపయోగించిన, జలయజ్ఞం ప్రాజెక్టులకు అవసరమైన నీటి పరిమాణాల వివరాలు ఈ కింది చార్టులో ఉన్నాయి.

చార్టు - 3.1 **(టీఎమ్‌సీలలో)**

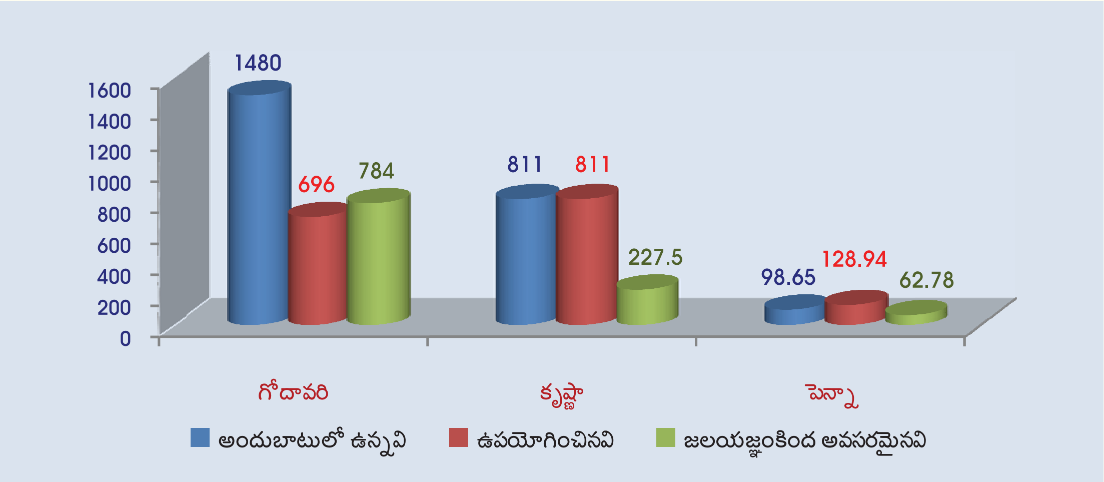

మూలం : 2011-12 సంవత్సరానికి నీటి పారుదల-ఆయకట్టు అభివృద్ధి శాఖ వెలువరించిన ఫలితాల బడ్జెట్ (అవుట్‌కమ్ బడ్జెట్)

3.1.1.1 కృష్ణా నది మీద ప్రాజెక్టులు

ఈ విషయమై ఆడిట్ పరిశీలనలు ఇలా ఉన్నాయి :

i. కృష్ణా, పెన్నా నదుల మీద జలయజ్ఞం కింద చేపట్టిన ప్రాజెక్టులు విజయవంతంగా అమలు కావడానికి అవసరమైన నీరు, అందుబాటులో ఉన్న నీటి పరిమాణం కన్నా చాలా ఎక్కువ. కాబట్టి, ఈ నదీ వ్యవస్థల్లో మిగులు జలాలను లేదా వరద జలాలను ప్రాజెక్టుల కోసం వినియోగించుకోవాలని ప్రభుత్వం నిర్ణయించింది. కానీ, ఏటా వరద ప్రవాహం ఉండే సగటు రోజుల సంఖ్యను అంచనా వేసేందుకు ఈ నదుల వరద ప్రవాహాల సమాచారాన్ని విశ్లేషించినట్లు తెలిపే ఆధారాలేవీ ఆడిట్‌కు సమర్పించిన రికార్డుల్లో లేవు. పూర్తిగా వరద జలాలపై ఆధారపడి ప్రతిపాదించిన ఈ ప్రాజెక్టుల సఫలతను అంచనా వేయడం కోసం ఇలాంటి విశ్లేషణ చేయడం ఎంతో కీలకం. పైగా, ఈ కింది అంశాలను నిర్ణయించడానికి కూడా ఈ విశ్లేషణ చాలా అవసరం.

- నీటిని తీసుకోవడానికి లేదా పంపింగ్ చేయడానికి ప్రతిపాదించిన రోజుల సంఖ్య;
- వరద నీటిని గ్రైకొనే స్థాయి లేదా స్థలం;
- ఆయకట్టుకు నీటిని తీసుకెళ్ళే కాలువలు లేదా పంపుల సామర్థ్యం;
- నీటిని నిల్వ చేయడం కోసం నిర్మించే రిజర్వాయర్ల సామర్థ్యం.

ii. మచ్చుకు తనిఖీచేసిన 26 ప్రాజెక్టుల్లో 8, కృష్ణా నది వరద నీటిని వినియోగించుకోవడానికి ఉద్దేశించినవి. ఐతే, ఈ ప్రాజెక్టుల రూపకల్పన కోసం పరిగణించిన వరద రోజుల సంఖ్యలో సారూప్యత లేదు. వివరాలు ఇలా ఉన్నాయి :

పట్టిక - 3.1

క్రమ సంఖ్య	ప్రాజెక్టు పేరు	నీటిని తీసుకొనే చోటు	నీటిని తీసుకోడానికి ప్రతిపాదించిన రోజుల సంఖ్య
1	వెలిగొండ	శ్రీశైలం రిజర్వాయర్	30
2	తెలుగు గంగ	శ్రీశైలం రిజర్వాయర్	30
3	గాలేరు నగరి	శ్రీశైలం రిజర్వాయర్	30
4	గండికోట రిజర్వాయర్ - సీబీఆర్ ఎత్తిపోతల పథకం*		
5	సీబీఆర్ - లింగాల కాల్వ*		
6	హంద్రీ నీవా	శ్రీశైలం రిజర్వాయర్	120
7	శ్రీశైలం ఎడమ గట్టు కాలువ సొరంగం	శ్రీశైలం రిజర్వాయర్	87
8	నెట్టెంపాడు	జూరాల రిజర్వాయర్	90

మూలం : ప్రాజెక్టుల సమగ్ర నివేదికలు (డీపీఆర్‌లు)

*గాలేరు నగరి ప్రాజెక్టులో అంతర్భాగమైన గండికోట రిజర్వాయర్ నుండి కృష్ణా నదీ జలాలను సీబీఆర్ - లింగాల కాల్వకు వినియోగించుకోవడం కోసం గండికోట - చిత్రావతి బ్యాలన్సింగ్ రిజర్వాయర్ ఎత్తిపోతల పథకాన్ని ప్రతిపాదించడం జరిగింది. కాబట్టి, ఈ ప్రాజెక్టు నీటి అవసరాలను గాలేరు - నగరి ప్రాజెక్టు నీటి అవసరాలలోనే కలిపి చూపడమైంది.

iii. పై పట్టికలో పేర్కొన్న ఎనిమిది ప్రాజెక్టులలో, క్రమ సంఖ్య 1, 3 లలోని ప్రాజెక్టుల్లో, అవసరమైన నీటిని 45 రోజుల పాటు గ్రహించేలా వాటి డిజైన్లను మొదట్లో రూపొందించారు. తదనుగుణంగా 2004, 2005 లో కొన్ని పనులను కూడా అప్పగించారు. కానీ, ఆ తర్వాత కృష్ణా నది నుండి వరద నీరు లభ్యమయ్యే రోజులను అంతకంటే తక్కువగా, అనగా 30 రోజులుగా పరిగణించి, ఈ రెండు ప్రాజెక్టుల డిజైన్లను మార్పు చేసారు (2006 మే, 2006 నవంబరు).

iv. గాలేరు నగరి ప్రాజెక్టుకు వివిధ ప్రత్యామ్నాయాలను పరిశీలించడానికి ప్రభుత్వం నియమించిన నిపుణుల కమిటీ, కృష్ణా నదిలో వరదనీరు అందుబాటులో ఉండేది కేవలం **30** రోజులేననీ, అది కూడా 40 శాతం విశ్వసనీయతతో[1] మాత్రమేననీ అభిప్రాయపడింది (1997 జూలై). ఈ నిపుణుల కమిటీ పరిశీలనల దృష్ట్యా, కృష్ణా వరద నీటిపై ఆధారపడి చేపట్టిన కొన్ని ప్రాజెక్టులకు అవసరమయ్యే నీటి కన్నా 30 వరద రోజుల్లో గ్రహించగలిగే నీటి పరిమాణం చాలా తక్కువ కనుక వాటి మనుగడ సాంకేతికపరంగా సాధ్యంకాదని తెలుస్తోంది. ఆ వివరాలను ఈ కింది పట్టికలో చూపడమైంది :

---

[1] అంటే, 40 శాతం సంవత్సరాలలో మాత్రమే ఏడాదికి 30 రోజుల పాటు వరదనీరు అందుబాటులో ఉంటుంది

పట్టిక - 3.2

క్రమ సంఖ్య	ప్రాజెక్టు పేరు	ఇన్‌టేక్ పంపుల/ కెనాల్ వ్యవస్థల పూర్తి స్థాయి డిజైన్ డిశ్చార్జి	30 రోజులలో తీసుకోగల నీటి పరిమాణం (టీఎమ్‌సీ లలో)[2]	ప్రాజెక్టుకు కావలసిన నీటి పరిమాణం (టీఎమ్‌సీ లలో)	నీటి కొరత (టీఎమ్‌సీలలో)
1	హంద్రీ నీవా	3,850 క్యూసెక్కులు	9.979	40.000	30.021
2	నెట్టెంపాడు	3,000 క్యూసెక్కులు	7.776	21.425	13.649
3	శ్రీశైలం ఎడమ గట్టు కాలువ సొరంగం	4,000 క్యూసెక్కులు	10.368	30.000	19.632

మూలం: సంబంధిత ప్రాజెక్టుల డీపీఆర్‌లు

v. వరద జలాలు అనేవి రాష్ట్రానికి కేటాయించిన జలాలకు అదనమే అయినా, కృష్ణా నదీజల వివాదాల ట్రిబ్యునల్ - II (కృష్ణా ట్రిబ్యునల్ -II) ఇచ్చిన అవార్డు (2010) ప్రకారం ఎగువన ఉన్న మహారాష్ట్ర, కర్ణాటక రాష్ట్రాలు అదనపు వాటాను పొందడంతో కృష్ణా నది నుండి మన రాష్ట్రానికి వరద నీరు లభించే అవకాశాలు మరింత క్షీణించాయి.

vi. పైగా కృష్ణా నదిపై నిర్మించే ప్రతీ కొత్త ప్రాజెక్టు వలనా మిగులు జలాల లభ్యత క్రమంగా తగ్గిపోతుంటుంది. పట్టిక - 3.1 లో పేర్కొన్న ప్రాజెక్టులకు అదనంగా, 1997 తర్వాత కృష్ణా నదీజలాలపై కల్వకుర్తి (25 టీఎమ్‌సీలు), భీమా (20 టీఎమ్‌సీలు), కోయిల్ సాగర్ (3.9 టీఎమ్‌సీలు) వంటి పలు కొత్త ప్రాజెక్టులను ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వం చేపట్టింది.

vii. అంతర్ రాష్ట్ర అంశాలతో ముడిపడి ఉన్న ప్రాజెక్టులకు కేంద్ర జల సంఘం అనుమతి తప్పనిసరి అని ప్రణాళికా సంఘం స్పష్టం చేసినా, 2012 సెప్టెంబరు నాటికి ప్రభుత్వం ఈ ప్రాజెక్టులకు కేంద్ర జలసంఘం నుండి అనుమతులు పొందలేదు. నిజానికి, శ్రీశైలం ఎడమ గట్టు కాలువ సొరంగం, గాలేరు - నగరి, వెలిగొండ ప్రాజెక్టులకు రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ఖచ్చితమైన, స్పష్టమైన నీటిలభ్యత చూపలేకపోవడంతో కేంద్ర జలసంఘం వీటిని ఆమోదించలేదు. గండికోట - సీబీఆర్ ఎత్తిపోతల పథకం, సీబీఆర్ - లింగాల కాల్వ ప్రాజెక్టుల ప్రతిపాదనలను ఏ దశలోనైనా కేంద్ర జల సంఘం అనుమతి కోసం పంపినట్లు తెలిపే ఆధారాలేవీ ఆడిట్‌కు సమర్పించిన రికార్డులలో లేవు.

viii. కృష్ణా నదీ జలాల పంపకాన్ని సమీక్షించడం కోసం 2004 ఏప్రిల్ లోనే భారత ప్రభుత్వం కృష్ణా ట్రిబ్యునల్-II ను ఏర్పాటు చేసినప్పటికీ, రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ఆగకుండా ₹23,093 కోట్ల భారీ వ్యయంతో గాలేరు నగరి (2004 జూన్), హంద్రీ నీవా (2004 జూలై), వెలిగొండ (2004 జూలై), శ్రీశైలం ఎడమ గట్టు కాలువ సొరంగం (2005 ఆగస్టు), నెట్టెంపాడు (2005 జూన్) పథకాలను చేపట్టింది.

నిపుణుల కమిటీ అభిప్రాయాలతో నీటి పారుదల శాఖ విభేదించలేదు కానీ, ఆ కమిటీ అభిప్రాయాలకు గానీ, సూచనలకు గానీ ప్రభుత్వం కట్టుబడి ఉండాల్సిన అవసరమేమీ లేదని 2012 జూలైలో జరిగిన సమీక్షానంతర సమావేశంలో తెలిపింది. ఐతే, 2012 జూలైలో రాతపూర్వకంగా ఇచ్చిన సమాధానంలో మాత్రం 1973 లో ఇచ్చిన బచావత్ అవార్డు ప్రకారం, కృష్ణా నదిలోకి వచ్చే వార్షిక సగటు నీటి పరిమాణం 2390 టీఎమ్‌సీలనీ, ఇందులో 75 శాతం విశ్వసనీయత ఆధారంగా 2060 టీఎమ్‌సీలను నదీ పరివాహక రాష్ట్రాలు మూడింటికీ[3] (800 టీఎమ్‌సీలతో సహా వెనక్కు మళ్ళే ప్రవాహపు 11 టీఎమ్‌సీలను ఆంధ్రప్రదేశ్‌కు) కేటాయించారనీ, మిగులు జలాలను వినియోగించుకునేందుకు ఆంధ్రప్రదేశ్‌కు అనుమతినిచ్చారని నీటిపారుదల శాఖ తెలిపింది. కృష్ణా నదిలో సగటున 330 టీఎమ్‌సీల మిగులు జలాలు (2390 టీఎమ్‌సీలు - 2060

[2] ఒక క్యూసెక్కు (క్యూబిక్ ఫీట్ పెర్ సెకండ్) అంటే సెకనుకు ఒక ఘనపుటడుగు నీటి విడుదల. కాబట్టి, 30 రోజులలో తీసుకునే మొత్తం నీటి పరిమాణం = {(ఇన్‌టేక్ వ్యవస్థ డిజైన్ డిశ్చార్జి క్యూసెక్కులలో X 30 రోజులు X 24 గంటలు X 3600 సెకన్లు) ÷ (1,000 X 1,000,000)} టీఎంసీలు

[3] ఆంధ్రప్రదేశ్ (811 టీఎమ్‌సీలు), మహారాష్ట్ర (585 టీఎమ్‌సీలు), కర్ణాటక (734 టీఎమ్‌సీలు)

టీఎంసీలు) అందుబాటులో ఉంటాయనీ, కనీసం 50 శాతం విశ్వసనీయతను లెక్కలోకి తీసుకున్నా సగటున 245 టీఎంసీల మిగులు జలాలు అందుబాటులో ఉంటాయనీ, ఇందులో నుండి 227.50 టీఎంసీలను కృష్ణా నదిపై నిర్మిస్తున్న ప్రాజెక్టులకు వినియోగించుకోవడానికి వీలుగా ప్రణాళికలను రూపొందించామని కూడా నీటిపారుదల శాఖ తెలిపింది.

కింది కారణాల దృష్ట్యా ఈ సమాధానం అంగీకారం కాదు.

- కృష్ణా ట్రిబ్యునల్ - I (1973 లో ఇచ్చిన అవార్డు, ఆ తర్వాత 1976 లో ఇచ్చిన మరో నివేదిక) లో మిగులు జలాలను వినియోగించుకునే అవకాశం ఆంధ్రప్రదేశ్‌కు ఇచ్చినా, మిగులు జలాలపై రాష్ట్రానికి సంపూర్ణ హక్కులు ఉండబోవనీ, ఆ మిగులు జలాలను రాష్ట్రానికి కేటాయించినట్లుగా భావించకూడదనీ నిబంధన విధించారు.

- ఆంధ్రప్రదేశ్, కర్ణాటక ప్రభుత్వాల మధ్య కేసులో (1997లోని ఓఎస్ నెంబర్లు 1 మరియు 2) 2000 ఏప్రిల్‌లో ఇచ్చిన తీర్పులో సుప్రీంకోర్టు ఈ విధంగా పేర్కొంది : "............ *నదీ పరివాహక ప్రాంతంలో అన్నిటికన్నా దిగువన ఉన్న రాష్ట్రం, తమకు కేటాయించిన నీటికి మించి తమకు హక్కు లేని మిగులు జలాలను వినియోగించుకోవడం కోసం భారీ ప్రాజెక్టులను నిర్మించడాన్ని అనుమతించకూడదు.................... ఇలాంటి భారీ ప్రాజెక్టుల నిర్మాణం ఖర్చుతో కూడిన వ్యవహారం కనుక, నీటి వల్ల కలిగే నష్టాన్ని ఫెడరల్ వ్యవస్థగల మనలాంటి దేశం భరించలేదు కనుక, నదీ పరివాహక ప్రాంతంలో అన్నిటికన్నా దిగువన ఉన్న రాష్ట్రంలో ఇలాంటి భారీ ప్రాజెక్టులకు అనుమతులు మంజూరు చేసేటప్పుడు ఈ అంశాలను దృష్టిలో ఉంచుకోవాల్సిన బాధ్యత కేంద్ర ప్రభుత్వంపై ఉంది* ....".

కృష్ణా నది వరద జలాల ఆధారంగా చేపట్టిన వివిధ ప్రాజెక్టులలో మిగులు జలాలు/వరద జలాలను వినియోగించుకునే రోజుల సంఖ్య విషయంలో సారూప్యత లేకపోవడంపై సమాధానమిస్తూ, తెలుగు గంగ, వెలిగొండ, గాలేరు నగరి ప్రాజెక్టులకు అవసరమైన మొత్తం 110.5 టీఎంసీలనూ వరద వచ్చే 30 రోజుల్లోనే తీసుకోవడం జరుగుతుందనీ, హంద్రీ నీవా, కల్వకుర్తి[4], నెట్టెంపాడు ఎత్తిపోతల పథకం, శ్రీశైలం ఎడమ గట్టు కాలువ సొరంగం ప్రాజెక్టులకు అవసరమైన మొత్తం 117 టీఎంసీలకు గానూ, 36 టీఎంసీలను వరద ప్రవాహం ఉండే 30 రోజులలో తీసుకుని, మిగిలిన 81 టీఎంసీలను శ్రీశైలం, జూరాల రిజర్వాయర్ల నుండి తీసుకోవడం జరుగుతుందని నీటి పారుదల శాఖ తెలిపింది. పోలవరం నుండి కృష్ణా డెల్టాకు గోదావరి జలాలను మళ్ళించడం ద్వారా ఆంధ్రప్రదేశ్ 45 టీఎంసీలను వినియోగించు కోవచ్చనీ, మిగిలిన నీటి కోసం పులిచింతల ప్రాజెక్టు కింద 36 టీఎంసీల అదనపు నీటి నిల్వ ఏర్పాటవుతోందని, కాబట్టి, స్టోరేజి రిజర్వాయర్ల నుండి 81 టీఎంసీలను తీసుకోవడం వలన శ్రీశైలం రిజర్వాయర్‌లోని క్యారీ ఓవర్ నీటి నిల్వలపై ప్రభావం పడదని కూడా నీటి పారుదల శాఖ తెలిపింది.

నీటిపారుదల శాఖ వాదన ఈ కింది కారణాల దృష్ట్యా అంగీకారయోగ్యం కాదు :

- ఏదైనా కొత్త ప్రాజెక్టుకోసం నీటిని తీసుకుంటే, దాని ప్రభావం ఆ నదీ జలాలపై ఆధారపడి ఇప్పటికే ఉన్న, నిర్మాణంలో ఉన్న, ప్రతిపాదనల్లో ఉన్న ఇతర ప్రాజెక్టులకు లభించే నీటిపై తప్పకుండా పడుతుంది. ఐతే, పట్టిక - 3.1 లోని ప్రాజెక్టుల[5] డీపీఆర్‌లలో, ఆయా ప్రాజెక్టుల కోసం కేవలం వరద జలాలను మాత్రమే వినియోగించుకోవడం జరుగుతుందనీ, కనుక ఇతర ప్రాజెక్టులపై ఎటువంటి ప్రభావమూ ఉండదని పేర్కొన్నారు.

- ఈ ప్రాజెక్టులకు వరద జలాలు అందుబాటులో ఉండే రోజులు, వాటిని తీసుకునే రోజులు (30/45/87/90/120 రోజులు) ఏ ప్రాతిపదికన లెక్కించారో కూడా డీపీఆర్‌లలో ప్రస్తావించలేదు.

---

[4] కల్వకుర్తి ఎత్తిపోతల పథకానికి కూడా నీటి కేటాయింపులు లేవు. ఈ ప్రాజెక్టు ద్వారా శ్రీశైలం జలాశయం నుండి 90 రోజులపాటు 25 టీఎంసీల వరద నీటిని తీసుకోవడానికి ప్రతిపాదించారు

[5] గండికోట - సీబీఆర్ ఎత్తిపోతల పథకం, సీబీఆర్ లింగాల బ్రాంచి కెనాల్ పథకాలకు డీపీఆర్‌లను రూపొందించలేదు

- కృష్ణా ట్రిబ్యునల్-II, నదీ పరివాహక ప్రాంతంలో ఎగువ రాష్ట్రాలకు తాజాగా చేసిన కేటాయింపులవల్ల ఆంధ్రప్రదేశ్‌కు లభ్యమయ్యే మిగులు వరద జలాల పరిమాణం పైనా, అవి లభ్యమయ్యే అవధిపైనా ప్రభావం పడుతుంది. వరద ప్రవాహం, వరద జలాలు లభ్యమయ్యే అవధికి సంబంధించి సవివరమైన, శాస్త్రీయమైన అధ్యయనం చేయకపోవడం, ఎగువ రాష్ట్రాలకు కొత్తగా నీటి కేటాయింపులు చేయడం, రాష్ట్రంలో ప్రస్తుతం ఉన్న ప్రాజెక్టులు, కొత్తగా నిర్మిస్తున్న ప్రాజెక్టుల కోసం శ్రీశైలం జలాశయం నుండి ఉమ్మడిగా నీటిని తీసుకోవడం వల్ల శ్రీశైలం రిజర్వాయరు క్యారీ ఓవర్ స్టోరేజీ నుండి నీటిని తీసుకోకుండానూ, ఈ రిజర్వాయరు కింది వైపున ఉన్న ప్రాజెక్టుల నీటి లభ్యత ప్రభావితం కాకుండానూ కొత్తగా నిర్మిస్తున్న ప్రాజెక్టులకు ఉద్దేశించిన మొత్తం ఆయకట్టుకు కావలసినంత నీరు లభించే అవకాశాలు దరిదాపుల్లో లేవు.
- జూరాల జలాశయం లైవ్ స్టోరేజీ సామర్థ్యం 6.798 టీఎమ్‌సీలు[6]. ఈ జలాశయం నుండి జూరాల ప్రాజెక్టుకు 17.84 టీఎమ్‌సీలు, భీమ ప్రాజెక్టుకు 20 టీఎమ్‌సీలు, కోయిల్ సాగర్‌కు 3.9 టీఎమ్‌సీలు, నెట్టెంపాడుకు 22 టీఎమ్‌సీల చొప్పున వెరసి నాలుగు ప్రాజెక్టులకు కలిపి 63.74 టీఎమ్‌సీల నీటిని సరఫరా చేయాలని ఆశిస్తున్నారు. కాబట్టి, జూరాల జలాశయం, ఈ ప్రాజెక్టులన్నింటి నీటి అవసరాలనూ తీరుస్తుందనే భరోసా లేదు.

కృష్ణా ట్రిబ్యునల్ - II ఎగువ రాష్ట్రాలకు చేసిన అదనపు కేటాయింపుల వలన ఆంధ్రప్రదేశ్ పొందే మిగులు జలాలు తగ్గిపోవచ్చనే ఆడిట్ పరిశీలనను అంగీకరిస్తూ, అలాంటి భవిష్యత్ అవసరాలను దృష్టిలో ఉంచుకునే, కేవలం కృష్ణా నది మిగులు జలాలపై మాత్రమే ఆధారపడినప్పుడు వచ్చే సఫలత కంటే ఎక్కువ సఫలతను కృష్ణా నది ప్రాజెక్టులు సాధించేలా చేయాడానికి 165 టీఎమ్‌సీల గోదావరి వరద జలాలను మళ్లించేలా దుమ్ముగూడెం నాగార్జున సాగర్ టెయిల్ పాండ్ ప్రాజెక్టును రూపొందించామని నీటి పారుదల శాఖ తెలిపింది.

- గోదావరి నదిలోని వరద జలాలపైనే ఆధారపడి చేపట్టిన దుమ్ముగూడెం నాగార్జున సాగర్ టెయిల్ పాండ్ ప్రాజెక్టు సాంకేతిక సాధ్యాసాధ్యాలను ఇంకా నిర్ధారించాల్సి ఉంది.

3.1.1.2 గోదావరి నది పై ప్రాజెక్టులు

సరిపడేంత నీటి లభ్యతను నిర్ధారించుకోకుండానే గోదావరి నదిపై మూడు ఎత్తిపోతల పథకాలను చేపట్టారు. వివరాలను ఈ కింద చర్చించడమైంది :

(i) ఇందిరాసాగర్ దుమ్ముగూడెం

పోలవరం ప్రాజెక్టును పూర్తి స్థాయి రిజర్వాయరు నీటిమట్టం ఈఎల్ + 45.72 మీ. వద్ద ఉండేలా నిర్మించి, నీరు నింపినప్పుడు మాత్రమే ఇందిరాసాగర్ దుమ్ముగూడెం ఎత్తిపోతల పథకానికి నీరు అందుబాటులో ఉంటుంది. ఐతే, పోలవరం డ్యామ్ డిజైన్‌ను కేంద్ర జల సంఘం ఖరారు చేయకముందే ఇందిరాసాగర్ దుమ్ముగూడెం ఎత్తిపోతల పథకాన్ని 2007 లోనే చేపట్టారు. ఆ ప్రాజెక్టు విషయంలో పొరుగు రాష్ట్రాలలోని గిరిజన ప్రాంతాల ముంపునకు సంబంధించిన వ్యాజ్యాలు, అంతర్ రాష్ట్ర వివాదాలు తలెత్తాయి.

పోలవరం ప్రాజెక్టు కూడా ఇందిరాసాగర్ దుమ్ముగూడెం ఎత్తిపోతల పథకంతో పాటే పూర్తవుతుందని భావించి ఇందిరా సాగర్ దుమ్ముగూడెం ఎత్తిపోతల పథకాన్ని చేపట్టామనీ, తదనుగుణంగా పోలవరం జలాశయం నీరు విస్తరించే వైశాల్యంలోనే ఉండేలా నీటిని తీసుకునే మట్టాన్ని + 45 మీ. గా నిర్ణయించామనీ నీటి పారుదల శాఖ తెలిపింది. పోలవరం హెడ్ వర్క్స్ పూర్తికావడంలో జాప్యం ఉన్న కారణంగా ముందు నిర్ణయించిన ఎత్తుకంటే తక్కువ ఎత్తునుండే నీటిని తీసుకునేలా ఒక అప్రోచ్ ఛానల్‌ను తవ్వాలనీ, గోదావరి నది నుండి నేరుగా నీటిని ఎత్తిపోసేలా ఒక ఆక్జిలరీ పంప్ హౌస్‌ను నిర్మించాలనీ ఇప్పుడు ప్రతిపాదించామని కూడా నీటిపారుదల శాఖ తెలిపింది.

---

6 జూరాల జలాశయం స్థూల సామర్థ్యం 11.941 టీఎమ్‌సీలు. అందులో 5.143 టీఎమ్‌సీలు డెడ్ స్టోరేజీ

సరైన అధ్యయనం చేయకుండా ముందుగానే ఈ ప్రాజెక్టును చేపట్టారనే ఆడిట్ అభిప్రాయాన్ని ఈ సమాధానం ధృవీకరిస్తోంది. నిజానికి ప్రాజెక్టు ప్రతిపాదనలను కేంద్ర జల సంఘానికి పంపి నాలుగేళ్లకు పైగా గడిచిపోయినా, ప్రభుత్వం ఈ ప్రాజెక్టుకు నీటి లభ్యతను నిరూపించలేకపోయింది. ఇదే కారణాన్ని ఎత్తిచూపుతూ 2012 జనవరిలో కేంద్ర జల సంఘం ఈ ప్రాజెక్టు ప్రతిపాదనలను తిప్పిపంపింది.

(ii) రాజీవ్ దుమ్ముగూడెం

రాజీవ్ దుమ్ముగూడెం ఎత్తిపోతల పథకాన్ని కూడా కేంద్ర జల సంఘం అనుమతిని పొందకుండానే 2007 జూన్‌లో చేపట్టారు. ఇప్పటికే ఉన్న ప్రాజెక్టులపైనా, నిర్మించాలని తలపెట్టిన ఇతర ప్రాజెక్టులపైనా ఈ ప్రాజెక్టు చూపే ప్రభావాన్ని విశ్లేషించని కారణంగా, ఈ ప్రాజెక్టు డీపీఆర్‌ను కేంద్ర జల సంఘం ఆమోదించలేదు. పోలవరం ప్రాజెక్టు ఖరారయ్యే అంశం పరిశీలనలో ఉందనీ, అదే సమయంలో పోలవరం ప్రాజెక్టుతో ముడిపడిన అనేక కొత్త ప్రాజెక్టులను ప్రతిపాదిస్తున్నందున సమగ్ర అధ్యయనం లేకుండా ప్రాజెక్టుల ప్రతిపాదనలను విడివిడిగా పరిశీలించడం సాధ్యపడదని 2007 అక్టోబరులో కేంద్ర జల సంఘం తెలిపింది.

గోదావరి నదిలో వినియోగం కాకుండా ఉన్న నీరు సరిపడినంత ఉందనీ, ఆ నీటిని ఈ ప్రాజెక్టుకు వినియోగించుకోవాలని ప్రతిపాదించామనీ, కేంద్ర జల సంఘం 2007 జూన్‌లోనే ఈ ప్రాజెక్టుకు సూత్రప్రాయ అంగీకారాన్ని తెలిపిందనీ నీటి పారుదల శాఖ సమాధానమిచ్చింది.

కేంద్ర జల సంఘం ఇచ్చిన 'సూత్రప్రాయ అంగీకారం' అనేది డీపీఆర్ రూపొందించుకోవడానికి సంబంధించిన ప్రాథమిక అనుమతి మాత్రమే తప్ప, టెండర్ల ప్రక్రియ మొదలుపెట్టడానికీ, ప్రాజెక్టు పనులు చేపట్టడానికీ కాదు. కాబట్టి ఈ సమాధానం అంగీకారం కాదు. పైగా ఆడిట్ లేవనెత్తిన అంశం అవసరమైన అధ్యయనాలు చేయకుండానే ప్రాజెక్టుల నిర్మాణాన్ని చేపట్టడానికి సంబంధించినది. కేంద్ర జల సంఘానికి డీపీఆర్‌ను పంపి (2007 సెప్టెంబరు) ఐదేళ్ళు గడచినప్పటికీ నీటి పారుదల శాఖ, ఖచ్చితమైన నీటి పరిమాణానికి రుజువులు చూపని కారణంగా కేంద్ర జల సంఘం ఈ ప్రాజెక్టు ప్రతిపాదనలకు ఇప్పటికీ ఆమోదం తెలపలేదు (2012 జూలై).

(iii) ఉత్తరాంధ్ర సుజల స్రవంతి

ఆంధ్రప్రదేశ్‌లోని ఉత్తర కోస్తా జిల్లాలైన విశాఖపట్నం, విజయనగరం, శ్రీకాకుళంలలో 8 లక్షల ఎకరాల ఆయకట్టును ఏర్పాటు చేయడానికి తూర్పు గోదావరి జిల్లాలోని పురుషోత్తపట్నం వద్ద గోదావరి నది నుండి 63.20 టీఎమ్‌సీల వరద నీటిని ఎత్తిపోయాలనే ఉద్దేశంతో ఈ ప్రాజెక్టును రూపొందించారు. పోలవరం ప్రాజెక్టుకు దిగువన 90 రోజుల పాటు గోదావరి వరద నీటిని పంప్ చేసేలా ఈ ప్రాజెక్టును ప్రతిపాదించారు. పోలవరం, ఇందిరాసాగర్ దుమ్ముగూడెం, రాజీవ్ దుమ్ముగూడెం, దుమ్ముగూడెం నాగార్జున సాగర్ టెయిల్ పాండ్, ప్రాణహిత - చేవెళ్ళ, దేవాదుల, ఎల్లంపల్లి, శ్రీరాంసాగర్ (మొదటి, రెండవ స్టేజీలు) వంటి నిర్మాణంలో ఉన్న ప్రాజెక్టులలో వినియోగించుకోవడానికి ప్రతిపాదించిన నీటి పరిమాణాన్ని పరిగణనలోకి తీసుకున్న తర్వాత అందుబాటులో ఉండే నికర మిగులు జలాలను లెక్కించినపుడే ఈ ప్రాజెక్టుకు నీటి లభ్యతను నిర్ధారించడం వీలవుతుంది. ఐతే, నీటి పారుదల శాఖ గోదావరి నదిపై ప్రస్తుతం నిర్మాణంలో ఉన్న ప్రాజెక్టులకే నీటి లభ్యతను ఇంకా నిర్ధారించలేదు.

పోలవరం ప్రాజెక్టు దిగువన నీరు వృథాగా సముద్రంలో కలిసిపోతుంటుందనీ, 1965 నుండి 2005 మధ్య 40 ఏళ్ల కాలానికి సంబంధించి ధవళేశ్వరం బ్యారేజీ దిగువన ప్రవహించిన వరద జలాల సమాచారం నీటి లభ్యతను తెలుపుతోందనీ నీటిపారుదల శాఖ సమాధానమిచ్చింది. గోదావరి నది మీద నిర్మాణంలో ఉన్న ప్రాజెక్టులను లెక్కలోకి తీసుకోకుండా కేవలం మిగులు జలాలను మాత్రమే పరిగణనలోకి తీసుకోవడం వల్ల ఈ సమాధానం అంగీకారం కాదు.

3.1.1.3 పెన్నా నదిపై ప్రాజెక్టులు

మచ్చుకు తనిఖీ చేసిన ప్రాజెక్టులలో పెన్నా నది నుండి నీటిని వినియోగించుకోవడానికి ఉద్దేశించిన ఈ కింది రెండు ప్రాజెక్టులకు కూడా విశ్వసనీయమైన జల వనరులు లేవు.

(i) సోమశిల ప్రాజెక్టు, సోమశిల - స్వర్ణముఖి లింకు కెనాల్

- ప్రస్తుతం ఉన్న 18,500 ఎకరాల ఆయకట్టు స్థిరీకరణతో సహా కొత్తగా 40,000 ఎకరాల ఆయకట్టు ఏర్పాటు కోసం సోమశిల ప్రాజెక్టుకు చెందిన గొట్టిపాటి కొండపనాయుడు కెనాల్ పొడిగింపును జలయజ్ఞం కింద చేపట్టారు (2006 మే). పెన్నా నదిపై ఇప్పటికే ఉన్న ప్రాజెక్టులు, రాష్ట్రానికి కేటాయించిన మొత్తం (98.65 టీఎమ్‌సీలు) కంటే ఎక్కువ నీటిని (128.94 టీఎమ్‌సీలు) వినియోగించుకుంటున్నాయి కాబట్టి, ఈ ప్రాజెక్టు కాలువ పొడిగంపునకు నీటి లభ్యతపై భరోసా లేదు.
- 4.45 టీఎమ్‌సీల పెన్నా వరద నీటిని సోమశిల - కందలేరు వరద కాలువ నుండి మన్నసముద్రం చెరువుకు తరలించి 23,266 ఎకరాల కొత్త ఆయకట్టును ఏర్పాటు చేయడం, నెల్లూరు, చిత్తూరు జిల్లాల్లోని 316 చెరువుల కింద ప్రస్తుతం ఉన్న 87,734 ఎకరాల ఆయకట్టును స్థిరీకరించడం, మార్గంలో ఉన్న వివిధ మండలాలకు తాగునీటి సౌకర్యాన్ని కల్పించడం కోసం సోమశిల - స్వర్ణముఖి లింకు కెనాల్‌ను ప్రతిపాదించారు. ఐతే, సోమశిల - కందలేరు వరద కాలువే వరద జలాలపై ఆధారపడిన ప్రాజెక్టు కావడం వలన సోమశిల - స్వర్ణముఖి లింకు కెనాల్‌కు నీటి లభ్యతపై భరోసా ప్రశ్నార్థకమే.

సోమశిల ప్రాజెక్టుకు చెందిన గొట్టిపాటి కొండపనాయుడు కెనాల్, సోమశిల - స్వర్ణముఖి లింకు కెనాల్‌లకు నీటి లభ్యత గురించి సమాధానమిస్తూ, ఎగువ ప్రాంతంలో వినియోగాన్ని మినహాయించిన తర్వాత సోమశిల ప్రాజెక్టు వద్ద లభ్యమయ్యే నీరు 75 శాతం విశ్వసనీయతను లెక్కలోకి తీసుకుంటే 50.38 టీఎమ్‌సీలుగా, 50 శాతం విశ్వసనీయతను పరిగణనలోకి తీసుకుంటే 92.65 టీఎమ్‌సీలుగానూ ఉందనీ, సోమశిల ప్రాజెక్టుకు అవసరమైన (48.543 టీఎమ్‌సీల) నీటిని తీసివేసిన తర్వాత కూడా అదనంగా 44.11 టీఎమ్‌సీలు అందుబాటులో ఉంటాయనీ, వాటిని ఈ కింది విధంగా వినియోగిస్తామనీ నీటిపారుదల శాఖ తెలిపింది :

పట్టిక - 3.3

క్రమ సంఖ్య	ప్రాజెక్టు	ప్రతిపాదిత వినియోగం
1	తెలుగు గంగ ప్రాజెక్టు (కందలేరు భాగం)	30.00 టీఎమ్‌సీలు
2	సోమశిల - స్వర్ణముఖి లింకు కెనాల్	4.45 టీఎమ్‌సీలు
3	సోమశిల ప్రాజెక్టులోని గొట్టిపాటి కొండపనాయుడు కాలువ పొడిగింపు	3.91 టీఎమ్‌సీలు
4	సోమశిల రిజర్వాయరులో వ్యత్యాసం	5.21 టీఎమ్‌సీలు
5	మొదటి ప్రతిపాదనలు, తాగునీటి అవసరాల అనంతరం కొత్తగా అదనపు వినియోగానికి	1.60 టీఎమ్‌సీలు
	మొత్తం	**45.17 టీఎమ్‌సీలు**

సోమశిల, కందలేరుల వద్ద మరో 130 టీఎమ్‌సీల అదనపు నిల్వలకు ఏర్పాట్లు చేశామనీ, 50 శాతం సాఫల్యంతోనే ఈ నీటిని పైన పేర్కొన్న ప్రాజెక్టులన్నింటికీ వినియోగించవచ్చనీ, మిగులు జలాలు ఎక్కువగా లభించే సంవత్సరాల్లో నీటి నిల్వలను మరింత పెంచి ప్రాజెక్టుల సఫలత రేటును మెరుగుపరిచేలా తదుపరి సంవత్సరాల్లో వినియోగించుకుంటామని కూడా నీటిపారుదల శాఖ తెలిపింది.

(ii) చిత్రావతి బ్యాలెన్సింగ్ రిజర్వాయరు (సీబీఆర్) కుడి ప్రధాన కాలువ

జలయజ్ఞం మొదలయ్యే సమయానికి పెన్నా నదికి ఉప నది అయిన చిత్రావతి నదిపై చిత్రావతి బ్యాలెన్సింగ్ రిజర్వాయర్ (సీబీఆర్) నిర్మాణంలో ఉంది. పులివెందులు బ్రాంచ్ కెనాల్ కింద ఇప్పటికే ఉన్న 60,000 ఎకరాల ఆయకట్టులో సాగుకు దన్నుగా సీబీఆర్ నిర్మాణాన్ని తలపెట్టారు. అటు తర్వాత, జలయజ్ఞం కింద కడప జిల్లాలో 25,000 ఎకరాలకు సాగునీటి సదుపాయాన్ని కల్పించే లక్ష్యంతో చిత్రావతి బ్యాలెన్సింగ్ రిజర్వాయరు కుడి ప్రధాన కాలువ (లింగాల కాల్వ)ను ప్రభుత్వం 2004 జూన్‌లో చేపట్టింది. ఆ తర్వాత. సీబీఆర్‌లో[7] అందుబాటులో ఉంటాయని అంచనా వేసిన 3.60 టీఎమ్‌సీల నీటిని వినియోగించుకునేలా లక్ష్యంగా పెట్టుకున్న ఆయకట్టును 59,400 ఎకరాలకు పెంచారు. చిత్రావతి నది నుండి వచ్చే నీరు (తుంగభద్ర ప్రాజెక్టు హైలెవల్ కెనాల్[8] నుండి వచ్చే నీటితో సహా) చాలినంతగా లేని కారణంగా పులివెందుల బ్రాంచ్ కెనాల్ కింది ఆయకట్టులో కనీసం 25 శాతానికి కూడా నీరు అందడం లేదని నీటి పారుదల - ఆయకట్టు అభివృద్ధి శాఖ రికార్డులే వెల్లడిస్తున్నాయి. నిజానికి, గత ఇరవై రెండేళ్లలో (1982-83 నుండి 2004-05 వరకు) ఏనాడూ 2.16 టీఎమ్‌సీలను మించి నీటి ప్రవాహం రాలేదు. ఏటా సగటు నీటి విడుదల 1.26 టీఎమ్‌సీలు మాత్రమే.

ఆ తర్వాత, సీబీఆర్‌కు ఇతర వనరుల నుంచి మద్దతు కల్పించడం కోసం 2006 డిసెంబరులో ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వం ₹2,059 కోట్ల ఖర్చుతో గండికోట రిజర్వాయరు నుండి ఒక ఎత్తిపోతల పథకాన్ని చేపట్టింది. గాలేరు నగరి ప్రాజెక్టులో అంతర్భాగంగా ఉన్న గండికోట రిజర్వాయరు కూడా ఖచ్చితమైన నీటి భరోసా లేకుండా కృష్ణా నది వరద నీటి మీదే ఆధారపడి ఉంది కనుక, దాని నుంచి సీబీఆర్‌కు నీటి మద్దతు ప్రశ్నార్థకమే. సాఫల్యంపై భరోసా లేని లింగాల కాల్వ మీద 2012 సెప్టెంబరు వరకూ ₹300.57 కోట్లు ఖర్చు చేశారు.

తుంగభద్ర ప్రాజెక్టు హైలెవల్ కెనాల్ నుండి వచ్చే జలాలను కలుపుకున్నా కూడా చిత్రావతి బ్యాలన్సింగ్ రిజర్వాయరు లోకి తగినంత నీరు రావడం లేదని నీటిపారుదల శాఖ అంగీకరించింది. ఈ ప్రాజెక్టుకు నీటి లభ్యత లేకున్నా సమగ్రమైన అధ్యయనాలేవీ లేకుండా లింగాల కాల్వను ఎందుకు చేపట్టారనే ప్రశ్నకు నీటిపారుదల శాఖ సమాధానంలో వివరణ లేదు.

3.1.2 లక్షిత ఆయకట్టు గుర్తింపు

జలయజ్ఞంలో చేపట్టిన ప్రాజెక్టుల కింద అభివృద్ధి చేద్దామని ప్రతిపాదించిన ఆయకట్టు ఉన్న గ్రామాలను నిర్దిష్టంగా ప్రభుత్వం గుర్తించలేదు. లక్ష్యంగా పెట్టుకున్న జిల్లాల్లోని మండలాలను మాత్రమే గుర్తించారు. ఒక్కో మండలంలో ప్రతిపాదిత ఆయకట్టు విస్తీర్ణాన్ని కూడా గుర్తించలేదు.

జలయజ్ఞంలో అనుసరించిన కాంట్రాక్టు విధానంలో పూర్తి స్థాయి సర్వే, ఇన్వెస్టిగేషన్‌లు, లక్ష్యంగా పెట్టుకున్న ఆయకట్టును గుర్తించే బాధ్యతలను గుత్తేదారు సంస్థలకే అప్పజెప్పడం జరిగిందనీ, గుత్తేదారు సంస్థలు పూర్తి స్థాయి సర్వే, ఇన్వెస్టిగేషన్‌లు పూర్తి చేసి ఆయకట్టు రిజిస్టర్లను ఖరారు చేసిన తర్వాత మాత్రమే గ్రామాలవారీ ఆయకట్టు వివరాలు తెలుస్తాయని నీటిపారుదల శాఖ సమాధానమిచ్చింది (2012 జూలై).

మచ్చుకు తనిఖీ చేసిన ప్రాజెక్టులలో ఆయకట్టు వివరాలను పరిశీలించగా ఈ కింది అంశాలు వెల్లడయ్యాయి.

---

[7] సీబీఆర్ సామర్థ్యం 10 టీఎమ్‌సీలు. ఇందులో నుండి ఇప్పటికే ఉన్న పులివెందుల బ్రాంచి కెనాల్ వ్యవస్థకు ఇవ్వాల్సినది 6.40 టీఎమ్‌సీలు. మిగిలిన 3.60 టీఎమ్‌సీలను లింగాల కాల్వ వ్యవస్థకు వినియోగించాలని ప్రతిపాదించారు

[8] తుంగభద్ర ప్రాజెక్టు హైలెవల్ కెనాల్ వ్యవస్థలో చిట్ట చివరన పులివెందుల బ్రాంచి కెనాల్ ఉంది. తుంగభద్ర ప్రాజెక్టు హైలెవల్ కెనాల్ నుండి చిత్రావతి నదిలోకి నీరు ప్రవహిస్తుంది. ఆ నదిలో 11.5 కి.మీ. దూరం ప్రవహించిన తర్వాత నీటిని పులివెందుల బ్రాంచి కెనాల్‌కు మళ్లించడం జరుగుతుంది

i. ***తెలుగు గంగ:*** 1983వ సంవత్సరంలోని డీపీఆర్ ప్రకారం, తెలుగు గంగ ప్రాజెక్టులో అంతర్భాగమైన, కడప జిల్లాలోని శ్రీ పోతులూరి వీరబ్రహ్మేంద్రస్వామి బ్యాలెన్సింగ్ రిజర్వాయర్ కింద ప్రతిపాదించిన ఆయకట్టు 1.50 లక్షల ఎకరాలు. జలయజ్ఞం కింద పనులను చేపట్టేటప్పుడు, ఒకటవ, రెండవ అనుబంధ రిజర్వాయర్ల కింద అదనపు ఆయకట్టును కలిపి, ప్రతిపాదిత ఆయకట్టును 1.62 లక్షల ఎకరాలకు పెంచారు. ఐతే, 2012 జూలై నాటికి గుర్తించిన మొత్తం ఆయకట్టు 1.30 లక్షల ఎకరాలు మాత్రమే. అంటే, 30,952 ఎకరాల ఆయకట్టు కొరవడింది. లక్షిత ఆయకట్టు, అందులో తగ్గుదలల వివరాలు, తగ్గుదలకు కారణాలను ఈ కింది పట్టికలో చూపడం జరిగింది.

పట్టిక - 3.4

ప్యాకేజీ	లక్షిత ఆయకట్టు	తగ్గుదల	కారణాలు
II	65,600 ఎకరాలు	5,384 ఎకరాలు	బ్లాకు ఆయకట్టులో తగ్గుదల
III	96,303 ఎకరాలు	14,518 ఎకరాలు	ఇప్పటికే ఉన్న చెరువుల కింద సాగవుతోంది
		5,157 ఎకరాలు	సోమశిల ప్రాజెక్టు ముంపు ప్రాంతంలో ఉంది
		5,893 ఎకరాలు	పురపాలక సంస్థలు/పంచాయితీల పరిధిని విస్తరించడం, పర్యావరణ కారణాలు
మొత్తం	1,61,903 ఎకరాలు	30,952 ఎకరాలు	

మూలం: ప్రాజెక్టు రికార్డులు

ఆయకట్టు లభ్యతను అంచనా వేసేందుకు సరైన సర్వేను నిర్వహించకుండానే పనులను అప్పగించినట్లు ఇది సూచిస్తోంది. డిస్ట్రిబ్యూటరీ వ్యవస్థలో తగ్గుదల కారణంగా పనుల అంచనా విలువ ₹28.79 కోట్ల (ఎకరానికి ₹9,300 చొప్పున) మొత్తాన్ని నీటిపారుదల శాఖ సంబంధిత ఒప్పందపు విలువల నుంచి ఇంకా సర్దుబాటు చేయలేదు.

ఆయకట్టులో 20 శాతం తగ్గుదల వరకు ఒప్పందంలో నిబంధన ఉందనీ, ఒప్పందం ప్రకారం డిస్ట్రిబ్యూటరీ వ్యవస్థకు సంబంధించి కల్పించిన ఆయకట్టుకు ఎకరాల ప్రాతిపదికన మాత్రమే గుత్తేదార్లకు చెల్లింపులు చేస్తామనీ నీటిపారుదల శాఖ సమాధానమిచ్చింది. ఐతే, లక్షిత ఆయకట్టును గుర్తించడంలోని లోపాల గురించి ఈ సమాధానంలో ప్రస్తావించ లేదు. అంతేకాకుండా,

- డీపీఆర్‌లో ఆయకట్టు వివరాలను స్పష్టంగా తెలపకపోతే, బిడ్ విలువ ఖచ్చితత్వం ప్రభావితమౌతుంది;
- పక్కపక్కనే ఉన్న సాగునీటి ప్రాజెక్టుల కింద ఒకే ఆయకట్టును చూపడానికి అవకాశం ఉంది. దీనివల్ల ప్రాజెక్టుల ఆర్థిక ప్రయోజనాల అంచనాల ఖచ్చితత్వం ప్రభావితం కావచ్చు.

మచ్చుకు తనిఖీ చేసిన ప్రాజెక్టుల తాలూకు ఆయకట్టుకు సంబంధించిన నిర్దిష్ట అంశాలను ఈ నివేదికలోని అధ్యాయం 5లో, 'కీలక అంశాలు' కింద ప్రస్తావించడమైంది.

3.2 ప్రాజెక్టుల క్లియరెన్సులు

'సాగునీటి ప్రాజెక్టులు, బహుళార్థసాధక ప్రాజెక్టుల ప్రతిపాదనలను సమర్పించేందుకు, వాటి వివరాలను తెలియజేయడానికి, అనుమతులను పొందడానికి' సంబంధించి ప్రణాళికా సంఘం, కేంద్ర జల సంఘం జారీ చేసిన మార్గదర్శకాల ప్రకారం అంతర్ రాష్ట్ర నదులు, వాటి ఉప నదులపై ప్రతిపాదించే భారీ, మధ్యతరహా సాగునీటి ప్రాజెక్టులన్నింటికీ పెట్టుబడుల అనుమతులను ప్రణాళికా సంఘం మంజూరు చేయాలి.

ఏదైనా భారీ లేదా మధ్యతరహా సాగునీటి ప్రాజెక్టులకు పెట్టుబడుల అనుమతుల మంజూరీలో ఇమిడిఉన్న వివిధ దశలను ఈ కింద వివరించడమైంది:

ఆవశ్యకత	వివరాలు
ప్రాథమిక (సాధ్యాసాధ్యాల) నివేదిక	సాధారణ సమాచారం, ప్రణాళికా రచన, అంతర్ రాష్ట్ర అంశాలు, ఇంకా భూజల (హైడ్రాలాజికల్), భూగర్భ, భూకంపాలకు సంబంధించిన పరిశోధనలతో సహా సర్వే - ఇన్వెస్టిగేషన్ల గురించి క్లుప్తంగా వివరించే అధ్యాయాలుండాలి.
కేంద్ర జల సంఘం నుండి సూత్రప్రాయ అంగీకారం	అంతర్ రాష్ట్ర నదులు, లేదా వాటి ఉపనదులపై ప్రతిపాదించిన ప్రాజెక్టుల ప్రాథమిక/సాధ్యాసాధ్యాల నివేదికను కేంద్ర జల సంఘానికి పంపాలి. ప్రతిపాదిత ప్రాజెక్టుల ప్రణాళికా రచన మౌలికంగా దృఢంగా ఉందా లేదా అని పరిశీలించి ఆమోదయోగ్యంగా ఉంటే, డీపీఆర్‌ను రూపొందించుకోడానికి కేంద్ర జల సంఘం '**సూత్రప్రాయ అంగీకారాన్ని**' తెలియజేస్తుంది.
ప్రాజెక్టు సమగ్ర నివేదిక (డీపీఆర్) తయారీ	కేంద్ర ప్రభుత్వం, నీటి వనరుల మంత్రిత్వ శాఖ, కేంద్ర జల సంఘం జారీచేసిన మార్గదర్శకాలను అనుసరించి పూర్తి స్థాయి సర్వే - ఇన్వెస్టిగేషన్‌లను చేసిన తర్వాత రూపొందించాలి.
పర్యావరణ - అటవీ మంత్రిత్వ శాఖ, గిరిజన వ్యవహారాల మంత్రిత్వ శాఖల అనుమతి (అవసరమైన సందర్భాల్లో)	ఈ అనుమతిని మంజూరు చేసేటప్పుడు పర్యావరణ - అటవీ మంత్రిత్వ శాఖ పర్యావరణంపై పడే ప్రభావం, కోల్పోయే అటవీ ప్రాంత విస్తీర్ణాల గురించి సవివరంగా పరిశీలిస్తుంది. ప్రభావితమయ్యే గిరిజన జనాభా గురించి పరిశీలన జరిపి, పునరావాస ప్రణాళికలకు గిరిజన వ్యవహారాల మంత్రిత్వ శాఖ అనుమతులిస్తుంది.
కేంద్ర జల సంఘానికి ప్రాజెక్టు సమగ్ర నివేదిక (డీపీఆర్)ను సమర్పించడం	ఖరారైన డిజైన్‌లు, సివిల్ నిర్మాణాలు - హైడ్రాలిక్ స్ట్రక్చర్ల వివరాలు, ఆర్థిక విశ్లేషణ ఆధారంగా తుది అంచనాలు ఉండాలి.
సాంకేతిక సలహా సంఘం అనుమతి	కేంద్ర జల సంఘం, ప్రాజెక్టుకు టెక్నికల్ క్లియరెన్సును ఇస్తుంది.
ప్రణాళికా సంఘం ద్వారా పెట్టుబడుల అనుమతి (ఇన్వెస్ట్‌మెంట్ క్లియరెన్స్)	పంచవర్ష ప్రణాళికలో లేదా వార్షిక ప్రణాళికలో ఈ ప్రాజెక్టును చేర్చడానికి ప్రణాళికా సంఘం పెట్టుబడుల అనుమతినిస్తుంది.

ఆడిట్‌లో మచ్చుకు తనిఖీ చేసిన 26 ప్రాజెక్టుల్లోని చాలా ప్రాజెక్టుల్లో, పైన పేర్కొన్న ముందస్తు అనుమతులను పొందకుండా, ఇతర అంశాలను ముందస్తుగా పరిష్కరించకుండానే టెండర్లను పిలవడం, పనులను అప్పగించడం జరిగింది. మచ్చుకు తనిఖీ చేసిన ప్రాజెక్టుల జాబితా, 2012 జూలై నాటికి వివిధ క్లియరెన్సుల స్థితి ***అనుబంధం 3.1*** లో ఉన్నాయి. సంబంధిత అనుమతులను పొందకుండానే పనులను అప్పగించిన ప్రాజెక్టుల సంఖ్యను (ఆడిట్‌కు ఎంపిక చేసుకున్న వాటిలో) ఈ కింది చార్టులో చూపడమైంది.

చార్టు - 3.2

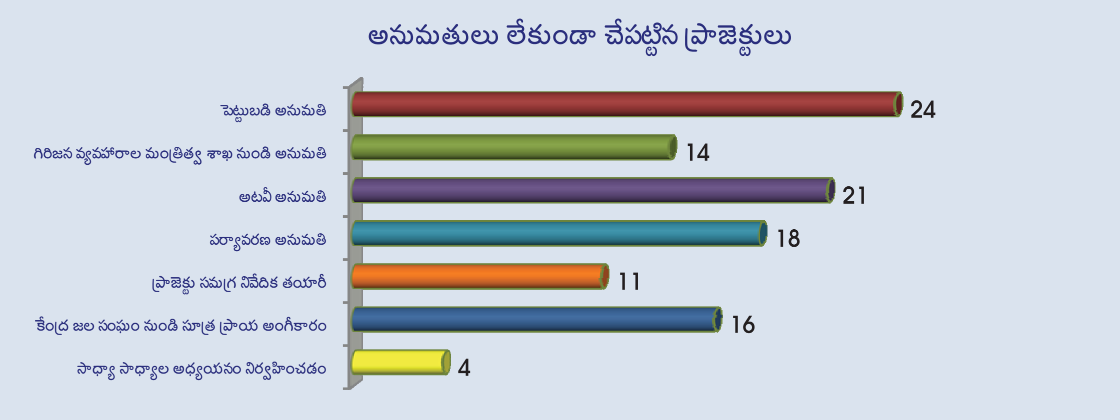

మూలం : నీటిపారుదల-ఆయకట్టు అభివృద్ధి శాఖ రికార్డుల ఆధారంగా చార్టును రూపొందించడమైంది

మచ్చుకు తనిఖీ చేసిన ప్రాజెక్టుల్లో, క్లియరెన్సులకు సంబంధించి గమనించిన నిర్దిష్ట అంశాలను ఈ కింద చర్చించడమైంది :

3.2.1 సూత్రప్రాయ అంగీకారం, సాధ్యాసాధ్యాల అధ్యయనం

i. ***ఉత్తరాంధ్ర సుజల స్రవంతి***: విశాఖపట్నం, విజయనగరం, శ్రీకాకుళం జిల్లాల్లోని మెరక ప్రాంతాల్లో 8 లక్షల ఎకరాల ఆయకట్టును ఏర్పాటు చేయడానికి ₹7,214 కోట్ల ఖర్చుతో ఈ పథకాన్ని ప్రతిపాదించారు. 2012 సెప్టెంబరు నాటికి ఈ ప్రాజెక్టు ఇంకా ప్రాథమిక ఇన్వెస్టిగేషన్ దశలోనే ఉంది. 2008 నవంబరులోనే తయారు చేసినట్లు పేర్కొంటున్న సాధ్యాసాధ్యాల అధ్యయన నివేదికను ఆడిట్‌కు సమర్పించలేదు. ప్రాజెక్టు డీపీఆర్‌ను ఇంకా రూపొందించలేదు. ఈ ప్రాజెక్టు లబ్ధి-మూల్యాల (బెనిఫిట్ - కాస్ట్) నిష్పత్తిని (బీసీఆర్) 1.62 గా లెక్కించినట్లు నీటిపారుదల శాఖ తెలిపింది. కానీ, ఆ లెక్కల వివరాలను ఆడిట్‌కు సమర్పించలేదు. అంతర్ రాష్ట్ర నది అయిన గోదావరిపై ఈ ప్రాజెక్టు నిర్మాణాన్ని ప్రతిపాదించారు కాబట్టి, దీనికి ప్రణాళికా సంఘం నుండి పెట్టుబడుల అనుమతిని పొందాలంటే, కేంద్ర జల సంఘం ఆమోదాన్ని తప్పనిసరిగా పొందాలి. ఐతే, కనీసం '**సూత్రప్రాయ అంగీకారం**' కోసం ఈ ప్రాజెక్టు తాలూకు ప్రాథమిక అధ్యయన నివేదికనైనా కేంద్ర జల సంఘానికి పంపలేదు. నీటిపారుదల శాఖ వేసిన ప్రాథమిక అంచనా ప్రకారం, సుమారు 16,278.74 ఎకరాల అటవీ భూమిని వినియోగించాల్సి ఉంది. అయినప్పటికీ, పర్యావరణ - అటవీ మంత్రిత్వ శాఖకు అటవీ అనుమతుల కోసం ప్రతిపాదనలను పంపనేలేదు. పైగా, 2009 ఫిబ్రవరిలోనే ఆరు ప్యాకేజీలకు టెండర్లను పిలిచారు. 2012 సెప్టెంబరు వరకూ ఈ టెండర్లను తెరవలేదు; రద్దు చేయనూ లేదు.

ii. ***చిత్రావతి బ్యాలెన్సింగ్ రిజర్వాయర్ - లింగాల కాలువ :*** పనులను అప్పగించడానికి ముందు సాధ్యాసాధ్యాల అధ్యయన నివేదికను గానీ, ప్రాజెక్టు సమగ్ర నివేదికను (డీపీఆర్) కానీ రూపొందించలేదు. ఐతే, సూక్ష్మ సేద్య వ్యవస్థకు సంబంధించిన సాధ్యాసాధ్యాల నివేదికను రూపొందించారు. ఈ నివేదిక విషయంలోనైనా దాన్ని తయారు చేసిన, ఆమోదించిన తేదీల వివరాలు ఆడిట్‌కు సమర్పించిన రికార్డుల్లో లేవు.

ఈపీసీ కాంట్రాక్టు విధానంలో, పూర్తిస్థాయి ఇన్వెస్టిగేషన్‌ను గుత్తేదారు సంస్థే నిర్వహిస్తుందనీ, పనులను సత్వరం మొదలుపెట్టాలని ప్రభుత్వం తలచినందువలనే డీపీఆర్‌ను రూపొందించలేదనీ, నీటిపారుదల శాఖ సమాధానమిచ్చింది. వరద జలాల మీద ఆధారపడి ఈ ప్రాజెక్టును చేపట్టినందున సాధ్యాసాధ్యాల నివేదికను రూపొందించలేదని కూడా తెలిపింది. ఈ సమాధానం అంగీకారం కాదు. రాష్ట్ర ప్రభుత్వం అనుసరిస్తున్న ఈపీసీ కాంట్రాక్టు విధానంలో, పూర్తి స్థాయి ఇంజనీరింగ్‌ను మాత్రమే కాంట్రాక్టర్లకు అప్పగిస్తున్నారు. కానీ, మొత్తం ప్రాజెక్టు సాధ్యాసాధ్యాలను, ముఖ్యంగా ప్రాజెక్టుకు అవసరమయ్యే నీటి లభ్యతను ప్రాజెక్టు పనులను అప్పగించడానికి ముందే నీటిపారుదల శాఖ నిర్ధారించుకోవాలి. ప్రాజెక్టుకు అవసరమైన నీటి లభ్యతను నిర్ధారించుకోకుండానే ప్రభుత్వం పనులను అప్పగించిందని ఈ సమాధానం ధ్రువపరుస్తోంది. ప్రాజెక్టు పనులకు ప్రభుత్వం ఇచ్చిన పాలనాపరమైన అనుమతి కేవలం ₹32 కోట్లు కాగా, సంబంధిత చీఫ్ ఇంజనీర్, ప్రాజెక్టు పరిధిని పెంచి అంచనాలకు మంజూరీనిచ్చి, టెండర్లను పిలిచి, ₹148.05 కోట్ల మొత్తానికి పనులను అప్పగించారు (2004 అక్టోబరు).

3.2.2 ప్రాజెక్టు సమగ్ర నివేదిక (డీపీఆర్)ను రూపొందించడం

i. ***గండికోట - చిత్రావతి బ్యాలెన్సింగ్ రిజర్వాయర్ ఎత్తిపోతల పథకం :*** డీపీఆర్‌ను రూపొందించకుండానే ఈ ప్రాజెక్టు పనులను అప్పగించారు. అనంతపురం జిల్లాలో, చిత్రావతి నదిపై 1977లో నిర్మించిన గొడ్డుమర్రి ఆనకట్ట సామర్థ్యాన్ని 0.0174 టీఎమ్‌సీలనుండి 0.07 టీఎమ్‌సీలకు పెంచడమనేది ఈ ప్రాజెక్టులోని అంశాలలో ఒకటి. ఈ అంశంపై అయ్యే ఖర్చును ₹4.14 కోట్లుగా అంచనా వేశారు. దీన్ని లిఫ్టు ప్యాకేజీలలోని ఒకదాంట్లో (ఎల్ 1-04) చేర్చి, గుత్తేదారుసంస్థకు పనులను అప్పగించారు (2007 ఆగస్టు).

గుత్తేదారు సంస్థ ప్రస్తుతం ఉన్న ఆనకట్ట సామర్థ్యం పెంపుదల కోసం సమర్పించిన డిజైన్లకు పలు మార్పులు చేయాల్సి వచ్చింది. సెంట్రల్ డిజైన్స్ ఆర్గనైజేషన్ చీఫ్ ఇంజనీర్ ఆధ్వర్యంలోని నిపుణుల కమిటీ ఈ డిజైన్లను పరిశీలించి, ఆనకట్ట ప్రస్తుత నిర్మాణానికి చేసే మార్పులు దాని పనితీరుకు, ధృఢత్వానికీ, భద్రతకూ ప్రమాదకరమని నిర్ధారించింది. చివరకు, ప్రస్తుత ఆనకట్టకు ఎగువన కొత్త ఆనకట్టను నిర్మించాలని నిపుణుల కమిటీ ప్రతిపాదించింది (2008 మే).

పులివెందుల బ్రాంచి కెనాల్, సీబీఆర్-లింగాల కాల్వల కింద ఇప్పటికే ఉన్న ఆయకట్టుకు నీటి సరఫరా కోసమే ఈ ప్రాజెక్టుకు రూపకల్పన చేసినందు వల్ల డీపీఆర్‌ను రూపొందించలేదని నీటిపారుదల శాఖ సమాధానమిచ్చింది. ప్రాజెక్టు ద్వారా సాగునీరు అందేది కొత్త ఆయకట్టు కోసమా, లేక అప్పటికే ఉన్న ఆయకట్టు కోసమా అనే విషయంతో సంబంధం లేకుండా, ప్రాజెక్టు డిజైను, అమలు, పనితీరు సంబంధిత అంశాల దృష్ట్యా, సాంకేతికంగానూ, ఆర్థికంగానూ ప్రాజెక్టు సాధ్యాసాధ్యాలను నిర్ధారించాలంటే, ప్రాజెక్టును చేపట్టకముందే డీపీఆర్‌ను రూపొందించడం చాలా కీలకం. కాబట్టి, నీటిపారుదల శాఖ సమాధానం అంగీకారం కాదు. కేంద్ర జలసంఘం నుండి సూత్రప్రాయ అంగీకారంతో సహా ఈ ప్రాజెక్టుకు అవసరమైన క్లియరెన్సులేవీ ఇంకా రాలేదు.

3.2.3 అటవీ అనుమతులు

i. ***వెలిగొండ :*** *ఈ* ప్రాజెక్టు తాలూకు కొన్ని రీచ్‌ల అలైన్‌మెంట్ ప్రకాశం జిల్లాలోని అటవీ ప్రాంతం గుండా పోతుంది. కాలువ తవ్వకం కోసం 3,069.91 హెక్టార్ల అటవీ భూమి అవసరమవుతుంది. సొరంగాలను రాజీవ్ వన్యప్రాణి సంరక్షణ కేంద్రం కింద నుండి తవ్వాల్సి ఉంది కాబట్టి, వీటి తవ్వకానికి కూడా అటవీ అనుమతులు కావాలి. ఐతే, అటవీ అనుమతులను పొందకుండానే, కాంట్రాక్టులను అప్పగించడమూ, పనులను చేపట్టడమూ జరిగింది.

మొదటి దశ అనుమతి వచ్చిందనీ, పరిహారక అటవీకరణ కోసం భూములను గుర్తించడం జరిగిందనీ, వాటిని అటవీ శాఖకు అప్పగిస్తామనీ నీటిపారుదల శాఖ సమాధానమిచ్చింది.

ii. ***సోమశిల :*** *ఈ* ప్రాజెక్టుకు సంబంధించిన దక్షిణ ఫీడర్ చానల్‌లో కి.మీ. 58.720 వద్ద అక్విడెక్టును నిర్మించని కారణంగా 2004 నుండీ, నీటిని కి.మీ. 58.700 వరకూ మాత్రమే విడుదల చేస్తున్నారు. పర్యావరణ - అటవీ మంత్రిత్వ శాఖ నుండి అటవీ అనుమతులు రాకపోవడం వల్ల అక్విడెక్టును నిర్మించలేదు. అయినా, కి.మీ. 58.720 తర్వాత ఉన్న 1,912 ఎకరాల ఆయకట్టుకు సాగు నీరందించడానికి, సోమశిల వరద కాలువకు సిమెంటు కాంక్రీట్ లైనింగు, డిస్ట్రిబ్యూటరీ వ్యవస్థ ఏర్పాటు కోసం ₹28.81 కోట్ల ఖర్చు కాగల పనులను 2005 మార్చిలో అప్పగించారు. ₹12.39 కోట్ల విలువ గల పనులను చేసిన తర్వాత అటవీభూములను అప్పగించని కారణంగా కాంట్రాక్టును రద్దు చేయాలని గుత్తేదారు కోరగా, ప్రభుత్వం ఆమోదం తెలిపింది (2011 జూన్). ఆ విధంగా, అటవీ అనుమతులు రాకపోవడం వలన అక్విడెక్టు నిర్మాణం పూర్తి కాలేదు. పనులను అప్పగించి ఆరేళ్ళకు పైగా గడచిన తర్వాత కూడా ఆశించిన లక్ష్యం నెరవేరలేదు.

ప్రస్తుతం ఈ అంశం సుప్రీం కోర్టు పరిశీలనలో ఉందనీ, అటవీ అనుమతులు రాగానే పనులను చేపడతామనీ నీటిపారుదల శాఖ సమాధానమిచ్చింది.

3.2.4 పెట్టుబడుల అనుమతి

జలయజ్ఞం కింద చేపట్టిన పోలవరం, ప్రాణహిత - చేవెళ్ళ ప్రాజెక్టులకు జాతీయ ప్రాజెక్టుల హోదా కోసం రాష్ట్ర ప్రభుత్వం, కేంద్రప్రభుత్వంతో సంప్రదింపులు జరుపుతోంది. ప్రస్తుతం, పోలవరం ప్రాజెక్టుకు సంబంధించిన అన్ని క్లియరెన్సులు వచ్చినప్పటికీ, కేంద్ర జల సంఘం నుండి డీపీఆర్‌కు క్లియరెన్సు రాకముందే 'స్పిల్‌వే', 'ఎర్త్ కమ్ రాక్‌ఫిల్ డ్యామ్' పనులను చేపట్టారు. ఆ తర్వాత వీటి డిజైన్లు మారడం వలన ఒప్పందాలను ముందుగానే రద్దు చేయాల్సి వచ్చింది.

ప్రాణహిత - చేవెళ్ళ ప్రాజెక్టుకు మొదట వేసిన అంచనా వ్యయం ₹17,875 కోట్లు (2007 మే) కాగా, తర్వాత దీన్ని ₹38,500 కోట్లకు సవరించారు (2008 డిసెంబరు). ప్రాజెక్టుకు సంబంధించిన పనులన్నింటినీ 2008 మే - 2009 మే మధ్య కాలంలో అప్పగించగా, 2010 ఏప్రిల్‌లో డీపీఆర్‌ను సమర్పించారు. ప్రాజెక్టు పనులు పూర్తవడానికి ఒప్పందాల్లో నిర్దేశించిన గడువుకూ, డీపీఆర్‌లో పేర్కొన్న గడువుకూ మధ్య పొంతన లేదు. ప్రభుత్వం, ముందుగానే ప్రాజెక్టు డీపీఆర్‌ను సమగ్రంగా రూపొందించి, కేంద్ర జల సంఘం అనుమతిని పొందేలా చర్యలు తీసుకుని ఉంటే, ప్రాజెక్టు పరిధిలో చోటుచేసుకున్న పలు మార్పులనూ (అధ్యాయం 5లో పూర్తి వివరాలున్నాయి), పర్యవసానంగా ప్రాజెక్టు అంచనా వ్యయం నూరు శాతానికి పైగా పెరగడాన్నీ నిరోధించగలిగి ఉండేవారు.

ఈ అంశాలను ముందస్తుగా పరిష్కరించుకునేందుకు అనవసర జాప్యం జరుగుతుంది కాబట్టి, అప్పటి వరకూ వేచి ఉండడం కష్టమనీ, క్లియరెన్సులు/భూసేకరణ కోసం ఒకపక్క చర్యలు తీసుకుంటూనే, మరోపక్క టెండర్ల ప్రక్రియ, కాంట్రాక్టుల అప్పగింత, ప్రాజెక్టు పనుల నిర్వహణకు ముందస్తు చర్యలను చేపట్టినట్లు నీటిపారుదల శాఖ తెలిపింది (2012 జూలై). నీరు, రాష్ట్ర పరిధిలోని అంశమే కాబట్టి, కేంద్ర ప్రభుత్వ నిధులు అవసరమున్న సందర్భాల్లో తప్ప, ఇతర ప్రాజెక్టులకు కేంద్ర జల సంఘం నుండి ముందస్తుగా అనుమతిని పొందాల్సిన అవసరం లేదనీ, కేంద్ర జల సంఘం నుండి క్లియరెన్సులను పొందే ప్రక్రియ జరుగుతున్నప్పుడే పనులను కూడా చేపట్టాలనే విధానపరమైన నిర్ణయాన్ని తీసుకోవడం జరిగిందని కూడా నీటిపారుదల శాఖ తెలిపింది.

ఈ కింది కారణాల వల్ల ఈ సమాధానం అంగీకారం కాదుః

- నీటిలభ్యతను, ఆయకట్టును, కావలసిన భూమిని విశ్వసనీయంగా, ఆమోదయోగ్యంగానూ అంచనా వేయడంతో సహా డీపీఆర్‌లను సమగ్రంగా రూపొందించకుండా కాంట్రాక్టులను అప్పగించడం వల్ల ప్రాజెక్టుల పరిధి-నిర్దేశాల్లో మార్పులకు, ప్రాజెక్టులు పూర్తికావడానికయ్యే అవధి, ఖర్చులు అంచనాల కంటే పెరగడానికి, ఒప్పందాలకు సంబంధించిన వివాదాలకు, ఒప్పందాలను ముందుగానే రద్దు చేసుకోవడానికి దారితీస్తుంది.
- అంతేకాకుండా, సంబంధిత మార్గదర్శకాల ప్రకారం, ఏదైనా ప్రాజెక్టుకు 'సత్వర సాగునీటి ప్రయోజన పథకం (ఏఐబీపీ)' కింద ఆర్థిక సాయం పొందడానికి గానీ, భారత ప్రభుత్వం ద్వారా 'జాతీయ ప్రాజెక్టు' హోదాను పొందడానికిగానీ ఈ క్లియరెన్సులను ముందస్తుగా పొందడం తప్పనిసరి. పోలవరం, ప్రాణహిత - చేవెళ్ళ ప్రాజెక్టులకు జాతీయ హోదా కోసం రాష్ట్ర ప్రభుత్వం కేంద్ర ప్రభుత్వాన్ని సంప్రదిస్తున్న దృష్ట్యా ఈ ప్రాజెక్టులకు కేంద్ర జల సంఘం అనుమతినీ, పెట్టుబడుల అనుమతులనూ పొందాల్సి ఉందని స్పష్టమౌతోంది.
- డీపీఆర్‌ను రూపొందించకపోవడం, స్పెసిఫికేషన్లను స్పష్టంగా పేర్కొనకపోవడం వలన ప్రాజెక్టును పూర్తి చేయడానికయ్యే ఖర్చును అంచనా వేయడం ఇటు ప్రభుత్వానికీ, అటు గుత్తేదారు సంస్థలకూ సాధ్యం కాదు.

3.2.5 ఆర్థికంగా ప్రాజెక్టుల మనుగడ శక్తి (లబ్ధి - మూల్యాల నిష్పత్తి)

'లబ్ధి - మూల్యాల (బెనిఫిట్ - కాస్ట్) నిష్పత్తి (బీసీఆర్)' అంటే ఒక ప్రాజెక్టు తాలూకు నికర వార్షిక లబ్ధి, నికర వార్షిక మూల్యాల మధ్య నిష్పత్తి. ప్రతిపాదిత ప్రాజెక్టుపై పెట్టిన పెట్టుబడికి సరైన ప్రతిఫలం వచ్చేదీ, రానిదీ ఈ నిష్పత్తి తెలియజేస్తుంది. ప్రణాళికా సంఘం, కేంద్ర జల సంఘం నిర్ణయించిన ప్రమాణాల ప్రకారం, సాధారణ ప్రాంతాల్లో బీసీఆర్ 1.5 కంటే ఎక్కువగా, అత్యల్ప వర్షపాతం ఉండే ప్రాంతాలు, కరవు ప్రాంతాల్లో అయితే బీసీఆర్ 1.0 కంటే ఎక్కువగా ఉంటే ఆ ప్రాజెక్టును మనగలిగేదానిగా పరిగణించవచ్చు.

కేంద్ర జల సంఘం మార్గదర్శకాలను అనుసరించి లెక్కిస్తే మచ్చుకు తనిఖీ చేసిన ప్రాజెక్టుల్లో ఈ కింద పేర్కొన్న వాటి బీసీఆర్ సరైన విలువ 'ఒకటి' కంటే తక్కువగా లెక్కతేలుతుంది.

పట్టిక - 3.5

ప్రాజెక్టు	ప్రభుత్వ లెక్కల ప్రకారం బీసీఆర్		ప్రభుత్వం పరిగణనలోకి తీసుకోని అంశాలు	4వ కాలమ్‌లోని అంశాలను పరిగణనలోకి తీసుకుంటే వచ్చే బీసీఆర్ విలువ
	మొదట లెక్కించిన విలువలు	సవరించిన విలువలు		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
ప్రాణహిత - చేవెళ్ళ	1.43	---	● ప్రాజెక్టు సాగునీటి అంశపు క్యాపిటల్ విలువను తక్కువగా చూపారు ● హెక్టారుకు తక్కువ దిగుబడిని పరిగణించడం ద్వారా ప్రాజెక్టు రాక ముందు పంటల విలువను తక్కువగా లెక్కించారు	0.97
హంద్రీ నీవా	1.80	1.32	● నికర వార్షిక లబ్ధిని ₹647.68 కోట్ల మేర ఎక్కువ చూపారు ● బీసీఆర్ లెక్కింపుకు ప్రాజెక్టు మూల్యాన్ని తగ్గించి తీసుకున్నారు ● సగటు ధరలు కాకుండా, గరిష్ఠ ధరల చొప్పున పంట లబ్ధిని లెక్కించారు ● వ్యవసాయ ఉత్పత్తుల్లో నష్టాలను తక్కువగా అంచనా వేసారు	0.86
నెట్టెంపాడు	2.00	1.65	● డిస్ట్రిబ్యూటరీ వ్యవస్థల విలువను తక్కువగా చూపారు ● క్యాపిటల్ విలువపై వడ్డీ రేటు 10 శాతం ఉంటే, 6 శాతం చొప్పున లెక్కించారు ● 2004-05 లో ఆంధ్రప్రదేశ్ విద్యుత్ నియంత్రణ మండలి విద్యుత్తు చార్జీలను ఒక కిలో వాట్ అవర్ (యూనిట్) కు ₹2.41గా నిర్ణయించినా, యూనిట్‌కు 20 పైసలు చొప్పున లెక్కగట్టారు ● ప్రాజెక్టు మూల్యాన్ని లెక్కించడంలో ఖర్చుల్లోని చాలా అంశాలను పరిగణన లోకి తీసుకోలేదు	0.87
గాలేరు నగరి	1.93 (1990) 1.63 (1993)	2.023 (2006)	● క్యాపిటల్‌పై వడ్డీరేటు 10 శాతం కాగా, 4 శాతం చొప్పున లెక్కించారు ● బీసీఆర్ ను లెక్కించినప్పుడు ప్రాజెక్టు విలువను ₹4,541.29 కోట్లుగా తీసుకున్నారు. కానీ, దీని విలువ ప్రస్తుతం ₹7,216.36 కోట్లకు పెరిగింది. ● ప్రాజెక్టు ఏర్పాటుకు ముందు లభ్యమవుతున్న పంటల విలువను పరిగణన లోకి తీసుకోలేదు	0.96

మూలం : సంబంధిత ప్రాజెక్టుల డీపీఆర్‌లు, నీటిపారుదల శాఖ రికార్డులు

3.3 విద్యుత్తు అవసరాలు

ఎత్తిపోతల పథకాల ద్వారా ఆయకట్టుకు నీరందించడానికి మోటార్లు, పంపులకు విద్యుత్తు అవసరమౌతుంది. కాబట్టి ఎత్తిపోతల పథకాలకు ప్రణాళికలు రూపొందించి నిర్మించేటప్పుడు చాలినంత విద్యుత్తు లభ్యమవుతుందా లేదా అని నిర్ధారించుకోవడం చాలా ముఖ్యం.

జలయజ్ఞంలో చేపట్టిన 74 ప్రాజెక్టుల్లో, 31 ప్రాజెక్టులు ఎత్తిపోతల పథకాలు. వీటిని ₹1,18,996 కోట్ల ఖర్చుతో చేపట్టారు. ఈ ఎత్తిపోతల పథకాల కింద ఉద్దేశించిన మొత్తం ఆయకట్టు 95.39 లక్షల ఎకరాలు[9]. నీటిపారుదల శాఖ ఇచ్చిన (2012 జూలై) సమాచారం ప్రకారం కొత్తగా చేపట్టిన ఈ 31 ఎత్తిపోతల పథకాలకు, రోజుకు సుమారు 210 మిలియన్ యూనిట్ల చొప్పున 8,746.37 మెగావాట్ల[10] విద్యుత్తు అవసరమవుతుంది. వీటి వివరాలు ***అనుబంధం-3.2*** లో ఉన్నాయి.

దీనికి సంబంధించి ఆడిట్ పరిశీలనలు ఈ కింది విధంగా ఉన్నాయి :

---

[9] కొత్త ఆయకట్టు: 62.82 లక్షల ఎకరాలు; ఇప్పటికే ఉన్న ఆయకట్టు స్థిరీకరణ : 32.57 లక్షల ఎకరాలు

[10] నీటిపారుదల శాఖ గతంలో ఇచ్చిన (2011 అక్టోబరు) సమాచారం ప్రకారం, ఎత్తిపోతల పథకాలకు అవసరమయ్యే మొత్తం విద్యుత్తు 8,494.30 మెగావాట్లు. ఆడిట్ విశ్లేషణకోసం, సవరించిన విలువలను తీసుకోవడం జరిగింది

i. 2012 మార్చి నాటికి, రాష్ట్రంలోని మొత్తం విద్యుదుత్పత్తి సామర్థ్యం (కేంద్ర ప్రభుత్వం, ప్రైవేటు రంగాలు కలుపుకుని) 16,069 మెగావాట్లు[11]. కొత్త ఎత్తిపోతల పథకాలు పనిచేయడం ప్రారంభించిన తర్వాత వాటికి కావలసిన విద్యుత్తు రాష్ట్ర మొత్తం విద్యుదుత్పాదన సామర్థ్యంలో సుమారు 54.43 శాతంగా లెక్కతేలుతోంది.

ii. 2011-12 లో రాష్ట్రం మొత్తం మీద వినియోగమైన విద్యుత్తు 69,848 మిలియన్ యూనిట్లు[12]. 31 కొత్త ఎత్తిపోతల పథకాల నిర్మాణం పూర్తయి పనిచేయడం ప్రారంభిస్తే, పంపింగ్ సీజనులో 21,604 మిలియన్ యూనిట్ల విద్యుత్తు అవసరమవుతుందని అంచనా. అంటే, 2011-12 స్థాయితో పోలిస్తే, రాష్ట్రంలో వినియోగమయ్యే మొత్తం విద్యుత్తులో ఇది 30.93 శాతం.

iii. అన్నింటికంటే ముఖ్యంగా, 2011-12 లో రాష్ట్రం మొత్తం మీద రోజువారీ సగటు విద్యుత్తు వినియోగం (191.36 మిలియన్ యూనిట్లు) కన్నా 31 కొత్త ఎత్తిపోతల పథకాలకు పంపింగ్ సీజనులో రోజూ అవసరమయ్యే విద్యుత్తు (210 మిలియన్ యూనిట్లు) ఎక్కువగా ఉంది.

iv. ఆంధ్రప్రదేశ్ విద్యుత్తు కొరత ఎదుర్కొంటున్న రాష్ట్రం. రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ప్రతి ఏటా స్వతంత్ర విద్యుదుత్పత్తిదార్ల నుండి అధిక ధరలకు విద్యుత్తును కొనుగోలు చేస్తోంది. ప్రభుత్వ ఎత్తిపోతల పథకాలు వినియోగించే విద్యుత్తుపై విద్యుత్తు పంపిణీ సంస్థలు వసూలు చేసే యూనిట్ రేటు ₹2.60 (2011-12 సంవత్సరానికి ఆంధ్రప్రదేశ్ విద్యుత్తు నియంత్రణ మండలి ఆమోదించిన రేటు) పరిగణనలోకి తీసుకుని లెక్కిస్తే ఈ 31 కొత్త ఎత్తిపోతల పథకాల విద్యుత్తు చార్జీలకే ఏటా ₹5,617.04 కోట్లు కావాలి.

31 ఎత్తిపోతల పథకాలకు అవసరమైన 8,746.37 మెగావాట్ల మొత్తం విద్యుత్తులో, రెండు ప్రాజెక్టులకు అంటే, ఉత్తరాంధ్ర సుజల స్రవంతికి 329.95 మెగావాట్లు, కంతనపల్లికి 878 మెగావాట్లు కావలసి ఉంటుందనీ, ఇంకా వీటిని చేపట్టనేలేదనీ, మిగిలిన వాటికి కావలసిన విద్యుత్తు 7,538.42 మెగావాట్లు అని నీటిపారుదల శాఖ సమాధానమిచ్చింది. 2010 మార్చి నాటికి పూర్తిగా కానీ, పాక్షికంగా కానీ ప్రారంభమైన ప్రాజెక్టులకు అవసరమయ్యే విద్యుత్తు కేవలం 254.14 మెగావాట్లు మాత్రమేననీ, మిగిలిన ఎత్తిపోతల పథకాలన్నీ పూర్తవడానికి గడువు 2017-18 వరకూ ఉందనీ, అప్పటికి రాష్ట్ర విద్యుదుత్పత్తి సామర్థ్యం గణనీయంగా పెరుగుతుంది కనుక, ఈ పథకాలకు విద్యుత్తును సరఫరా చేయడంలో ఏవిధమైన ఇబ్బందీ ఉండదని కూడా నీటిపారుదల శాఖ తెలిపింది.

2014 మార్చి నాటికి రాష్ట్రంలో మొత్తం విద్యుత్తు డిమాండ్ 17,551 మెగా వాట్లు ఉండవచ్చనీ, అప్పటికి రాష్ట్ర విద్యుదుత్పత్తి సామర్థ్యం పెరిగి, సుమారు 19,812 మెగావాట్లకు చేరుకుంటుందనీ, కనుక భారీ ఎత్తిపోతల పథకాలన్నింటికీ విద్యుత్తు '**అందుబాటులో ఉండవచ్చు**' అని ఏపీట్రాన్స్‌కో ప్రాణహిత - చేవెళ్ళతో సహా ఎత్తిపోతల పథకాలకు విద్యుత్తు లభ్యతపై గతంలో ఇచ్చిన ఒక హామీని నీటిపారుదల శాఖ ప్రస్తావించింది.

ఈ కింది కారణాల వలన, పై సమాధానం అంగీకారం కాదు :

- ఎత్తిపోతల పథకాల కాంట్రాక్టుల్లో నిర్దేశించిన ప్రకారం, 31 ప్రాజెక్టుల్లో 29 ప్రాజెక్టుల పనులు (ఉత్తరాంధ్ర, కంతనపల్లి ప్రాజెక్టులను మినహాయించి) మొదట నిర్ణయించిన ప్రకారం 2014-15 నాటికే పూర్తవ్వాలి. కాబట్టి, 2014-15 నాటికే 7,538.42 మెగావాట్ల విద్యుత్తు అవసరమయ్యేది కానీ, నీటిపారుదల శాఖ చెబుతున్నట్లు 2017-18 నాటికి కాదు.

[11] థర్మల్ విద్యుత్తు : 5,092.50 మెగావాట్లు; జలవిద్యుత్తు : 3,832.36 మెగావాట్లు; గ్యాస్ ఆధారిత విద్యుత్తు : 2,766.70 మెగావాట్లు; పవన విద్యుత్తు : 228.89 మెగావాట్లు; ఇతరాలు : 801.01 మెగావాట్లు; కేంద్ర ప్రభుత్వ అధీనంలోని విద్యుదుత్పత్తి నుండి వాటా : 3,347.54 మెగావాట్లు (***మూలం*** : ఏపీట్రాన్స్‌కో ఇచ్చిన సమాచారం)

[12] ఈ విలువలు ఏపీట్రాన్స్‌కో ఇచ్చిన సమాచారం ప్రకారం, 'నమోదైన మొత్తం అమ్మకాలు' (తాత్కాలికం)

- ఆడిట్ అడిగిన ఒక ప్రశ్నకు సమాధానమిస్తూ ఏపీట్రాన్స్‌కో, ఎత్తిపోతల పథకాలతో సహా 2016-17 వరకు ఆంధ్రప్రదేశ్ విద్యుత్తు అవసరాలపై రూపొందించిన ఒక కార్యాచరణ ప్రణాళికను అందజేసింది (2012 జూలై). 2012-13 నుండి 2016-17[13] మధ్య కాలంలో విద్యుదుత్పాదన సామర్థ్యం 11,100 మెగావాట్ల[14] మేర పెరుగుతుందని ఏపీట్రాన్స్‌కో ఈ కార్యాచరణ ప్రణాళికలో అంచనావేసింది. ఏపీట్రాన్స్‌కో 2012 జూన్‌లో ఇచ్చిన సమాచారం ప్రకారం, విద్యుదుత్పాదన సామర్థ్యం పెరిగిన తర్వాత కూడా రాష్ట్రంలో 2012-17 మధ్యగల ఐదేళ్ళ కాలంలో 11,339 మిలియన్ యూనిట్ల నుండి 32,894 మిలియన్ యూనిట్ల వరకూ విద్యుత్తు లోటు ఉంటుంది.
- అంతేకాకుండా, రాబోయే ఐదేళ్ళలోనూ పవన విద్యుత్తు ద్వారా అదనంగా 5,212 మెగావాట్లు, సౌరవిద్యుత్తు ద్వారా 380 మెగా వాట్లతో కలిపి రాష్ట్ర విద్యుదుత్పత్తి సామర్థ్యంలో 11,000 మెగావాట్ల పెరుగుదల, ప్రసారం - పంపిణీల ద్వారా జరిగే విద్యుత్తు నష్టాలను ప్రస్తుతం ఉన్న 18 శాతం నుండి 2016-17 నాటికి 14 శాతానికి తగ్గించడం; వల్లూరు, ట్యూటికోరిన్, నైవేలీ, యూఎమ్‌పీపీ - చెయ్యూరు, యూఎమ్‌పీపీ - ఒరిస్సా-II వంటి కేంద్ర ప్రభుత్వ ఆధీనంలోని విద్యుదుత్పాదన కేంద్రాల నుండి విద్యుత్తు వాటాను పొందడం వంటి అంశాల ఆధారంగా రాష్ట్రానికి లభ్యమయ్యే విద్యుత్తు పెరుగుతుందని ఏపీట్రాన్స్‌కో అంచనా వేసింది. ఈ అంచనాల్లో ఏ ఒక్కటైనా వాస్తవ రూపం దాల్చకపోతే, ఎత్తిపోతల పథకాలకు అవసరమైన విద్యుత్తును కల్పించడం రాష్ట్ర ప్రభుత్వానికి మరింత ఇబ్బందికరంగా మారుతుంది.

అంతేకాకుండా, రాష్ట్రంలో ప్రస్తుత సంవత్సరం 2012 ఏప్రిల్ - 2012 సెప్టెంబరు మధ్యకాలంలో డిమాండుకూ, సరఫరాకూ మధ్య 7,413 మిలియన్ యూనిట్ల అంతరంతో తీవ్రమైన విద్యుత్తు కొరత ఉంది. ఈ కాలంలోని మొత్తం డిమాండులో ఇది 15.34 శాతం. రాష్ట్రంలో ఇంత భారీగా ఉన్న విద్యుత్తు లోటును పరిగణనలోకి తీసుకుంటే, ఎత్తిపోతల పథకాలన్నింటికీ విద్యుత్తును సమకూర్చడం పెను సవాలుగా పరిణమించవచ్చు.

[13] 2012-13 లో 2,768 మెగావాట్లు; 2013-14 లో 3,359 మెగావాట్లు; 2014-15 లో 1,267 మెగావాట్లు; 2015-16 లో 2,466 మెగావాట్లు; 2016-17 లో 1,240 మెగావాట్లు

[14] ఏపీజెన్‌కో: 3,210 మెగావాట్లు; సీజీఎస్ : 1,248 మెగావాట్లు; పవన విద్యుత్తు, సౌర విద్యుత్తు : 5,592 మెగావాట్లు; సింగరేణి : 1,050 మెగావాట్లు

టెండర్ల ప్రక్రియ, కాంట్రాక్టుల నిర్వహణ

రాష్ట్రంలో సాగునీటి ప్రాజెక్టు పనుల్లో సాధారణంగా అనుసరిస్తున్న టెండర్ల ప్రక్రియకు భిన్నంగా జలయజ్ఞం కొత్త పద్ధతికి తెర తీసింది. ఈ కార్యక్రమం కింద ప్రాజెక్టులకు సంబంధించిన పనులన్నింటినీ ఇంజనీరింగ్, ప్రొక్యూర్‌మెంట్, కన్‌స్ట్రక్షన్ (ఈపీసి) పద్ధతిలో టర్న్‌కీ ప్రాతిపదికన అప్పగించారు. సర్వే, ఇన్వెస్టిగేషన్, డిజైను, ప్రాజెక్టు పనుల అమలును ఒకే నిర్ణీత ధరకు అప్పగించే నేపథ్యంలో టెండర్ల ప్రక్రియ, కాంట్రాక్టుల నిర్వహణ మరింత ప్రాముఖ్యతను సంతరించుకుంటాయి. టెండరింగు, కాంట్రాక్టు నిర్వహణ ప్రక్రియలపై ఆడిట్ సమీక్షలో ఈ కింది విషయాలు వెల్లడయ్యాయి.

4.1 ఈపీసి కాంట్రాక్టు విధానం

ప్రాజెక్టుల పనులు నిర్ణీత కాలంలో పూర్తి చేసేందుకూ, యాజమాన్యానికి కష్ట నష్టాలు తగ్గించుకునేందుకూ 'కన్సల్టింగ్ ఇంజనీర్ల అంతర్జాతీయ సమాఖ్య (ఫిడిక్)' రూపొందించిన ఈపీసి కాంట్రాక్టు విధానాన్ని ప్రపంచవ్యాప్తంగా అనుసరిస్తున్నారు. ఈ విధానంలో గుత్తేదారు ప్రాజెక్టును లేదా పనులను డిజైను చేసి, అవసరమైన సామగ్రిని కొనుగోలు చేసి, నిర్మాణాన్ని స్వయంగా గానీ, లేదా పనుల్లో కొంత భాగాన్ని ఉప-గుత్తేదార్లకు అప్పగించడం ద్వారా గానీ పూర్తి చేసి స్వంతదారుకు అప్పగిస్తాడు. ఈ కాంట్రాక్టు పద్ధతిలో గుత్తేదారు ఒక స్థిరమైన విలువకు కట్టుబడి నిర్ణీత సమయానికి పనులను పూర్తి చేయడంలోని వ్యయప్రయాసలన్నింటినీ తానే భరిస్తాడు. కనుక ఈ కాంట్రాక్టు పద్ధతిని "లంప్‌సమ్ టర్న్‌కీ" అని కూడా అంటారు. యజమాని (i) ప్రాజెక్టు పరిధి, స్పెసిఫికేషన్లను, (ii) నాణ్యతా ప్రమాణాలను, (iii) గడువు తేదీలను, (iv) మూల్యాన్ని స్పష్టంగా నిర్వచించాలి.

4.1.1 ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వం అనుసరించిన ఈపీసి విధానం

జలయజ్ఞం కార్యక్రమం కింద చేపట్టిన ప్రాజెక్టులకు ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వం అనుసరించిన ఈపీసి నమూనా ఈ కింది విధంగా ఉంది :

గుత్తేదారు బాధ్యతలు	ప్రభుత్వ బాధ్యతలు
ఇంజనీరింగ్: • హెడ్‌వర్క్స్, కాలువలు, డిస్ట్రిబ్యూటరీ వ్యవస్థల నిర్మాణం కోసం ప్రాజెక్టు స్థలానికి సంబంధించిన సర్వేలను నిర్వహించడం • సాగులోకి తీసుకుని రావల్సిన ప్రాంతాన్ని గుర్తించడం • వివిధ నిర్మాణాల రూపకల్పన కోసం భూమిలోపలి భాగాలను అన్వేషించడం, కాలువలకు, మిగతా అన్ని నిర్మాణాలకు హైడ్రాలిక్ వివరాలను తయారు చేయడం • భూసేకరణకు సంబంధించి భూమి షెడ్యూల్సును తయారుచేయడం, నిర్మాణం కోసం స్థలాన్ని అందుబాటులోకి తేవడం వంటి తదుపరి ప్రక్రియల కోసం డిపార్టుమెంటుకు సమర్పించడం	• గుత్తేదారు సమర్పించిన డిజైన్లను, డ్రాయింగులను ఆమోదించడం • కాంట్రాక్టరుకు భూమిని అందజేసే ఏర్పాటు
కొనుగోలు: • సిబ్బంది అవసరాన్ని, యంత్రాలు, సామగ్రి వంటి వాటి అవసరాన్ని లెక్కగట్టడం, కొనుగోలు చేయడం	• కోరిన సందర్భాల్లో అర్హతను బట్టి మొబిలైజేషన్ అడ్వాన్సును అందించడం

గుత్తేదారు బాధ్యతలు	ప్రభుత్వ బాధ్యతలు
నిర్మాణం: ♦ అంగీకరించిన మైలురాళ్ల ప్రకారం, ప్రాజెక్టులో వివిధ అంశాలకు ఆమోదితమైన హైడ్రాలిక్ వివరాలు, డిజైన్లు, డ్రాయింగుల ప్రకారం నిర్మాణాన్ని చేపట్టి పూర్తి చేయడం. ♦ డిపార్టుమెంటుకు, మూడోపార్టీ నాణ్యత నియంత్రణ సంస్థలకు సంతృప్తి కలిగించే విధంగా నాణ్యత నియంత్రణ ప్రయోగశాలను ఏర్పాటు చేయడం, వివిధ పరీక్షలను చేయడం, సామగ్రి, పరీక్షా ఫలితాలు, మార్క్ అవుట్ రిజిస్టర్లు, ప్లేస్‌మెంట్ రిజిస్టర్లు, కన్సాలిడేషన్ రిజిస్టర్లు, అవసరమైన ఇతర రికార్డులను నిర్వహించడం. ♦ చేసిన పనికి సంబంధించిన కొలతలను రికార్డు చేయడం, వాటిని తనిఖీ, చెల్లింపుల కోసం డిపార్టుమెంటుకు సమర్పించడం. ♦ ప్రాజెక్టు పూర్తైన తరువాత రెండేళ్ల పాటు ప్రాజెక్టును నిర్వహించడం.	♦ నిర్దేశిత గడువులోగా ప్రాజెక్టు పూర్తి అయ్యేలా పని నాణ్యతను, పురోగతిని పరిశీలించడం.

i. ఈపీసి కాంట్రాక్టింగ్ విధానం సాధారణ నియమాలకు సంబంధించిన ముందుమాటలో ఈపీసి టర్న్‌కీ ప్రాజెక్టులు ఈ కింది పేర్కొన్న ప్రత్యేక సందర్భాల్లో అనువైనవి కావని ఫిడిక్ అభిప్రాయపడింది :

- ***యజమాని అవసరాలను పరిశీలించి పరీక్షించుకునేందుకుగానీ, డిజైన్లను తయారు చేసుకునేందుకుగానీ, రిస్క్‌ను మదింపు వేసి, అంచనాలను తయారు చేసుకునేందుకు తగినంత సమయం, సమాచారం టెండరర్లకు లేకపోతే ఈపీసి టర్న్‌కీ విధానం అనువైంది కాదు :*** ప్రాజెక్టు పరిమాణాన్ని, క్లిష్టతను బట్టి బిడ్డింగ్ సమయం ఆధారపడి ఉంటుంది. ఈపీసి విధానంలో బిడ్‌లను వేసే ముందు గుత్తేదారు సంస్థలు ప్రాథమిక సర్వే, ఇన్వెస్టిగేషన్‌లను చేయాల్సి ఉంటుంది కనుక బిడ్డింగ్‌కు తగినంత సమయం ఇవ్వాల్సిన అవసరం ఉంది. జలయజ్ఞంలో బిడ్ వేసేందుకు ఇచ్చిన సమయం 8 రోజుల (తెలుగు గంగ) నుంచి 300 రోజుల (గాలేరు నగరి) వరకు ఉందని ఆడిట్ పరిశీలనలో వెల్లడైంది. మచ్చుకు తనిఖీ చేసిన 180 ప్యాకేజిల్లోని 37 ప్యాకేజిల్లో బిడ్ వేసేందుకు ఇచ్చిన సమయం 30 రోజులకన్నా తక్కువగా ఉంది. బిడ్ వేసేందుకు ఇచ్చిన సమయం 30 రోజుల కన్నా తక్కువగా ఉన్నప్పుడు సగటున 2 బిడ్ల కన్నా తక్కువగా వచ్చాయి. బిడ్ వేసేందుకు సమయం 30 నుంచి 60 రోజుల వరకు ఇచ్చినప్పుడు వచ్చిన సగటు బిడ్ల సంఖ్య 5. కాబట్టి ప్రాజెక్టుల పరిమాణాన్ని, క్లిష్టతను దృష్టిలో ఉంచుకుని ప్రభుత్వం, బిడ్ వేసేందుకు ఇచ్చే సమయాన్ని ప్రమాణీకరించినప్పుడే ఈపీసి విధానం అనువైనదిగా మారుతుంది.
- ***నిర్మాణంలో ప్రధాన భాగం నేల కింద జరుగాల్సి ఉన్నా లేదా టెండరర్లు పరీక్షించుకోలేని ప్రదేశాల్లో ఉన్నా :*** ఎస్ఎల్‌బిసి సొరంగం (51 కిలోమీటర్ల సొరంగం), వెలిగొండ (18 కిలోమీటర్ల సొరంగం), ఇంకా పోలవరం మాదిరిగా స్పిల్‌వే డ్యామ్, హెడ్‌వర్క్స్ లాంటి జలయజ్ఞం పనుల్లో నేల కింద చేయాల్సిన పని గణనీయంగా ఉంది.

ii. ఫిడిక్ కాంట్రాక్టు నిబంధనల ప్రకారం, ఒప్పందంలో పేర్కొన్న సమయంలోగా లేదా పని ప్రారంభమయ్యే తేది నుంచి గానీ గుత్తేదారు వచ్చి పనిచేసేందుకు అనువుగా యజమాని స్థలాన్ని అందుబాటులో ఉంచాలి. ఐతే, పలు కేసుల్లో ప్రాజెక్టుల అమలు కోసం వివాదాలకు తావులేని భూమిని ప్రభుత్వం ముందుగానే గుత్తేదార్లకు ఇవ్వలేక పోయింది.

iii. ***పని పరిధి, నిర్దేశాల్లో మార్పులకు వీలుగా ఒప్పందం నిబంధనలు ఫిడిక్ నమూనాలో ఉన్నాయి :*** జలయజ్ఞం ప్రాజెక్టుల్లో ప్రభుత్వం కుదుర్చుకున్న ఒప్పందాల్లో మార్పులకు సంబంధించిన నిబంధనలు లేవు.

iv. ***ఒప్పందాల్లో మార్పుల విలువను లెక్కగట్టేందుకు వీలుగా టెండర్లతో పాటు పరిమాణాలతో సహా పూర్తి స్థాయి ధరల వివరాలను, యూనిట్ ధరలను, ధరలకు సంబంధించిన ఇతర సమాచారాన్ని ఇవ్వాలని ఫిడిక్ నమూనా సూచిస్తోంది :*** మచ్చుకు తనిఖీ చేసిన ప్రాజెక్టుల్లో యూనిట్ ధరల పూర్తి వివరాలు, పనిలో ఇమిడి ఉన్న పని పరిమాణాలు లేవు. తరువాత ప్రభుత్వం జి.ఓ. 50 (2009 మార్చి) ద్వారా పరిమాణాలకు అనుగుణంగా కోట్ చేసే విధానాన్ని అధికారికంగా రద్దు చేసింది.

4.2 గుత్తేదారు సంస్థల 'ఎంప్యానెల్‌మెంట్'

అనుకున్న సమయంలోగా ప్రాజెక్టులను పూర్తి చేసేందుకూ, ప్రతీ పనికి ఒప్పందాలను ఖరారు చేయడంలో టెండరు విధానంలో ఉన్న సుదీర్ఘ జాప్యాలను నివారించేందుకూ, ముందస్తుగా నిర్దేశిత అర్హత ప్రమాణాలను కలిగి ఉన్న గుత్తేదారు సంస్థల జాబితాను తయారు (ఎంప్యానెల్‌మెంట్) చేయాలని ప్రభుత్వం నిర్ణయించింది.

4.2.1 ముందస్తు అర్హతా ప్రమాణాలు

ప్రాథమ్యమైనవిగా గుర్తించిన ప్రాజెక్టుల టెండర్లలో పాలుపంచుకొనేందుకు గుత్తేదారు సంస్థలను ఎంపిక చేసే ఎంప్యానెల్‌మెంట్ ప్రక్రియలో ఈ కింది ప్రమాణాలను నిర్దేశించారు.

	క్యాటగిరీ-I	క్యాటగిరీ-II
	ప్రాథమ్య ప్రాజెక్టులలోని భారీ ప్యాకేజీలకు (ఒప్పందం విలువ ₹100 కోట్లకు పైగా ఉన్నవి)	**ప్రాథమ్య ప్రాజెక్టులలోని మధ్యతరహా ప్యాకేజీలకు** (ఒప్పందం విలువ ₹50 - 100 కోట్ల మధ్య ఉన్నవి)
(i)	(i) మట్టి పని, కాలువ లైనింగ్, (ii) వంతెనలు, ఇతర కట్టడాల నిర్మాణంలో లేదా ప్రత్యేక తరగతికి చెందిన సివిల్ పనుల్లో నైపుణ్యత కలిగి ఉండి, సదరు సంస్థ/కంపెనీ ప్రత్యేక తరగతి కింద ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వం వద్ద రిజిష్టరు అయిఉండాలి.	భారీ సాగునీటి ప్యాకేజీలకు ఉన్న ప్రమాణాల మాదిరిగానే
(ii)	ఐదు ఆర్థిక సంవత్సరాల బ్లాకు పీరియడ్‌లో కనీసం రెండు సంవత్సరాల్లో వార్షిక టర్నోవర్ ₹400 కోట్లకు తగ్గకూడదు	ఐదు ఆర్థిక సంవత్సరాల బ్లాకు పీరియడ్‌లో కనీసం రెండు సంవత్సరాల్లోవార్షిక టర్నోవరు ₹50 కోట్లకు తగ్గకూడదు
(iii)	గత ఐదు ఆర్థిక సంవత్సరాల బ్లాకు పీరియడ్‌లో ₹100 కోట్లకు తగ్గకుండా కనీసం **ఒక** సామ్యమైన పనిలో*, ప్రధాన గుత్తేదారుగా ఒప్పందం విలువలో 90 శాతానికి తక్కువ కాకుండా సంతృప్తికరంగా పూర్తి చేసిఉండాలి	గత ఐదు ఆర్థిక సంవత్సరాల బ్లాకు పీరియడ్‌లో ₹20 కోట్లకు తగ్గకుండా సామ్యమైన కనీసం **ఒక** పనిలో*, ప్రధాన గుత్తేదారుగా ఒప్పందం విలువలో 90 శాతానికి తక్కువ కాకుండా సంతృప్తికరంగా పూర్తిచేసి ఉండాలి
(iv)	నికర విలువ ₹100 కోట్లు	నికర విలువ ₹5 కోట్లు
(v)	గత మూడేళ్లలో పన్ను లెక్కింపుకు ముందు నికరలాభం	గత మూడేళ్లలో పన్ను లెక్కింపుకు ముందు నికరలాభం
(vi)	ఉమ్మడి సంస్థ అయితే, భాగస్వాముల సంఖ్య మూడుకు మించకూడదు	ఉమ్మడి సంస్థ అయితే, భాగస్వాముల సంఖ్య రెండుకు మించ కూడదు

**సామ్యమైన పనులు అంటే సి.ఎం. & సి.డి. పనులు, హైడ్రాలిక్ టన్నెల్స్ పనులతో కూడిన డ్యామ్‌లు / బ్యారేజీలు / కాలువ వ్యవస్థలు / ఎత్తిపోతల పథకాలు / జల విద్యుత్తు ప్రాజెక్టులు.*

కేటగిరీ - I కింద 19 సంస్థలను, కేటగిరీ - II కింద 65 సంస్థలను ప్రభుత్వం ఎంపిక చేసింది. ఈ విషయమై ఆడిట్ పరిశీలనలు ఇలా ఉన్నాయి.

i. ***పూర్వానుభవం ప్రమాణాలు :*** జలయజ్ఞం కింద కుదుర్చుకునే ఈపీసి ఒప్పందాలలో జలాశయాలు, డ్యామ్‌లు, పంపు హౌసుల నిర్మాణం, ఎత్తిపోతల కోసం పంపులు-మోటార్ల ఏర్పాటు, కాలువల తవ్వకం, పైపులైన్లు వేయడం

వంటి వైవిధ్యమైన పనులను చేయడమే కాకుండా సర్వే, ఇన్వెస్టిగేషన్, ప్రాజెక్టును డిజైను చేయడం వంటి అంశాలను కూడా గుత్తేదారు సంస్థలు చేయాల్సి ఉంటుంది. సర్వే, ఇన్వెస్టిగేషన్, డిజైను అంశాలతో కలిపి పైన పేర్కొన్న అన్ని పనులు లేదా వాటిలో చాలా పనులను గుత్తేదారు సంస్థలకు అప్పగించారు అంటే ఆయా ప్యాకేజీ ల కింద చేయాల్సిన అన్ని పనుల్లో గుత్తేదారు సంస్థలు కనీస అనుభవాన్ని కలిగి ఉండాలి. ఐతే, ఇలాంటి ఏదో '**ఒక**' పనిని సంతృప్తికరంగా పూర్తి చేసి ఉండాలని ప్రభుత్వం నిర్దేశించింది. ప్రభుత్వం ఇచ్చిన మునుపటి ఆదేశాలకు[1] ఇది గణనీయమైన మార్పు. పైగా, ఉమ్మడి సంస్థల్లోని అన్ని సంస్థలకూ లేదా ఏ ఒక్క సంస్థకు అయినా ఈపీసీ టర్న్‌కీ కాంట్రాక్టుల నిర్వహణలో గత అనుభవం ఉండాలన్న నిబంధన ఏదీ అర్హతా ప్రమాణాల్లో నిర్దేశించలేదు.

కనీస పరిమాణాలను చేసి ఉండడం కన్నా, పనులను పూర్తి చేయాలన్న అంశానికే అత్యధిక ప్రాధాన్యమిచ్చినట్లు నీటిపారుదల శాఖ సమాధానంలో పేర్కొంది (2012 జూలై). ఐతే, సంబంధిత రంగంలో సాంకేతికపరమైన సామర్థ్యం లేకుండా పనులను పూర్తి చేయడం నాణ్యమైన ఉత్పత్తినిస్తుందని భరోసా లేదు కనుక ఈ సమాధానం ఆమోదయోగ్యం కాదు.

ii. ***పరికరాలు & సిబ్బంది:*** ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వం ప్రామాణీకరించిన ఒప్పంద విధానం ప్రకారం, బిడ్డర్లు (i) ముఖ్యమైన, మౌలికమైన యంత్ర పరికరాలు (ii) కీలక స్థానాల్లో తగినంత అనుభవమున్న సిబ్బంది లభ్యతను నిర్ధారించుకోవాలి. ఐతే, 'ఎంప్యానెల్‌మెంట్'కు అర్హత ప్రమాణాలను నిర్దేశించడంలో పై అంశాలను ప్రభుత్వం లక్ష్యపెట్టలేదు.

ఈ అంశాల వివరాలను బిడ్డర్లు తెలియజేయాలనీ, గతంలో చేసిన పనుల అనుభవంతో బిడ్డర్లు ఇందుకు సంబంధించిన ప్రమాణాలను కలిగి ఉంటారని **ఆశించామనీ** నీటిపారుదల శాఖ సమాధానమిచ్చింది (2012 జూలై). భారీ ప్రాజెక్టుల పనులను అప్పగిస్తున్నప్పుడే, ఈ అంశాలను నిర్దేశించాలి, పరిగణించాలి అంతేగానీ కాంట్రాక్టు సంస్థలు వాటికవే సంబంధిత ప్రమాణాలను పాటిస్తాయని **ఆశించడం** సరికాదు కనుక ఈ సమాధానం ఆమోదయోగ్యం కాదు.

iii. ***బిడ్ సామర్థ్యం :*** జలయజ్ఞం కోసం సంస్థలను ఎంప్యానెల్ చేయడానికి ముందు, రాష్ట్ర ప్రభుత్వం అనుసరిస్తూ ఉన్న ప్రమాణీకృత విధానంలో గుత్తేదారు సంస్థల బిడ్ సామర్థ్యాన్ని '2 AN–B'[2] అనే సూత్రం ద్వారా నిర్ధారించడం జరిగేది.

ఐతే, ఎంప్యానెల్‌మెంట్ చేసేప్పుడు అప్పటికి అమలులో ఉన్న ఈ విధానాన్ని ప్రభుత్వం పరిగణించనూలేదు, 'జలయజ్ఞం'లో టెండర్ల మూల్యాంకనంలో గుత్తేదార్ల బిడ్ సామర్థ్యాన్ని మదింపు వేసేందుకు మరో విధానాన్ని నిర్దేశించనూలేదు.

నిర్ణీత సమయంలోగా పనులను పూర్తి చేయడంలో అనుభవం, ఆర్థిక సామర్థ్యమున్న సంస్థలనే ఎంప్యానెల్ చేయాలని ప్రభుత్వం నిర్ణయించిందనీ, కనుక ప్రతిసారీ ప్రతీ బిడ్‌నూ సాంకేతికంగా మూల్యాంకనం చేయాల్సిన అవసరం ఉందని భావించలేదనీ నీటిపారుదల శాఖ సమాధానమిచ్చింది (2012 జూలై). ఏమైనప్పటికీ, వివిధ కారణాల వలన చేపట్టిన పనుల్లో ఏ ఒక్కటీ అనుకున్న సమయానికి పూర్తి కాలేదు కనుక ఈ సమాధానం ఆమోదయోగ్యం కాదు.

---

[1] జి.ఓ. ఎమ్ఎస్ సంఖ్య 23, తేదీ 5 మార్చి 1999 ; జి.ఓ. ఎమ్ఎస్ సంఖ్య 94, తేదీ 1 జులై 2003, అనుసరించి గుత్తేదారులు సిమెంటు కాంక్రీటు, మట్టిపనులు, సంబంధిత ప్రధానాంశాలలో 50 శాతం పరిమాణంలో చేపట్టి ఉండాలి

[2] 'A ' గడచిన ఐదేళ్లలో ఏదో ఒక సంవత్సరంలో గుత్తేదారు చేసిన సివిల్ పనుల అత్యధిక విలువను సూచిస్తుంది. ప్రస్తుతం అమలౌతున్న , చేతిలో ఉన్న పనుల విలువను 'B' సూచిస్తుంది. 'N' అంటే పనులను పూర్తి చేయడానికి నిర్దేశించిన గడువు (సంవత్సరాల సంఖ్య). ఈ విధానం ప్రకారం ఏ పనుల కోసం టెండర్లను పిలిచారో ఆ పనుల అంచనా విలువ కంటే తమ బిడ్ సామర్ధ్యం ఎక్కువని బిడ్డర్లు నిరూపించుకోవాలి

ప్రతిసారీ బిడ్లను సాంకేతికపరంగా మూల్యాంకనం చేయకపోవడం వల్ల టెండరు ప్రక్రియలు తక్కువ సమయంలో పూర్తయ్యాయని అనడంలో కూడా వాస్తవం లేదు. ఎందుకంటే, టెండర్లను ఖరారు చేయడానికి 303 రోజుల (దేవాదుల) దాకా సమయాన్ని తీసుకోవడం జరిగింది.

ఎంప్యానెల్ చేసిన సంస్థలకు అప్పగించే ప్యాకేజీల సంఖ్యను అత్యధికంగా మూడుకు మాత్రమే పరిమితం చేస్తూ ఆదేశాలనిచ్చామని, తరువాతి ప్యాకేజీ లను జిఓ. ఎంఎస్. సంఖ్య 94 ను అనుసరించి సంస్థల ఆర్థిక సామర్థ్యాన్ని నిర్ధారించేందుకు వీలుగా ఓపెన్ క్యాటగిరీ కింద అప్పగించామని కూడా నీటిపారుదల శాఖ తెలిపింది.

ఐతే, నీటిపారుదల శాఖ సమాధానం సరికాదు. కేటగిరీ - I కింద ఎంప్యానెల్ అయిన 8 సంస్థలకు, కేటగరీ - II కింద ఎంప్యానెల్ అయిన 15 సంస్థలకు మూడు కన్నా ఎక్కువ ప్యాకేజీలను ఇచ్చినట్లు ***అనుబంధం 4.1*** ని బట్టి తెలుస్తోంది.

iv. ***విదేశీ సంస్థలు :*** అనుభవానికి సంబంధించి విదేశీ సంస్థలు సమర్పించిన అనుభవపత్రాలు ఆయాదేశాల్లో, ఇతర ప్రాంతాల్లో చేసిన పనులకు సంబంధించినవే తప్ప భారతదేశంలో చేసినవి కావు. కనుక ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వానికి ఈ సంస్థల అనుభవ పత్రాలను సరిచూసుకునే వీలులేదు. అంతేకాక, పోలవరం ప్రాజెక్టులోని స్పిల్ - వే, ఈసీఆర్ఎఫ్ ప్యాకేజీ పనులను రెండు ఉమ్మడి సంస్థలు[3] పొందినప్పటికీ, ఆ పనుల అమలులో విదేశీ భాగస్వాముల ప్రమేయం ఏమీ లేదు. అనుభవమున్న సంస్థగా 'ఎంప్యానెల్‌మెంట్'లో అర్హతను పొందడం కోసం మాత్రమే విదేశీ సంస్థలను బరిలోకి దించారని దీని నుండి స్పష్టమౌతోంది.

ఈ అంశాన్ని ఇంకా పరిష్కరించాల్సి ఉందని సమీక్షానంతర సమావేశంలో నీటిపారుదల శాఖ అంగీకరించింది (2012 జూలై).

v. ***ఎంప్యానెల్‌మెంట్ కాలపరిమితి :*** సంస్థలను ఎంప్యానెల్ చేసిననాటి (2005 జనవరి) నుండి గడచిన ఈ ఏడేళ్ల కాలంలో ఎంప్యానెల్ చేసిన సంస్థల జాబితాను ప్రభుత్వం సమీక్షించనేలేదు. ఈ మధ్యకాలంలో అర్హతను పొందిన సంస్థలను ఎంప్యానెల్ జాబితాలోకి తీసుకొని తద్వారా సంస్థల సంఖ్యను పెంచే ప్రయత్నమూ చేయలేదు.

ఈ అంశాన్ని ఇంకా పరిష్కరించాల్సి ఉందని సమీక్షానంతర సమావేశంలో నీటిపారుదల శాఖ అంగీకరించింది (2012 జూలై).

4.2.2 పనుల అప్పగింత

₹1,23,636 కోట్ల విలువైన 649 ప్యాకేజీల్లో[4], ₹23,771 కోట్ల (19.27 శాతం) విలువ చేసే 227 ప్యాకేజీలను[5] (35 శాతం) మాత్రమే ఎంప్యానెల్ అయిన సంస్థలకు అప్పగించారు. మిగిలిన ₹99,866 కోట్ల విలువైన 422 ప్యాకేజీలను, సంస్థలకు '**ఓపెన్ క్యాటగిరీ**' కింద అప్పగించారు. వివరాలు ఈ కింది చార్టుల్లో ఉన్నాయి.

---

[3] సి.ఆర్ 18జి - బి.ఎస్.సి.పి.ఎల్., హైదరాబాదులోని *సి.ఆర్ 18జి,* మధుకాన్ - సైనో - హైడ్రో, హైదరాబాద్ (ఉమ్మడిసంస్థ) లోని సైనో-హైడ్రో

[4] ఆధునికీకరణ, వరదగట్టు పనులతో సహా

[5] క్యాటగిరీ I (భారీ నీటి పారుదల) కింద 69 ప్యాకేజీలు (విలువ : ₹14549.24 కోట్లు); క్యాటగిరీ II (మధ్యతరహా నీటి పారుదల) కింద 158 ప్యాకేజీలు (విలువ : ₹9221.38 కోట్లు)

చార్టు-4.1

అప్పగించిన ప్యాకేజీల సంఖ్య

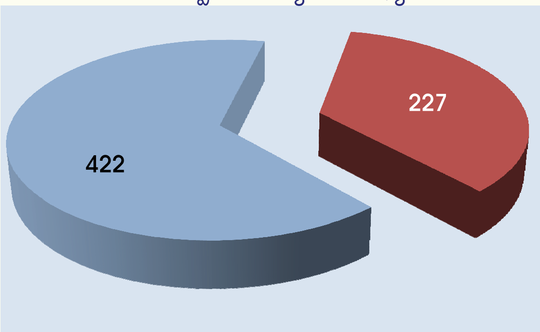

చార్టు-4.2

ఒప్పందాల విలువ (₹ కోట్లలో)

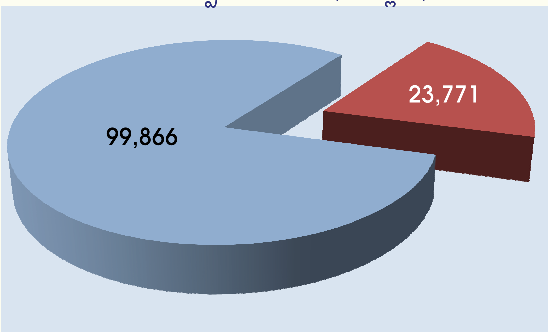

మూలం : నీటిపారుదల శాఖ ఇచ్చిన సమాచారం నుండి రూపొందించడమైంది

నిజానికి, సంస్థలను ఎంప్యానెల్‌మెంట్ చేసిన (2005 జనవరి) వెంటనే, 2005 మార్చిలో కల్వకుర్తి, భీమా, పోలవరం ప్రాజెక్టులకు సంబంధించిన మొత్తం ₹1,903.70 కోట్ల విలువ గల పనులను 'ఓపెన్ క్యాటగిరీ' కింద అప్పగించారు. ఉమ్మడి సంస్థలుగా తమ సామర్థ్య పటిమతో క్యాటగిరీ - I, II ల కింద ఎంప్యానెల్ అయిన 84 సంస్థలు ₹23,771 కోట్ల విలువైన పనులను పొందగా, ఆ సంస్థల్లోని భాగస్వామ్య సంస్థలే విడివిడిగా 'ఓపెన్ క్యాటగిరీ' కింద (23 కేసుల్లో) ₹7,296 కోట్ల విలువైన పనులను చేజిక్కించుకున్నాయి.

ఎంప్యానెల్‌మెంట్ చేసేప్పుడు 2 నుండి 5 ఏళ్లలోగా 26 ప్రాజెక్టులను మాత్రమే పూర్తి చేయాలని అనుకున్నామనీ, ఐతే తర్వాత ఈ ప్రాజెక్టుల సంఖ్య 46 కు, అటు తర్వాత 64 కు, 74 కు, చివరికి 86 కు పెరిగిందనీ నీటిపారుదల శాఖ సమాధానమిచ్చింది (2012 జూలై). ప్యాకేజీల సంఖ్య పెరగడం వల్లా, ఎంప్యానెల్‌మెంట్ చేసిన వాటిలో చాలా సంస్థలకు అప్పటికే మూడేసి ప్యాకేజీలను ఇచ్చేయడం వల్లా, తరవాత ప్యాకేజీలన్నింటినీ, టెండర్లలో పాల్గొనే సంస్థల ఆర్థిక సామర్థ్యాన్ని నిర్ధారణ చేయగలిగే విధంగా '**ఓపెన్ క్యాటగిరీ**' కింద అప్పగించడం సముచితంగా భావించామని కూడా నీటిపారుదల శాఖ తెలిపింది.

భారీ ప్రాజెక్టుల కాంట్రాక్టులను అప్పగించడంలో బహిరంగ పోటీయే మెరుగైన పారదర్శక విధానమని ఆడిట్ అంగీకరిస్తోంది. ఐతే, ఎంప్యానెల్ సంస్థల జాబితాను రూపొందించి ఏడేళ్లు గడచిపోవడంతో, ఈ మధ్యకాలంలో మరిన్ని కొత్త సంస్థలు అర్హతను పొంది ఉండొచ్చు కాబట్టి, ప్రభుత్వం ఈ జాబితాను సమీక్షించుకొని మార్పులు చేర్పులు చేసుకోవాల్సిన అవసరం ఉంది.

4.2.3 ఉమ్మడి సంస్థలు

'ఓపెన్ క్యాటగిరీ'లో ప్యాకేజీ పనులను దక్కించుకునేందుకు 2004-12 మధ్య కాలంలో ఎంప్యానెల్‌మెంట్ జాబితాలోని ఉమ్మడి సంస్థలు పలుమార్లు తమ భాగస్వామ్య సంస్థలను మార్చుకొని కొత్త కొత్త ఉమ్మడి సంస్థలుగా ఏర్పడ్డాయి. ఉదాహరణకు, **ప్రాణహిత - చేవెళ్ళ** ప్రాజెక్టులో ఈ కింద చూపిన విధంగా నాలుగు సంస్థలు తమ భాగస్వామ్య సంస్థలను మార్చుకొని 15 రకాల ఉమ్మడి సంస్థలుగా ఏర్పడి **₹21,843 కోట్ల** విలువైన 15 కాంట్రాక్టులను దక్కించుకున్నాయి.

పట్టిక -4.1
ప్రాణహిత - చేవెళ్ళ

మీల్

ప్యాకేజీ సంఖ్య	గుత్తేదారు సంస్థ	ఒప్పందం విలువ (₹కోట్లలో)
3	ఎచ్‌సిసి - స్యూ - మీల్	639.57
5	మీల్ - మేటాస్ - ఎబిబి - ఎండ్రిజ్	3626.11
7	మేటాస్ - మీల్ - ఎబిబి - ఎఎజి	2118.59
8	మీల్ - స్యూ - మేటాస్ - బిఎచ్ఇఎల్	3271.09
10	ఎచ్‌సిసి - మీల్ - బిఎచ్ఇఎల్	1928.00
11	స్యూ - మీల్- బిఎచ్ఇఎల్	2500.53
12	మీల్ - స్యూ - ఎబిబి - ఎఎజి	1954.59
28	మీల్ - జెడ్‌విఎస్ - పివిఎస్ఆర్ఎస్ఎన్ - ఐటిటి	486.68
మొత్తం		16525.16

మేటాస్

ప్యాకేజీ సంఖ్య	గుత్తేదారు సంస్థ	ఒప్పందం విలువ (₹కోట్లలో)
2	మేటాస్ - ఎన్‌సిసి హైదరాబాద్, ఉమ్మడి సంస్థ	215.47
4	సుషీ హైటెక్ - ప్రసాద్ - ఎన్‌సిసి - మేటాస్	1675.25
5	మీల్ - మేటాస్ - ఎబిబి - ఎండ్రిజ్	3626.11
7	మీల్ - మేటాస్ - ఎబిబి - ఎఎజి ఉమ్మడి సంస్థ	2118.59
8	మీల్ - స్యూ - మేటాస్ - బిఎచ్ఇఎల్	3271.09
14	ఎఎమ్ఆర్ - మేటాస్ - కెబిఎల్ - డబ్ల్యూఇజి	659.27
17	ఐటిడి సిమెంటేషన్ (ఇండియా) లిమిటెడ్ - మేటాస్	663.24
మొత్తం		12229.02

స్యూ

ప్యాకేజీ సంఖ్య	గుత్తేదారు సంస్థ	ఒప్పందం విలువ (₹కోట్లలో)
3	ఎచ్‌సిసి - స్యూ - మీల్	639.57
8	మీల్ - స్యూ - మేటాస్ - బిఎచ్ఇఎల్	3271.09
11	స్యూ - మీల్- బిఎచ్ఇఎల్	2500.53
12	మీల్ - స్యూ - ఎబిబి - ఎఎజి	1954.59
15	ఎస్‌పిఎమ్ఎల్ - స్యూ - ఎఎమ్ఆర్	585.98
16	పిఎల్ఆర్ - జివిపిఆర్ - స్యూ	1082.98
19	గామన్ - స్యూ	435.89
మొత్తం		10470.63

ఎన్‌సిసి

ప్యాకేజీ సంఖ్య	గుత్తేదారు సంస్థ	ఒప్పందం విలువ (₹కోట్లలో)
2	మేటాస్ - ఎన్‌సిసి హైదరాబాద్, ఉమ్మడి సంస్థ	215.47
4	సుషీ హైటెక్ - ప్రసాద్ - ఎన్‌సిసి - మేటాస్	1675.25
మొత్తం		1890.72

మూలం : నీటిపారుదల, ఆయకట్టు అభివృద్ధి శాఖ రికార్డుల నుండి తయారు చేయడమైంది

అదేవిధంగా, దుమ్ముగూడెం నాగార్జునసాగర్ టెయిల్ పాండ్ ప్రాజెక్టు విషయంలో కూడా, మూడు సంస్థలు (మీల్, మేటాస్, ఎఎజి) ఉమ్మడి సంస్థలను ఏర్పాటు చేసుకొని ₹11,630.89 కోట్ల విలువైన కాంట్రాక్టులను దక్కించుకున్నాయి. ఈ మూడు సంస్థలకూ ఇతర ప్రాజెక్టుల్లో వేరే భాగస్వామ్య సంస్థలున్నాయి. ఎంప్యానెల్ క్యాటగిరీ కింద గానీ, లేదా ఓపెన్ క్యాటగిరీ కిందగానీ పలు ఉమ్మడి సంస్థల్లో భాగస్వాములుగా ఉంటూ ₹10,000 కోట్లకంటే ఎక్కువ విలువచేసే కాంట్రాక్టులతో ప్రమేయం ఉన్న సంస్థల వివరాలు ఇలా ఉన్నాయి :

పట్టిక - 4.2

క్రమ సంఖ్య	సంస్థ పేరు	ప్యాకేజీల సంఖ్య	సంస్థకు ప్రమేయమున్న కాంట్రాక్టుల విలువ (₹కోట్లలో)	ఉమ్మడి సంస్థల ఏర్పాటులో భాగస్వాములుగా కలుపుకున్న సంస్థల సంఖ్య
1	మీల్	28	36,916	23
2	స్యూ	51	25,369	20
3	మేటాస్	28	23,186	17
4	జెడ్‌విఎస్	11	13,989	17
5	ఎఎజి	8	12,981	8
6	బిఎచ్ఇఎల్	5	12,619	8
7	ఎబిబి	7	11,335	8
8	ఐవిఆర్‌సిఎల్	30	10,725	11

మూలం : నీటిపారుదల, ఆయకట్టు అభివృద్ధి శాఖ రికార్డుల నుండి సంకలనం చేయడమైంది

వరుస సంఖ్యలు 1, 5, 6 ఇంకా 7 లలోని సంస్థలు అసలు ఎంప్యానెల్ చేసిన సంస్థల జాబితాలోనే లేవు, కానీ ఓపెన్ క్యాటగిరీ కాంట్రాక్టులను దక్కించుకోవడం కోసం ఎంప్యానెల్ అయిన పలు సంస్థల భాగస్వాములతో ఇవి జట్టుగట్టాయి.

సంస్థలకెదురుగా చూపిన మొత్తాలు ఆయా ప్యాకేజీల్లో ఆ సంస్థల వ్యక్తిగత వాటాల విలువ కాదనీ, అవి పనుల మొత్తం విలువ అనీ నీటిపారుదల శాఖ తెలిపింది (2012 జూలై). సంస్థలు బిడ్ నిబంధనలను నెరవేరుస్తున్నంత వరకూ, ఇతరులతో కలిసి ఉమ్మడి సంస్థలుగా ఏర్పాటవడంపై ఎప్పుడూ ఆంక్షలు విధించలేదనీ, పనితీరుకు సంబంధించినంత వరకు ప్రతీ ఉమ్మడి సంస్థా చట్టబద్ధమైన ఉనికీ, గుర్తింపూ ఉన్న సంస్థ అనీ, అది మాతృసంస్థకు భిన్నమైందనీ కూడా పేర్కొంది.

ఈ మొత్తాలు సంస్థల వ్యక్తిగత వాటాలు కాదన్న వాదనతో ఆడిట్ ఏకీభవిస్తోంది. ఐతే, ఉమ్మడి సంస్థలుగా ఏర్పాటు కావడంలో ఈ సంస్థలకు సంబంధించి నిర్దిష్ట కాంట్రాక్టుల్లో ఈ సంస్థల ప్రమేయం ఏమేరకు(శాతం) ఉందో తెలిపే వివరాలను ప్రత్యేకించి కోరినప్పటికీ, నీటిపారుదలశాఖ సమర్పించని కారణంగా పై సంస్థల్లోని విడివిడి సంస్థల వ్యక్తిగత వాటాలను విశ్లేషించడం సాధ్యపడలేదు.

4.3 మూల్యాల అంచనా

జలయజ్ఞాన్ని చేపట్టడానికి ముందు, ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వం సాగునీటి ప్రాజెక్టులకు సంబంధించిన అన్ని పనులలో 'యూనిట్ ప్రైస్ కాంట్రాక్టు' విధానాన్ని అనుసరించేది. ఈ సాంప్రదాయక విధానంలో, గుత్తేదార్లు కోట్ చేసిన టెండరు శాతాన్ని పరిగణనలోకి తీసుకొని చెల్లింపులు చేసేవారు. ఈ విధానాన్ని ఇప్పటికీ ఇతర శాఖలు అనుసరిస్తున్నాయి. నీటిపారుదల శాఖ కూడా మధ్యతరహా సాగునీటి ప్రాజెక్టులు, నిర్వహణ పనులకు సంబంధించి ఈ పద్ధతినే అనుసరిస్తోంది.

జలయజ్ఞంలోని ఈపీసీ ఒప్పందాలు అనేక పనులతో కూడుకున్న సంకీర్ణ ఒప్పందాలు. వీటిలో గుత్తేదారులు సమగ్ర సర్వే, ఇన్వెస్టిగేషన్‌లను నిర్వహించి ప్రాజెక్టు రూపకల్పనచేసి పనులను 'టర్న్‌కీ' ప్రాతిపదికన అమలుచేయాల్సి ఉంటుంది. టెండరు వేసేటప్పుడు గుత్తేదారులు ఏకమొత్తంగా నిర్దిష్ట ధరను కోట్ చేయాలి. ఖర్చును అంచనా వేసేందుకు, గుత్తేదారులు కోట్ చేసిన ధరలను పోల్చిచూసేందుకు నీటిపారుదల శాఖ అంతర్గత అంచనాలను (ఐబీఎమ్) తయారు చేసింది. బిడ్లను మూల్యాంకనం చేసేటప్పుడు, ఐబీఎమ్ అంచనాలకు 105 శాతం కంటే అధికంగా ఉన్న బిడ్లను తిరస్కరించే మునుపటి పద్ధతినే అనుసరించింది.

ఈపీసీ కాంట్రాక్టులకు సంబంధించి అంచనాల తయారీ విషయంలో ప్రభుత్వం ఎలాంటి మార్గనిర్దేశకాలను రూపొందించ లేదు. అంచనాల తయారీ అంశాన్ని మొదట్లో సంబంధిత ప్రాజెక్టు చీఫ్ ఇంజనీర్/ఇంజనీర్స్-ఇన్-చీఫ్‌లకే వదిలేసారు. ఐతే, 2006 మేలో, ఐబీఎమ్ అంచనాలను ఖరారు చేయడం కోసం ఒక కమిటీని ఏర్పాటు చేసారు. ఐతే, వివిధ ప్రాజెక్టుల కోసం రూపొందించిన అంచనాలలో ఏకరూపత లేదు. మచ్చుకు తనిఖీ చేసిన ప్రాజెక్టులలో ఐబీఎమ్ అంచనాలను అయిదు రకాలుగా ఎక్కువ చేసి లెక్కించారు. అవి (i) పని పరిమాణం లేదా రాశిని ఎక్కువగా అంచనా వేసుకోవడం (₹368.88 కోట్లు), (ii) పనిలోని అంశాలను ఎక్కువగా అంచనా వేయడం (₹1,649.98 కోట్లు), (iii) నీటిపారుదల రంగానికి వర్తించని సేవాపన్నుల వంటి వాటిని కలుపుకోవడం (₹684.15 కోట్లు) లేదా భారత ప్రభుత్వం వివిధ ప్రకటనల ద్వారా రాయితీ ఇచ్చిన సెంట్రల్ ఎక్సైజ్ సుంకం వంటి వాటిని అంచనాల్లో పొందుపర్చడం (₹265.23 కోట్లు), (iv) అనుమతి లేకుండానే ధరల సర్దుబాటు నిమిత్తం పొందుపర్చిన మొత్తాలు (₹108.42 కోట్లు), (v) బీమా నిమిత్తం ఎక్కువగా పొందుపర్చిన మొత్తాలు (₹52.85 కోట్లు). మచ్చుకు తనిఖీ చేసిన కేసుల్లో ఇలాంటి అంశాల కారణంగా పెంచిన ఐబీఎమ్‌ల విలువ ₹3,129.51 కోట్లు.

ఈ అంశాలను తరువాతి పేరాలలో క్లుప్తంగా చర్చించడం జరిగింది.

4.3.1 అసాధారణంగా పెరిగిన ప్రాజెక్టు మూల్యం

i. తొలుత దుమ్ముగూడెం నాగార్జునసాగర్ టెయిల్ పాండ్‌కు ₹8,930 కోట్లతో పరిపాలనాపరమైన ఆమోదాన్ని ఇచ్చారు (2007 మే). ఐతే, రెండేళ్లలోగానే ఈ మొత్తాన్ని పెంచి ₹19,521 కోట్లకు సవరించారు (2009 ఫిబ్రవరి). ఆయా అంశాలలోని పెరుగుదల, అందుకు పేర్కొన్న కారణాలనూ ఈ కింద పట్టికలో ఇవ్వడమైంది.

పట్టిక - 4.3

(₹ కోట్లలో)

క్రమ సంఖ్య	వివరం	తొలి మూల్యం (₹ కోట్లు)	సవరించింది (₹ కోట్లు)	పెంపు (₹ కోట్లు)	నీటిపారుదల శాఖ పేర్కొన్న కారణాలు
1	సొరంగం	990	3776	2786	ఒక సొరంగం బదులు జంటసొరంగాలను వర్తింప జేయడం, సొరంగం పొడవును 3.20 కి.మీ. పెంచడం
2	మట్టిపని - లైనింగు	1128	3906	2778	(i) మార్గంలో మార్పు (ii) నేల స్వభావ వర్గీకరణలో మార్పు (iii) నీటిని అందజేసే ఫీడర్ కాల్వల సంఖ్య పెంపు (iv) లైనింగు 125 మి.మీ నుంచి 150 మి.మీ.కి పెంచడం
3	ఎలక్ట్రో మెకానికల్ పనులు	3819	5846	2027	పంపుహౌసుల సంఖ్యను 4 నుంచి 6 కు పెంచడం, ధరల్లో మార్పు
4	క్రాస్ డ్రైనేజి పనులు	730	2016	1286	పూర్తిస్థాయి ఇన్వెస్టిగేషన్ తరువాత చేసిన కేటాయింపు
5	పన్నులు, ఇతర కేటాయింపులు	78	2200	2122	ప్రభుత్వ ఉత్తర్వుల ప్రకారం
	పెరిగిన మూల్యం			10999	

మూలం : ప్రాజెక్టు రికార్డులు

ఈ కింద పేర్కొన్న కారణాలవల్ల నీటిపారుదల శాఖ ఇచ్చిన సమాధానం అంగీకారయోగ్యం కాదు.

- పనుల పరిధి, డిజైన్లలో మార్పుల కారణంగా ప్రాజెక్టు మూల్యం పెరిగిందంటే పనుల పరిధిని మొదట్లోనే తగిన విధంగా నిర్వచించుకోలేదని తెలుస్తోంది.
- ప్రాజెక్టు సమగ్ర నివేదికను ఆమోదించిన తరవాత పనులకు టెండర్లను పిలిచిఉంటే, మూల్యం పెరగడానికి పేర్కొన్న కారణాలు ముందుగానే తెలిసి ఉండేవి. ఒకవేళ, తొలి అంచనాలను ప్రాజెక్టు సమగ్ర నివేదికలోని ప్రాజెక్టు పరిధి ఆధారంగా రూపొందించనప్పటికీ, కనీసం ప్రాజెక్టు సమగ్ర నివేదిక ఆమోదించిన తర్వాతైనా ప్రాజెక్టు మూల్యం/పరిధిలను సవరించి ఉండాల్సింది. ఇది ప్రాజెక్టుకు సంబంధించి పనుల పరిధి, డిజైను, స్పెసిఫికేషన్ల విషయంలో స్పష్టతనిచ్చి ఉండేది. ప్రాజెక్టు అంచనా వ్యయానికి సవరణను 2009 ఫిబ్రవరిలో ఆమోదిస్తే, ప్రాజెక్టు సమగ్ర నివేదికను ఒక సంవత్సరం దాటిన తరవాత 2010 అక్టోబరులో ఖరారుచేయడం ఇక్కడ గమనార్హం.

4.3.2 పని పరిమాణం/రాశిని ఎక్కువగా అంచనా వేయడం

మచ్చుకు తనిఖీ చేసిన ప్రాజెక్టుల్లోని మూడింట్లో ₹84.12 కోట్ల మొత్తానికి సంబంధించి, అవసరమైన దానికన్నా ఎక్కువగా పరిమాణాన్ని లేదా రాశిని అంచనావేసిన సందర్భాలను కింద ఇవ్వడం జరిగింది :

పట్టిక - 4.4

క్రమ సంఖ్య	ప్రాజెక్టు	ప్యాకేజి	అంశం	అంచనాల్లో చేర్చిన పరిమాణం	వాస్తవంగా ఆమోదించిన/చేసిన పని పరిమాణం	ఖరీదులో తేడా (₹ కోట్లలో)
1	నెట్టెంపాడు	108	రెండు జలాశయాల స్టోరేజి సామర్థ్యం	2.6 టీఎమ్‌సీ	2.0 టీఎమ్‌సీ	17.17
2	హంద్రీ నీవా	ఫేజు I ప్యాకేజి 2	పంపులు, మెటార్లు	42 మెగావాట్లు	39.12 మెగావాట్లు	6.62
3	పోలవరం	67	మట్టిపని	16.62 లక్షల ఘ.మీ	6.47 లక్షల ఘ.మీ.	3.84
4	పోలవరం	67	బ్యాంకింగ్	6.59 లక్షల ఘ.మీ.	1.62 లక్షల ఘ.మీ	2.67
5	పోలవరం	67	కాంక్రీటు	3.13 లక్షల ఘ.మీ	0.78 లక్షల ఘ.మీ	53.82
మొత్తం						84.12

మూలం : సంబంధిత ప్రాజెక్టుల రికార్డులు

అంతేకాకుండా, కాంట్రాక్టుల్లో నిర్దేశించిన అంశాల్లో వాస్తవంగా అవసరంలేని, చేయని సందర్భాలు కూడా ఉన్నాయి. తొలి అంచనాలతో పోలిస్తే, ఇలాంటి అంశాల వల్ల కింద వివరించినట్టు ధరలపై ₹284.76 కోట్ల ప్రభావం పడింది.

పట్టిక - 4.5

తొలి ప్రతిపాదన	అమలు చేస్తున్న పని	మొత్తం (₹ కోట్లలో)	ప్రభుత్వ సమాధానం	ఆడిట్ ప్రతిస్పందన
పోలవరం (కాలువ ప్యాకేజిలు)				
లైనింగ్‌కు వెనుక సిఎన్ఎస్ పొర	అసలు చేయడం లేదు	277.58	తొలి మార్గం నల్లరేగడి నేలల నుంచి ఉంది. కాబట్టి మృత్తిక ఉబ్బడం, కుంచించుకుపోవడంలాంటి ప్రభావాన్ని తగ్గించడం కోసం లైనింగ్ కింద సిఎన్ఎస్ పొరను ప్రతిపాదించడం జరిగింది. పనిని అప్పగించాక పూర్తి స్థాయిలో సర్వే, ఇన్వెస్టిగేషన్ చేసిన తరువాత కాలువ వ్యవస్థ భద్రత దృష్ట్యా గుత్తేదారు వేరేమార్గాన్ని నిర్ణయించారు.	కాలువ భద్రత దృష్ట్యా తొలి దశల్లోనే డిపార్టుమెంటు ఇతర మార్గాలను అన్వేషించకుండా నల్లరేగడి నేలల్లో కాలువను ప్రతిపాదించి లైనింగ్ కింద సిఎన్ఎస్ పొరను ఏ పరిస్థితుల్లో చేర్చాల్సి వచ్చిందో సమాధానంలో వివరించలేదు.
పోలవరం (63, 64)				
900 మి.మీ.తో సిమెంటు కాంక్రీటు లైనింగు	గట్టి రాతి పొరలున్న కారణంగా 800 మి.మీ. సిమెంటు కాంక్రీటు లైనింగు	7.18	లైనింగు మందం తగ్గినందు వల్ల రికవరీ ప్రతిపాదనలను 2012 జూలైలో ప్రభుత్వానికి పంపించడం జరిగింది	రికవరీ ఇంకా చేయాల్సి ఉంది.
మొత్తం		284.76		

మూలం : ప్రాజెక్టు రికార్డులు

4.3.3 డిస్ట్రిబ్యూటరీ వ్యవస్థలకు రకరకాల ధరలను వర్తించడం

ఒక నీటిపారుదల ప్రాజెక్టులో డిస్ట్రిబ్యూటరీ వ్యవస్థను ఏర్పాటు చేయడంలో డిస్ట్రిబ్యూటరీలు, మేజర్లు, మైనర్లు, సబ్-మైనర్లు, పంటకాల్వలు (ఫీల్డ్ ఛానెల్స్) ఉంటాయి.

మచ్చుకు తనిఖీ చేసిన ప్రాజెక్టులలో డిస్ట్రిబ్యూటరీ వ్యవస్థలు ఉన్న 94 ప్యాకేజీలలో వాటికి పరిగణించిన ధరలను విశ్లేషించడం జరిగింది. ఈ 94 ప్యాకేజీలలో 40.02 లక్షల ఎకరాల మేర డిస్ట్రిబ్యూటరీ వ్యవస్థకు కేటాయించిన మొత్తం ₹5,005.49 కోట్లు. అంచనాలను తయారు చేసేప్పుడు డిస్ట్రిబ్యూటరీ వ్యవస్థలకు సంబంధించిన ధరలను వాటి పనుల పరిమాణాన్ని బట్టి కాకుండా ఎకరానికి ఒక గంపగుత్త ధర చొప్పున డిపార్టుమెంటు లెక్కగట్టింది. ఇలా వివిధ ప్రాజెక్టుల్లో అనుసరించిన ధరలు, ఎకరానికి ₹4,500 నుంచి ₹16,500 వరకు ఉన్నాయి. వివరాలు ఇలా ఉన్నాయి :

పట్టిక - 4.6

సంవత్సరం	ఎకరాకు కనీస ధర (రూపాయల్లో)	ప్రాజెక్టు	ఎకరాకు గరిష్ఠ ధర (రూపాయల్లో)	ప్రాజెక్టు
2004-05	4,856	వంశధార స్టేజ్ II ఫేజు II, వెంకటనగరం పంపింగ్ స్కీము, భూపతిపాలెం రిజర్వాయరు ప్రాజెక్టు	12,000	వెలిగొండ (ప్యాకేజి IV)
2005-06	4,700	హంద్రీ నీవా ఫేజు II	9,500	రాజీవ్ దుమ్ముగూడెం ఎత్తిపోతల పథకం
2006-07	4,500 4,700	గాలేరు నగరి (ప్యాకేజి 13) హంద్రీ నీవా ఫేజు II	12,000	గండికోట - సిబిఆర్ లిఫ్ట్ పథకం
2007-08	10,500	ఎస్ఎల్‌బిసి టనెల్ స్కీమ్	16,500	ప్రాణహిత - చేవెళ్ళ
2008-09	4,700	హంద్రీ నీవా ఫేజు II	16,500	ఎల్లంపల్లి
2009-10	8,600	తోటపల్లి బ్యారేజి	16,500	దేవాదుల (ఫేజు - III)

మూలం : సంబంధిత ప్రాజెక్టుల రికార్డులు

i. ఇందిరాసాగర్ దుమ్ముగూడెం పథకంలో వివిధ ప్యాకేజీల్లో డిస్ట్రిబ్యూటరీ వ్యవస్థల కోసం వివిధ ధరలను పరిగణించారు. ప్యాకేజీలు 21, 22 లలో ఎకరాకు ₹7,500 చొప్పున గంపగుత్త ధరను పరిగణించగా, ప్యాకేజీలు 50, 51 లలో ఎకరాకు ₹9,500 చొప్పున అధిక ధరను లెక్కించారు. ఫలితంగా ఈ రెండు ప్యాకేజీల్లో అంచనా వ్యయం ₹36.20 కోట్లు పెరిగింది. ఈ రెండు ప్యాకేజీలకూ (50, 51) ఒక్కొక్క బిడ్డే దాఖలుకాగా, ఆ సింగిల్ టెండరర్లకే పనులను అప్పగించడం గమనార్హం.

ii. తెలుగుగంగ పథకంలో సిద్ధాపురం ఎత్తిపోతల పథకం కింద 21,300 ఎకరాల ఆయకట్టును సాగులోకి తీసుకుని వచ్చేందుకై ప్రభుత్వం 2007 ఏప్రిల్‌లో పరిపాలనాపరమైన అనుమతినిచ్చింది. అందులో ఎకరాకు ₹7,000 చొప్పున డిస్ట్రిబ్యూటరీ వ్యవస్థ ఖరీదును లెక్కించారు. ఐతే, తరువాత నెలలోనే అంటే, 2007 మే లో ఆమోదించిన ఐబీఎమ్ లో ఎకరాకు ₹8,000 చొప్పున ఎక్కువ ధరను పరిగణించారు. పైగా, డిస్ట్రిబ్యూటరీ వ్యవస్థకు మూల్యాన్ని లెక్కించేప్పుడు డిపార్టుమెంటు అంతకుముందే ఆయకట్టులో ఉన్న 1,000 ఎకరాలను మరిచిపోయి మొత్తం 21,300 ఎకరాలకు అభివృద్ధి వ్యయాన్ని అంచనా వేశారు. 20,300 ఎకరాల కొత్త ఆయకట్టుకు ఎకరాకు ₹7,000

చొప్పున అయ్యే డిస్ట్రిబ్యూటరీ వ్యవస్థ ఖరీదు ₹14.21 కోట్లు. ఐతే, డిపార్టుమెంటు మొత్తం (21,300 ఎకరాల ఆయకట్టుకు ఎకరాకు ₹8,000 చొప్పున) ₹17.04 కోట్లు కేటాయించింది. ఆ విధంగా అంచనాలు ₹2.83 కోట్ల మేర పెరిగాయి.

iii. 2007 ఏప్రిల్‌లో ఇచ్చిన పాలనాపరమైన ఆమోదంలో ఎకరాకు ₹7,000 ధరను తీసుకున్నారు. కానీ, అదే తెలుగు గంగ ప్రాజెక్టులోని ప్యాకేజీలు II, III ల కోసం 2004-05 లలో ఎకరాకు ₹9,300 అధిక ధరను వర్తింపజేసారు. మొత్తం 1,61,903 ఎకరాల ఆయకట్టును పరిగణనలోకి తీసుకుంటే ఈ రెండు ప్యాకేజీల్లో డిస్ట్రిబ్యూటరీ వ్యవస్థ కోసం చేసిన అంచనాల ఖరీదు కనీసం ₹37.24 కోట్లు మేర పెరిగింది.

డిస్ట్రిబ్యూటరీ వ్యవస్థలకు అయ్యే ఖర్చు ఆ పనిలో ఇమిడి ఉన్న పని రాశి మీదే కాకుండా, ఆ ప్రాంతపు మిట్టపల్లాల స్థాయి మీద, లోవ (బేసిన్) యొక్క స్వభావం మీద, ఎదురయ్యే మృత్తికల పొరల మీద, పనికి అవసరమయ్యే సిఎం-సిడి[6] పనుల మీద, కాలువకు లైనింగు ఉందా లేదా అనే పలు అంశాల మీద ఆధారపడి ఉంటాయనీ, ఇవి, ప్రాజెక్టు ప్రాజెక్టుకు మారి పోతూ ఉంటాయని, అందువల్ల ఏకరూప ధరలను వర్తింపజేయడం సాధ్యపడదని డిపార్టుమెంటు సమాధానమిచ్చింది (2012 జూలై).

ఈ కింది కారణాల వల్ల డిపార్టుమెంటు సమాధానం అంగీకారయోగ్యం కాదు :

- ఆడిట్ మచ్చుకు తనిఖీ చేసిన అంచనాల్లో కనీసం ఒక్క దానిలోనైనా డిస్ట్రిబ్యూటరీ వ్యవస్థల ధరలు ఆ ప్రాజెక్టుకు, ప్యాకేజికి నిర్దిష్టమైన మిట్టపల్లాల స్థాయి, ఆ ప్రాంతపు మృత్తిక వర్గీకరణ వంటి పరిస్థితుల మీద ఆధారపడిలేవు.

- ప్రాణహిత - చేవెళ్ళ కింద ఉద్దేశించిన ఆయకట్టు ఆరు జిల్లాల్లో (అంటే ఆదిలాబాద్, కరీంనగర్, మెదక్, నల్గొండ, నిజామాబాద్, రంగారెడ్డి) వ్యాపించి ఉండగా, ఆ ప్రాజెక్టులోని అన్ని ప్యాకేజీలలో ఏకరీతిగా ఎకరాకు ₹16,500 ధరను వర్తింపజేసారు (2007-08). ఎల్లంపల్లి (2008-09), దేవాదుల ఫేజ్ III (2009-10) లలో కూడా ఇదే ధరను తీసుకున్నారు. ఐతే, ఈ ప్రాజెక్టుల్లో ఆయకట్టు కరీంనగర్, వరంగల్ జిల్లాలలో ఉంది.

- హంద్రీ నీవా ఫేజ్ II (ప్యాకేజీలు : 29,30,64,65) కింద చిత్తూరు జిల్లాలోని ఆయకట్టుకు వర్తింపజేసిన ధర ఎకరాకు ₹4,700. ఐతే, అదే సంవత్సరంలో (2009-10) తయారుచేసిన గాలేరు నగరి (ప్యాకేజీలు 12,14) అంచనాలలో, అదే జిల్లాలోని ఆయకట్టుకు అధిక ధర ₹9,000ను వర్తింపజేసారు.

- ఇతర ప్రాజెక్టులలోని ధరలను వర్తింపజేయాల్సిందిగా ఐబీఎమ్ కమిటీలు కూడా సిఫార్సు చేస్తూ వచ్చాయి. ఉదాహరణకు, దేవాదుల ఫేజ్ III పనులకు ప్రాణహిత - చేవెళ్ళ పథకం ధరలనూ, సిద్ధాపురం ఎత్తిపోతల పథకానికి గండికోట ఎత్తిపోతల ధరలనూ వర్తింప చేయాలని ఆదేశించారు.

4.3.4 వివిధ అంశాల మూల్యాన్ని అతిగా అంచనా వేయడం

ఈ దిగువ సందర్భాలలో, అంశాల ధరలకు సంబంధించి ఐబీఎమ్ అంచనాలను సరిగా లెక్కించలేదు. ఇతర ప్రాజెక్టుల్లోని ధరలతో పోల్చిచూస్తే, ఈ విధమైన తప్పుడు అంచనాలు ₹1573.71 కోట్ల మేర ప్రభావం చూపాయి.

[6] క్రాస్ మాసనరీ, క్రాస్ డ్రైనేజి

పట్టిక - 4.7

క్రమ సంఖ్య	ప్రాజెక్టు	ప్యాకేజి	అంశం	పరిగణించిన మూల్యం	ఇతర ప్రాజెక్టుల్లోని అంచనా ధర	ప్రాతిపదిక	ఖరీదులో తేడా (₹కోట్లలో)
1	దుమ్ముగూడెం టెయిల్‌పాండ్	ప్యాకేజిలు 1, 4, 5, 6	1135.50 మెగా వాట్లకు ఎలక్ట్రో మెకానికల్ పరికరాలు	మెగావాట్‌కు ₹2.46 కోట్లు	మెగావాట్‌కు ₹2.40 కోట్లు	ప్రాణహిత - చేవెళ్ళ అంచనాలు	68.13
2		ప్యాకేజిలు 1, 4, 5, 6	ఆరు లిఫ్టులకు ఎలక్ట్రో - మెకానికల్ పరికరాలకు అనుబంధ పరికరాలు	లిఫ్టుకు* ₹136 కోట్లు	లిఫ్టుకు ₹4.25 కోట్లు	ప్రాణహిత - చేవెళ్ళ అంచనాలు	790.50
3		ప్యాకేజిలు 1, 4, 5, 6	1, 2, 3, 6 లిఫ్టులకు ఒక్కోదానికి 8 పంపుల చొప్పున సర్జ్ భద్రతకు పరికరాలు	పంపుకు* ₹16 కోట్లు[7]	పంపుకు ₹2.50 కోట్లు	ప్రాణహిత - చేవెళ్ళ అంచనాలు	432.00
4		5/2008	21.25 లక్షల చ.మీ.లకు ఎం.15 లైనింగు	చ.మీ.కు ₹709	చ.మీ.కు ₹612	స్టాండర్డ్ డేటా	20.61
5		1	85 మీటర్ల వెడల్పు గల హెడ్ రెగ్యులేటర్	₹21 కోట్లు (2007-08 ధరలు)	₹12.19 కోట్లు (2009-10 ధరలు)	డిపిఆర్	8.81
6		అన్ని ప్యాకేజిలు	అప్రోచ్ దారులు, చెట్ల పెంపకం	₹146.52 కోట్లు #	₹19.9 కోట్లు (2009-10 ధరలు)	డిపిఆర్	126.62
7	హంద్రీ నీవా	ఫేజు I పనులు	1.98 లక్షల ఎకరాలకు డిస్ట్రిబ్యూటరీ వ్యవస్థ	ఎకరానికి ₹9000	ఎకరానికి ₹4700	ఫేజు II	85.14
8		6, 15, 16	సొరంగాల తవ్వకం (5.572 లక్షల ఘనపు మీటర్లు)	ఘ.మీ.కు ₹1833	ఘ.మీ.కు ₹1081	ఎస్ఎల్‌బీసీ ధరను ప్రామాణికంగా తీసుకుని ఏటా 10 శాతం చొప్పున పెంచగా	41.90[8]
మొత్తం							1573.71

మూలం : సంబంధిత ప్రాజెక్టుల రికార్డులు

** విడగొట్టకుండా, అంచనాలలో ఏకమొత్తంగా తీసుకున్నారు*

 # పనిపరిమాణాన్ని మదింపు వేయకుండా శాతంగా కేటాయింపుచేసారు

[7] ఒక్కో లిఫ్టులోని 8 పంపులకు ₹128 కోట్లు చొప్పున

[8] ప్యాకేజి-6: ₹12.12 కోట్లు; ప్యాకేజి-15: ₹11.58 కోట్లు; ప్యాకేజి-16: ₹18.20 కోట్లు

నెట్టెంపాడు ప్రాజెక్టు ఐబీఎమ్‌లో, స్టేజి I ప్యాకేజీ అంచనాలో ఒక పేజి నుండి మరో పేజికి మొత్తాలను ముందుకు తీసుకు వెళ్లడంలోనూ, స్టేజి II ప్యాకేజీలో కూడికలలో జరిగిన తప్పులవల్ల ఆ ప్యాకేజీల అంచనాలు వరుసగా ₹13.60 కోట్లు, ₹10.20 కోట్లు మేర పెరిగిపోయాయి. అధిక ధరలతో బిడ్లను పోల్చి, ఇవ్వాల్సిన దానికంటే అధిక మొత్తాలకు పనులను అప్పగించాల్సి వచ్చేందుకు ఇలాంటి తప్పులు దోహదపడతాయి.

4.3.5 రాయితీ ఉన్న పన్నులను/సుంకాలను అంచానాల్లో పొందుపర్చడం

సాగునీటి ప్రాజెక్టులకు వర్తించని సేవాపన్ను, సెంట్రల్ ఎక్సైజ్ సుంకం, టర్నోవర్ పన్నులకు సంబంధించి అంచనాలలో కేటాయింపులు చేసారని ఆడిట్ తనిఖీలో వెల్లడైంది. వివరాలు ఈ కింద ఉన్నాయి.

4.3.5.1 సేవా పన్ను

1994 ఆర్థిక చట్టంలోని అధ్యాయం - V, అందులో పేర్కొన్న నియమాల ప్రకారం నీటిపారుదల ప్రాజెక్టులకు, వాణిజ్య, పారిశ్రామిక రంగాలకు చేయూతనివ్వని నిర్మాణ సేవలకు, సేవాపన్ను వర్తించదు. ఐతే, మచ్చుకు తనిఖీ చేసిన ప్రాజెక్టుల్లోని కొన్ని ప్యాకేజీల ఐబీఎమ్ అంచనాల్లో ఈ అంశం కోసం భారీ మొత్తాలను పొందుపర్చడం జరిగింది. వివరాలిలా ఉన్నాయి :

పట్టిక - 4.8

క్రమ సంఖ్య	ప్రాజెక్టు	ప్యాకేజి	అంచనాలో పొందుపర్చిన మూల్యం (₹ కోట్లలో)
1	ప్రాణహిత - చేవెళ్ళ	3	0.36
2		4	59.61
3		5	50.13
4		6	93.26
5		7	29.15
6		8	92.10
7		9	17.94
8		10	51.30
9		11	67.31
10		12	51.39
11		13	18.80
12		20	15.47
13		21	30.00
14		22	45.28
15	ఎల్లంపల్లి	స్పిల్‌వే గేట్లు	6.81
16	దేవాదుల	ఫేజ్ III ప్యాకేజి I	37.26
17		ఫేజ్ III ప్యాకేజి II	2.49
18		ఫేజ్ III ప్యాకేజి III	15.49
మొత్తం			684.15

మూలం : సంబంధిత ప్రాజెక్టుల రికార్డులు

4.3.5.2 అమ్మకం పన్నును కలిపిన తరువాత కూడా టర్నోవరు పన్నును కలపడం

అమ్మకం పన్ను వర్తించే సందర్భాల్లో టర్నోవరు పన్ను వర్తించదు. ఐతే, నెట్టెంపాడు ప్రాజెక్టు ఐబీఎమ్ అంచనాల్లో 4 శాతం చొప్పున అమ్మకం పన్నును కలపడంతో పాటు, ₹11.80 కోట్ల టర్నోవరు పన్నును కూడా కలిపారు.

4.3.5.3 సెంట్రల్ ఎక్సైజు

వ్యవసాయ, పారిశ్రామిక వినియోగం కోసం ఉద్దేశించిన నీటి సరఫరా పథకాల ఏర్పాటుకు అవసరమైన యంత్రాలు, పరికరాలు, పైపులు వంటి అన్ని అంశాలకు సెంట్రల్ ఎక్సైజు నుంచి రాయితీని ఇస్తూ భారత ప్రభుత్వం 2004 జనవరిలో ఒక నోటిఫికేషన్‌ను జారీచేసింది. ఐతే, ఈ కింద చూపిన పనుల విషయంలో సెంట్రల్ ఎక్సైజు కోసం ₹149.70 కోట్ల మేర భారీ మొత్తాలను అంచనాల్లో పొందుపరిచారు.

పట్టిక - 4.9

క్రమ సంఖ్య	ప్రాజెక్టు	ప్యాకేజి	కలిపిన సెంట్రల్ ఎక్సైజు (₹ కోట్లలో)
1	నెట్టెంపాడు	లిఫ్ట్ I	31.98
2		లిఫ్ట్ II	24.85
3	దేవాదుల	ఫేజ్ I స్టేజి I	54.27
4		ఫేజ్ II ప్యాకేజి	38.60
మొత్తం			149.70

మూలం : సంబంధిత ప్రాజెక్టుల రికార్డులు

- వెలిగొండ ప్రాజెక్టులోని ప్యాకేజి 5 లో టనెల్ బోరింగ్ మెషీన్, ఎలక్ట్రో మెకానికల్ పరికరాల వంటి వాటిని కొనుగోలు చేయాల్సిన అవసరం ఉంది. నీటి సరఫరా కోసం కొనుగోలు చేసిన పరికరాలకు సెంట్రల్ ఎక్సైజ్ సుంకాల నుండి మినహాయింపు ఉంది (2004 జనవరి). ఐతే, ఐబీఎమ్ అంచనాల్లో (₹715.95 కోట్లు) సెంట్రల్ ఎక్సైజ్ పేరిట ₹115.53 కోట్లను కలిపారు (2007 ఫిబ్రవరి).

కస్టమ్స్, సెంట్రల్ ఎక్సైజ్ సుంకాల నుంచి మినహాయింపు ఉందన్న విషయం తమ అధికారులకు తెలియదని నీటి పారుదలశాఖ పేర్కొంది. ఐతే, ఈ కింది కారణాల వల్ల సమాధానం ఆమోదయోగ్యంకాదు.

- భారత ప్రభుత్వం ఈ మినహాయింపును ఇచ్చి మూడేళ్ళు దాటిపోయింది. నీటి పారుదలశాఖ కూడా అంచనాల తయారీకి సంబంధించి అవసరమయ్యే అన్ని ఆదేశాలను/ఉత్తర్వులను తెలుసుకుని ఉండాలి ;
- గుత్తేదారు సంస్థ ఆంధ్రప్రదేశ్ హైకోర్టుకు దాఖలు చేసిన ఒక అఫిడవిట్‌ను బట్టి బిడ్ వేసేప్పుడు అందుబాటులో ఉన్న మినహాయింపులను పరిగణించినట్లు పేర్కొనడాన్ని చూస్తే గుత్తేదారుకు మినహాయింపుల విషయం తెలుసని స్పష్టమౌతోంది.
- మినహాయింపు ఉన్న సుంకాలను ఐబీఎమ్‌లో చేర్చడం వల్ల బిడ్ల మూల్యాంకనం సరిగ్గా జరుగదు. ప్రభుత్వ ఉత్తర్వుల ప్రకారం అంచనాలకు 5 శాతం పరిమితినిదాటిన టెండర్లను తిరస్కరించాల్సి ఉన్నప్పటికీ, మినహాయింపు ఉన్న సుంకాలను కలపడంతో ఐబీఎమ్ విలువ పెరిగిపోయి, పరిమితిలోకి రాని బిడ్లను కూడా అంగీకరించాల్సి వచ్చింది.

జలయజ్ఞంలో ఇతర ప్రాజెక్టులన్నింటికీ ఈ మినహాయింపు వర్తిస్తుంది కనుక ప్రభుత్వం అన్నింటి మీద ఈ కోణంలో దృష్టి సారించాల్సి ఉంది.

4.3.6 పనులకు బీమా కవరేజి

పని విలువ మీద కొంత శాతం చొప్పున లెక్కించి బీమా ప్రీమియంల కోసం అధిక మొత్తాలను పొందుపర్చడం వల్ల పలు ప్రాజెక్టుల్లో ఐబీఎమ్ విలువలు పెరిగిపోయాయి. టెండర్లను ఆహ్వానిస్తూ ఇచ్చిన ప్రకటన (ఎన్ఐటి) లోనూ, ఒప్పందం నిబంధనల్లోనూ గుత్తేదారు సంస్థ మొత్తం పనికి కాంట్రాక్టు గడువు కాలంలో పూర్తిగా అన్ని రిస్కులను భరించే విధంగా బీమాను కల్పించాలని నిర్దేశించడమైంది.

ఇందుకు సంబంధించి ఆడిట్ పరిశీలనలు ఇలాఉన్నాయి ః

i. ఐబీఎమ్ అంచనాల్లో బీమా మొత్తాన్ని కలిపే ముందు నీటి పారుదలశాఖ వివిధ బీమా సంస్థల నుంచి కొటేషన్లను తెప్పించుకోలేదు. ఆ విధంగా ఐబీఎమ్‌లలో డిపార్టుమెంటు కలిపిన మొత్తానికీ, గుత్తేదారు సంస్థలు బీమా కోసం చెల్లించిన ప్రీమియానికీ మధ్య చాలా తేడా ఉంది. కొన్ని ప్రాజెక్టుల్లో వార్షికంగా అయ్యే నిర్మాణ వ్యయం ఆధారంగా బీమా కాల అవధిని బట్టి బీమా మొత్తాన్ని లెక్కించి అంచనాల్లో కలిపితే మరి కొన్నింటిలో బీమా కాల వ్యవధితో సంబంధం లేకుండా నేరుగా కొంత శాతాన్ని లెక్కించారు. మచ్చుకు కొన్ని దస్త్రాలు పరిశీలించగా, ఈ దిగువ వ్యత్యాసాలు వెలుగు చూశాయి.

పట్టిక - 4.10

(₹ కోట్లలో)

క్రమ సంఖ్య	ప్రాజెక్టు	ప్యాకేజి	ప్రభుత్వ అంచనా	కాంట్రాక్టర్లు వాస్తవంగా చెల్లించిన ప్రీమియం	వ్యత్యాసం
1	దుమ్ముగూడెం-నాగార్జున సాగర్ టెయిల్ పాండ్	10 ప్యాకేజీలు	72.86	36.49	36.37
2	ఇందిరా సాగర్ దుమ్ముగూడెం	6 ప్యాకేజీలు	8.54	1.99	6.55
3	ఎల్లంపల్లి	7 ప్యాకేజీలు	8.13	1.34	6.79
4	రాజీవ్ దుమ్ముగూడెం	1/1	3.12	0.82	2.30
5	కొమరంభీం	ఒకే ప్యాకేజి	1.74	0.90	0.84
	మొత్తం				52.85

మూలం ః సంబంధిత ప్రాజెక్టుల రికార్డులు

ii. వివిధ ప్రాజెక్టులు/పనుల్లో అంచనాలను తయారు చేసేటప్పుడు బీమా మొత్తాన్ని లెక్కించడంలో ఏకరూపత లేదు. ఎస్ఎల్‌బీసీ టనెల్ ప్యాకేజీలో ఏడేళ్ల కాలానికి[9] సగటున సాలుకు 0.004 శాతం చొప్పున మొత్తం పని విలువపై 0.028 శాతం మేర కేటాయింపులు జరిగాయి. మరోవైపు నెట్టెంపాడులో రెండు లిఫ్ట్ ప్యాకేజీలలో సగటున సాలుకు 0.04 శాతం చొప్పున ఆరేళ్ల బీమా అవధికి 2.4 శాతం మేర లెక్కగట్టడం జరిగింది. అదే పథకంలోని 99 నుంచి 109 వరకు ప్యాకేజీలలో రెండేళ్ల నిర్మాణ కాలానికి, అటు తరువాత రెండేళ్ల నిర్వహణ కాలానికి 0.345 శాతంగా బీమా ప్రీమియాన్ని లెక్కించడం జరిగింది.

[9] ఒప్పందం గడువు ఐదేళ్లు, నిర్వహణ కాలం రెండేళ్లు

iii. ప్రాణహిత - చేవెళ్ళలోని 26 ప్యాకేజీల్లో 0.525 శాతం చొప్పున, రెండు ప్యాకేజీల్లో 0.37 శాతం చొప్పున బీమా కోసం ఐబీఎమ్‌లలో లెక్కలు వేశారు. ఐతే, కాంట్రాక్టర్లతో అంగీకారం కుదిరిన పేమెంటు షెడ్యూళ్లలో మాత్రం 0.08 శాతం నుంచి 0.5 శాతం వరకు విభిన్నమైన శాతాలున్నాయి. ఐబీఎమ్‌లలో లెక్కించిన మొత్తాలకు, చెల్లింపు షెడ్యూళ్లకు మధ్య తేడా ₹93.40 కోట్లు.

iv. ఎల్లంపల్లి ప్రాజెక్టులో పనులకు నష్టం వాటిల్లిన సందర్భంలో కూడా ప్రభుత్వం బీమా ప్రయోజనాన్ని పొందలేక పోయింది. 2010 సెప్టెంబరులో భారీ వరద కారణంగా ఈ ప్రాజెక్టులోని ఒక పనిలో పగులు ఏర్పడింది. 2010 జూలై నుండి పనులు ఆగిపోయిన దృష్ట్యా, పగులు ఉన్న భాగంతోసహా కొంత మేర పనిని గుత్తేదారు సంస్థ నుండి తప్పించి (2011 జనవరి 19) మరో గుత్తేదారుకు అప్పగించారు. కాగా, 2011 జనవరి 31 నాటికి బీమా గడువు దాటి పోవడంతో, ₹2.67 కోట్లుగా అంచనా వేసిన నష్టాల మొత్తాన్ని నీటి పారుదలశాఖ క్లెయిమ్ చేయలేకపోయింది. 2012 జూలై నాటికి, పగులును పూడ్చడమూ జరగలేదు, నష్టభారాన్ని తిరిగి పొందనూలేదు.

బీమా సంస్థ వద్ద క్లెయిమ్‌ను దాఖలు చేశామనీ, పగులును పూడ్చే పని జరుగుతోందనీ నీటిపారుదల శాఖ తెలిపింది (2012 జూలై).

4.3.7 ధరల సర్దుబాటు/ధరల పెరుగుదల గురించి మొత్తాలను అంచనాల్లో చేర్చడం

మచ్చుకు తనిఖీ చేసిన ఈ కింది ప్యాకేజీల ఐబీఎమ్ అంచనాల్లో '**ధరల పెరుగుదల**' పేరుతో భారీ మొత్తాలను చేర్చారు.

పట్టిక - 4.11

ప్రాజెక్టు	ప్యాకేజి సంఖ్య	ధరల పెరుగుదల కోసం అంచనాల్లో చేర్చిన మొత్తం (₹ కోట్లలో)
గాలేరు నగరి	1	14.83
	2	13.78
	జికెఎల్-1	33.79
	47	10.30
	48	5.34
	49	5.15
పులివెందుల బ్రాంచ్ కాలువ	92	1.99
	93	3.57
తెలుగుగంగ పథకం	ప్యాకేజి II	7.62
	ప్యాకేజి III	8.78
	50	3.27
మొత్తం		108.42

మూలం : సంబంధిత ప్రాజెక్టుల రికార్డులు

ఐబీఎమ్‌లలో 'ధరల పెరుగుదల' కోసం మొత్తాలను చేర్చడానికి గల కారణాలను నమోదు చేయలేదు. అంచనాల్లో ధరల పెరుగుదల కోసం అదనపు మొత్తాలను కలపడాన్ని ఆమోదిస్తూ ప్రభుత్వం నుండి ప్రత్యేకమైన ఆదేశాలేవీ దస్త్రాలలో లభించలేదు. అంతే కాకుండా, మచ్చుకు తనిఖీ చేసిన ఇతర ప్రాజెక్టుల అంచనాలలో ధరల పెరుగుదల కోసం ఇలా కేటాయింపులు చేయలేదు. రాయలసీమ ప్రాంతంలోని ఈ ప్రాజెక్టుల్లో ఇలాంటి కేటాయింపులు చేయడానికి గల కారణాలు స్పష్టం కావటంలేదు.

4.3.8 ఐబీఎమ్‌లను ఖరారు చేయడంలో జాప్యం

i. ఐబీఎమ్ అంచనాలను ఖరారు చేయడంలో విపరీతమైన జాప్యాలు జరిగాయి. ముఖ్యంగా వెలిగొండ, ప్యాకేజీ - 6 (తూర్పు ప్రధాన కాలువ)లో అయితే 2008 నవంబరు 4న టెండర్లు ఆహ్వానించారు. ధరల బిడ్‌ను తెరవాల్సిన గడువు తేది 2008 డిసెంబరు 22. ఐతే, ఈ గడువు తేదిని ఆరు సార్లు పొడిగించారు. చివరి సారిగా గడువును 2009 ఫిబ్రవరి 3 వరకు పొడిగించారు. కమిటీ ఐబీఎమ్ విలువను ఖరారు చేయనందువల్లనే ఇలా వాయిదా పడింది. కమిటీలు పలుసార్లు ఐబీఎమ్ విలువలను కూడా మార్చాయి.

ప్యాకేజి 6 చాలా సంక్లిష్టమైందనీ, అందులో స్టేజ్ I, స్టేజ్ II ల పనులను సమన్వయం చేసుకోవాల్సి వస్తుందనీ, అందువల్లనే ఐబీఎమ్ విలువలను ఖరారు చేయడానికి కమిటీకి సమయం పట్టిందనీ డిపార్టుమెంటు సమాధానమిచ్చింది (2012 జూలై). టెండర్లు పిలవక ముందే ఐబీఎమ్ విలువలను జాగ్రత్తగా ఖరారు చేయడం ముఖ్యమనే ఆడిట్ వాదనకు ఈ సమాధానం ఊతమిస్తోంది.

ii. తెలుగుగంగ ప్రాజెక్టుదీ అదే పరిస్థితి. శ్రీ పోతులూరి వీరబ్రహ్మేంద్రస్వామి రిజర్వాయరుకు సంబంధించిన ఎడమ, కుడి కాల్వలకు లైనింగు ప్యాకేజిలకు పరిపాలనపరమైన ఆమోదాన్ని ఇచ్చేప్పుడు, టెండర్లు పిలిచేముందే ఐబీఎమ్‌లను కమిటీలు పరిశీలించాలని ప్రభుత్వం ప్రత్యేకంగా పేర్కొంది (2008 ఏప్రిల్, 2009 ఫిబ్రవరి). ఐతే, ఈ రెండు పనులకు ఐబీఎమ్ కమిటీ ఆమోదం లేకుండానే 2009 ఆగస్టు 21 న రాయలసీమ సాగునీటిపారుదల శాఖ (ప్రాజెక్టులు) కార్యదర్శి ఇచ్చిన ఆదేశాల మేరకు టెండర్లు పిలిచారు (2009 సెప్టెంబరు 8). వీటి ఐబీఎమ్ విలువలు 2009 నవంబరు 6 న ఆమోదించారు. ధరల బిడ్లు 2009 నవంబరు 30న తెరచి, 2010 ఏప్రిల్ 7న గుత్తేదారుతో ఒప్పందం కుదుర్చుకోవడం జరిగింది. పాలనాపరమైన అనుమతి 2010 మార్చి 30న సవరించారు. అంచనాలను 2010 ఏప్రిల్ 7 న సాంకేతికంగా మంజూరుచేశారు.

ఈపీసీ కాంట్రాక్టింగ్ విధానంలో ఐబీఎమ్‌ను ఖరారు చేయడం చాలా కీలకమైనదనీ, ఐబీఎమ్‌ను టెండరు ప్రక్రియ సమయంలో ఖరారు చేశామనీ డిపార్టుమెంటు సమాధానమిచ్చింది. అంతేగాకుండా, పనులను పూర్తి చేయాలనే తొందరలోనూ, పెద్ద సంఖ్యలోని పనుల వల్ల, టెండర్లను పిలిచిన తరువాత సాంకేతిక మంజూరీ ఇవ్వడం జరిగిందని కూడా తెలిపింది.

టెండర్లు పిలవడంకన్నా ముందుగానే ఐబీఎమ్‌లను ఖరారు చేయాలన్న ఆడిట్ వాదనను ఈ సమాధానం బలపరుస్తోంది.

4.4 టెండర్ల ప్రక్రియ

4.4.1 సాంకేతిక మంజూరీ లేకుండా టెండర్లు పిలవడం

2006 ఫిబ్రవరిలో ఇచ్చిన ప్రభుత్వ ఉత్తర్వుల[10] ప్రకారం *"సాంకేతిక మంజూరీ లేకుండా టెండర్లు పిలిచిన సందర్భాల్లో, ప్రతిపాదనలు పంపితే ఆ విధంగా టెండర్లు పిలిచిన చర్యకు ప్రభుత్వం చర్యానంతర ఆమోదం తెలుపుతుంది".* టెండర్లు పిలవడానికి ముందే సాంకేతిక మంజూరీ తీసుకోవడం అనేదే సక్రమమైన చర్య అనీ, దానిని అతిక్రమించిన సందర్భాల్లో ప్రభుత్వం నుంచి చర్యానంతర ఆమోదం అవసరం అనీ ఇది సూచిస్తోంది.

[10] 5217/రిఫార్మ్స్/06, తేది 23.02.2006

i. మచ్చుకు తనిఖీ చేసిన 180 ప్యాకేజీలకుగాను, 21 ప్రాజెక్టులకు సంబంధించిన 143 ప్యాకేజీల విషయంలో సాంకేతిక మంజూరి ఇవ్వడం లేదా పని విలువను ఖరారు చేయడం కన్నా ముందే టెండర్లను పిలవడం జరిగింది.

ii. 14 ప్రాజెక్టులకు సంబంధించిన 66 ప్యాకేజీల్లో బిడ్లను తెరిచిన తరువాత సాంకేతిక మంజూరీ ఇవ్వడం జరిగింది.

పని వాస్తవంగా మొదలుపెట్టడానికి ముందు అంటే ఒప్పందం మీద సంతకం చేయడానికి ముందు సాంకేతిక మంజూరీ తప్పనిసరి అనీ, ఆడిట్ పేర్కొన్న అన్ని సందర్భాల్లోనూ ఒప్పందం తేదీ కన్నా ముందు, పని ప్రారంభించడానికన్నా ముందే సాంకేతిక మంజూరీ ఇచ్చామని డిపార్టుమెంటు సమాధానమిచ్చింది. ఎస్ఎల్‌బీసీ సొరంగం (1), హంద్రీ నీవా (12), దేవాదుల (3), ఎల్లంపల్లి (2) ప్రాజెక్టుల్లోని 18 ప్యాకేజీల విషయంలో **ఒప్పందాలు కుదుర్చుకున్న తరువాత సాంకేతిక మంజూరీ ఇవ్వడం జరిగింది** కాబట్టి ఈ సమాధానం వాస్తవాలకు భిన్నంగా ఉంది.

ఈపీసీ విధానంలో సాంకేతిక మంజూరీ అనేది కేవలం ఒక శాఖాపరమైన సంప్రదాయమనీ, దానికి అంత ప్రాముఖ్యం లేదనీ, ఐబీఎమ్ విలువలను నిర్ధారించడమే ముఖ్యమైందనీ కూడా ప్రభుత్వం తెలిపింది. ఐతే, పనిలోని ప్రతి అంశానికీ స్పష్టమైన, ఆమోదం ఉన్న అంచనాలు లేకుంటే, పరిమాణంలో లేదా రాశిలో తేడాలు వచ్చే అవకాశాలు చాలా ఎక్కువ. అంతేకాకుండా, మునుపటి పేరాలలో చెప్పినట్టుగా, ఐబీఎమ్ అంచనాలను సమయానికి ఖరారు చేయలేదు.

4.4.2 బిడ్లను తెరవడం/అంగీకరించడంలో జాప్యాలు

ప్రభుత్వం ఈపీసి కాంట్రాక్టు విధానాన్ని అనుసరించడానికి గల కారణాల్లో, బిడ్ల ఆమోదానికి పట్టే సమయాన్ని తగ్గించడం ఒకటి. మచ్చుకు తనిఖీ చేసిన ప్రాజెక్టుల్లో టెండరు ప్రక్రియను ఆడిట్ సమీక్షించగా ఈ కింది అంశాలు వెల్లడయ్యాయి ః

i. 16 ప్రాజెక్టులలోని[11] 63 ప్యాకేజీల్లో టెండర్లను ఖరారు చేసేందుకు డిపార్టుమెంటు బిడ్లను సమర్పించాల్సిన చివరి తేది నాటి నుంచి 90 రోజులకు పైగా సమయం తీసుకుంది.

ii. మూడు ప్రాజెక్టులకు[12] చెందిన 14 ప్యాకేజీల్లో బిడ్ వేసేందుకు ఇచ్చిన సమయంకన్నా బిడ్‌ను తెరిచేందుకు తీసుకున్న సమయమే ఎక్కువ. నెట్టెంపాడులో అయితే బిడ్లను తెరిచేందుకు **52 రోజుల** సమయం తీసుకున్నారు. మరోవైపు, ఈ ప్రాజెక్టులోని 14 ప్యాకేజీలకుగానూ 12 ప్యాకేజీల్లో బిడ్‌లు సమర్పించేందుకు 35 రోజులు గడువు మాత్రమే ఇచ్చారు.

iii. 12 ప్రాజెక్టులకు[13] సంబంధించి 66 ప్యాకేజీల్లో బిడ్ వేసేందుకు ఇచ్చిన సమయం కన్నా బిడ్‌ను ఆమోదించేందుకు తీసుకున్న సమయమే ఎక్కువ.

iv. ఈ కింది సందర్భాల్లో బిడ్లను అంగీకరించేందుకు 6 నెలలకు పైగా జాప్యం జరిగింది ః

---

[11] నెట్టెంపాడు (11), హంద్రీ నీవా (10), దుమ్ముగూడెం టెయిల్ పాండ్ (6), రాజీవ్ దుమ్ముగూడెం (5), ఇందిరాసాగర్, దుమ్ముగూడెం (4), దేవాదుల (4), పులివెందుల (4), ఎల్లంపల్లి (4), తెలుగుగంగ (4), ఎస్ఎల్‌బీసీ సొరంగం (2), గాలేరు నగరి (2), పోలవరం (2), వెలిగొండ (2), భూపతిపాలెం, ప్రాణహిత-చేవెళ్ల, సోమశిల ప్రాజెక్టుల్లో ఒక్కొక్క ప్యాకేజి

[12] నెట్టెంపాడు (12), దేవాదుల, ఎల్లంపల్లిలలో చెరొకటి

[13] హంద్రీ నీవా (12), నెట్టెంపాడు (11), పులివెందుల (7), రాజీవ్ దుమ్ముగూడెం (7), దుమ్ముగూడెం టెయిల్ పాండ్ (6), ఎల్లంపల్లి (5), వెలిగొండ, తెలుగుగంగ, గాలేరునగరి, దేవాదులలలో నాలుగు చొప్పున, ఎస్ఎల్‌బీసీ సొరంగం, సోమశిలల్లో ఒక్కొక్కటి

పట్టిక - 4.12

ప్రాజెక్టు	ప్యాకేజి	బిడ్లను సమర్పించాల్సిన ఆఖరు తేదీ	బిడ్‌ను అంగీకరించిన తేదీ	బిడ్‌ను సమర్పించిన నాటి నుంచి అంగీకరించే వరకు పట్టిన సమయం (రోజుల్లో)
గాలేరు నగరి	31	29/09/2006	19/04/2007	202
పోలవరం	ఈసిఆర్ఎఫ్	12/01/2006	14/07/2006	183
	ఓసి-8	19/04/2005	31/12/2005	256
దేవాదుల	అశ్వారావుపల్లి ట్యాంకు	14/03/2006	11/01/2007	303
	ఫేజ్ III లో II	08/08/2008	13/02/2009	189
	ఆర్ఎస్‌ఘన్పూర్ ట్యాంకు	14/03/2006	11/01/2007	303
	తపాస్‌పల్లి ట్యాంకు	14/03/2006	11/01/2007	303
నెట్టెంపాడు	99	15/02/2005	21/10/2005	248
	100	15/02/2005	21/10/2005	248
	101	15/02/2005	19/08/2005	185
	102	15/02/2005	19/08/2005	185
	103	15/02/2005	19/08/2005	185
	104	15/02/2005	21/10/2005	248
	106	15/02/2005	21/10/2005	248
	107	15/02/2005	21/10/2005	248
	108	15/02/2005	19/08/2005	185
	109	15/02/2005	19/08/2005	185
పులివెందుల	92	15/02/2005	24/10/2005	251
రాజీవ్ దుమ్ముగూడెం	1/1	25/01/2007	28/03/2008	428
సోమశిల	11	05/05/2008	23/12/2008	232
ఎల్లంపల్లి	కాలువ వ్యవస్థ ప్యాకేజి 1	28/08/2008	02/03/2009	186

మూలం : సంబంధిత ప్రాజెక్టుల రికార్డులు

జాప్యాలు పాలనాపరమైనవంటూ ప్రభుత్వం సమర్థించుకుంది (2012 జూలై). పోలవరంకు సంబంధించినంతవరకు బిడ్ మూల్యాంకన నివేదికను తొలుత రాష్ట్రస్థాయి సంఘానికీ, అటు తరువాత హైపవర్ కమిటీకి సమర్పించడంవల్ల, వచ్చిన ఏకైక బిడ్‌ను అంగీకరించడంలో ఆలస్యమైందని పేర్కొంది. ఇతర ప్రాజెక్టుల విషయంలో బిడ్డర్లకు సంబంధించిన సాంకేతిక అంశాలు, అనుభవం వంటి వాటిని వివిధ కమిటీలు క్షుణ్ణంగా పరిశీలించాల్సిన అవసరం ఉందనీ, కాబట్టి బిడ్లను అంగీకరించేందుకు నిర్దిష్ట గడువును విధించలేమని సాగునీటిపారుదల శాఖ తెలిపింది.

ఈ కింది కారణాల వలన ఈ సమాధానం అంగీకారయోగ్యం కాదు.

- ప్రభుత్వం బిడ్డింగ్‌కు తక్కువ సమయం ఇచ్చి, బిడ్లను పరిశీలించి, ఆమోదించేందుకు మాత్రం ఎక్కువ సమయం తీసుకుంది. ఫలితంగా బిడ్ వేసిన తరువాత సర్దుబాట్లకు ఆస్కారం ఉంటుంది.
- ప్రాజెక్టులను రెండు నుండి ఐదేళ్ల వ్యవధిలో పూర్తి చేయడం కోసం జలయజ్ఞం చేపట్టారు. ఐతే, బిడ్లను పరిశీలించి ఆమోదించేందుకే ఆరు నెలల నుండి సంవత్సరం వరకూ సమయాన్ని తీసుకుంటే, ఈ కార్యక్రమం చేపట్టిన ఉద్దేశం నీరుగారిపోతుంది.

4.4.3 'సింగిల్ బిడ్డర్లకే' కాంట్రాక్టుల అప్పగింత

i. మచ్చుకు తనిఖీ చేసిన 15 ప్రాజెక్టుల్లోని 36 ప్యాకేజీల్లో, సింగిల్ బిడ్డర్లకే పనులను అప్పగించారు (***అనుబంధం 4.2***). ఇలా అప్పగించిన పనుల విలువ ₹7,856.11 కోట్లు.

ii. 12 ప్రాజెక్టుల్లోని 31 ప్యాకేజీల్లో ఒక్కొక్క బిడ్డరు మాత్రమే ఐబీఎమ్‌తో పోల్చినప్పుడు నిర్దేశిత గరిష్ఠపరిమితి అయిన ఐదు శాతం కన్నా తక్కువకు టెండరు వేశారు. అలా అంగీకరించిన డీమ్డ్ సింగిల్ బిడ్ల విలువ ₹10,009.14 కోట్లు.

iii. 15 ప్రాజెక్టులకు చెందిన 52 ప్యాకేజీల్లో కేవలం రెండేసి బిడ్లతో పోటీ చాలా స్వల్పంగా ఉంది. అలా స్వల్ప పోటీల నడుమ అప్పగించిన పనుల విలువ ₹34,169.49 కోట్లు.

సింగిల్ టెండర్లను అంగీకరించడానికి ప్రభుత్వం పలు కారణాలను తెలిపింది - (i) అంతకు ముందు ఇచ్చిన టెండరు ప్రకటనలకు ప్రతిస్పందన స్వల్పంగా ఉంది, (ii) ఒకవేళ డిస్కౌంటుతో ఉన్న సింగిల్ టెండర్లను అంగీకరించకపోతే, తరువాత సవరించిన ధరలతో ఇచ్చే ప్రకటనల కారణంగా ప్రభుత్వం ఎక్కువ మొత్తాలను చెల్లించాల్సి రావచ్చు, (iii) పనిచేయాల్సిన ప్రాంతం, దాని నైసర్గిక స్వరూపం సంస్థలకు అనుకూలంగా లేకపోవచ్చు.

4.4.4 టెండరు వేసాక మార్పులు

ఈ కింది సందర్భాల్లో, బిడ్లను తెరచిన తరవాత ఐబీఎమ్ విలువలను సవరించారని ఆడిట్ పరిశీలనలో వెల్లడైంది.

i. పోలవరం ప్యాకేజి ఎల్ఎంసి-8 లో బిడ్‌ను తెరిచిన (2005 ఏప్రిల్ 25) తరువాత టెండరు నిబంధనల ప్రకారం ఐదు శాతం దాటితే తిరస్కరణకు గురయ్యే ప్రమాదాన్ని నివారించేందుకుగాను సింగిల్ బిడ్డరు తన బిడ్ మొత్తాన్ని ₹4.88 కోట్ల మేర (అంటే ₹118.26 కోట్ల నుంచి ₹113.38 కోట్లకు) తగ్గించడంతో (2005 ఆగస్టు 27) టెండరు ప్రీమియం శాతం 9.49 నుంచి 4.97 శాతానికి తగ్గింది. 2005 ఆగస్టు 30 న బిడ్ మూల్యాంకన నివేదిక తయారు చేయడాన్ని బట్టి చూస్తే సింగిల్ బిడ్డరు రిబేటు ఇచ్చే వరకూ డిపార్టుమెంటు నాలుగు నెలలపాటు వేచి చూసిందని అర్థమౌతోంది.

ii. హంద్రీ నీవా ప్రాజెక్టులోని ఫేజ్ I కింద మెకానికల్ ప్యాకేజికి టెండరు ప్రకటన 2005 జూన్ 29 న జారీ చేశారు. టెండర్లు అందుకోడానికి చివరి తేది 2005 నవంబరు 11. వేలంలో మూడు సంస్థలు పాల్గొన్నాయి. సాంకేతిక పరిశీలనలో ఒక సంస్థ తిరస్కరణకు గురికాగా మరో రెంటి బిడ్లను తెరిచారు. రెండు సంస్థలూ నిర్దేశిత పరిమితి అయిన 5 శాతం కన్నా ఎక్కువగా టెండరు వేశాయి కనుక రెంటినీ తిరస్కరించి ఉండాల్సింది. ఐతే, ఐవిఆర్‌సిఎల్ లిమిటెడ్ అనే సంస్థ వరుసగా రెండుసార్లు, 2005 డిసెంబరు 27 న 2.25 శాతం, మళ్లీ 2005 డిసెంబరు 28న 3.93 శాతం రిబేటునిచ్చి తన టెండరు ప్రీమియంను 5 శాతం లోపునకు వచ్చేట్లు చేసింది. ఆ విధంగా ఐబీఎమ్ కన్నా 4.94 శాతం ఎక్కువకు కాంట్రాక్టును ఐవిఆర్‌సిఎల్‌కు అప్పగించారు.

అత్యల్ప టెండరరు సుహృద్భావనతో స్వచ్ఛందంగా రాయితీని ఇవ్వజూపడం ప్రభుత్వ శాఖల్లో మామూలు సంప్రదాయమేనని, అలాంటి స్వచ్ఛందమైన రాయితీని అంగీకరించడంవల్ల ప్రభుత్వానికి లబ్ధే కలుగుతుందని ప్రభుత్వం సమాధానమిచ్చింది (2012 జూలై).

ఈ సమాధానం సముచితం కాదు. ఎందుకంటే ఇక్కడ తొలుత వేసిన బిడ్ మొత్తాలు నిర్దేశిత 5 శాతం పరిమితి కన్నా ఎక్కువగా ఉన్నాయి, స్వచ్ఛందమైన రాయితీ కారణంగానే అవి నిర్ధారిత పరిమితిలోకి వచ్చాయిగానీ లేకుంటే వాటిని తిరస్కరించాల్సి వచ్చేది. పైపెచ్చు అత్యల్ప బిడ్డరు సంస్థతో సహా అన్ని సంస్థల తొలి బిడ్‌లు, పరిమితికన్నా ఎక్కువగానే ఉన్నా బిడ్లను తెరచిన తర్వాత బిడ్ మొత్తాలను సవరించుకునే అవకాశం మాత్రం అన్ని సంస్థలకు ఇవ్వడం జరుగలేదు.

4.5 స్పెసిఫికేషన్లు/డిజైన్లు/ఒప్పందాల్లో మార్పులు

జలయజ్ఞం కింద చేపట్టిన పనుల విషయంలో, 97.46 లక్షల ఎకరాల ఆయకట్టునూ, 6310 గ్రామాలకు తాగునీటి వసతినీ కల్పించే ప్రయత్నంలో, ప్రభుత్వం స్థూలంగా పని పరిధినీ, సంబంధిత జిల్లాలను మాత్రమే పేర్కొంది. ఫలితంగా, మచ్చుకు తనిఖీ చేసిన ప్రాజెక్టుల్లో పనులను అప్పగించిన తరవాత అవి జరుగుతున్న సమయంలో, ఈ కింద వివరించిన విధంగా, వాటి సాంకేతిక పరమైన స్పెసిఫికేషన్లు/డిజైన్లు/ఒప్పందాలకు మార్పులు చేసిన పలు ఉదంతాలున్నాయి.

i. నెట్టెంపాడులో 104, 105 ప్యాకేజిలకు సంబంధించిన టెండర్లు (2005 జనవరి), ఒప్పందాలు కూడా కాలువ మట్టం స్థాయిని + 380 మీటర్లుగా నిర్దేశించాయి. పనిని అప్పగించిన తరువాత +380 మీటర్ల స్థాయి వద్ద ఆశించిన ఆయకట్టు లభ్యం కాదని తేలడంతో డిపార్టుమెంటు కాలువ మట్టం స్థాయిని +385 మీటర్లకు మార్చింది (2006 మార్చి). కాలువ మట్టం స్థాయి మారడంతో తగ్గిన కాలువ పొడువు తాలూకు విలువ **₹4.43 కోట్లు**. ఈ మొత్తాన్ని గుత్తేదారు నుంచి సర్దుబాటు చేయలేదు.

ఈ విషయాన్ని సాంకేతిక నిపుణులు పరీక్షించి, కాలువ మట్టం స్థాయిని +380 మీటర్ల నుంచి +385 మీటర్లకు పెంచితే ఉద్దేశించిన ఆయకట్టును సాధించడం సాంకేతికంగా సాధ్యమౌతుందని అభిప్రాయపడ్డారనీ, దీనివల్ల ప్రభుత్వానికి అదనపు ఆర్థిక భారం ఉండదని కూడా తెలిపారనీ నీటిపారుదల శాఖ సమాధానమిచ్చింది (2012 జూలై). ఐతే, దాదాపుగా సామ్యమైన పరిస్థితుల్లో హంద్రీ నీవా ప్రాజెక్టులోని ప్యాకేజి 1 లో కూడా కాలువ మట్టం స్థాయిని +250 మీటర్ల నుంచి +253 మీటర్లకు మార్చినప్పుడు రాష్ట్ర స్థాయి కమిటీ, ఐబీఎమ్ కమిటీల ఆమోదం పొందిన తరువాత డిపార్టుమెంటు ₹4.31 కోట్లను సర్దుబాటు చేసింది. కాబట్టి పై సమాధానం ఆమోదయోగ్యం కాదు.

ii. హంద్రీ నీవా (ఫేజ్ I ప్యాకేజీ I) లో, సిద్దేశ్వరంలోని ఇన్‌టేక్ నుండి మచ్చుమర్రి వరకూ అప్రోచ్ ఛానెల్‌ను 165 క్యూమెక్కుల నీటివిడుదల సామర్థ్యంతో రూపకల్పన చేసారు. పనులను అప్పగించిన తరవాత దీనిని 206 క్యూమెక్కులకు పెంచారు. దీనిని అదనపు అంశంగా పరిగణించి **₹9.19 కోట్లను** చెల్లించారు. ఐతే, ఐబీఎమ్ అంచనాల ప్రకారం 165 క్యూమెక్కుల డిశ్చార్జి సామర్థ్యానికి మట్టి తవ్వకం పరిమాణం 44.26 లక్షల ఘనపు మీటర్లు ఉంటే, సవరించిన 206 క్యూమెక్కుల సామర్థ్యానికి మాత్రం అది కేవలం 44 లక్షల ఘనపు మీటర్లే ఉంది.

దీనికి నీటి పారుదల శాఖ సమాధానమీయలేదు.

iii. వెలిగొండ (తీగలేరు కాలువ)లో, ఉద్దేశించిన ఆయకట్టు 62,000 ఎకరాలైతే, 33,892 ఎకరాలకు మాత్రమే డిజైను చేసారు. ఫలితంగా, ఈ అదనపు అంశంపై ప్రభుత్వం **₹13.76 కోట్ల** మొత్తాన్ని అదనంగా చెల్లించాల్సి వచ్చింది.

ఈ వాస్తవాన్ని నీటి పారుదలశాఖ అంగీకరించింది. కాలువ బెడ్ వెడల్పు, ఎఫ్ఎస్‌డీలను '**లైన్డ్ సెక్షన్**'తో చేయాలన్న ప్రతిపాదనను గమనించకపోవడంవల్ల సాంకేతికమైన స్పెసిఫికేషన్లలో దీనిని '**అన్‌లైన్డ్**'గా చూపడం జరిగిందని శాఖ పేర్కొంది.

iv. హంద్రీ నీవా, టెండరు పత్రాల్లో కాలువలు, ప్రధాన పైపుల పొడవును స్పష్టంగా పేర్కొనడం జరిగింది. వీటి ఆధారంగానే బిడ్డర్లు తమ ధరలను కోట్ చేశారు. ఐతే, నిర్మాణంలో మాత్రం ఈ అంశాల పొడవులో గణనీయమైన తగ్గుదల వచ్చింది. ఎక్కువ పొడవును దృష్టిలో ఉంచుకుని కోట్ చేసిన తరువాత పొడవు తగ్గినందున గుత్తేదార్లకు **₹48.98 కోట్లు** మేర మిగులుతోంది. ఇలాంటి మార్పులకు అనువుగా ఒప్పందంలో తగిన నిబంధన లేకపోవడంతో ఇలాంటి తగ్గింపుల వల్ల కలిగే లబ్ధిని ప్రభుత్వం దక్కించుకోలేక పోయింది.

v. వెలిగొండ ప్రాజెక్టులో ప్యాకేజి 4 కు సంబంధించిన అంచనాలను తయారు చేస్తున్నప్పుడు '0.000 కి.మీ. నుంచి 9.800 కి.మీ. వరకు లింక్ కాలువ తవ్వకం' పరిమాణాన్ని 32.39 లక్షల ఘనపుమీటర్లుగా లెక్కించి ఆ మేరకు అంచనాలు రూపొందించారు. ప్యాకేజి పనులను అప్పగించిన తరువాత మొత్తం ప్రాజెక్టు పరిధిని పెంచాలని ప్రభుత్వం నిర్ణయించింది. దానికి అనుగుణంగా లింక్ కాలువ సామర్థ్యాన్ని పెంచి, గుత్తేదారుతో అనుబంధ ఒప్పందం కుదుర్చుకోవడం జరిగింది. ఐతే, అదనపు పని విలువను లెక్కించేప్పుడు మొత్తం పరిమాణాన్ని డిపార్టుమెంటు 50.12 లక్షల ఘనపు మీటర్లుగా మదింపు వేసింది. దీని నుంచి డిపార్టుమెంటు తొలి అంచనాలోని 32.39 లక్షల ఘనపు మీటర్లకు బదులుగా 26.57 లక్షల ఘనపు మీటర్లను మాత్రమే తగ్గించింది. ఈ విధంగా, సవరించిన అంచనాలో 5.82 లక్షల ఘనపు మీటర్ల మట్టి పనిని అధికంగా చేర్చడం వల్ల గుత్తేదారుతో కుదుర్చుకున్న అనుబంధ ఒప్పందం విలువ **₹5 కోట్ల** మేర పెరిగింది.

vi. గాలేరు నగరిలో, ఈ కింద వివరించిన విధంగా, స్పెసిఫికేషన్లకు పలు మార్పులు చేసారు :

- ప్యాకేజీ 28/06 లో, 29 కిలోమీటర్ల పొడవున కాలువ తవ్వాలని టెండర్లో పేర్కొన్నారు. ఐతే, తవ్వినది మాత్రం 26.47 కిలోమీటర్లు మాత్రమే. పొడవు తగ్గడంతో **₹15.11 కోట్ల** మేర ఖర్చు తగ్గింది. ఈ మొత్తం కాంట్రాక్టరుకు మిగులే.
- ప్యాకేజీ 6/06, 7/06 లలో కూడా ఇలానే జరిగింది. నిర్దేశించిన దానితో పోలిస్తే, కాలవల పొడవులను వరుసగా 3.23, 5.17 కిలోమీటర్లు తగ్గించడంతో, ఈ ప్యాకేజీ ల్లో గుత్తేదారులకు **₹4.61 కోట్లు**, **₹13.13 కోట్లు** మిగిలాయి.
- ప్యాకేజీ 24/06 లో బీటీ ఇన్స్పెక్షన్ మార్గాన్ని 4.25 మీ. నుండి 3.75 మీ.కు తగ్గించారు. దాంతో కాంట్రాక్టరుకు **₹0.42 కోట్ల** మేర ఖర్చు తగ్గింది.
- ప్యాకేజీ 31 తొలి డిజైనులో, ఆర్‌సీసీ లైనింగ్‌తో ఒకే సొరంగం ఉంటే దానిని ఎస్‌ఎఫ్ఆర్ఎస్ లైనింగ్‌తో జంట సొరంగాలుగా మార్చారు. దీనివల్ల ఆర్థికపరంగా **₹17.33 కోట్ల** ప్రభావం పడింది.
- ప్యాకేజీ లు 48, 49 లలో నీటి విడుదల సామర్థ్యాన్ని 10,000 నుండి 20,000 క్యూసెక్కులకు పెంచడంతో, కాలువలను వెడల్పు చేయాల్సివచ్చింది. ఫలితంగా, మొదట ఐబిఎమ్‌లో నిర్దేశించిన విధంగా వాలులను చదును చేసే అవసరం ఉండదు. ఐతే, ఇందుకు సంబంధించి గుత్తేదారుకు ₹7.06 కోట్లను చెల్లించారు. చదును చేయడానికి సంబంధించి ప్రత్యేకించి కేటాయింపు చేయలేదనీ, గుత్తేదారు పనిని చేసేటట్లు ధృవీకరించుకోవడానికి మాత్రమే దీనిని చేర్చామని నీటిపారుదల శాఖ వాదించింది. కాలువను వెడల్పు చేస్తున్న నేపథ్యంలో ఈ అంశాన్ని అమలు చేయాల్సిన అవసరమే లేదు. పైగా దీనికోసం సరికొత్తగా కేటాయింపులు చేసారు. కాబట్టి ఈ సమాధానం అంగీకారం కాదు.

vii. రాజీవ్ దుమ్ముగూడెం (ప్యాకేజీ 32) లో, ప్రెషర్ మెయిన్ పైపులను ఒప్పందంలో నిర్దేశించిన 38.18 కి.మీ. లకు బదులు, 24.50 కి.మీ. వరకే వేసారు. ఫలితంగా గుత్తేదారుకు **₹106.65 కోట్లు** మిగిలాయి.

viii. భూపతిపాలెం జలాశయం కింద ఉద్దేశించిన 23,086 ఎకరాల ఆయకట్టుకు గాను, కేవలం 14,028 ఎకరాల ఆయకట్టును మాత్రమే అభివృద్ధి చేస్తున్నారు. ధరలోని **₹4.81 కోట్ల** వ్యత్యాసాన్ని గుత్తేదారు నుండి వసూలు చేస్తామని ప్రభుత్వం తెలిపింది.

ix. పోలవరం (ప్యాకేజీలు 63, 64) లో, తొలి డిజైను స్పెసిఫికేషన్‌లోని ' స్టీల్ రీ-ఇన్‌ఫోర్స్‌మెంట్' తో ఎమ్ 20 పనికి బదులు వాస్తవంలో స్టీలు లేకుండా ' పీసీసీ ఎమ్ 20 ' పనిని అమలు చేస్తున్న కారణంగా గుత్తేదారుకు కలుగుతున్న మిగులు **₹45.53 కోట్లు**.

x. ఎస్ఎల్‌బీసీలో, సొరంగం కోసం ఒక 'అడిట్ (నిలువ బొరియ)' ను తవ్వాలని ఐబీఎమ్‌లో పేర్కొన్నారు. ఆ ప్రకారం, రాతినేలలో తవ్వకానికి (ఘనపు మీటరుకు ₹964 చొప్పున) ఒక లక్ష ఘనపు మీటర్ల పరిమాణాన్ని, రాతి బోల్ట్ లకు సంబంధించి (రన్నింగ్ మీటరుకు ₹315 చొప్పున) 0.80 లక్షల రన్నింగ్ మీటర్ల పరిమాణాన్ని అంచనాల్లో చేర్చారు. కానీ, వాస్తవంగా నిలువ బొరియను తవ్వనేలేదు. ఆ విధంగా పనుల విలువ ₹12.16 కోట్ల మేర తగ్గింది. ఐతే, ఈ తగ్గింపు ప్రభుత్వానికి చేరలేదు.

అడిట్ (నిలువ బొరియ)' లను సాధారణంగా గాలి ప్రసరణ కోసం, ముడిపదార్థాలు, వస్తువుల చేరవేత దూరాన్ని తగ్గించడం కోసం ఏర్పాటు చేస్తుంటారని, నిలువ బొరియ అవసరమా కాదా అన్న విషయం పూర్తిస్థాయి ఇంజనీరింగ్ తరవాతే తెలుస్తుందని నీటి పారుదల శాఖ సమాధానమిచ్చింది. పూర్తిస్థాయి ఇంజనీరింగ్ చేయకుండానే అంచనాలను రూపొందించడంతో, పని పరిధి మారవచ్చని కూడా తెలిపింది.

xi. ఎస్ఎల్‌బీసీలో సొరంగం పనికి సంబంధించి ఐబీఎమ్‌లో, రెండో సొరంగానికి (టి-2) 500 మి.మి. మందంతో లైనింగ్ చేయాలని ఉంది. ఐతే, పనులు జరుగుతున్న సమయంలో, గుత్తేదారు సంస్థ లైనింగ్‌కు 425 మి.మి. మందాన్ని ప్రతిపాదించింది. అదనంగా అంచనా వేసుకున్న 75 మి.మి. మందం వలన సిమెంట్ కాంక్రీట్ పరిమాణంలో వ్యత్యాసాల కారణంగా ₹8.07 కోట్ల మేర అంచనాలు పెరిగాయి.

లైనింగ్‌కు అంచనాలలో 500 మి.మి. మందాన్ని ఐఎస్ నియమావళి ప్రకారం తీసుకున్నామనీ, 425 మి.మి. లైనింగ్ మందానికి ఆమోదాన్నివ్వడం జరిగిందనీ నీటి పారుదలశాఖ బదులిచ్చింది. ఐతే, పనులను ఐఎస్ నియమావళి ప్రకారమే అమలు చేయాలని ఒప్పందాలలో పేర్కొనడం వల్ల ఈ సమాధానం అంగీకారయోగ్యం కాదు.

xii. నెట్టెంపాడు స్టేజి II ఒప్పందంలో కాపర్, అల్యూమినియం, స్టీల్, సిమెంట్‌లకు ఐఇఇఎమ్ఏ[14] సూత్రం ప్రకారం ధరల పెరుగుదల వర్తిస్తుందనీ, బిడ్డింగ్ సమయంలో ఉన్న ధరలకూ, క్లైమ్ నాటికి భారతీయ రిజర్వు బ్యాంక్ సూచీల ప్రకారం ఉన్న ధరలకూ సంబంధించి అధికారిక పత్రాలను సమర్పిస్తేనే చెల్లింపులు జరుగుతాయని పేర్కొన్నారు. ధరల్లో వ్యత్యాసాన్ని సర్దుబాటు చేసేందుకు వీలుగా ఈ అంశాలకు బిడ్లలో పరిగణించిన ధరలను బిడ్డర్లు స్పష్టంగా సూచించాలని పేర్కొన్నారు.

ఐతే, గుత్తేదారు కాపర్, అల్యూమినియంలకు సబంధించి బిడ్డింగ్ సమయంలోనూ, క్లెయిమ్ చేసే నాటికీ ఉన్న ధరలకు అధికారిక రుజువులను చూపకపోయినా ప్రభుత్వం వీటి నిమిత్తం ₹15.53 కోట్లను చెల్లించి, మరో ₹2.51 కోట్ల చెల్లింపుకు ఆమోదం తెలిపింది.

అంతేకాకుండా, ధరల్లో వ్యత్యాసం ఐదు శాతం పరిమితిని దాటితేనే ధరల పెరుగుదలను వర్తింపజేయాలని ప్రభుత్వ ఉత్తర్వులు సూచిస్తున్నా, ఐదు శాతం పరిమితికి లోపున కూడా నీటిపారుదల శాఖ పరిహారాన్ని చెల్లించడానికి అంగీకరించింది. దీనివల్ల ₹49.67 లక్షల మేర అధిక చెల్లింపులు జరిగాయి. సిమెంట్, స్టీల్‌లకు సంబంధించి భవిష్యత్తులో భారతీయ రిజర్వు బ్యాంక్ సూచీలనే అనుసరిస్తామని నీటి పారుదలశాఖ సమాధానమిచ్చింది.

---

[14] భారతీయ ఎలక్ట్రికల్, ఎలక్ట్రానిక్స్ ఉత్పత్తిదారుల సంఘం

xiii. దేవాదుల ప్రాజెక్టు ఫేజ్ - I లోని స్టేజి - I కి సంబంధించిన ఒప్పందంలో (2004 జనవరి) కాంట్రాక్టు గడువు కాలంలో కూలీలు, ముడిపదార్థాలు ఇతర వాడుక వస్తువుల ధరలలో వ్యత్యాసాలు వచ్చినా, చట్టాలలో మార్పులు చేసినా ధరల పెరుగుదల వర్తించదని పేర్కొన్నారు. ప్రీ-బిడ్ సమావేశంలో (2003 ఆగస్టు) స్టీల్‌కు ధరల సర్దుబాటు చేయాలని గుత్తేదారులు ప్రత్యేకించి కోరినప్పటికీ, ప్రభుత్వం దానిని తోసిపుచ్చింది. ఐతే, ఆతర్వాత, ఈ పనిలో వినియోగించిన స్టీల్, సిమెంట్, చమురులకు ధరల పెరుగుదలను అనుమతించి (2009 మార్చి) గుత్తేదారుకు ₹196.96 కోట్లను చెల్లించారు (2009 ఆగస్టు). ఈ మొత్తంలో, పైపుల తయారీలో ఉపయోగించిన స్టీల్ ప్లేట్‌ల ధరల్లో పెరుగుదల కోసమే ₹125.60 కోట్లను చెల్లించారు. ఐతే, ధరల పెరుగుదలరూపంలో చెల్లించిన మొత్తాన్ని సరిగా లెక్కించలేదు. వివరాలు ఇలా ఉన్నాయి.

ప్రభుత్వం నిర్దేశించిన (2008 ఏప్రిల్) విధానం ప్రకారం, ధరల సర్దుబాటును లెక్కించడం కోసం, డిపార్టుమెంట్ అంచనాలలోని ధరలను మౌలిక ధరలుగా తీసుకొని, ప్రస్తుతమున్న ధరలను వివిధ తయారీదారుల నుంచి కొటేషన్లను పిలిచి ప్రతినెలా ఛీఫ్ ఇంజనీర్ల బోర్డు నిర్ణయిస్తుంటుంది. ఐతే, ధరల పెరుగుదలను లెక్కించేటప్పుడు, స్టీల్ తయారీదారుల నుండి స్టీల్ ధరలను డిపార్టుమెంట్ నిర్ధారణ చేసుకోనూలేదు, స్టీల్ ప్లేట్ల కొనుగోలుకు సంబంధించి వాస్తవ ఇన్‌వాయిస్‌లను సమర్పించమని గుత్తేదారుపై ఒత్తిడి తేనూలేదు. దానికి బదులు స్టీల్ అథారిటీ ఆఫ్ ఇండియా నుండి గుత్తేదారు పొందిన పత్రాన్నే డిపార్టుమెంట్ ఆధారంగా చేసుకొంది.

గుత్తేదారు పేర్కొన్న ధరలనే ప్రస్తుతమున్న ధరలుగా పరిగణించినా కూడా ఈ కింద వివరించిన విధంగా ధరల పెరుగుదలను తప్పుగా లెక్కించడంతో, ₹35.86 కోట్ల మేర అధిక చెల్లింపు జరిగింది :

- టెండర్లు పిలవడానికి ముందు (2003 ఆగస్టు), ₹737.49 కోట్లుగా అంచనా వేసిన పని విలువలో, స్టీల్ ప్లేట్లకు ధరను మెట్రిక్ టన్నుకు ₹20,514గా తీసుకున్నారు. ప్రైస్ బిడ్లను తెరచిన తరవాత, ఈ అంచనాను స్టీల్ ప్లేట్ల ధరలు పెరిగాయంటూ ₹781.60 కోట్లకు సవరించారు (2003 నవంబరు). ఇక్కడ మెట్రిక్ టన్నుకు తీసుకున్న ధర ₹22,318. ఐతే, 2009 మార్చిలో ధరల పెరుగుదలను లెక్కించేటప్పుడు, నీటి పారుదల శాఖ సవరించిన అంచనాలోని ధరకు బదులు తొలి అంచనాలోని ధరను తీసుకొంది. దీనివల్ల గుత్తేదారు సంస్థకు ₹20.99 కోట్ల అధిక చెల్లింపు జరిగింది.

- అంతేకాకుండా స్టీల్ ధరలకు సెంట్రల్ ఎక్సైజ్ సుంకంతో కలిపే అంచనాలో తీసుకున్నారు. సెంట్రల్ ఎక్సైజ్ సుంకం కోసం అంచనాలో చేర్చిన విలువ మొత్తం ₹54.27 కోట్లు (ఇందులో ₹34.25 కోట్లు స్టీల్ ప్లేట్లకు సంబంధించినదే). ఆ తర్వాత, నీటి సరఫరా పథకాల్లో వాడే పైపులు, ఇతరాలకు సెంట్రల్ ఎక్సైజ్ సుంకం నుండి భారత ప్రభుత్వం మినహాయింపు ఇచ్చింది (2004 జనవరి). ఇక్కడ, ప్రభుత్వం రెండు విధాల నష్టపోయింది - (ఏ) సెంట్రల్ ఎక్సైజ్ సుంకం మినహాయింపుకు సంబంధించి ఒప్పందంలో ఏవిధమైన షరతులు లేనందువల్ల ఈ మొత్తం (₹34.35 కోట్లు) ప్రభుత్వానికి చెందలేదు, (బి) సెంట్రల్ ఎక్సైజ్ సుంకాన్ని మినహాయించి ధరలను పోల్చకుండా, ఆ సుంకాలతోపాటుగా స్టీల్ ధరల్లో పెరుగుదలను (₹14.87 కోట్లు) లెక్కించారు.

ఈపీసీ ఒప్పందంలో, పని పూర్తికావడమే ముఖ్యమనీ, సాంప్రదాయక 'లంప్‌సమ్' ఒప్పంద విధానంలోలా పరిమాణాలు ముఖ్యం కాదనీ నీటిపారుదల శాఖ తెలిపింది. మొదలు, తుది పాయింట్లు మారకుండా మౌలిక అంశాలకనుగుణంగా కాలువ మార్గాన్ని (అలైన్‌మెంట్) రూపకల్పన చేసుకొనే స్వేచ్ఛ గుత్తేదారుకుందనీ, లాభంతో పాటు రిస్క్‌ని కూడా గుత్తేదారే భరించాలని తెలిపింది. ఒప్పందాలలో ధరల వ్యత్యాసానికి సంబంధించి నిబంధన లేకపోవడంతో పలు సందర్భాలలో గుత్తేదారులు నష్టాలను భరించాల్సి వచ్చిందని కూడా పేర్కొంది.

ఈ కింది కారణాలవలన సమాధానం ఆమోదయోగ్యం కాదు.

- పనులకు తక్కువ స్పెసిఫికేషన్లు సరిపోయే చోట్ల ఒప్పందాలలో అధిక స్పెసిఫికేషన్లు సూచించకుండా ఉండాలి. అలాగే, డిపార్టుమెంట్ ప్రమాణాల ప్రకారం అధిక స్పెసిఫికేషన్లు అవసరమయ్యే పక్షంలో, తక్కువ స్పెసిఫికేషన్లతో పనులను అమలు చేయడానికి అనుమతించకూడదు. టెండర్లలో నిర్దేశించిన స్పెసిఫికేషన్ల ఆధారంగానే బిడ్లు వచ్చాయి కాబట్టి, వివిధ ప్రత్యామ్నాయాలను అనుసరించే స్వేచ్ఛను గుత్తేదారులకు ఇవ్వాలని భావించిన పక్షంలో, మొదట్లోనే టెండర్లు, ఒప్పందాలలో ఈ విధంగా స్పెసిఫికేషన్లను ప్రత్యేకించి పేర్కొనడంలో ఔచిత్యం లేదు.
- ఈపీసీ కాంట్రాక్టులో, టెండర్లను పిలిచి పనులను అప్పగించడానికి ముందే పని పరిధిని ఖచ్చితంగా నిర్ణయించుకోవడం ఎంతో ముఖ్యం. ఏయే గ్రామాలకు సాగునీటి సౌకర్యాలను కల్పించాలి, కాలువ మార్గంలో ఎన్ని బ్యాలెన్సింగ్ రిజర్వాయర్లను ఎక్కడెక్కడ ఏర్పాటుచేయాలి వంటి ప్రాజెక్టు అవసరాలతోపాటు పనిపరిధి, డిజైను అంశాలు, నాణ్యతా ప్రమాణాలు, పనిషెడ్యూల్‌లను ఈపీసీ విధానంలో సుస్పష్టంగా నిర్వచించాలి.
- పనుల్లో మార్పులకు సంబంధించిన నిబంధనను ఒప్పందాలలో చేర్చాలని ఆడిట్ గతంలో సిఫార్సు చేసింది. దీనివల్ల ప్రభుత్వమో, గుత్తేదారో నష్టాన్ని భరించాల్సి రాకుండా, ప్రతి కేసునూ సందర్భాన్ని బట్టి పరిశీలించవచ్చు. ఫిడిక్ విధానంలోని ఈపీసీ ఒప్పందాలలో ఇలాంటి నిబంధన ఉంది. జేఎన్ఎన్‌యుఆర్ఎమ్[15] కింద చేపట్టిన నీటి సరఫరా పథకాలు, ప్రాజెక్టుల ఈపీసీ ఒప్పందాల్లో కూడా ప్రభుత్వం ఇటువంటి 'వేరియేషన్ నిబంధన'ను చేర్చింది.

మార్పుల విషయంలో వ్యవహరించడానికి స్పష్టమైన విధానమేదీ లేకపోవడంవల్ల, కింద వివరించినట్లు, అలాంటి వివిధ కేసుల్లో అనుసరించిన పద్ధతిలో సారూప్యత లేకుండా పోయింది.

- ఎస్ఎల్‌బీసీ సొరంగ పథకంలోని ముఖ్యమైన అంశాల్లో దిండి బ్యాలెన్సింగ్ రిజర్వాయర్‌ను ఏర్పాటు చేయడం ఒకటి. ఇన్వెస్టిగేషన్, డిజైను, పనుల అమలుతోపాటు ఈ పథకాన్ని ₹157.74 కోట్లకు ఒక సంస్థకు అప్పగించారు (2009 ఫిబ్రవరి). ఒప్పందంలో ఇలా పేర్కొన్నారు : "అత్యధిక వరద నీటి విడుదల కోసం రేడియల్ గేట్లతో ఒక స్పిల్‌వేని రూపొందించాలి. ఐతే, అది 8580 క్యూమెక్కులకు తగ్గకూడదు. ఐఎస్ నియమావళి, కేంద్ర జలసంఘం మాన్యువల్, ఏపీడీఎస్ఎస్[16] ప్రమాణాలు, ఆయా సమయాల్లో సెంట్రల్ డిజైన్స్ సంస్థ ఛీఫ్ ఇంజనీరు జారీచేసిన మార్గదర్శకాల ప్రకారం స్పిల్‌వేను డిజైను చేయాలి."

  గుత్తేదారు, ఇన్వేస్టిగేషన్ చేసిన తరవాత, గరిష్ఠ వరద నీటి విడుదలను 8936 క్యూమెక్కులుగా లెక్కించారు. ఐతే, హైడ్రాలజీ ఛీఫ్ ఇంజనీర్, ఒక అధ్యయనాన్ని నిర్వహించి, వరద స్థాయి 18625 క్యూమెక్కుల దాకా ఉంటుందని అంచనా వేసారు (2009 నవంబరు). గరిష్ఠ వరదనీటి విడుదలలో మార్పు వల్ల (i) గేట్ల సంఖ్య 17 నుండి 33కు (ii) ఎబట్‌మెంట్ల నిడివి 244 మీటర్ల నుండి 476 మీటర్లకు పెరగడంతో గుత్తేదారు వీటికి ₹64 కోట్లు అవుతుందని లెక్కించి (2009 డిసెంబరు) ఆమేరకు అదనంగా చెల్లించాలని కోరారు. ఈ విషయాన్ని రాష్ట్ర స్థాయి కమిటీకి నివేదించగా, ప్రాజెక్టు మౌలిక ప్రమాణాల్లో సూచించిన విధంగా స్పిల్‌వేని 8580 క్యూమెక్కుల సామర్థ్యంతోనే నిర్మించాలని కమిటీ అభిప్రాయపడింది.
- ఇందుకు విరుద్ధంగా, పులిచింతల ప్రాజెక్టులో, (i) గేట్లు 33 నుండి 24కు (ii) డ్యామ్ పొడవు 534 మీటర్ల నుండి 355 మీటర్లకు తగ్గిపోయినప్పటికీ, ఈపీసీ ఒప్పందాలలో పరిమాణాలతో సంబంధం లేదని, పరిమాణాలు తగ్గితే, చెల్లింపులను తగ్గించేలా ఈ కాంట్రాక్టు విధానంలో నిర్దేశించలేదంటూ ప్రభుత్వం ఒప్పందం విలువను సర్దుబాటు చేయలేదు.

---

[15] జవహర్‌లాల్ నెహ్రూ జాతీయ పట్టణ నవీకరణ పథకం

[16] ఆంధ్రప్రదేశ్ డిటైల్డ్ స్టాండర్డ్ స్పెసిఫికేషన్లు

ప్రాజెక్టు మౌలిక అంశాల్లో మార్పులను చేయాల్సొస్తే, వాటిని రాష్ట్ర స్థాయి కమిటీకి పంపుతామనీ, మార్పులకు సంబంధించి కమిటీ సిఫార్సుల మేరకు ప్రభుత్వమే తుది నిర్ణయం తీసుకుంటుందనీ, దీనికి గుత్తేదారు సంస్థ కట్టుబడి ఉంటుందనీ మార్పులను నిర్ణయించడంలో ఈ విధానాన్ని అనుసరిస్తున్నామంటూ నీటి పారుదలశాఖ వాదించింది (2012 జూలై).

ఈ సమాధానం ఆమోదయోగ్యం కాదు. మార్పులను పరిష్కరించే అంశాన్ని ప్రతి సారీ రాష్ట్ర స్థాయి కమిటీకి పంపడం కంటే, ఈపీసీ ఒప్పందాలలోనే వీటికి సంబంధించి నిర్దిష్టంగా ఒక విధానమంటూ ఉండాలి.

ప్రాజెక్టుల మౌలిక ప్రమాణాలు అంటే ఏమిటో ప్రభుత్వం 2008 మేలో నిర్వచించింది[17]. ఐతే, అప్పటికే జలయజ్ఞం కింద చాలా ఒప్పందాలను కుదిర్చేసుకున్నారు. వీటిల్లోని కొన్ని ప్రాజెక్టులు అప్పటికే వివాదాల్లో చిక్కుకుని ఆ ప్రాజెక్టుల పురోగతిని దెబ్బతీసింది.

అంతేకాకుండా, అదనపు పనులకు అప్పటి ప్రామాణిక ధరల ఆధారంగా నీటి పారుదల శాఖ చెల్లింపులు చేసి, తొలగించిన పనులకు మాత్రం పేమెంట్ షెడ్యూల్‌ను అనుసరించింది. ఆ విధంగా, స్పెసిఫికేషన్లు/డిజైన్లు/పనిపరిధి/ఒప్పందాలు వగైరాలలో మార్పులు చేసిన అన్ని సందర్భాలలోనూ ఆ మార్పుల ప్రయోజనం చివరకు గుత్తేదార్లకే చేకూరింది. అంతేకాక, మార్పుల విలువను లెక్కించే విధానంలో సారూప్యత లేకపోవడంతో గాలేరు నగరిలో గుత్తేదార్లు ₹2.81 కోట్ల మేర లబ్ధిపొందారు. జలయజ్ఞంలో ఈపీసీ కిందకు రాని ఇతర కాంట్రాక్టుల విషయంలో, టెండరు డిస్కౌంటును తగ్గించడంవల్ల శ్రీరామ్‌సాగర్ స్టేజి - IIలో ₹2.60 కోట్లు, భూపతిపాలెం రిజర్వాయర్‌లో ₹9.62 కోట్ల మేర గుత్తేదార్లు లాభపడ్డారు.

పనులు జరుగుతున్న సమయంలో మార్పులకు సంబంధించి గుత్తేదార్లకు ప్రయోజనం కల్పిస్తూనే, ఒప్పందాల ప్రకారం వారు చేయాల్సిన కొన్ని పనుల బాధ్యతను ప్రభుత్వం తనమీద వేసుకుందని కూడా ఆడిట్ గమనించింది. మచ్చుకు తనిఖీ చేసిన 26 ప్రాజెక్టుల్లోని 8 ప్రాజెక్టుల్లో[18] అలాంటి సందర్భాలున్నాయి. ఫలితంగా ప్రభుత్వం పై ₹439.78 కోట్ల అదనపు భారం పడింది. వివరాలు ***అనుబంధం 4.3***లో ఇవ్వడమైంది.

4.5.1 పేమెంటు షెడ్యూళ్ళు (చెల్లింపు సూచీలు)

జలయజ్ఞం పనుల్లో చెల్లింపుల కోసం కాంట్రాక్టుల్లో నిర్దేశించిన మొత్తం పనిని పలు అంశాలుగా విభజించి, ఒక్కో అంశం విలువను మొత్తం ఒప్పందం విలువలో కొంత శాతంగా నిర్ణయించారు. ఉదాహరణగా, పోలవరం ప్రాజెక్టులోని (ప్యాకేజి 64) ఒక పేమెంటు షెడ్యూలును ఈ కింద వివరించడమైంది.

పట్టిక - 4.13

పని వివరం	ఒప్పందం ప్రకారం పేమెంట్ షెడ్యూల్ (మొత్తం రూపాయల్లో)	పనులు జరుగుతున్న సమయంలో సవరించిన పేమెంట్ షెడ్యూల్ (మొత్తం రూపాయల్లో)
ఇన్వెస్టిగేషన్	1.62 లక్షలు (0.022 శాతం)	1.62 లక్షలు (0.022 శాతం)
ఎంట్రీ ఛానెల్ నిర్మాణం	24.63 కోట్లు (33.33 శాతం)	3.22 కోట్లు (4.36 శాతం)
జంట సొరంగాల నిర్మాణం	24.63 కోట్లు (33.33 శాతం)	60.85 కోట్లు (82.34 శాతం)
ఎగ్జిట్ ఛానెల్ నిర్మాణం	24.63 కోట్లు (33.33 శాతం)	9.81 కోట్లు (13.28 శాతం)

మూలం : పోలవరం ప్రాజెక్టు రికార్డులు

[17] సర్క్యులర్ మెమో నెం. 34843/రిఫార్మ్స్/2006, తేదీ : 7 మే 2008

[18] (i) ఎల్లంపల్లి (ii) పోలవరం (iii) హంద్రీ నీవా (iv) గాలేరు నగరి (v) సీబీఆర్ - లింగాల (vi) నెట్టెంపాడు (vii) దేవాదుల (viii) తోటపల్లి ప్రాజెక్టులు

ఒప్పందం సమయంలో మూడు అంశాలకు చెల్లింపు శాతాలు సమానంగా ఉన్నాయని పై పట్టిక నుండి తెలుస్తోంది. పూర్తి చేసిన మేరకు పనుల ఆధారంగా, జంట సొరంగాల నిర్మాణ పనులకు ఆమోదించిన చెల్లింపు శాతాన్ని 82.34 శాతానికి పెంచి, ఎగ్జిట్ ఛానెల్ విషయంలో 13.28 శాతానికి తగ్గించారు. చెల్లింపు శాతాల్లోని ఆ విధమైన మార్పుల వల్ల, ఒక్క పోలవరం ప్రాజెక్టులోనే ₹228.19 కోట్ల మొత్తాన్ని ముందుగానే చెల్లించాల్సి ఉంటుంది.

మచ్చుకు తనిఖీ చేసిన ఇతర ప్రాజెక్టుల విషయంలో గాలేరు నగరి **(₹94.35 కోట్లు)**, నెట్టెంపాడు **(₹1.45 కోట్లు)**, దుమ్ముగూడెం నాగార్జున సాగర్ టెయిల్ పాండ్ **(₹346.78 కోట్లు)**, ప్రాణహిత - చేవెళ్ళ **(₹1052.59 కోట్లు)**, తెలుగు గంగ **(₹4.45 కోట్లు)**, గండికోట - చిత్రావతి బ్యాలెన్సింగ్ రిజర్వాయర్ లిఫ్ట్ ప్రాజెక్టుల్లో కలిపి ఆ విధంగా **₹1,499.62 కోట్ల** మొత్తాన్ని ముందుగానే చెల్లించాల్సి వస్తోంది. నిజానికి, గాలేరు నగరి (ప్యాకేజి 48) లో, నీటి విడుదల సామర్థ్యాన్ని 10,000 క్యూసెక్కుల నుండి 20,000 క్యూసెక్కులకు పెంచారు. దీనివలన కాలువ వెడల్పును పెంచాల్సి వచ్చింది. ఈ పనులను కొనసాగించడానికి తొలి గుత్తేదారు తిరస్కరించడంతో ఒప్పందాన్ని అర్ధంతరంగా రద్దు చేసారు. ఈ సందర్భంలో, ఐబీఎమ్ ధరలకు టెండరు రాయితీని వర్తింప జేయడానికి బదులు, వాస్తవంలో చేసిన పనుల పరిమాణాలకు చెల్లింపులను చేసారు. ఫలితంగా, ఐబీఎమ్ విలువకు మించి ₹15.30 కోట్ల అధిక చెల్లింపు జరిగింది. పేమెంట్ షెడ్యూళ్ల ప్రకారమే చెల్లింపులు చేసామని నీటి పారుదలశాఖ తెలిపింది.

ప్రతి బిల్లు నుంచి డిపార్టుమెంట్ 7.5 శాతం మొత్తాన్ని పక్కన పెడుతుందనీ, ఒకవేళ గుత్తేదారు పనిని మధ్యలోనే ఆపేస్తే ఇలా పక్కన పెట్టిన మొత్తంతో పాటు, పని చేసే స్థలంలో ఉన్న గుత్తేదారు ఆస్తులన్నీ ప్రభుత్వపరం అవుతాయనీ, కాబట్టి ప్రభుత్వానికి ఎలాంటి నష్టం వాటిల్లబోదనీ నీటిపారుదల శాఖ తెలిపింది.

గుత్తేదార్లు తొందరగా పూర్తయ్యే పనులకు అధికశాతాన్ని/వెయిటేజిని ఇస్తూ, వాటి ప్రకారం క్లెయిమ్‌లను పొందుతున్నారు కాబట్టి ఈ సమాధానం ఆమోదయోగ్యం కాదు. ఈ మొత్తాలు భవిష్యత్తులో సర్దుబాటు కాగలిగేవే అయినా జాప్యాలు జరిగే, పనులు అర్ధంతరంగా రద్దుచేసే సందర్భాలలో ఇవి వారివద్ద సుదీర్ఘ కాలం ఉండిపోతాయి. ఇలాగే దుమ్ముగూడెం నాగార్జునసాగర్ టెయిల్‌పాండ్‌లో పనులు (2012 సెప్టెంబరు) ప్రారంభం కాకపోవడంతో, గత ఏడాదిన్నర కాలంగా ₹346.78 కోట్లు స్తంభించిపోయాయి.

4.6 మొబిలైజేషన్ అడ్వాన్సులు - ప్రభుత్వ నిధుల దిగ్బంధం

ప్రభుత్వం 2006 సెప్టెంబరులో సూచించిన విధానాన్ననుసరించి, ఒప్పందం విలువలో 10 శాతానికి సమానమైన మొత్తం, అంటే 5 శాతం కూలీలను సమకూర్చుకునేందుకు, మరో 5 శాతం యంత్రాలను కొనుగోలుచేసే నిమిత్తం మొబిలైజేషన్ అడ్వాన్సుగా గుత్తేదారుకు ఇస్తారు. ఒప్పందం కుదుర్చుకున్న వెంటనే కూలీలను, సిబ్బందిని సమకూర్చకునే నిమిత్తం 1 శాతం, మిగతా 4 శాతాన్ని వాస్తవంగా పనిని ఆరంభించే సమయంలోనూ (అంటే సర్వే, ఇన్వెస్టిగేషన్, డిజైన పనులు పూర్తైన తరువాత) ఇస్తారు. ఇలా ఇచ్చిన అడ్వాన్సు 10 శాతంపని పూర్తి అయిన తరువాతనే తిరిగి సర్దుబాటు అవుతుంది.

వివిధ కారణాలవలన పలు ప్యాకేజిల్లోని పనుల్లో కదలికలు లేని దృష్ట్యా మొబిలైజేషన్ అడ్వాన్సు పేరిట ప్రభుత్వ సొమ్ము గణనీయమైన మొత్తంలో గుత్తేదార్ల వద్ద స్తంభించిపోయింది. జలయజ్ఞం కార్యక్రమం చేపట్టినప్పటినుంచి గుత్తేదారులకు ఇచ్చిన మొబిలైజేషన్ అడ్వాన్సు మొత్తం, ఇంకా తిరిగి వసూలు చేయాల్సిన మొత్తాల వివరాలు ఈ కింద ఇవ్వడమైంది.

పట్టిక - 4.14

(₹ కోట్లలో)

ప్రాంతం	ప్రాజెక్టులు	ప్యాకేజీలు	ఒప్పందాల విలువ	మొబిలైజేషన్ అడ్వాన్సు ఇచ్చిన ప్యాకేజీల సంఖ్య	ఇచ్చిన మొబిలైజేషన్ అడ్వాన్సు	వడ్డీతో ఇంకా వసూలు చేయాల్సిన మొత్తం
కోస్తా	21	63	9513	49	514.34	150.03
రాయలసీమ	23	179	22612	152	1099.39	122.70
తెలంగాణ	30	166	81060	148	2013.67	866.13
మొత్తం	74	408	113185	349	3627.40	1138.87

మూలం : నీటిపారుదల శాఖ ఇచ్చిన సమాచారం నుండి సంకలనం చేయడమైంది

మచ్చుకు తనిఖీ చేసిన ప్రాజెక్టుల్లో ఇచ్చిన మొబిలైజేషన్ అడ్వాన్సు, తిరిగి సర్దుబాటు చేసిన మొత్తాలు ఇలా ఉన్నాయి.

చార్టు - 4.3 (₹ కోట్లలో)

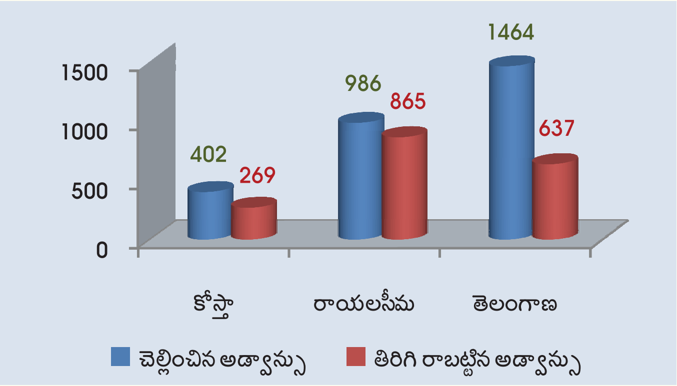

మూలం : నీటిపారుదల శాఖ ఇచ్చిన సమాచారం

ఇచ్చిన మొబిలైజేషన్ అడ్వాన్సుకు, తిరిగి వసూలు చేసుకున్న దానికి మధ్య తెలంగాణ విషయంలో ఉన్న భారీ తేడాకు ప్రధాన కారణం ప్రాణహిత - చేవెళ్ళ ప్రాజెక్టు. ఇందులోని 28 ప్యాకేజీలకుగాను 26 ప్యాకేజీల్లో గుత్తేదార్లతో ఒప్పందం కుదుర్చుకున్న తరువాత ఒప్పందం విలువలో ఒక శాతం చొప్పున ₹354.56 కోట్లు చెల్లించారు.

వీటిల్లో సర్వే, ఇన్వెస్టిగేషన్ పనులు ఇంకా పూర్తి కాని కారణంగా మొబిలైజేషన్ అడ్వాన్సులను తిరిగి వసూలు చేయడం మొదలవ్వలేదు (2012 జూలై). ఫలితంగా రెండేళ్లకు పైగా ప్రభుత్వ నిధులు స్తంభించిపోయాయి. పనులు ఇంకా ప్రారంభం కాని కారణంగా భారీ మొత్తాలు గుత్తేదార్ల వద్ద స్తంభించిపోయిన ఇతర ప్రాజెక్టుల వివరాలు ఇలా ఉన్నాయి.

i. గాలేరు నగరి ప్రాజెక్టులోని ప్యాకేజి 4 లో 119.000 కిలోమీటర్ల నుంచి 141.350 కిలోమీటర్ల వరకు ఉన్న రీచ్ పనిని 2007 జూన్‌లోనే అప్పగించినా అటవీశాఖ అనుమతి పొందని కారణంగా ఇప్పటి వరకు పని ప్రారంభం కాలేదు. 2007 సెప్టెంబరు - 2008 జూలై మధ్యకాలంలో చెల్లించిన మొబిలైజేషన్ అడ్వాన్సు ₹5.60 కోట్లు గుత్తేదారు వద్ద చిక్కుకు పోయాయి.

ii. గాలేరు నగరి ప్రాజెక్టులోనే సర్వే, ఇన్వెస్టిగేషన్ పనులు పూర్తి కాకుండానే ***4 శాతం*** చొప్పున ₹4.47 కోట్ల మేర మొబిలైజేషన్ అడ్వాన్సు చెల్లించారు (2008 జూలై). నిజానికి 2008 జూలైలోనే సర్వే, ఇన్వెస్టిగేషన్ పనులు పూర్తి అయ్యాయని, కానీ మెజర్‌మెంటు పుస్తకాల్లో మాత్రం 2010 ఫిబ్రవరిలో ధ్రువపర్చారని డిపార్టుమెంటు తెలిపింది (2011 డిసెంబరు). కానీ మెజర్‌మెంటు పుస్తకాల్లో నమోదు చేయడం ఎందుకు ఆలస్యమైందో మాత్రం తెలుపలేదు.

iii. ఇందిరా సాగర్ దుమ్ముగూడెం ఎత్తిపోతల పథకంలో (ఈపీఐఎల్‌కిచ్చిన) ప్యాకేజీ-49 విషయంలో ప్రభుత్వ ఉత్తర్వులను (2006 సెప్టెంబరు) ఉల్లంఘించి ఒప్పందం విలువలో ***5 శాతం*** చొప్పున గుత్తేదార్లకు ₹3.16 కోట్లను చెల్లించారు (2007 జూన్). ఐదేళ్లకు పైగా గడచినా ఈ మొత్తాన్ని 2012 జూలై నాటికి ఇంకా వసూలు చేయకపోవడంతో నిధులు ప్రభుత్వ పద్దులకు వెలుపల స్తంభించిపోయినట్లైంది.

iv. ఎల్లంపల్లి ప్రాజెక్టులోని "ఎల్లంపల్లి, ముర్మూర్ గ్రామాల్లో నిర్వాసితులైన కుటుంబాలకు పునరావాస ప్యాకేజీ ల అమలు" ప్యాకేజిలో గుత్తేదారు సంస్థ పనులను మందకొడిగా చేస్తుండడంతో డిపార్టుమెంటు పనుల్లోని వివిధ భాగాలను వివిధ సమయాల్లో ఆ సంస్థనుంచి ఉపసంహరించి వేర్వేరు ఇతర సంస్థలకు అప్పగించింది. అయినా, మొదటి గుత్తేదారు సంస్థకు చెల్లించిన (2009 జూలై) ₹1.40 కోట్ల మొబిలైజేషన్ అడ్వాన్సులో ₹50.91 లక్షల మొత్తాన్ని ఆ సంస్థ నుంచి డిపార్టుమెంటు ఇంకా వసూలు చేయలేదు.

v. పోలవరంలోని ప్యాకేజి 66 లో పని మందకొడిగా సాగుతుండడంతో ₹6 కోట్ల మొబిలైజేషన్ అడ్వాన్సును ఐదేళ్లు గడిచినా తిరిగి వసూలు చేయడం ఇంకా ప్రారంభం కాలేదు.

vi. పోలవరం ఎడమ గట్టు ప్రధాన కాల్వ ప్యాకేజిలు 1, 3 లలో భూసేకరణ, ఇతర అనుమతుల రాకలో జాప్యం కారణంగా 2008 ఆగస్టు నుంచి 2010 ఆగస్టు వరకు పొడిగించిన గడువు కాలానికి మొబిలైజేషన్ అడ్వాన్సులపై వడ్డీ ₹6.94 కోట్లు, ₹8.11 కోట్లను తిరిగి వసూలు చేయలేదు.

vii. **దుమ్ముగూడెం నాగార్జునసాగర్ టెయిల్‌పాండ్**‌లో ₹126 కోట్లను మొబిలైజేషన్ అడ్వాన్సుగా చెల్లించి, కేవలం ₹3.50 కోట్లను మాత్రమే తిరిగి వసూలు చేశారు, ఇంకా ₹122.50 కోట్లు మిగిలే ఉంది. నిజానికి ఈ ప్రాజెక్టులో సర్వే, ఇన్వెస్టిగేషన్ పనులు పూర్తి కాక ముందే, ప్రభుత్వ ఉత్తర్వులను ఉల్లంఘించి 1 శాతానికి మించి మొబిలైజేషన్ అడ్వాన్సులను చెల్లించడం జరిగింది. వివరాలు ఇలా ఉన్నాయి.

పట్టిక - 4.15

(₹ కోట్లలో)

ప్యాకేజి	ఒప్పందం విలువ	అనుమతించదగిన మొబిలైజేషన్ అడ్వాన్సు (1 శాతం చొప్పున)	చెల్లించిన మొబిలైజేషన్ అడ్వాన్సు		అధికంగా చెల్లించిన అడ్వాన్సు
			శాతం	మొత్తం	మొత్తం
8	1360.26	13.60	3	40.81	8
9	771.36	7.71	3	23.14	9
10	464.42	4.64	2.50	11.58	10
మొత్తం	2596.04	25.95		75.53	మొత్తం

మూలం : ప్రాజెక్టు రికార్డులు

viii. నెట్టెంపాడు ప్రాజెక్టులోని ప్యాకేజిలు 99, 100, 107 లలో గుత్తేదారు సంస్థలు తమ మనుషులను, యంత్రాలను తీసుకుని పని జరిగే స్థలం నుంచి వెళ్ళిపోయారు. ఈ గుత్తేదారు సంస్థల నుంచి మొబిలైజేషన్ అడ్వాన్సుల నిమిత్తం ₹3.26 కోట్లను ఇంకా వసూలు చేయాల్సి ఉంది. ఆడిట్ ఈ స్థలాన్ని సందర్శించినప్పుడు అక్కడ పనివారు లేరు, యంత్రాలు లేవు. ఆ పనుల్లో ప్రగతి చాలా మందకొడిగా ఉంది. కాబట్టి అడ్వాన్సు ఇచ్చిన ఉద్దేశం నెరవేరలేదు.

ix. నెట్టెంపాడులోనే, మొబిలైజేషన్ అడ్వాన్సు వాస్తవంగా ఇచ్చిన తేదీలు, యంత్రాలు కొనుగోలు చేసినట్లు నిరూపించే ఇన్‌వాయిస్ కాపీలను ఆడిట్‌కు అందజేయలేదు. కాబట్టి, అవసరాల మేరకే చెల్లింపులు చేసారని నిర్ధారించడం సాధ్యంకాలేదు.

x. హంద్రీ నీవా ప్యాకేజి 33 లో ఇన్‌వాయిస్‌లు లేకుండానే ₹1.48 కోట్లు మొబిలైజేషన్ అడ్వాన్సును చెల్లించారు.

ఇటువంటి ఉదంతాలు పునరావృతం కాకుండా ఉత్తర్వులు జారీ చేశామని సమీక్షానంతర సమావేశంలో నీటి పారుదల శాఖ తెలిపింది. ఐతే, ఈ విషయంలో నియమాలను ఉల్లంఘించిన అధికారుల మీద తీసుకుంటున్న చర్యల గురించి మాత్రం ఆ శాఖ ప్రస్తావించలేదు.

ప్రాజెక్టుల అమలు

జలయజ్ఞం కార్యక్రమాన్ని వర్షాభావానికి గురయ్యే ప్రాంతాలు, నిర్జల ప్రాంతాలకు, ముఖ్యంగా రాష్ట్రంలోని తెలంగాణ, రాయలసీమ ప్రాంతాలకు స్వాంతన కలిగించడం కోసం చిరకాలంగా కొనసాగుతున్న సాగునీటి ప్రాజెక్టుల అమలును వేగవంతం చేసి నిర్దిష్టమైన గడువులోగా పూర్తి చేయడం కోసం చేపట్టడం జరిగింది. ఈ లక్ష్యపు సాధన, మచ్చుకు తనిఖీ చేసిన ప్రాజెక్టుల స్థితిగతులకు సంబంధించిన ఆడిట్ సమీక్ష ఫలితాలను ఈ అధ్యాయంలో ఇవ్వడమైంది.

5.1 సాగునీటి సామర్థ్యాన్ని కల్పించడం

5.1.1 లక్ష్యాలు - సాధన

26 ప్రాజెక్టులను ప్రాథమ్యమైనవిగా ప్రభుత్వం మొదట్లో గుర్తించింది. ఆతర్వాత, వీటిని 86 కు పెంచారు. వీటిలో 4 వరద గట్లు, 8 ఆధునికీకరణకు సంబంధించిన పనులు కూడా ఉన్నాయి. ఈ ప్రాజెక్టులకు ఆయా సంవత్సరాల్లో ప్రభుత్వం ఇచ్చిన మంజూరీ వివరాలు కింది విధంగా ఉన్నాయి.

పట్టిక - 5.1

ఆర్థిక సంవత్సరం	మంజూరు చేసిన ప్రాజెక్టుల సంఖ్య	మొదట్లో ఇచ్చిన పాలనాపరమైన మంజూరీ (₹ కోట్లలో)
2003-04 కు ముందు	8	785.15
2003-04	4	1,353.89
2004-05	36	71,727.14
2005-06	6	2,397.16
2006-07	3	4,643.68
2007-08	10	11,313.17
2008-09	19	93,389.17
మొత్తం	**86**	**1,85,609.36**

మూలం: నీటిపారుదల శాఖలోని ప్రాజెక్టు పర్యవేక్షణ విభాగం రికార్డులు

ప్రాథమ్యమైనవిగా ప్రభుత్వం గుర్తించిన 26 ప్రాజెక్టులు రెండు (8 ప్రాజెక్టులు) నుంచి ఐదేళ్లలోగా (18 ప్రాజెక్టులు) పూర్తి కావాల్సి ఉంది. ఐతే, 2012 సెప్టెంబరు నాటికి, మొత్తం 86 లో నాలుగు ప్రాజెక్టులు[1] (2008-09లో మంజూరైనవి) ఇంకా మొదలు కావాల్సి ఉంది. మిగిలిన 82 ప్రాజెక్టుల్లో 13[2], ఆమోదించిన ₹1,441 కోట్లకుగాను ₹1,538 కోట్ల వ్యయంతో పూర్తయి, ఆశించిన లక్ష్యాలను సాధించాయి. వీటిల్లో 9 మధ్య తరహా సాగునీటి ప్రాజెక్టులు. వీటి ద్వారా 1.14 లక్షల ఎకరాల ఆయకట్టును కల్పించడం, 23,921 ఎకరాలను స్థిరీకరించడం జరిగింది. మిగిలిన నాలుగూ భారీ సాగునీటి ప్రాజెక్టులు. వీటి ద్వారా 22,846 ఎకరాల కొత్త ఆయకట్టు ఏర్పాటు, 1.65 లక్షల ఎకరాల స్థిరీకరణ జరిగింది.

పూర్తయి వినియోగంలోకి వచ్చిన 13 ప్రాజెక్టులే కాకుండా, ఏదైనా ప్రాజెక్టు పాక్షికంగా పూర్తికాగానే ప్రభుత్వం కొంత ఆయకట్టుకు నీటిని విడుదల చేస్తూ వస్తోంది. ఈ విధంగా 2012 సెప్టెంబరు నాటికి ప్రభుత్వం 12.74 లక్షల ఎకరాల కొత్త ఆయకట్టుకు నీటిని విడుదల చేయడంతో పాటు 2.07 లక్షల ఎకరాల ఆయకట్టును స్థిరీకరించింది. ఆడిట్ గమనించిన అంశాలు ఇలా ఉన్నాయి :

---

1 (i) కంతనపల్లి (ii) ఉత్తరాంధ్ర సుజల స్రవంతి (iii) నాగావళి వ్యవస్థ ఆధునికీకరణ (iv) ఏలేరు డెల్టా వ్యవస్థ ఆధునికీకరణ

2 భారీ ప్రాజెక్టులు: చాగల్నాడు, రామతీర్థం బ్యాలెన్సింగ్ రిజర్వాయర్, అలీసాగర్, గుత్పా; మధ్య తరహా ప్రాజెక్టులు : పెద్దగెడ్డ జలాశయం, మద్దువలస మొదటి స్టేజి, పెద్దేరు జలాశయం, సూరంపాలెం, కొవ్వాడ కాల్వ, స్వర్ణముఖి బ్యారేజి, వెలిగల్లు, ర్యాలివాగు, గద్దెన సుద్దవాగు

- జలయజ్ఞం కింద అప్పగించిన మొత్తం 413 ప్యాకేజీలకుగాను (ఆధునికీకరణ, వరదగట్ల పనులు మినహాయించి), 369 ప్యాకేజీలు 2012 సెప్టెంబరు నాటికి పూర్తి కావాల్సి ఉంది.
- 2012 సెప్టెంబరు నాటికి 51 ప్యాకేజీలు (14 శాతం) పూర్తి కాగా, మిగతా 318 (86 శాతం) ప్యాకేజీలకు సంబంధించిన పనులు కొనసాగుతున్నాయి.
- ఎనిమిది (16 శాతం) ప్యాకేజీలు నిర్దేశిత గడువులోగా పూర్తయ్యాయి. మిగిలిన 43 ప్యాకేజీలను పూర్తిచేయడంలో 2 నుండి 72 నెలల వరకూ జాప్యాలున్నాయి.

ప్రాథమ్యమిచ్చిన 26 ప్రాజెక్టులలో లక్ష్యంగా పెట్టుకున్న ఆయకట్టు, 2012 సెప్టెంబరు నాటికి వాటి పరిస్థితి, లక్ష్య సాధన వివరాలు ఈ కింద ఉన్నాయి.

పట్టిక - 5.2

(ఎకరాలలో)

వరుస సంఖ్య	వివరాలు	లక్ష్యంగా పెట్టుకున్న ఆయకట్టు	పూర్తైన ప్రాజెక్టుల్లో[3] కల్పించిన ఆయకట్టు	స్థిరీకరించినది
1	రెండేళ్లలో పూర్తికావాల్సిన 8 ప్రాజెక్టులలో	1108866	0	92584
2	ఐదేళ్లలో పూర్తికావాల్సిన 18 ప్రాజెక్టులలో	5017134	0	72874
	మొత్తం	6126000	----	179679

మూలం : జలయజ్ఞం పుస్తకం, నీటిపారుదల, ఆయకట్టు అభివృద్ధిశాఖ (పీపీఎంయు) రికార్డులు

ప్రాంతాలవారీగా, మచ్చుకు తనిఖీ చేసిన ప్రాజెక్టుల్లో లక్ష్యంగా పెట్టుకున్న ఆయకట్టు, కల్పించిన ఆయకట్టు (లక్షల ఎకరాల్లో) (చార్టు-5.1), చేపట్టిన, పూర్తైన ప్రాజెక్టులకు (చార్టు-5.2) సంబంధించి 2012 సెప్టెంబరు నాటి పరిస్థితిని ఈ కింద చూపడమైంది :

చార్టు - 5.1 (లక్షల ఎకరాలలో)

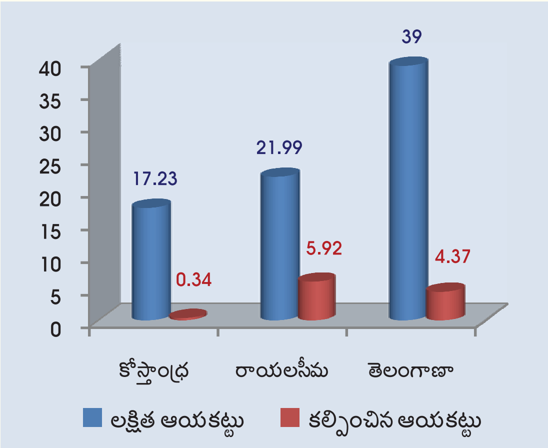

మూలం : నీటిపారుదల, ఆయకట్టు అభివృద్ధిశాఖ రికార్డులు

చార్టు - 5.2

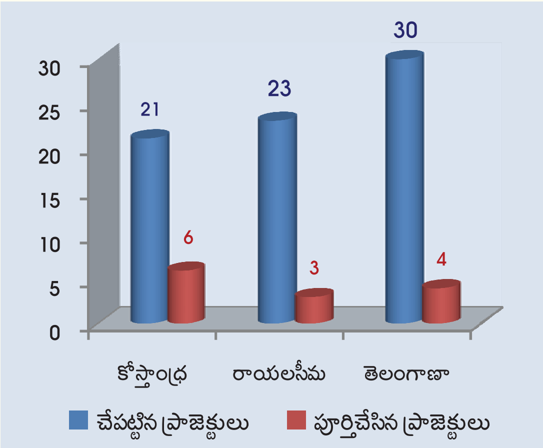

మూలం : నీటిపారుదల, ఆయకట్టు అభివృద్ధిశాఖ రికార్డులు

[3] పూర్తయిన 13 ప్రాజెక్టులలో, 3 మాత్రమే ప్రాథమ్యమైనవిగా గుర్తించిన 26 ప్రాజెక్టుల్లో ఉన్నాయి. ఈ మూడు ప్రాజెక్టులూ ఆయకట్టు స్థిరీకరణకు సంబంధించినవి

సమగ్ర సర్వే, ఇన్వెస్టిగేషన్‌ల తర్వాత పనుల పరిధి, నిర్దేశాలు, డిజైన్లలో చేసిన మార్పులతో సహా ప్రాజెక్టులను పూర్తి చేయడంలో జాప్యం కారణంగా మొదట్లో ఆమోదాన్నిచ్చిన మొత్తంతో పోలిస్తే, ప్రాజెక్టుల వ్యయం భారీగా ₹52,116 కోట్లు (2012 సెప్టెంబరు నాటికి) పెరిగింది. మచ్చుకు తనిఖీ చేసిన 26 ప్రాజెక్టులలో నీటిపారుదల శాఖ రికార్డుల ప్రకారం ప్రాంతాలవారీగా పెరిగిన వ్యయభారాన్ని ఈ కింద ఇవ్వడమైంది.

ఏకకాలంలో పలు ప్రాజెక్టుల అమలును చేపట్టిన కారణంగా, నిధుల లభ్యతను మదింపు వేయడం, లక్షిత ప్రాంత ప్రజల అవసరాలకు అనుగుణంగా ప్రాజెక్టుల ప్రాథమ్యాలను నిర్ణయించడం, వాటిని పూర్తి చేయడానికి అవసరమైన వనరుల కేటాయింపు జరిగేలా చూసుకోవడం అనివార్యం.

చార్టు - 5.3

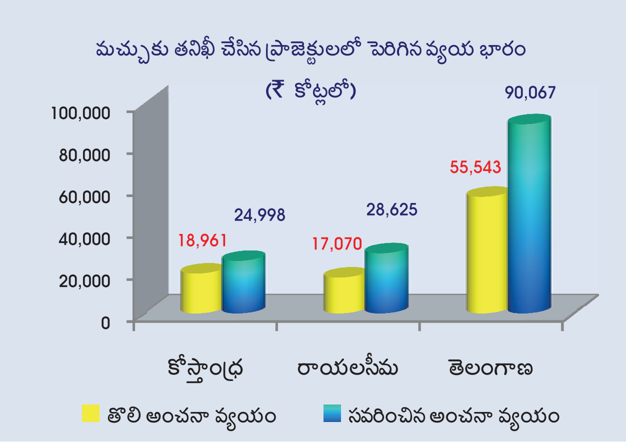

2012 మార్చి వరకు జలయజ్ఞం కార్యక్రమం మీద ₹61498 కోట్లను ఖర్చు చేశారు. ఐతే, 2004-12ల మధ్యకాలంలో ఏ సంవత్సరంలోనూ అవసరానికనుగుణంగా ఈ కార్యక్రమానికి తగినన్ని నిధులను కేటాయించలేదు. 2004-08 మధ్యకాలంలో కేటాయింపుకు తగినట్టుగా ఖర్చులు ఉన్నప్పటికీ, 2008-11 మధ్యకాలంలో నిర్మాణ వ్యయం తగ్గి, తిరిగి 2011-12 మధ్యకాలంలో పుంజుకుంది. ఆ వైనాన్ని ఈ కింది చార్టులో చూడవచ్చు.

చార్టు - 5.4 (₹ కోట్లలో)

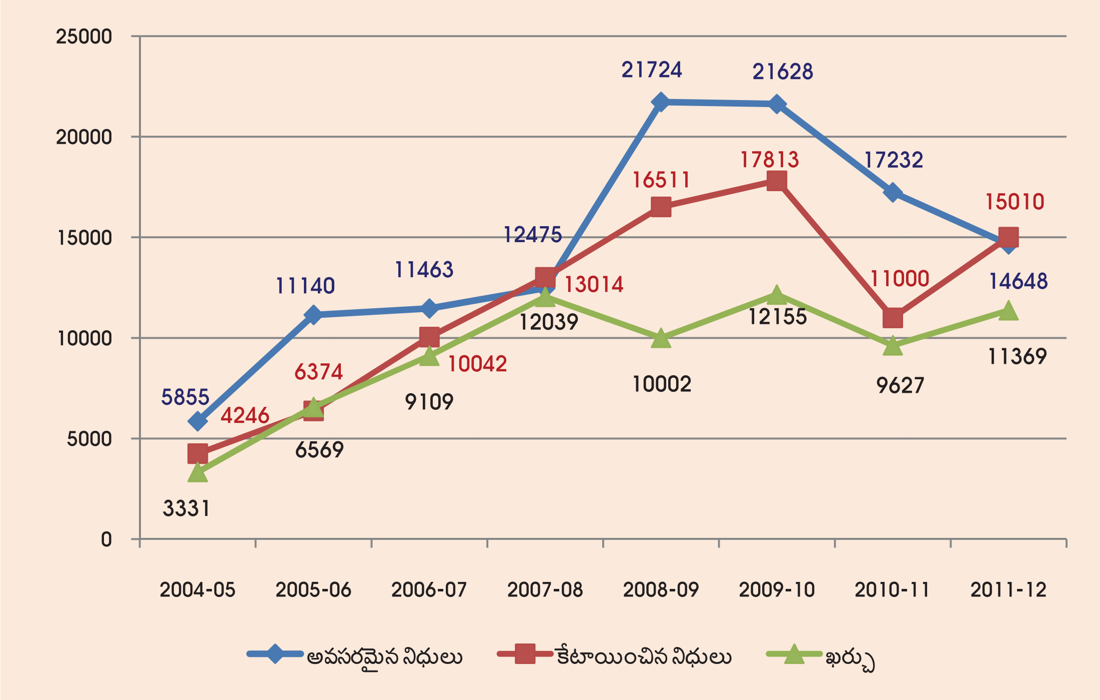

గమనిక : (i) అవసరమైన నిధులు : పాలనాపరమైన మంజూరీ మొత్తాలను ఒప్పందాల కాలాన్ని అనుసరించి విభజించడం జరిగింది

(ii) బడ్జెట్ కేటాయింపులు, ఖర్చులకు నీటిపారుదల శాఖ ఇచ్చిన సమాచారం ఆధారం (భారీ, మధ్య తరహా నీటిపారుదల ప్రాజెక్టులకు సంబంధించి)

(iii) ఖర్చులో జలయజ్ఞం కిందకు రాని ఇతర భారీ, మధ్యతరహా ప్రాజెక్టులకు చెందిన ₹12,703 కోట్లు కూడా కలిసి ఉంది

2008-09, 2009-10 మధ్యకాలంలో రాష్ట్ర ఆర్థిక రంగం తగ్గుముఖం పట్టిన కారణంగా కొంత అనిశ్చితి పరిస్థితి ఉందని, 2009 నుండి ప్రాజెక్టుల ప్రాధమ్యాలను నిర్ణయిస్తున్నామని నీటిపారుదల శాఖ సమాధానమిచ్చింది (2012 జూలై). ఇబ్బందులు ఎదురైనప్పటికీ, కేటాయింపులు తగ్గలేదని కూడా తెలియజేసింది. ఐతే, 2009-10 తరవాత బడ్జెట్ కేటాయింపుల్లో తగ్గుదల, ఖర్చులో హెచ్చు తగ్గులు ఉన్న దృష్ట్యా ఈ సమాధానం వాస్తవికంగా లేదు.

5.2 ప్రాజెక్టులు పూర్తి కాకపోవడానికి కారణాలు

ప్రాజెక్టులు పూర్తి కాకపోవడానికి ఈ కింది కారణాలు ప్రధానమైనవి :

- భూ సేకరణలో జాప్యం;
- అనుమతులను పొందడంలో జాప్యం;
- పునరావాస, పునర్నిర్మాణ కార్యకలాపాలను ఖరారు చేయకపోవడం.

జాప్యాలకు ఈ అంశాలు కారణమని ధృవీకరిస్తూ, చాలా ప్రాజెక్టులు 2017-18 నాటికల్లా పూర్తవుతాయని ఆశిస్తున్నామని నీటిపారుదలశాఖ తెలిపింది. అనుమతులు పొందకపోవడం వలన కలిగిన జాప్యాలను అధ్యాయం 3 లో చర్చించడం జరిగింది. మిగిలిన కారణాలను ఈ కింద వివరించడమైంది.

5.2.1 భూ సేకరణ

2012 మార్చి నాటికి భూ సేకరణ పరిస్థితి ప్రాంతాలవారీగా ఈ కింది విధంగా ఉంది.

పట్టిక - 5.3

(ఎకరాల్లో)

ప్రాంతం	కావలసింది	కోరింది	సేకరించింది	ఇంకా సేకరించాల్సింది
కోస్తాంధ్ర	253089	204528	142677	110412
రాయలసీమ	295891	294591	255465	40426
తెలంగాణ	370431	276603	198960	171471
మొత్తం	**919411**	**775722**	**597102**	**322309**

మూలం : నీటిపారుదల, ఆయకట్టు అభివృద్ధిశాఖ రికార్డులు

పలు ప్రాజెక్టుల తొలి ఒప్పందం గడువులు ముగిసిపోయినప్పటికీ ఏ ఒక్క ప్రాజెక్టుకూ ప్రభుత్వం కావలసిన భూములను సకాలంలో సేకరించలేకపోయింది. భూ సేకరణను తొందరగా పూర్తిచేసే నిమిత్తం, 5 ప్రత్యేక కలెక్టరు పదవులను, 44 ప్రత్యేక డిప్యూటీ కలెక్టరు పదవులను కల్పించామనీ, సిబ్బంది కొరత ఉన్నప్పటికీ 2012 మార్చి నాటికి సుమారు 6 లక్షల ఎకరాలను సేకరించామని నీటిపారుదలశాఖ సమాధానమిచ్చింది (2012 జూలై). అంతేకాకుండా, భూములకు సంబంధించి చట్టపరమైన వివాదాలున్నాయనీ, అనేక ప్రాజెక్టులను ఏకకాలంలో చేపట్టిన కారణంగా అందుబాటులో ఉన్న రెవెన్యూ సిబ్బందితో అన్ని ప్రాజెక్టులకు సంబంధించి భూ సేకరణ ప్రక్రియలో సర్వే, ముసాయిదా ప్రకటన (డ్రాఫ్ట్ నోటిఫికేషన్), ముసాయిదా తీర్మానం (డ్రాఫ్ట్ డిక్లరేషన్) వంటి వరుస కార్యకలాపాలను ఏకకాలంలో చేపట్టలేకపోయామని కూడా తెలిపింది.

ఈ అంశాలు క్లిష్టమైనవి, ముందుగానే ఊహించగలిగేవి కాబట్టి ప్రభుత్వం వీటిని తగు విధంగా పరిష్కరించుకొని ఉండాల్సింది.

5.2.2 పునరావాసం, పునర్నిర్మాణం

జలయజ్ఞం ప్రాజెక్టుల్లో 2012 మార్చి నాటికి పునరావాసం-పునర్నిర్మాణం పరిస్థితి ఈ కింది విధంగా ఉంది :

పట్టిక - 5.4

	జిల్లాల సంఖ్య	ప్రాజెక్టుల సంఖ్య	ప్రభావితమైన గ్రామాలు	పునరావాస కేంద్రాలు	ప్రాజెక్టు ప్రభావిత కుటుంబాలు	ప్రాజెక్టు నిర్వాసిత కుటుంబాలు	దారిద్ర్యరేఖకు దిగువన ఉన్న కుటుంబాలు
మొత్తం	17	37	546	500	132135	129739	121004
మచ్చుకు తనిఖీ చేసిన ప్రాజెక్టులు	14	14	413	365	87608	86047	80893

మూలం : పునరావాస-పునర్నిర్మాణ కమీషనరేట్

i. ఈ ప్రాజెక్టుల అమలు వల్ల ప్రభావితమవుతాయని ప్రభుత్వం అంచనా వేసిన 546 గ్రామాలలో 50 శాతం కంటే ఎక్కువ గ్రామాలకు ఈ కింది చార్టులలో చూపిన విధంగా ముసాయిదా ప్రణాళికను ఇంకా ఆమోదించాల్సి ఉంది. పునరావాస - పునర్నిర్మాణ ప్రణాళికను ఇంకా సమర్పించాల్సి ఉన్న 281 గ్రామాలలో 206 గ్రామాలు పోలవరం ప్రాజెక్టుకు చెందినవే.

చార్టు - 5.5

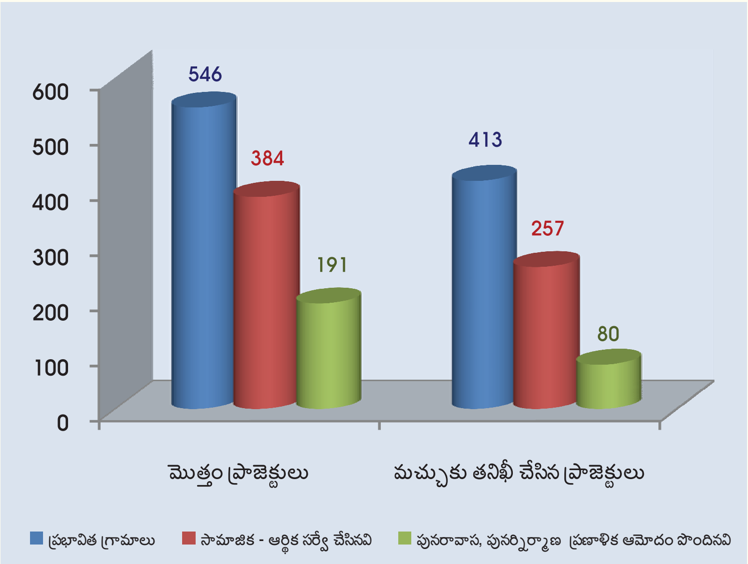

మూలం : పునరావాస-పునర్నిర్మాణ కమీషనరేట్

2012 మార్చి నాటికి వివిధ సాగునీటి ప్రాజెక్టుల్లో ప్రభుత్వం 191 గ్రామాలకు ప్రాధాన్యతనిచ్చిందనీ, వీటికి సంబంధించి అన్ని చర్యలూ వచ్చే రెండు మూడు ఏళ్లలో పూర్తి కావాలని పునరావాస పునర్నిర్మాణ కమీషనరు తెలిపారు (2012 జూలై). 189 గ్రామాలకు సంబంధించి పునరావాస పునర్నిర్మాణ ప్రణాళికలు ఇప్పటికే ఆమోదాన్ని పొందాయని కూడా తెలిపారు.

చాలా ప్రాజెక్టుల విషయంలో, తొలి ఒప్పంద గడువులు ముగిసిపోయినా ప్రభుత్వం ప్రణాళికల ప్రక్రియను సైతం పూర్తి చేయలేకపోతోందని ఈ సమాధానం రూఢి చేస్తోంది.

చార్టు - 5.6

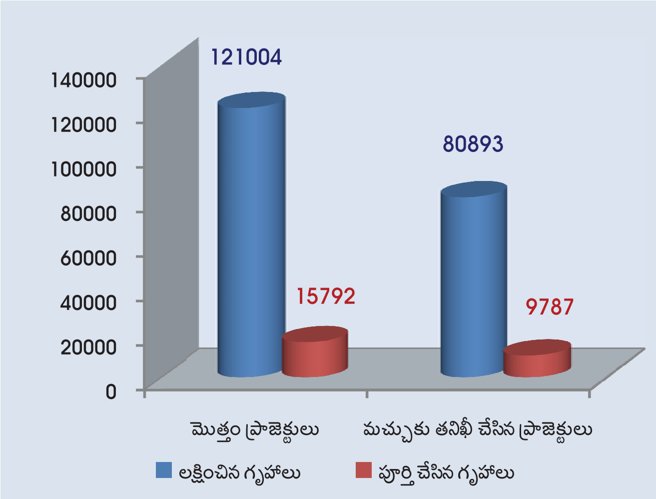

మూలం : పునరావాస-పునర్నిర్మాణ కమీషనరేట్

ii. ప్రాజెక్టు ప్రభావిత కుటుంబాలకు గృహాలను కల్పించే ప్రక్రియ మందగతిన సాగుతోందని పక్క పటాన్ని చూస్తే తెలుస్తోంది. ప్రభావిత కుటుంబాలకు ఇళ్లను నిర్మించి ఇవ్వడంలో పురోగతి కేవలం 13 శాతం మాత్రమే. దీన్ని బట్టి చూస్తే అనేక ప్రాజెక్టు ప్రభావిత కుటుంబాలకు పునరావాసాలను కల్పించడంలో అవసరమైన శీఘ్రతను ప్రభుత్వం చూపలేదని స్పష్టమౌతోంది.

iii. తొమ్మిది[4] ప్రాజెక్టులకు సంబంధించి 23,166 ఇళ్లను కట్టించాల్సి ఉండగా, 2012 మార్చి నాటికి ఒక్కటి కూడా పూర్తికాలేదు.

iv. ఐదు జిల్లాలతో ముడిపడివున్న రెండు ప్రాజెక్టుల్లో, కింద చూపిన విధంగా స్వల్ప సంఖ్యలో మాత్రమే ఇళ్లను పూర్తిచేసారు.

పట్టిక - 5.5

క్రమ సంఖ్య	ప్రాజెక్టు	జిల్లా	కట్టించాల్సిన ఇళ్లు	పూర్తైన ఇళ్లు
1	పోలవరం	ఖమ్మం	31552	శూన్యం
2		తూర్పుగోదావరి	4421	483
3		పశ్చిమగోదావరి	4139	352
4	ఎల్లంపల్లి	కరీంనగర్	6816	788
5		ఆదిలాబాద్	4413	శూన్యం

మూలం : పునరావాస-పునర్నిర్మాణ కమీషనరేట్

ప్రాజెక్టు నిర్మాణదశ ఆధారంగా ప్రాథమ్యాలను నిర్ణయించామనీ, ఇలా ప్రాథమ్యమిచ్చిన ప్రాజెక్టులకు సంబంధించి పునరావాసాల నిర్మాణంలో పురోగతి మొత్తంమీద 32 శాతం ఉందని కమీషనరు తెలిపారు (2012 జూలై).

v. పునరావాసాల నిర్మాణమే కాకుండా పునరావాస కేంద్రాలలో మౌలిక వసతులను కల్పించడంలో పురోగతి కూడా ఈ కింది పట్టికలో వివరించినట్టు ఇంకా తొలి దశల్లోనే ఉంది.

[4] పులిచింతల (11580), వెలిగొండ (4013), భీమ (3587), నెట్టెంపాడు (2471), తారకరామ తీర్థ సాగర్ (616), నీల్వాయి (371), కల్వకుర్తి (242), హంద్రీ నీవా (204), దేవాదుల (82)

పట్టిక - 5.6

	లక్ష్యంగా పెట్టుకున్న పునరావాస కేంద్రాల ఏర్పాటు	స్థలం సేకరించిన కేంద్రాల సంఖ్య	రహదారి సౌకర్యాలు ఏర్పాటైన కేంద్రాలసంఖ్య	నీటి వసతులు ఏర్పాటైన కేంద్రాల సంఖ్య	విద్యుత్తు సదుపాయాలు ఏర్పాటైన కేంద్రాల సంఖ్య
మొత్తం	500	222	147	150	142
మచ్చుకు తనిఖీ చేసిన ప్రాజెక్టుల్లో	365	104	63	64	57

మూలం : పునరావాస-పునర్నిర్మాణ కమీషనరేట్

vi. మిగిలిన ప్రాజెక్టుల్లో కంటే పోలవరం ప్రాజెక్టులో పునరావాస-పునర్నిర్మాణ పనుల్లో జాప్యం స్పష్టంగా తెలుస్తోంది. ఈ ప్రాజెక్టు వల్ల ఆంధ్రప్రదేశ్‌లోని మూడు జిల్లాల్లో[5] 277 గ్రామాలు ముంపునకు గురై 42,712 కుటుంబాలకు చెందిన 1,31,045 మంది ప్రభావితమౌతారు. చత్తీస్‌గఢ్‌లో 4 గ్రామాలు మునిగిపోయి 2335 కుటుంబాలనుంచి 11,766 మంది ప్రభావితమౌతారు. అలాగే ఒడిశాలో 8 గ్రామాలు ముంపు బారినపడి, 1002 కుటుంబాలకు చెందిన 6316 మంది ప్రభావితమవుతారు. పునరావాస - పునర్నిర్మాణ ఏర్పాట్ల కోసం ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వం ₹2051 కోట్లకు పాలనాపరమైన మంజూరీనివ్వగా (2005 మే) భారత ప్రభుత్వం పునరావాస-పునర్నిర్మాణ ప్యాకేజీకి 2007 ఏప్రిల్లో అనుమతులను మంజూరు చేసింది.

- పోలవరం ప్రాజెక్టు ' స్పిల్‌వే ' (2005 మార్చి), ఈసీఆర్ఎఫ్ డ్యామ్ పనులను (2006 ఆగస్టు) అప్పగించేనాటికి, ముంపునకు గురయ్యే ప్రాంతానికి సంబంధించి సామాజిక-ఆర్థిక సర్వేను నిర్వహించనూ లేదు, ప్రాజెక్టు ప్రభావిత కుటుంబాలను గుర్తించనూ లేదు.
- పునరావాస-పునర్నిర్మాణ ఏర్పాట్ల మొదటిదశ 2008 జూన్ నాటికి పూర్తికావాల్సి ఉండగా 2012 మార్చి నాటికి కూడా పూర్తికాలేదు.
- పశ్చిమగోదావరి జిల్లాలో ఈ డ్యామ్ పరిధిలోకి వచ్చే ఏడు గ్రామాల్లోని ఆరింటిని, తూర్పుగోదావరి జిల్లాలోని నాలుగు గ్రామాల్లో మూడింటిని తరలించే ప్రక్రియ ఇంకా పూర్తికాలేదు.
- ₹108 కోట్లు ఖర్చు చేసినా, కేవలం 277 కుటుంబాలకు చెందిన 1136 మందికి మాత్రమే పునరావాసాలను కల్పించారు. ఈ అంశంలో గత ఏడేళ్ల కాలంలో పురోగతి నామమాత్రంగా ఐదు శాతమే ఉంది.
- అంతేకాకుండా, చత్తీస్‌గఢ్, ఒడిశా రాష్ట్రాలతో ముంపు సమస్యను పరిష్కరించకపోవడంతో ఆ రెండు రాష్ట్రాలతో సుదీర్ఘ వివాదానికి దారి తీసింది.

ప్రాజెక్టు పురోగతికి అనుగుణంగా పునరావాస - పునర్నిర్మాణ ప్రక్రియ దశలవారీగా జరిగేలా యోచించామనీ, ఖమ్మంలో ప్రాజెక్టు పరిధిలోకి వచ్చే అన్ని గ్రామాలను 3, 4 వ దశల కింద చేర్చామనీ, కాబట్టి గ్రామాలు వాస్తవంగా ముంపునకు గురవడానికి ఏడాది ముందే ఈ గ్రామాలకు సంబంధించి పునరావాస-పునర్నిర్మాణ పనులు పూర్తికాగలవని కమీషనర్ తెలిపారు (2012 జూలై). అంతేకాక చత్తీస్‌గఢ్, ఒడిశా రాష్ట్రాలతో ముంపు విషయంలో వివాదాలేవీ లేవంటూ నీటిపారుదల శాఖ 1980 నాటి అంతర్ రాష్ట్ర ఒప్పందాన్ని, గోదావరి జల వివాదాల ట్రైబ్యునల్ ఇచ్చిన తీర్పులను ఉదహరించింది (2012 జూలై). ఐతే, ఈ ప్రాజెక్టును చత్తీస్‌గఢ్, ఒడిశా ప్రభుత్వాలు వ్యతిరేకిస్తున్నాయనీ, ఆ రాష్ట్రాల్లో ప్రాజెక్టు వల్ల ప్రభావితమయ్యే గ్రామాలలోని గ్రామసభలతో సంప్రదింపులు కూడా చేయలేదని పోలవరం ప్రాజెక్టుకు అనుమతులను మంజూరు చేసే సందర్భంగా కేంద్ర గిరిజన వ్యవహారాల మంత్రిత్వశాఖ పేర్కొంటూ (2007 ఏప్రిల్ 17) (i) ఈ రెండు రాష్ట్రాల భూ ప్రాంతాలు ముంపుకు గురికాకూడదని, ప్రజలు నిర్వాసితులు కాకూడదని (ii) ఈ రెండు రాష్ట్రాల ప్రజలపై ప్రతికూల ప్రభావం ఉండకూడదనే షరతులపైనే అనుమతులనిచ్చింది.

[5] ఖమ్మం, తూర్పు గోదావరి, పశ్చిమ గోదావరి

5.3 ప్రాజెక్టుల అమలు తీరు

మచ్చుకు తనిఖీ చేసిన ప్రాజెక్టుల అమలు స్థితిగతులు, వాటిలో ఇమిడి ఉన్న కీలక అంశాలను, ప్రాంతాలవారీగా ఈ కింద ఇవ్వడం జరిగింది. ఈ ప్రాజెక్టుల జ్యాప్యాల వివరాలను ప్యాకేజీలవారీగా ***అనుబంధం 5.1*** లో ఇవ్వడమైంది.

కోస్తాంధ్ర

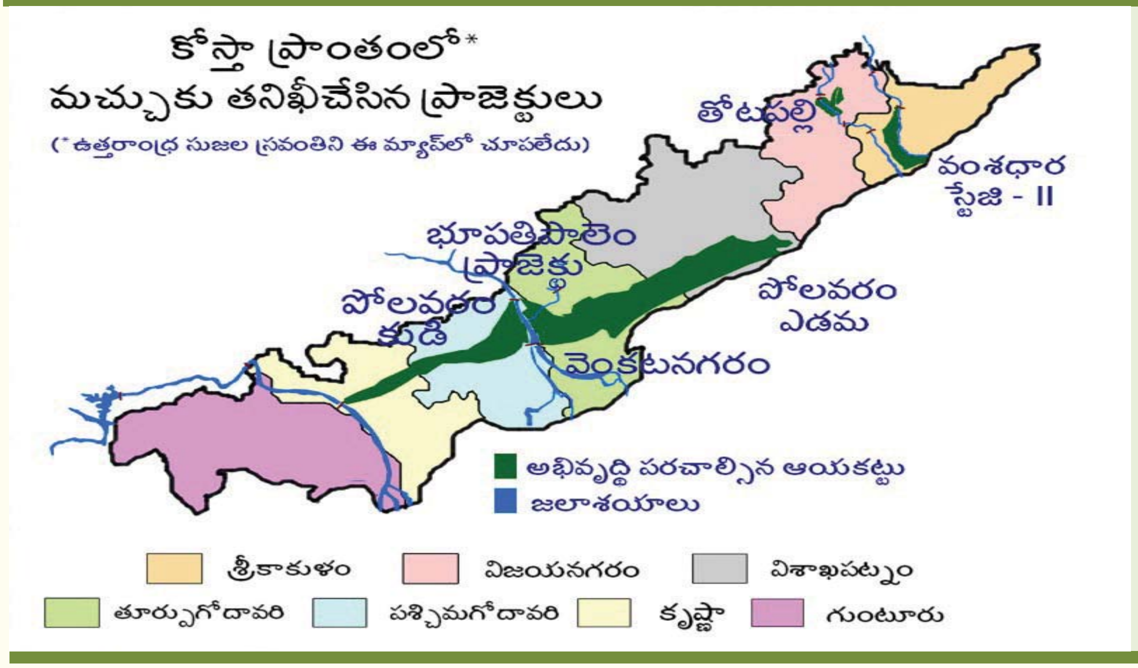

కోస్తా ప్రాంతంలో మచ్చుకు తనిఖీ చేసిన ఆరు ప్రాజెక్టుల్లో లక్ష్యంగా పెట్టుకున్న 17.23 లక్షల ఎకరాలకుగాను 2012 సెప్టెంబరు నాటికి 0.34 లక్షల ఎకరాల ఆయకట్టును మాత్రమే కల్పించారు. ఉత్తరాంధ్ర సుజల స్రవంతి మినహా (ఈ ప్రాజెక్టు పనులను ఇంకా అప్పగించాల్సి ఉంది) మిగిలిన ప్రాజెక్టులన్నీ వివిధ నిర్మాణదశల్లో ఉన్నాయి.

పట్టిక - 5.7

క్రమ సంఖ్య	ప్రాజెక్టు	లక్ష్యంగా పెట్టుకున్న ఆయకట్టు (లక్షల ఎకరాల్లో)	కల్పించిన ఆయకట్టు	పూర్తి కావలసిన తేదీ	జాప్యం
1	పోలవరం	7.21	శూన్యం	2006 అక్టోబరు - 2010 జూలై	26 - 71 నెలలు
2	వంశధార స్టేజి II ఫేజ్ II	0.45	20000 ఎకరాలు	2007 మార్చి - 2008 మార్చి	54 - 60 నెలలు
3	తోటపల్లి బ్యారేజి	కొత్తది : 1.20 స్థిరీకరణ : 0.64	కొత్తది : శూన్యం స్థిరీకరణ : 64000 ఎకరాలు	2005 సెప్టెంబరు - 2012 డిసెంబరు	0 - 59 నెలలు
4	వెంకటనగరం పంపింగ్ పథకం	కొత్తది : 0.23 స్థిరీకరణ : 0.10	కొత్తది : శూన్యం స్థిరీకరణ : 4250 ఎకరాలు	2006 సెప్టెంబరు	72 నెలలు
5	భూపతిపాలెం జలాశయం	0.14	14028 ఎకరాలు	2006 ఆగష్టు - 2007 సెప్టెంబరు	10 - 61నెలలు
6	ఉత్తరాంధ్ర సుజల స్రవంతి	8.00	పనులను ఇంకా అప్పగించాల్సి ఉంది		

మూలం : నీటిపారుదల, ఆయకట్టు అభివృద్ధి శాఖ రికార్డులు

కోస్తా ప్రాంతంలో మచ్చుకు తనిఖీ చేసిన ప్రాజెక్టులలోని కీలక అంశాలు ఈ కింద ఇవ్వడమైంది.

5.3.1 ఇందిరాసాగర్ పోలవరం ప్రాజెక్టు (పోలవరం)

5.3.1.1 ప్రాజెక్టు స్వరూపం

లక్ష్యంగా పెట్టుకున్న ఆయకట్టు	తూర్పుగోదావరి, పశ్చిమగోదావరి, కృష్ణా, విశాఖపట్నం జిల్లాలలో 7.21లక్షల ఎకరాలు[6]
ఇతర ప్రయోజనాలు	• గోదావరి డెల్టాలో 10.13 లక్షల ఎకరాలు, కృష్ణా డెల్టాలో 13 లక్షల ఎకరాలను స్థిరీకరించడం • కృష్ణానదికి 80 టీఎమ్‌సీ నీటిని మళ్లించడం కోసం నదుల అనుసంధానం చేయడం • విశాఖపట్నంలోని పరిశ్రమలకు 23.44 టీఎమ్‌సీ నీటి సరఫరా • 540 గ్రామాలలోని 28.50 లక్షల జనాభాకు నీటి సరఫరా • 960 మెగావాట్ జల విద్యుదుత్పాదన
నీటి వనరు	గోదావరి నుండి 307.96 టీఎమ్‌సీ
ఇతర సమాచారం	• పోలవరం మండలం రామయ్యపేట సమీపంలో గోదావరి నదిపై రామపాద సాగర్ ప్రాజెక్టు పేరుతో 1943 లోనే తల పెట్టిన ఒక బహుళార్థసాధక జలాశయం • ఒడిశాతో 5 టీఎమ్‌సీ, చత్తీస్‌గఢ్‌తో 1.5 టీఎమ్‌సీ జలాలను పంచుకోవాలి
ప్రాజెక్టులోని అంశాలు	(i) మట్టి - రాతి కట్టడం 2454 మీటర్లు, (ii) స్పిల్‌వే 1128 మీటర్లు, (iii) ఎడమవైపున 4 లక్షల ఎకరాలకు నీరందించడం కోసం 181.50 కి.మీ. పొడవైన ప్రధాన ఎడమ కాలువ, (iv) కుడివైపున 3.2 లక్షల ఎకరాలకు నీరందించే విధంగా 174 కి.మీ. ప్రధాన కుడి కాలువ
నిర్మాణ వ్యయం	తొలి అంచనా : ₹10151 కోట్లు (2007 డిసెంబరు); సవరించిన అంచనా : ₹16010.45 కోట్లు (2010 అక్టోబరు)
ఖర్చు	₹4354.95 కోట్లు
భూ సేకరణ	చేయాల్సింది :1,66,672.21 ఎకరాలు, చేసింది : 69,589.13 ఎకరాలు
పునరావాస గృహాలు	నిర్మించాల్సినవి : 42,705, పూర్తైనవి : 899[7]

5.3.1.2 కీలకాంశాలు

i. ***పనుల స్థితిగతులు :*** పోలవరం ప్రాజెక్టును 23 ప్యాకేజీలుగా విభజించి, 2004 అక్టోబరు - 2007 జూలై మధ్య కాలంలో పనులను అప్పగించారు. ఈ 23 ప్యాకేజీ లను ఆడిట్‌లో సమీక్షించడమైంది. ప్యాకేజీ లను పూర్తి చేయడంలో రెండు నుంచి ఐదేళ్లకు పైగా జాప్యం జరిగింది.

- పనులను అప్పగించి (2005 మార్చి) ఏడేళ్లు గడిచినా కూడా కనెక్టివిటీలలో స్ట్రక్చర్లు పూర్తి కాకపోవడంతో 21 ప్యాకేజీలలో (హెడ్ వర్క్ కనెక్టివిటీలు - 6, ఎల్‌ఎంసీ - 8, ఆర్‌ఎంసీ - 7) పనుల పురోగతి మట్టి తవ్వకాల వరకే పరిమితమైపోయింది. కాలువకు సంబంధించిన రెండు ప్యాకేజీ ల భౌతికస్థితి 2012 నవంబరు 2 నాటికి ఈ కింది విధంగా ఉంది.

---

6 విశాఖపట్నం (1.5 లక్షల ఎకరాలు), తూర్పుగోదావరి (2.5 లక్షల ఎకరాలు), పశ్చిమగోదావరి (2.58 లక్షల ఎకరాలు), కృష్ణా (0.62 లక్ష ఎకరాలు)

7 ఇది 2012 సెప్టెంబరు నాటి తాజా సమాచారం కనుక పట్టిక 5.5 తో పోలిస్తే ఈ అంకెలు భిన్నంగా ఉంటాయి

ఐఎస్ఎల్ఎంసీ 77.185 కి.మీ వద్ద ఎన్‌హెచ్ 16 క్రాసింగు (ప్యాకేజీ 4)

హెచ్‌పీసీఎల్ - గెయిల్ క్రాసింగు వల్ల పూర్తికాని ఐఎస్ఆర్ఎంసీ భాగం (ప్యాకేజీ 2)

- ప్యాకేజీ 66, ప్యాకేజీ67 లలో శాడిల్ డ్యాం " కె ఎల్ " పనులను చేపట్టే ముందే శ్రీ సత్యసాయి తాగునీటి పైపులైన్లను తరలించాల్సి ఉంది. అలా చేయకపోవడంతో, శాడిల్ డ్యాంను పూర్తిచేయడంలో జాప్యం జరిగి పర్యవసానంగా ఈ ప్యాకేజీలలోని సంబంధిత పనులు కూడా ఆలస్యమయ్యాయి.
- భూ సేకరణ సమస్యలు, పునర్నిర్మాణ-పునరావాస పనుల్లోనూ, పైపులైన్ల తరలింపులోనూ జరిగిన ఆలస్యం, రైలు మార్గాలు, జాతీయ రహదారులను దాటేందుకు అనుమతులు పొందటంలో జాప్యం కారణంగా కుడి, ఎడమ ప్రధాన కాలువల పని కూడా నిలిచిపోయింది.
- గోదావరి నదీ జల వివాదాల ట్రిబ్యునల్ తీర్పు ప్రకారం పోలవరం డ్యాం డిజైన్ అంశాలను దాని ఆపరేషన్ క్రమాన్ని కేంద్ర జల సంఘం నిర్ణయించాలి. ఐతే, కేంద్ర జల సంఘం ఆమోదం లేకుండానే 36 లక్షల కూసెక్కుల వరద నీటి విడుదల సామర్థ్యంతో స్పిల్‌వే పని, రాతి - మట్టికట్ట నిర్మాణ పనులను ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వం అప్పగించింది (2005 మార్చి, 2006 ఆగష్టు). కేంద్ర జల సంఘం ప్రాజెక్టు సమగ్ర నివేదిక (డీపీఆర్)ను, హైడ్రాలాజికల్ అధ్యయనాలను సమీక్షించి 50 లక్షల క్యూసెక్కుల వరద నీటి విడుదల సామర్థ్యంతో స్పిల్‌వేకు రూపకల్పన చేసుకోవచ్చని సిఫార్సు చేసింది (2006 సెప్టెంబరు). చివరికి స్పిల్‌వే నీటి విడుదల సామర్థ్యం 36 లక్షల క్యూసెక్కుల నుండి 50 లక్షల క్యూసెక్కులకు పెంచడంతో గుత్తేదారుల కోరిక మేరకు రెండు ఒప్పందాలనూ 2009 ఆగష్టులో అర్ధంతరంగా రద్దుచేయాల్సి వచ్చింది. ఈ పనులను తిరిగి అప్పగించాల్సి ఉంది (2012 సెప్టెంబరు).
- నీటి విడుదల సామర్థ్యాన్ని పెంచుతూ కేంద్ర జల సంఘం నిర్ణయం తీసుకున్న (2006 సెప్టెంబరు) తరువాత ఒప్పందాలను మధ్యంతరంగా రద్దు చేసేందుకు (2009 ఆగష్టు) ప్రభుత్వం మూడు సంవత్సరాల సమయం తీసుకుంది. దీని వల్ల 2007-08, 2010-11 సంవత్సరాల ప్రామాణిక ధరల్లోని (ఎస్ఎస్ఆర్‌లలోని) వ్యత్యాసం మూలంగా ప్రాజెక్టుపై ₹1049 కోట్ల మేర ప్రభావం పడింది.

ఒప్పందాలను అర్ధంతరంగా రద్దు చేయడానికి డిజైన్లలో మార్పులు ఒక్కటే కారణం కాదని, మరికొన్ని కారణాలు కూడా ఉన్నాయని, వాటిలో కొన్ని గుత్తేదారు సంస్థకు ఆపాదించగలిగేవని నీటిపారుదలశాఖ పేర్కొంది. ఐతే, ఒప్పందాలను ఇలా అర్ధంతరంగా రద్దు చేయడం మూలంగా రాష్ట్రం 2006 సెప్టెంబరు నుండి సుమారు ఆరు పంటకాలాలను కోల్పోయింది. ఫలితంగా, ప్రాధాన్యతగల ఈ ప్రాజెక్టునుండి నేటికీ (2012 సెప్టెంబరు) ఎలాంటి ప్రయోజనాలను పొందలేకపోయింది. అంతేకాక ఈ కారణంగా, ₹19.39 కోట్ల[8] మేర గుత్తేదారుల క్లెయిమ్‌లను నీటిపారుదలశాఖ అనుమతించవలసి వచ్చింది.

---

[8] ఈసీఆర్ఎఫ్ ₹12.43 కోట్లు, స్పిల్‌వే ₹6.96 కోట్లు

ఈ క్లెయిమ్‌లలో అధిక భాగం, అప్రోచ్ రోడ్ల వంటి మౌలిక సదుపాయాల పనులు, డంపింగ్ కోసం స్థలాల సేకరణ, ఏపీ ట్రాన్స్‌కో వద్ద జమచేసిన మొత్తాలకు సంబంధించినవేనని, పనులను చేపట్టబోయే కొత్త గుత్తేదారు సంస్థలు వీటిని ఉపయోగించుకోవచ్చని నీటిపారుదలశాఖ సమాధానమిచ్చింది. ఐతే, (i) అప్రోచ్ రోడ్ల ఏర్పాటు ప్రాజెక్టు పనుల పరిధిలోనిదే కావడం, పనులలో భాగంగానే చెల్లింపుల సూచీని (పేమెంట్ షెడ్యూల్) అనుసరించి చెల్లింపులు చేయడం వల్ల, (ii) డంపింగ్ స్థలాలకు, ఏపీ ట్రాన్స్‌కో వద్ద జమచేయడానికి సంబంధించిన ఎలాంటి మొత్తాలను ఈ క్లెయిమ్‌లలో కలపకపోవడం వల్ల ఈ సమాధానం ఆమోదయోగ్యం కాదు. పైగా బీమా వర్తించాల్సిన అపాయావకాశాలు లేని సర్వే, ఇన్వెస్టిగేషన్, డిజైనింగ్, మట్టి తవ్వకం పనులను మాత్రమే చేసి ఒప్పందం ప్రకారం ఇతర పనులను చేయకపోయినా ఈ క్లెయిమ్‌లలో బీమాకుగాను ₹6.39 కోట్ల మొత్తాన్ని చేర్చారు.

ii. ***డిజైన్లకు ఆమోదం :*** 2012 జూలై నాటికి ఈ ప్రాజెక్టుకు సంబంధించిన మొత్తం **717** కట్టడాలకు గాను **303** కట్టడాల డిజైన్లను ఇంకా ఆమోదించాల్సి ఉంది. ఈ 303 కట్టడాలకుగానూ క్షేత్ర సమాచారం కోరుతూ ముఖ్యమైన వ్యాఖ్యలతో 129 డిజైన్లను వివిధ స్థాయిల్లో తిప్పి పంపామనీ, అవి గుత్తేదారుల వద్దే పెండింగులో ఉన్నాయనీ, మరో 159 కట్టడాల డిజైన్లను గుత్తేదారులు ఇంకా సమర్పించాల్సి ఉందనీ నీటిపారుదలశాఖ బదులిచ్చింది. ఐతే, గుత్తేదారుపై చర్యలనేమైనా తీసుకుందో లేదో తెలియజేయలేదు.

5.3.2 బొడ్డేపల్లి రాజగోపాలరావు వంశధార ప్రాజెక్టు-రెండవ స్టేజి (వంశధార ప్రాజెక్టు-రెండవ స్టేజి)

5.3.2.1 ప్రాజెక్టు స్వరూపం

లక్ష్యంగా పెట్టుకున్న ఆయకట్టు	*శ్రీకాకుళం జిల్లాలో 45,000 ఎకరాలు*
నీటి వనరు	*వంశధార నది నుంచి 9.417 టీఎమ్‌సీ లు*
ఫేజ్ - I	
ప్రాజెక్టులోని అంశాలు	*గొట్టా బ్యారేజ్ ఎగువన కుడి పక్క 750 మీటర్ల హెడ్ రెగ్యులేటర్, 59 కి.మీ. మేర కుడి ప్రధాన కాలువ* ***(జలయజ్ఞంకు ముందు)***
పాలనాపరమైన అనుమతి	*తొలి అంచనా : ₹123.94 కోట్లు* *సవరించిన అంచనా : ₹209 కోట్లు*
ఖర్చు	*₹132.8 కోట్లు (2012 సెప్టెంబరు)*
లిఫ్టులు	*8*
భూ సేకరణ	*చేయాల్సింది : 1458 ఎకరాలు, చేసింది : 1399.77 ఎకరాలు*
ఫేజ్ - II	
అంశాలు	*నేరడి బ్యారేజీ ఎగువన 2 కి.మీ దగ్గర 300 మీటర్ల మత్తడి (సైడ్ వీర్) 34 కి.మీ మేర వరద వాలు కాలువ (గ్రావిటీ ఫ్లడ్ ఫ్లో కెనాల్)* ***(జలయజ్ఞం కింద)***
పాలనాపరమైన అనుమతి	*₹933.9 కోట్లు (2005 ఫిబ్రవరి)*
ఖర్చు	*₹671.89 కోట్లు*
భూ సేకరణ	*చేయాల్సింది : 12257.96 ఎకరాలు, చేసింది : 11732.43 ఎకరాలు*
పునరావాస గృహాలు	*నిర్మించాల్సినవి : 7104, పూర్తైనవి : 968*

5.3.2.2 కీలకాంశాలు

i. ***అంతర్ రాష్ట్ర అంశాలు :*** వంశధార ప్రాజెక్టు స్టేజి - II కింద 82,280 ఎకరాల ఆయకట్టుకు సాగునీటిని అందించడానికి ఆంధ్రప్రదేశ్ - ఒడిశా సరిహద్దులోని నేరడి వద్ద వంశధార నదిపై ఒక బ్యారేజీని నిర్మించాలి. ఐతే, నేరడి బ్యారేజి నిర్మాణానికి ఒడిశా ప్రభుత్వం అభ్యంతరం తెలిపింది. 1979 నుండి ఈ ప్రాజెక్టు స్టేజ్ -II పనులకు కేంద్ర జల సంఘం అనుమతినివ్వలేదు. ఒడిశా ప్రభుత్వంతో ఈ వివాదాన్ని పరిష్కరించుకోవడంలో జాప్యం దృష్ట్యా స్టేజ్ - II కి మార్పులు చేసి ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వం పనులను రెండు ఫేజులుగా చేపట్టింది. మొదటి ఫేజుకు కేంద్ర జల సంఘం అనుమతులను పొంది 2002 లో నిర్మాణ పనులను చేపట్టారు. ఈ పనులు పూర్తికావొస్తున్నాయి.

రెండో ఫేజును జలయజ్ఞం కింద చేపట్టారు. ఈ ఫేజ్‌లో 45,000 ఎకరాలు ఆయకట్టును కల్పించాలి. ఇందులో భాగంగా నేరడి బ్యారేజీకి రెండు కిలోమీటర్ల ఎగువన రాష్ట్రంలోని కాట్రగడ్డ గ్రామం వద్ద ఒక మత్తడిని (సైడ్ వీర్) నిర్మించాలి. ఒడిశా ప్రభుత్వాన్ని సంప్రదించకుండా, కేంద్ర జల సంఘం అనుమతిని పొందకుండా రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ఈ ప్రాజెక్టుకు 2005 ఫిబ్రవరిలో పాలనాపరమైన అనుమతినిచ్చి, 2005 మార్చిలో పనులను అప్పగించింది. తదనతరం, ఒడిశా ప్రభుత్వం దాఖలు చేసిన (2006 ఫిబ్రవరి) రిట్ పిటిషన్ ఆధారంగా మత్తడి, వరదనీటి కాలువల నిర్మాణం విషయంలో 'యథాతథ స్థితి'ని కొనసాగించాల్సిందిగా సుప్రీం కోర్టు ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వాన్ని ఆదేశించింది (2009 ఫిబ్రవరి).

ఇదిలా ఉండగా, రెండు ప్యాకేజీల[9] గుత్తేదారులు పనులను మధ్యలోనే ఆపేసారు (2008 జూన్ / జూలై). ₹47.43 కోట్లు ఖర్చైన ఈ పనులు, 2012 సెప్టెంబరు నాటికి కూడా అసంపూర్తిగానే ఉన్నాయి. పనులు నిలిచిపోవడంతో, పెద్దమొత్తంలో ₹671.89 కోట్ల పెట్టుబడి చిక్కుకుపోయింది. కట్టడాలు అసంపూర్ణంగా ఉండిపోయి ఈ కింది చిత్రాలలో (2012 జూలై) చూపినట్టు మూడేళ్లకు పైగా ప్రకృతి మార్పులకు గురౌతున్నాయి.

వరద నీటి కాలువ 13.062 కి.మీ. వద్ద అసంపూర్తిగా ఉన్న వంతెన (ప్యాకేజీ - 87)

వరద నీటి కాలువ 24.284 కి.మీ.వద్ద అసంపూర్తిగా ఉన్న వంతెన (ప్యాకేజీ - 88)

ఆంధ్రప్రదేశ్‌కు న్యాయంగా రావలసిన వాటా జలాలను వినియోగించుకోవడానికే స్టేజ్ - II లోని రెండో ఫేజు పనులను చేపట్టామనీ, ఈ ప్రాజెక్టు వల్ల ఒడిశాలోని భూభాగం ముంపుకు గురికావడం, ప్రభావితం కావడం వంటి ప్రమాదమేదీ లేదు కాబట్టి ఆ రాష్ట్ర సమ్మతి అవసరంలేదని నీటి పారుదల శాఖ సమర్థించుకుంది. ఐతే, ఈ ప్రాజెక్టును అంతర్ రాష్ట్ర నదిపై ఉమ్మడి సరిహద్దు మీద నిర్మితమవుతున్నందున ఈ సమాధానం అంగీకారం కాదు. నిలిచిపోయిన నేరడి బ్యారేజి పనుల విషయంలో కలిగిన గత అనుభవాన్ని ప్రభుత్వం దృష్టిలో ఉంచుకోవాల్సింది.

[9] ప్యాకేజీ 87 (పురోగతి : 39శాతం) ప్యాకేజీ 88 (పురోగతి : 31.13 శాతం)

ii. ***అనుమతులలో ఆలస్యం :*** హైడ్రాలిక్ వివరాలకు అనుమతినిచ్చి సివిల్ పనులను ప్రారంభించడంలో రెండేళ్లకు పైగా జాప్యం జరిగింది. సర్వే, ఇన్వెస్టిగేషన్ వనుల ప్రాతిపదికన గుత్తేదారు సమర్పించిన ప్రతిపాదనలను పరిశీలించి, ఆమోదిస్తామని నీటిపారుదలశాఖ తెలిపింది.

5.3.3 తోటపల్లి బ్యారేజి ప్రాజెక్టు

5.3.3.1 ప్రాజెక్టు స్వరూపం

లక్ష్యంగా పెట్టుకున్న ఆయకట్టు	*నాగావళి నదికి కుడివైపు 1.2 లక్షల ఎకరాల కొత్త ఆయకట్టు* *ఇప్పటికే ఉన్న 64000 ఎకరాల ఆయకట్టు స్థిరీకరణ*
నీటి వనరు	*నాగావళి నది నుంచి 15.895 టీఎమ్‌సీ*
ప్రాజెక్టులోని అంశాలు	*(i) స్పిల్‌వే నిర్మాణం, (ii) మట్టికట్ట నిర్మాణం, (iii) గట్లను కలిపే ఏర్పాటు (iv) కుడి, ఎడమ ప్రధాన తూముల నిర్మాణం, (v) 107 కిలోమీటర్ల మేర కుడి ప్రధాన కాలువ*
పాలనాపరమైన అనుమతి	*తోటపల్లి : ₹450.23 కోట్లు* *గజపతినగరం : ₹76.99 కోట్లు*
ఖర్చు	*తోటపల్లి : ₹485.67 కోట్లు* *గజపతినగరం : ₹7.08 కోట్లు*
భూ సేకరణ	*తోటపల్లి కోసం చేయాల్సింది : 11680.52 ఎకరాలు, చేసింది : 10370.47 ఎకరాలు* *గజపతినగరం కోసం చేయాల్సింది : 590 ఎకరాలు, చేసింది : 66.35 ఎకరాలు*
పునరావాస గృహాలు	*నిర్మించాల్సినవి : 5915, పూర్తైనవి : 2134*

5.3.3.2 కీలకాంశాలు

i. ***పనుల్లో జాప్యం :*** స్పిల్‌వే, మట్టికట్ట నిర్మాణం పనులు జలయజ్ఞానికి ముందే 2004 మార్చి/జూన్‌లో అప్పగించారు. మిగతా పనులను జలయజ్ఞం కింద 2004 అక్టోబరులో అప్పగించారు. ఈపీసీ కిందకు రాని మూడు పనులు పూర్తికాగా, రెండు ఈపీసీ ప్యాకేజీ పనులు గుత్తేదారుకు అప్పగించి 8 సంవత్సరాలైనా ఇంకా పూర్తి కాలేదు. భూసేకరణ, పునరావాస పనులలో సమస్యల వల్ల పనుల పురోగతికి తీవ్ర ఆటంకం కలిగిందని నీటిపారుదల శాఖ బదులిచ్చింది.

ii. ***అదనపు ఆయకట్టు :*** తోటపల్లి బ్యారేజీ కుడి ప్రధాన కాలువకు 97.00 వ కి.మీ. నుంచి మొదలు పెట్టి సుమారు 25 కి.మీ. మేర గజపతినగరం బ్రాంచి కెనాల్‌ను తవ్వి 15,000 ఎకరాల అదనపు ఆయకట్టు కల్పించాలని 2008 జూలైలో ప్రభుత్వం నిర్ణయించింది. ఐతే, సవరించిన ప్రాజెక్టు ప్రతిపాదనలను మాత్రం కేంద్ర జల సంఘానికి పంపలేదు.

గజపతినగరం బ్రాంచి కాల్వ తోటపల్లి బ్యారేజీ ప్రాజెక్టు ప్రధాన కాలవకు పొడిగింపు మాత్రమేనని, తోటపల్లి బ్యారేజీకి జలసంఘం ఇదివరకే అనుమతినిచ్చింది కాబట్టి ఇప్పుడు కొత్తగా జల సంఘం అనుమతి తీసుకొనే అవసరం ఉండకపోవచ్చని నీటిపారుదలశాఖ సమాధానమిచ్చింది. ప్రణాళికా సంఘం ఇదివరకే ఆమోదించిన ప్రాజెక్టుల విషయంలో కూడా ఆయకట్టు మారే పక్షంలో తాజా అంచనాలతోపాటు సవరించిన ప్రాజెక్టు నివేదికలను, జలసంఘానికి సమర్పించాలని కేంద్ర జలసంఘం మార్గదర్శకాలు[10] స్పష్టం చేస్తున్నందున ప్రభుత్వ సమాధానం అంగీకారం కాదు.

[10] సాగునీటి, బహుళార్థ సాధక ప్రాజెక్టుల ప్రతిపాదనల సమర్పణ, పరిశీలన, క్లియరెన్సులకు కేంద్ర జల సంఘం 1989, 2002, 2010లలో జారీ చేసిన మార్గదర్శకాలు

iii. ***గుత్తేదారుకు అనుచిత ప్రయోజనం :*** ప్యాకేజీ II లో, బిడ్ల మూల్యాంకనం చేయడం కోసం తీసుకున్న అంతర్గత అంచనా (ఐబీఎమ్) విలువ ₹178.56 కోట్లలో రైల్వే క్రాసింగ్ నిర్మాణాల నిమిత్తం ₹1.78 కోట్ల మొత్తం కలిసి ఉంది. ఐతే, సంబంధిత ఒప్పందపు నిబంధనను మార్చి, రైల్వేలకు గుత్తేదారు చెల్లించాల్సిన ₹2 కోట్ల భారాన్ని నీటి పారుదల శాఖ తన మీద వేసుకుంది.

గుత్తేదారుకిచ్చిన అనుచిత ప్రయోజనం గురించి ఆడిట్‌లో ప్రస్తావించగా, ఒప్పందాలలో ఒకదానికొకటి పొసగని అంశాలను అనుబంధఒప్పందాలను కుదుర్చుకోవడం ద్వారా క్రమబద్ధీకరించుకునే అధికారాన్ని కల్పిస్తూ ప్రభుత్వం ఒక మెమో ఇచ్చిన (2006 ఫిబ్రవరి) దృష్ట్యా, ఒప్పందం చేసుకునే సమయంలో (2004 అక్టోబరు) సవరణను ('అడెండం') జారీ చేయడం సబబేనని నీటిపారుదల శాఖ సమాధానమిచ్చింది.

ఐతే, (i) పనుల పరిధిలోనూ, ఐబిఎం విలువలోనూ రైల్వే వంతెనల విలువలు ఉన్నందున, వీటితోనే బిడ్లను పోల్చి చూసిన విషయాన్ని నీటిపారుదల శాఖ విస్మరించడం (ii) ఇదివరకే కుదుర్చుకున్న ఒప్పందాలలో పరస్పర విరుద్ధమైన అంశాలను తొలగించేందుకు మాత్రమే పైన చెప్పిన ప్రభుత్వ మెమో ఉపకరిస్తుందే తప్ప, టెండర్లకు విరుద్ధంగా ఒప్పందాల్లో మార్పులను చేయడానికిచ్చిన అనుమతి కాదు కాబట్టి ఈ సమాధానం అంగీకారం కాదు. పైగా, మెమో జారీ కావడానికి (2006 ఫిబ్రవరి) ముందే ఈ మార్పు/సవరణను (2004 అక్టోబరు) చేసిన దృష్ట్యా, ఈ మెమో ప్రస్తుత కేసుకు వర్తించదు.

5.3.4 వెంకటనగరం పంపింగ్ పథకం

5.3.4.1 ప్రాజెక్టు స్వరూపం

లక్ష్యంగా పెట్టుకున్న ఆయకట్టు	*5 మండలాలలో 36000[11] ఎకరాలు, 31 గ్రామాలలో 1.2 లక్షల జనాభాకు తాగునీటి వసతి*
నీటి వనరు	*గోదావరి నది నుంచి 3.6 టీఎమ్‌సీ జలాలు*
ప్రాజెక్టులోని అంశాలు	*(i) మూడు పంపు హౌస్‌ల నిర్మాణం* *(ii) నాలుగు డెలివరీ సిస్టర్న్‌లు* *(iii) ప్రధాన కాలువ, డిస్ట్రిబ్యూటరీలు, పంట కాలవల తవ్వకం*
పాలనాపరమైన అనుమతి	*తొలి అంచనా : ₹58.43 కోట్లు (2004 ఆగస్టు)* *సవరించిన అంచనా : ₹124.18 కోట్లు (2008 మార్చి)*
ఖర్చు	*₹84.02 కోట్లు*
విద్యుత్తు	*10.45 మెగా వాట్లు*
భూ సేకరణ	*చేయాల్సింది : 621.02 ఎకరాలు, చేసింది : 341.57 ఎకరాలు*

5.3.4.2 కీలకాంశాలు

i. ***కేంద్ర జల సంఘం అనుమతి :*** జలయజ్ఞానికి ముందే ఉన్న వెంకటనగరం పంపింగ్ పథకం అనే ఈ చిన్నతరహా నీటి పారుదల పథకం 4,250 ఎకరాలకు సాగునీరందిస్తోంది. జలయజ్ఞంలో భాగంగా, ఆయకట్టును 36,000 ఎకరాలకు పెంచేలా (అంటే కొత్తగా 31,750 ఎకరాల ఆయకట్టును కల్పించి, ఇదివరకే ఉన్న 4,250 ఎకరాల ఆయకట్టును స్థిరీకరించే విధంగా), ఈ పథకాన్ని మెరుగుపరచే చర్యలు చేపట్టారు. పర్యవసానంగా ఇది భారీ నీటి పారుదల ప్రాజెక్టుగా మారింది. కనుక దీనికి కేంద్ర జల సంఘం అనుమతి కావాలి. అయితే, ఏదశలోనూ, ఈ ప్రాజెక్టు ప్రతిపాదనలను కేంద్ర జల సంఘానికి పంపలేదు.

వెంకటనగరం పంపింగ్ పథకం కింది ఆయకట్టు పోలవరం ప్రాజెక్టులో ఉందనీ, పోలవరానికి ఇదివరకే కేంద్ర జల సంఘం హైడ్రోలాజికల్ అనుమతి ఇచ్చినందున ఈ పథకానికి విడిగా అనుమతి అవసరం లేదనీ నీటిపారుదల శాఖ సమాధానమిచ్చింది. **ఐతే, పోలవరం ప్రాజెక్టుకు కేంద్ర జల సంఘం 2009 జనవరిలో అనుమతినివ్వగా వెంకటనగరం**

---

[11] 2012 సెప్టెంబరు నాటి తాజా వివరాలు తీసుకున్నందున వీటికి, పట్టిక 5.7 లోని అంకెలకూ వ్యత్యాసం ఉంది

పంపింగ్ పథకం విస్తరణ దానికి నాలుగు సంవత్సరాల ముందే 2005 మార్చిలో చేపట్టారు కనుక ఈ సమాధానం సరికాదు. పైగా, వెంకటనగరం ఆయకట్టు, నిర్మాణ వ్యయాల ప్రస్తావన పోలవరం ప్రాజెక్టు సమగ్ర నివేదికలో లేదు.

ii. ***పాలనాపరమైన అనుమతులు :*** మొదట్లో 30,000 ఎకరాల ఆయకట్టుకు సాగునీటినందించడం కోసం ఈ ప్రాజెక్టుకు 2004 ఆగస్టులో ₹58.43 కోట్లకు పాలనాపరమైన అనుమతినిచ్చారు. ఆ తర్వాత, ఆయకట్టును 36,000 ఎకరాలకు పెంచి 2008 మార్చిలో పాలనాపరమైన అనుమతిని ₹124.18 కోట్లకు సవరించారు. ఐతే, సవరించిన పాలనాపరమైన అనుమతిని ఆమోదించడానికి మూడేళ్ళ ముందే టెండర్లు పిలిచి, 2005 మార్చిలో ₹85.57 కోట్ల విలువకు పనులప్పగించారు.

iii. ***పనుల స్థితిగతులు :*** ఈ ప్రాజెక్టుకు చెందిన పనులన్నింటిని, ఒకే ప్యాకేజీగా అప్పగించారు. పంపు హౌస్‌లకు సంబంధించిన మొదటి రెండు స్టేజ్‌లు, మూడవ స్టేజ్‌లోని ప్రెషర్‌మెయిన్, సివిల్ పనులు పూర్తయ్యాయి. ఐతే, నీటి పంపిణీ వ్యవస్థ పూర్తికాక పోవటం వలన ఇవి వినియోగంలోకి రాలేదు. రైతులు అభ్యంతరం చెప్పటంతో ప్రధాన కాలువ నిడివి 7.885 కి.మీ. నుంచి 6.60 కి.మీ. వరకు తగ్గించడం. రెండు పంపిణీ వ్యవస్థలను (IR, 3R) చేపట్టకపోవడం జరిగింది.

ఆ విధంగా, ఈ వెంకటనగరం పంపింగ్ పథకంపై గడచిన ఏడేళ్లలో దాదాపు ₹84 కోట్లు ఖర్చు చేసినప్పటికీ, సరైన ప్రణాళిక లేకపోవడంతో పాత ఆయకట్టుకు (4,250 ఎకరాలు) మాత్రమే సాగునీరు అందుతోంది. ఈ వాస్తవాలను నీటి పారుదలశాఖ అంగీకరిస్తూ, కోర్టు కేసులు, ఆయకట్టుదారుల నుండి వ్యతిరేకతలు, భూమికి సంబంధించి నష్టపరిహార వివాదాలు వీటికి కారణాలుగా ఆపాదించింది.

5.3.5 భూపతిపాలెం రిజర్వాయరు ప్రాజెక్టు

5.3.5.1 ప్రాజెక్టు స్వరూపం

లక్ష్యంగా పెట్టుకున్న ఆయకట్టు	*23086 ఎకరాలకు (దీనిని 14,028 ఎకరాలకు సవరించారు) సాగునీరు* *తూర్పు గోదావరి జిల్లాలోని 45 గిరిజన గ్రామాలకు తాగునీరు*
నీటి వనరు	*గోదావరి నదికి ఉపనది అయిన సీతపల్లివాగు నుంచి 1.151 టీఎమ్‌సీలు*
ప్రాజెక్టులోని అంశాలు	*(i) మట్టికట్ట నిర్మాణం* *(ii) స్పిల్ వే నిర్మాణం* *(iii) హెడ్ స్లూయిస్ (ప్రధాన తూము)* *(iv) మళ్లింపు రోడ్డు నిర్మాణం* *(v) ప్రధాన కాలువ, డిస్ట్రిబ్యూటరీ వ్యవస్థల తవ్వకం*
పాలనాపరమైన అనుమతి	*తొలి అంచనా : ₹76.77 కోట్లు* *సవరించిన అంచనా : ₹187.91 కోట్లు*
ఖర్చు	*₹160.07 కోట్లు*
పునరావాస గృహాలు	*నిర్మించాల్సినవి :149, పూర్తైనవి :149*

5.3.5.2 కీలకాంశాలు

i. ***పనుల స్థితిగతులు:*** ఇది ఒక మధ్యతరహా సాగునీటి ప్రాజెక్టు. ఈ ప్రాజెక్టు కింద మొదట్లో 12,100 ఎకరాల ఆయకట్టును కల్పించాలని లక్ష్యించారు. కేంద్ర జలసంఘం 13,370 ఎకరాల ఆయకట్టుకు ₹47 కోట్ల అంచనా వ్యయంతో అనుమతిని ఇచ్చింది (2000 డిసెంబరు). ఆ తర్వాత, ఈ ఆయకట్టు 23,086 ఎకరాలకు పెరిగి ₹76.77 కోట్లకు పాలనాపరమైన అనుమతిని ఇవ్వడం జరిగింది (2003 అక్టోబరు).

జలయజ్ఞం చేపట్టే నాటికే ఈ జలాశయం పనులు జరుగుతున్నాయి. కాగా, ప్రధాన కాలువ, డిస్ట్రిబ్యూటరీ వ్యవస్థకు సంబంధించిన పనులను జలయజ్ఞం కింద ఒక గుత్తేదారు సంస్థకు 2005 సెప్టెంబరులో ఈపీసీ టర్న్‌కీ ప్రాతిపదికన

అప్పగించారు. అన్ని పనులనూ 2011 నాటికల్లా పూర్తిచేసి, అదే సంవత్సరం ఖరీఫ్‌కు నీటిని విడుదల చేయడమైంది. ఐతే, ఈ ప్రాజెక్టు పూర్తి అయినట్లు ప్రభుత్వం ఇంకా (2012 సెప్టెంబరు) ప్రకటించలేదు.

ii. ***ఆయకట్టును కల్పించడం :*** ఈ ప్రాజెక్టు అమలులో కేవలం 14,028 ఎకరాలనే అభివృద్ధి పరచారనీ, మిగిలిన 9,058 ఎకరాలు పొరుగునే ఉన్న మరో మధ్యతరహా ప్రాజెక్టు (ముసురుమిల్లి) లోకి తీసుకోవడంతో, ఆ మేరకు ఆయకట్టు ఈ ప్రాజెక్టు కిందకు రాలేదని గుర్తించడమైంది.

iii. భూపతిపాలెం రిజర్వాయరు, ప్రధాన కాలవలను మొత్తం 23,086 ఎకరాల ఆయకట్టు కోసమే రూపొందించి నప్పటికీ, అంతిమంగా అభివృద్ధి పరచిన ఆయకట్టు మాత్రం కేవలం 14,028 ఎకరాలే. ఆవిధంగా, ₹160.07 కోట్లను వెచ్చించి ఈ ప్రాజెక్టు ద్వారా పాక్షికమైన ప్రయోజనాలనే పొందారు. ఒకదానికొకటి సమీపంగా రెండు ప్రాజెక్టులను చేపట్టడంలో పథక రచన పేలవంగా ఉందని ఇది సూచిస్తోంది. ఈ రెండు ప్రాజెక్టుల్లోనూ కాలువ తవ్వకం, డిస్ట్రిబ్యూటరీ వ్యవస్థ పనులను చేపట్టింది ఒకే గుత్తేదారు కావడం గమనార్హం.

స్థానిక రైతుల డిమాండ్ల కారణంగా ప్రాజెక్టు పరిధిని 23,086 ఎకరాలకు పెంచామనీ, క్షేత్రస్థాయి పరిశీలనల తరవాత, అంతిమంగా కేవలం 14,028 ఎకరాలు మాత్రమే ఉన్నట్టు తెలిసిందని నీటిపారుదల శాఖ సమాధానమిచ్చింది.

రాయలసీమ

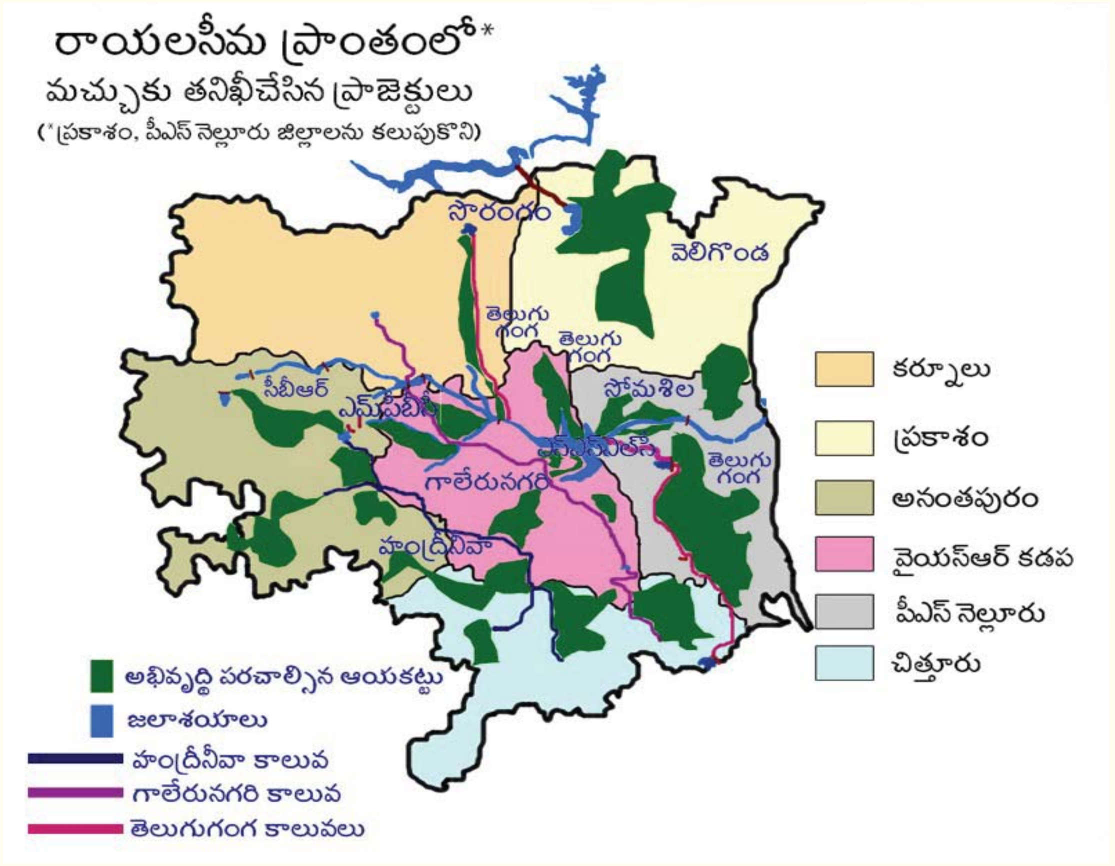

రాయలసీమ ప్రాంతంలో మచ్చుకు తనిఖీ చేసిన తొమ్మిది ప్రాజెక్టుల్లో నిర్దేశించుకున్న **21.99** లక్షల ఎకరాలకుగాను 2012 సెప్టెంబరు నాటికి **5.92** లక్షల ఎకరాల ఆయకట్టును మాత్రమే కల్పించారు. ఈ తొమ్మిది ప్రాజెక్టులు 2012 సెప్టెంబరు నాటికి వివిధ దశల్లో ఉన్నాయి. ఈ ప్రాంతంలో లక్ష్యంగా పెట్టుకున్న, కల్పించిన ఆయకట్టు వివరాలను ఈ కింద ఇవ్వడమైంది.

పట్టిక - 5.8

క్రమ సంఖ్య	ప్రాజెక్టు	లక్ష్యంగా పెట్టుకున్న ఆయకట్టు (లక్షల ఎకరాల్లో)	కల్పించిన ఆయకట్టు	పూర్తి కావలసిన తేదీ	జాప్యం
1	గాలేరు నగరి	తొలి అంచనా : 3.25 సవరించిన అంచనా : 2.60	శూన్యం	ఫేజ్ - I : 2007 ఫిబ్రవరి - 2009 అక్టోబరు ఫేజ్ - II : 2011 జూన్ - 2011 నవంబరు	35 - 67 నెలలు 10 - 15 నెలలు
2	హంద్రీ నీవా	6.02	శూన్యం	ఫేజ్ - I : 2007 ఫిబ్రవరి - 2009 డిసెంబరు ఫేజ్ - II : 2009 నవంబరు - 2011 సెప్టెంబరు	33 - 67 నెలలు 12 - 34 నెలలు
3	వెలిగొండ	4.47	శూన్యం	2007 ఆగస్టు - 2013 ఆగస్టు	0 - 61 నెలలు
4	తెలుగు గంగ	5.23	4.36 లక్షల ఎకరాలు	2007 ఫిబ్రవరి - 2012 ఏప్రిల్	5 - 66 నెలలు
5	సీబీఆర్ - లింగాల	0.59	శూన్యం	2007 ఆగస్టు - 2009 మే	40 - 61 నెలలు
6	గండికోట - సిబిఆర్ లిఫ్ట్	0.57	శూన్యం	2009 మే - 2009 అక్టోబరు	35 - 40 నెలలు
7	పిబిసి ఆధునికీకరణ	కొత్తది : 0.37 స్థిరీకరణ : 0.60	కొత్తది : శూన్యం స్థిరీకరణ : 45000 ఎకరాలు	2007 జూలై - 2009 డిసెంబరు	33 - 62 నెలలు
8	సోమశిల	కొత్తది : 1.79 స్థిరీకరణ : 3.34	కొత్తది : 1.56 లక్షల ఎకరాలు స్థిరీకరణ : 2.75 లక్షల ఎకరాలు	2007 మార్చి - 2011 జూన్	15 - 66 నెలలు
9	సోమశిల - స్వర్ణముఖి లింకు కాలువ	కొత్తది : 0.35 స్థిరీకరణ : 0.88	శూన్యం	2010 మే - 2011 జనవరి	20 - 28 నెలలు

మూలం : నీటిపారుదల, ఆయకట్టు అభివృద్ధి శాఖ రికార్డులు

ఈ ప్రాజెక్టులకు సంబంధించిన కీలకాంశాలు కింద ఇవ్వడమైంది.

5.3.6 శ్రీ కృష్ణదేవరాయ గాలేరు నగరి సుజల స్రవంతి (గాలేరు నగరి)

5.3.6.1 ప్రాజెక్టు స్వరూపం

లక్ష్యంగా పెట్టుకున్న ఆయకట్టు :	*చిత్తూరు, కడప, నెల్లూరు జిల్లాల్లో 3.25 (దీన్ని 2.6 కు సవరించారు) లక్షల ఎకరాలు*
తాగు నీటి సౌకర్యాలు :	*కాలువల మార్గంలో వచ్చే గ్రామాలు*
నీటి వనరు :	*శ్రీశైలం జలాశయం 'ఫోర్‌షోర్' నుండి 42 (38కి సవరించడమైంది) టీఎమ్‌సీ కృష్ణా నది వరద జలాలు*
ఫేజ్ - I	
పాలనాపరమైన మంజూరీ :	*₹4690.24 కోట్లు (2004 జూన్ - 2008 మార్చి)*
ఖర్చు :	*₹3630.30 కోట్లు*
ప్రభావితమైన గ్రామాల సంఖ్య :	*25*
నిర్మించాల్సిన గృహాలు :	*5665*
పూర్తైన గృహాలు :	*2252*
ఫేజ్ - II	
పాలనాపరమైన మంజూరీ :	*₹2525.91 కోట్లు*
ఖర్చు :	*₹306.69 కోట్లు*
భూ సేకరణ	*చేయాల్సింది : 55764.77ఎకరాలు, చేసింది : 44708.59 ఎకరాలు*

5.3.6.2 కీలకాంశాలు

i. ***నీటివనరులు :*** అధ్యాయం - 3లో వివరించినట్లు ఈ ప్రాజెక్టుకు అవసరమయ్యే నీటి లభ్యతకు సంబంధించి వివిధ ప్రత్యామ్నాయాలను అన్వేషించడం కోసం 1995 డిసెంబరులో ఒక నిపుణుల కమిటీని ఏర్పాటు చేసారు. కృష్ణా నదిలో వరదనీరు **30** రోజుల పాటు, అదికూడా 40 శాతం సంవత్సరాల్లో మాత్రమే లభ్యమవుతుందని ఆ కమిటీ అభిప్రాయపడింది. ఐతే, ప్రభుత్వం ఈ పరిశీలనను పట్టించుకోకుండా, **45** రోజుల్లో 38 టీఎంసీల వరద నీటిని తీసుకొనేలా ప్రాజెక్టు పనులను అప్పగించింది. ఆ తరవాత, 30 రోజుల్లోనే 38 టీఎంసీల నీటిని గైకొనడం కోసం, గోరకల్లు బ్యాలెన్సింగ్ రిజర్వాయర్ నుండి ఔక్ రిజర్వాయర్ వరకు మొదట్లో అనుకున్న 10,000 క్యూసెక్కులకు బదులు 20,000 క్యూసెక్కుల నీరు విడుదలయ్యేలా కాలవ వ్యవస్థ రూపకల్పనను మార్చారు (2006 నవంబరు). కానీ, పోతిరెడ్డిపాడు హెడ్ రెగ్యులేటర్, శ్రీశైలం ప్రాజెక్టు కుడి గట్టు కాలువ, ప్రధాన కుడి కాలువల నీటి విడుదల సామర్థ్యాలను పెంచితేనే ఈ ప్రాజెక్టుకు అవసరమయ్యే నీటిని శ్రీశైలం రిజర్వాయర్ నుండి తీసుకోవడం వీలవుతుంది. ఐతే, మొదట్లో అప్పగించిన గాలేరు నగరి ప్రాజెక్టు పనుల్లో ఈ అంశాలను చేర్చలేదు. ఈ ప్రాజెక్టును చేపట్టడంలో ప్రణాళికాలోపాన్ని ఇది సూచిస్తోంది.

ii. ***తగ్గిపోయిన ఆయకట్టు :*** కాలువల ద్వారా సాగునీటిని అందించే సాంప్రదాయక విధానంలో 3.25 లక్షల ఎకరాల ఆయకట్టు కల్పించాలనీ, మార్గంలోని గ్రామాలకు తాగు నీటిని అందించాలనీ ప్రభుత్వం తొలుత ఆశించింది. 2005 అక్టోబరులో ఆయకట్టును 2.6 లక్షల ఎకరాలకు కుదించారు. ఈ ప్రాజెక్టు కింద నీటి కేటాయింపులు ఈ కింద చూపిన విధంగా అనేక మార్పులకు లోనైంది.

పట్టిక - 5.9

క్రమ సంఖ్య	నీటికేటాయింపు అంశం (టీఎమ్‌సీలలో)	సమగ్ర నివేదిక 1990	సమగ్ర నివేదిక 1994	తొలి కేటాయింపు (2006-07)	సవరించిన కేటాయింపు (2010-11)
1	సాగునీరు, తాగునీటి సరఫరా	28.00	30	26.45	17.33
2	ఆవిరికావడం, ఇంకిపోవడం, సరఫరా నష్టాలు	13.76	8	7.55	3.67
3	గండికోట ఎత్తిపోతల ద్వారా పులివెందుల బ్రాంచ్ కెనాల్ కింద 88,500 ఎకరాల ఆయకట్టుకు అదనంగా	---	---	4.00	6.00
4	గండికోట రిజర్వాయర్ నుండి సిబిఆర్ దాకా ప్రయోగాత్మక సూక్ష్మ సేద్య విధానంలో 1,26,000 ఎకరాలకు (1,06,000 + 20,000) ఎత్తిపోతల ద్వారా అందించడానికి	---	---	---	8.83
5	జమ్మలమడుగు వద్ద బ్రహ్మణి స్టీల్ లిమిటెడ్‌కు	---	---	---	2.00
6	తాడిపత్రి వద్ద ఎస్‌జెకె స్టీల్ ప్లాంటుకు	---	---	---	0.30
7	రఘురాం సిమెంట్ పరిశ్రమలకు	---	---	---	0.09
8	అనంతపురం జిల్లాలోని తాడిపత్రి నగరానికి తాగునీరు కోసం	---	---	---	0.60
	మొత్తం	41.76	38	38	38.820

మూలం : నీటిపారుదల, ఆయకట్టు అభివృద్ధి శాఖ రికార్డులు

- పనులు ప్రారంభమైన తర్వాత, చిత్రావతి బ్యాలన్సింగ్ రిజర్వాయర్ (సీబీఆర్), పులివెందుల బ్రాంచి కెనాల్ (పీబీసీ)లకు14.83 టీఎంసీల నీటిని, మూడు ప్రైవేటు పరిశ్రమలకు 2.39 టీఎంసీల నీటిని కేటాయించారు. ప్రాజెక్టును ప్రారంభించేటప్పుడు ఈ కేటాయింపుల ఆలోచన లేదు.
- ఆవిరికావడం, ఇంకిపోవడం, సరఫరా నష్టాలను లెక్క గట్టడంలో ఒక పద్ధతి లేదు. ఈ నష్టాలను నీటి పారుదల శాఖ మొదట్లో (2006-07) 7.55 టీఎమ్‌సీలుగా లెక్కించింది. ఐతే, 2010 నవంబరులో ఈ నష్టాలు 3.67 టీఎమ్‌సీలు మాత్రమేనని లెక్కతేల్చింది. ఇంతకు ముందు లెక్కగట్టిన నష్టాలను కూడా పరిగణనలోకి తీసుకుంటే నీటి పారుదలకు లభ్యమయ్యేది కేవలం 13.45 టీఎమ్‌సీలు మాత్రమే. ఇది ఈ ప్రాజెక్టు కింద ప్రతిపాదించిన 2.6 లక్షల ఎకరాల ఆయకట్టులో కొంత భాగానికి మాత్రమే సరిపోతుంది.

సూక్ష్మ సేద్య విధానాన్ని అనుసరించడం వల్ల గాలేరు నగరి ప్రాజెక్టు కింద సాగునీటి ఆవశ్యకత తగ్గిపోయిందనీ, అలా మిగిలిన జలాలను సీబీఆర్, పీబీసీ ప్రాజెక్టులకు కేటాయించామనీ నీటిపారుదలశాఖ సమాధానమిచ్చింది. పారిశ్రామికీకరణను ప్రోత్సహించడం కోసం, జలాశయాల నిల్వలో 10 శాతాన్ని ప్రైవేటు పరిశ్రమలకు కేటాయించాలన్న ప్రభుత్వ విధానం మేరకే ఆయా సంస్థలకు నీటి కేటాయింపులు చేసామని కూడా తెలిపింది. ఐతే, సూక్ష్మ సేద్య విధానాన్ని ప్రాజెక్టు తొలి ప్రతిపాదనల్లో యోచించనూ లేదూ, ఇప్పటి వరకూ చేపట్టనూ లేదు కనుక ఈ సమాధానం అంగీకారం కాదు. పైగా, ఈ ప్రాజెక్టు కింద 2.6 లక్షల ఎకరాలకు సూక్ష్మ సేద్యాన్ని చేపట్టాలంటే కనీసం ₹880 కోట్ల[12] మేర అదనంగా భారీ పెట్టుబడులు అవసరమవ్వడంతో ప్రాజెక్టు మూల్యం గణనీయంగా పెరిగిపోతుంది.

ఇక నీరు ఆవిరికావడం, ఇంకిపోవడం, సరఫరా నష్టాలు తగ్గడం విషయానికి వస్తే అవి కాలువ వ్యవస్థ యొక్క రూపకల్పన, మట్టి స్వభావం వంటి వాటి మీద ఆధారపడి ఉంటాయనీ కనుక అవి మారవచ్చనీ నీటిపారుదల శాఖ సమాధానమిచ్చింది. ఐతే, 2006-07, 2010-11 మధ్య కాలంలో మట్టి స్వభావం మారకపోయినా ఈ నష్టాలు సగానికి పైగా ఎలా తగ్గిపోయాయో పై సమాధానం వివరించలేదు. పైగా నిజానికి, ఆ తర్వాత ఈ కాలువ వ్యవస్థ నీటి విడుదల సామర్థ్యం పెరిగింది. దానివల్ల వాస్తవానికి నీరు ఆవిరి కావడం, ఇంకిపోవడం, సరఫరా నష్టాలు పెరిగి ఉండాలి.

ఈ ప్రాజెక్టు ఆయకట్టులో కలిసిపోయిన సోమశిల స్వర్ణముఖి లింకు కాలువ (ఎస్ఎస్ఎల్‌సీ) పథకంలోని చిత్తూరు, నెల్లూరు జిల్లాల 90,000 ఎకరాల ఆయకట్టును వేరుచేయడం వల్ల, కడప జిల్లాలో అదనంగా మరో 25,000 ఎకరాల ఆయకట్టును గుర్తించడం వల్ల, మొత్తమ్మీద ఈ ప్రాజెక్టులోని ఆయకట్టు తగ్గిందని నీటి పారుదల శాఖ తెలిపింది. **2006 మేలో ఎస్ఎస్ఎల్‌సీని చేపట్టడానికి ముందే, 2005 అక్టోబరులోనే గాలేరు నగరి కింద ఆయకట్టును తగ్గించడం జరిగింది కనుక ఈ సమాధానం సరికాదు.** అంతే కాక , ఎస్ఎస్ఎల్‌సీ కింద కొత్తగా ఆయకట్టు 34,818 ఎకరాలు మాత్రమేనని, స్థిరీకరణ 88,182 ఎకరాలని ఆడిట్ గమనించింది. అంటే, మొదట్లో గాలేరు నగరి కింద చేర్చి, తర్వాత ఎస్ఎస్ఎల్‌సీకి బదిలీ చేసినట్లు చూపిస్తున్న ఆయకట్టు, నిజానికి మొత్తం కొత్త ఆయకట్టు కాదనీ, అప్పటికే ఉన్న ఆయకట్టులోని భాగం మాత్రమేననీ స్పష్టమౌతోంది.

iii. ***పనుల స్థితిగతులు :*** 2012 సెప్టెంబరు నాటికి గాలేరు నగరి 28 ప్యాకేజీలలో ఏఒక్కటీ పూర్తి కాలేదు. అటవీ శాఖ నుండి పొందాల్సిన భూములతో సహా భూసేకరణ చేయకపోవడం వల్ల 17[13] ప్యాకేజీ లలో పనుల పురోగతి మందకొడిగా ఉంది. ఈ కారణంగా 4, 7, 28 వ ప్యాకేజీ పనులను చేస్తున్న గుత్తేదారు సంస్థలు ఒప్పందాలను రద్దు చేయాలని కోరాయి. మిగిలిన ప్యాకేజీలలో పురోగతి కూడా అంతంత మాత్రమే.

---

[12] గండికోట ఎత్తిపోతల పథకం, పులివెందుల బ్రాంచ్ కెనాల్, సిబిఆర్-లింగాల కాలువలకు సంబంధించి నీటి పారుదల శాఖ కుదుర్చుకున్న (2009 ఫిబ్రవరి) ఒప్పందాల ప్రకారం సూక్ష్మ సేద్యం అమలుకయ్యే ఖర్చు ప్రతి 1000 ఎకరాలకు ₹3.385 కోట్లు. ఆ లెక్కన గాలేరు నగరి కింద మొత్తం 2.6 లక్షల ఎకరాల ఆయకట్టులో సూక్ష్మ సేద్యానికి కనీసం ₹880 కోట్లు కావాలి

[13] ప్యాకేజీల సంఖ్యలు 26 నుండి 29 వరకు, 2 నుండి 14 వరకు

- ప్రాజెక్టు పనులవల్ల భూములను కోల్పోయిన వారి ఆందోళనల కారణంగా ప్యాకేజీ 12/06 పనులు ఆగిపోయాయి.

- బిల్లులను చెల్లించకపోవడంతోపాటు అనేక ఇతర కారణాల వలన ప్యాకేజీ 14 పనులు 2011 మార్చి - అక్టోబరు మధ్య కాలంలో తాత్కాలికంగా నిలిచిపోయాయి. ఒప్పంద కాలం ముగిసిపోవడంతో గడువు పెంపుకు అనుమతించడం జరిగిందనీ, మిగిలిపోయిన పనులను పూర్తి చేసేలా గుత్తేదారుతో సంప్రదింపులు జరుపుతున్నామనీ డిపార్టుమెంటు తెలిపింది.

- ప్యాకేజీ 30లో, ఔక్ వద్ద మొదట్లో ప్రతిపాదించిన 16 మీటర్ల వ్యాసపు సొరంగం పనులను అప్పగించిన తర్వాత 11 మీటర్ల వ్యాసమున్న రెండు సొరంగాలుగా మార్చారు (2008 నవంబరు). ప్రత్యామ్నాయ డిజైను ఆమోదిస్తూ, సాంకేతిక కమిటీ సలహా మేరకు, మొదటి ప్రతిపాదనలో 500 మిల్లీమీటర్లుగా ఉన్న బెడ్ లైనింగ్ మందాన్ని 600 మిల్లీమీటర్లుగా ప్రభుత్వం నిర్దేశించింది (2009 డిసెంబరు). ఐతే, సవరించిన నిర్దేశాలకు అనుగుణంగా పని చేయడం కష్టమని గుత్తేదారు నిశ్చయించడంతో పనులు నిలిచిపోయాయి (2010 డిసెంబరు).

- గండికోట రిజర్వాయరు (ప్యాకేజి 1) పూర్తి కావొచ్చింది. ఐతే, 'హెడ్‌రీచెస్' లోని పనులు పూర్తి కానంత వరకూ, రిజర్వాయరువల్ల ప్రయోజనం లేదు. గడువును మూడు సంవత్సరాల మేర పెంచినప్పటికీ, 2005 - 07 మధ్య కాలంలో చేపట్టిన ప్యాకేజీల్లో ఏ ఒక్కటీ పూర్తికాలేదు.

అవసరమైన భూములను సేకరించకపోవడం, అటవీ అనుమతులు లేకపోవడం వల్లే పనుల పురోగతి మందగించిందని నీటిపారుదల శాఖ స్పష్టం చేసింది. ఐతే, పెన్నా నదిలోకి గణనీయంగా నీరు చేరుతున్నట్టు గత రికార్డులు సూచిస్తున్నాయని, వర్షాకాలంలో పెన్నా సొంత క్యాచ్‌మెంట్ నుండి గండికోట డ్యామ్‌లోకి నీరు చేరుతుందనీ, వాటిని సాగుకు ఉపయోగించవచ్చనీ ధీమా వ్యక్తం చేసింది.

5.3.7 అనంత వెంకట రామిరెడ్డి హంద్రీ నీవా సుజల స్రవంతి (హంద్రీ నీవా)

5.3.7.1 ప్రాజెక్టు స్వరూపం

లక్ష్యంగా పెట్టుకున్న ఆయకట్టు	*అనంతపురం (3.45 లక్షల ఎకరాలు), చిత్తూరు (1.40 లక్షల ఎకరాలు), కడప (0.38 లక్షల ఎకరాలు), కర్నూలు (0.80 లక్షల ఎకరాలు) జిల్లాల్లో మొత్తం 6.03 లక్షల ఎకరాలు*
తాగునీటి సదుపాయాలు	*నాలుగు జిల్లాల్లో 33 లక్షల జనాభాకు*
నీటి వనరు	*40 టీఎమ్‌సీ కృష్ణా జలాలు (మొదటి దశకు 14 టీఎమ్‌సీ; రెండోదశకు 26 టీఎమ్‌సీ)*
మొదటి దశ (ఫేజ్ - I) :	
పాలనాపరమైన అనుమతి :	*₹2774 కోట్లు (2007 జనవరి)*
ఖర్చు :	*₹2708.61 కోట్లు (2012 సెప్టెంబరు)*
విద్యుత్తు అవసరాలు :	*453.19 మెగావాట్లు*
రెండో దశ (ఫేజ్ - II) :	
పాలనాపరమైన అనుమతి :	*₹4076 కోట్లు (2007 జనవరి)*
ఖర్చు :	*₹3244.94 కోట్లు(2012 సెప్టెంబరు)*
విద్యుత్తు అవసరాలు :	*199.68 మెగావాట్లు*
భూ సేకరణ	*చేయాల్సింది : 46190 ఎకరాలు, చేసింది : 40955 ఎకరాలు*
పునరావాస గృహాలు	*నిర్మించాల్సినవి : 204, పూర్తైనవి : శూన్యం*

5.3.7.2 కీలకాంశాలు

i. ***పనుల పరిధిలో మార్పులు :*** ప్రాజెక్టు సమగ్ర నివేదిక (డీపీఆర్) ప్రకారం కృష్ణా నది (నందికొట్కూరు సమీపంలో మల్యాల గ్రామం వద్ద) నుండి స్టేజి - I పంపు హౌస్ వరకు 109.02 క్యూమెక్కుల నీటి సామర్థ్యంతో 3.4 కి.మి. పొడవైన ఒక అప్రోచ్ ఛానెల్ ఏర్పాటు చేయడం ద్వారా ఈ ప్రాజెక్టుకు అవసరమయ్యే నీటిని తీసుకోవాలనుకున్నారు. శ్రీశైలం రిజర్వాయరు నీటి మట్టపు స్థాయిని పరిగణించి'అప్రోచ్ ఛానెల్' కు నీరు వచ్చే ఆఫ్‌టేక్ పాయింట్‌ను ఖరారు చేసారు (దీనికి పై మట్టంలో కృష్ణా నది వరద జలాలను వినియోగించుకోవచ్చు). ఐతే, ఆ తర్వాత, మల్యాల అప్రోచ్ ఛానెల్ నిర్మాణ పనులు జరుగుతుండగానే, అంతకంటే తక్కువ నీటి మట్టపు స్థాయి (శ్రీశైలం జలాశయం 'ఫోర్‌షోర్' లోని సిద్ధేశ్వరం) నుండి నీటిని తీసుకోవడానికి నీటి పారుదల శాఖ అదనపు ఏర్పాట్లను[14] నిర్దేశించుకుని, ఇందుకు సంబంధించి మొత్తం ₹250.66 కోట్ల విలువకు ఒప్పందాలను కూడా కుదుర్చుకుంది (2007 డిసెంబరు, 2008 జూన్).

+250 మీటర్ల నీటి మట్టం నుండి నీటినితీసుకొనేలా మాల్యాల్ ఛానెల్‌కు రూపకల్పన చేశామని, శ్రీశైలం డ్యామ్‌లో నీటి మట్టం అంత కంటే తక్కువకు పడిపోయినప్పుడు వేసవికాలంలో తాగునీటి సరఫరా కోసం +240మీటర్లు స్థాయి నుండి నీటిని తీసుకోవడానికి సిద్ధేశ్వరం దగ్గర అదనపు ఏర్పాట్లని చేశామంటూ నీటిపారుదల శాఖ సమర్థించుకుంది.

ఐతే, శ్రీశైలం రిజర్వాయర్ స్పిల్ వే 'క్రస్ట్ లెవెల్' +252.98 మీటర్లు, మాల్యాల దగ్గర నీటి 'ఇన్‌టేక్' స్థాయి + 250మీటర్లు. ఆవిధంగా, నీటి పారుదల శాఖ మొదట్లోనే, శ్రీశైలం డ్యామ్ క్రస్ట్ లెవెల్‌కు దిగువ నుండే జలాలను తీసుకోవాలనుకుంది. కానీ ప్రస్తుతం అంతకన్నా తక్కువ స్థాయి +240మీటర్లు దగ్గర సిద్ధేశ్వరం సమీపం నుండి నీటిని తీసుకునే ప్రత్యామ్నాయ ఏర్పాట్లు చేస్తున్నారు. అంటే నీటి కొరత ఉన్న సంవత్సరాల్లో ఇప్పటికే ఉన్న ప్రాజెక్టుల నీటి అవసరాలను తీర్చేందుకు ఉద్దేశించిన శ్రీశైలం జలాశయం నిల్వ జలాల నుంచి నీటిని గైకొనాలని ఇప్పుడు ప్రతిపాదిస్తున్నారని దీని అర్థం.

ii. ***పనులను అప్పగించడం :*** టెండర్లను ఆహ్వానిస్తూ ఇచ్చిన నోటీసు ప్రకారం, అవినీతి చర్యలకు పాల్పడే గుత్తేదార్లకు/ వాటితో ప్రమేయమున్న గుత్తేదార్లకు ఏ కాంట్రాక్టు పనులనూ అప్పగించకూడదు. ఐతే, బ్యాక్‌బోన్ ప్రాజెక్ట్స్ లిమిటెడ్, లాసా - వాన్[15] అనే రెండు సంస్థలు అవినీతి చర్యలకు[16] పాల్పడిన కారణంగా వాటిని బ్లాక్ - లిస్ట్‌లో చేర్చాల్సి ఉన్నప్పటికీ, రెండు సంస్థలకూ ఆ తరవాత కూడా వరసగా **₹152.84 కోట్లు** (3 ప్యాకేజీలు), ₹ **8.10 కోట్ల** (ఒక ప్యాకేజీ) విలువైన పనులను అప్పగించారు.

iii. ***పనుల స్థితిగతులు :*** హంద్రీ నీవా లోని 70 ప్యాకేజీల్లో, 2012 సెప్టెంబరు నాటికి కేవలం ఒక్క ప్యాకేజి (జీడిపల్లి జలాశయం) మాత్రమే పూర్తయింది. మిగిలిన అన్ని ప్యాకేజీల్లో 2 - 3 సంవత్సరాల వరకూ జాప్యాలున్నాయి.

ఐతే, (i) కాలువ తవ్వకాన్ని స్థానిక రైతులు అడ్డుకోవడం, (ii) సీ - వర్గపు భూముల పరిహార సమస్యను రెవెన్యూ అధికారులు ఇంకా పరిష్కరించాల్సి ఉండడం, (iii) కొన్ని చోట్ల 'కంట్రోల్ బ్లాస్టింగ్' చేయాల్సిరావడం, (iv) తాము కోల్పోయిన పంట, భూమి, ఇళ్ళకు సంబంధించిన నష్టపరిహారం కోసం రైతులు పట్టుపట్టడం వంటివి ప్రాజెక్టు పూర్తిచేయడంలో జాప్యానికి కారణాలుగా నీటిపారుదల శాఖ తెలిపింది.

---

[14] (i) సిద్ధేశ్వరం నుండి 6.20 కి.మీ. పొడవైన ఒక అప్రోచ్ ఛానెల్ (ii) మచ్చుమర్రి దగ్గర కొత్తగా ఒక పంపు హౌస్ (iii) ఈ కొత్త పంపు హౌస్ నుండి 21.75 కి.మీ. నిడివున్న ఒక పొడవాటి లింకు కాలువ - ఇది తిరిగి మల్యాల అప్రోచ్ ఛానెల్‌లోకే కలుస్తుంది

[15] మూడోపక్ష నాణ్యతా నియంత్రణ సంస్థ

[16] (i) ఒప్పందపు షరతులను పాటించకుండా, ₹5.88 కోట్ల అధిక చెల్లింపులను కోరడం (ii) పనులను చేయకుండానే ₹2.28 కోట్ల చెల్లింపులను కోరడం

- 2007లో రెండోదశ పనులను చేపట్టే నాటికి, 2004-05లో చేపట్టిన మొదటి దశ పనులు పూర్తికాలేదు. 2011 కల్లా పూర్తి కావాల్సి ఉన్న రెండోదశ పనులు కూడా 2012 సెప్టెంబరు నాటికి ఇంకా పూర్తికాలేదు.

రెండేళ్ల గడువును విధిస్తూ 2004-05 లో మొదటిదశ పనులను అప్పగించామని, రెండేళ్ల తరవాతనే రెండోదశ పనులకు పిలుపునిచ్చామని నీటి పారుదల శాఖ సమాధానమిచ్చింది.

- అన్ని లిఫ్టులను పూర్తిచేయకపోవడంవలన, మొదటి దశలోని ప్యాకేజీలు 33, 30లకు సంబంధించిన కాలువలు కింది ఫొటోలలో చూపిన విధంగా (2012 జూలై) పొదలు, బురద, రాళ్లూరప్పలు మొదలైన వాటితో పూడుకు పోతున్నాయి/నిండిపోతున్నాయి.

5.3.8 పూల సుబ్బయ్య వెలిగొండ ప్రాజెక్టు (వెలిగొండ)

5.3.8.1 ప్రాజెక్టు స్వరూపం

లక్ష్యంగా పెట్టుకున్న ఆయకట్టు	*ప్రకాశం, కడప, నెల్లూరు జిల్లాల్లో 4.47 లక్షల ఎకరాలకు సాగునీరు, 15.25 లక్షల జనాభాకు తాగునీటి కల్పన*
నీటి వనరు	*వర్షాకాలంలో (జూలై - అక్టోబరు) శ్రీశైలం జలాశయం నుండి 43.5 టీఎమ్‌సీ ల కృష్ణా వరద జలాలు*
పాలనాపరమైన అనుమతి	*₹4785.82 కోట్లు (2008 మార్చి)*
ఖర్చు	*₹3127.82 కోట్లు*
భూ సేకరణ	*చేయాల్సింది : 29645ఎకరాలు ; చేసింది :21363 ఎకరాలు*
ప్రభావితమయ్యే గ్రామాలు	*11*
పునరావాస గృహాలు	*నిర్మించాల్సినవి 4148; పూర్తైనవి : శూన్యం*
విద్యుత్తు అవసరాలు	*14.70 మెగా వాట్లు*

5.3.8.2 కీలకాంశాలు

i. ***పాలనాపరమైన అనుమతులు :*** సమగ్ర ప్రాజెక్టు నివేదికను 1994 లో రూపొందించారు. ఐతే, రాష్ట్ర ప్రభుత్వం 7 పనులకు పలువిడతల్లో 8 పాలనా పరమైన మంజూరీలను, 11 సాంకేతికపరమైన మంజూరీలను ఇచ్చింది. ఉదాహరణకు, సొరంగం - I పనికి మొదట పాలనాపరమైన అనుమతిని ₹400 కోట్లకు ఇస్తే, సాంకేతికపరమైన మంజూరీని ₹699.93 కోట్లకు ఇచ్చి ఒప్పందాలను ₹624.60 కోట్లకు కుదుర్చుకున్నారు.

ii. ***ప్రాజెక్టు పనుల పరిధిలో మార్పులు :*** సమగ్ర ప్రాజెక్టు నివేదిక ప్రకారం, ప్రకాశం, కడప, నెల్లూరు జిల్లాల్లో 4.38 లక్షల ఎకరాల సాగు కోసం, వరదలు సంభవించే కాలంలో శ్రీశైలం జలాశయం నుండి 43.50 టీఎమ్‌సీ కృష్ణా జలాలను 45 రోజుల పాటు 11.34 మీటర్లు వ్యాసమున్న సొరంగ మార్గం ద్వారా తీసుకొనేలా ఈ ప్రాజెక్టుకు రూపకల్పన చేసారు. ఐతే, జలయజ్ఞం కింద ఈ ప్రాజెక్టును చేపట్టిన తర్వాత ప్రాజెక్టు పనుల పరిధి తగ్గిపోయింది.

స్టేజి - 1లో తక్కువ వ్యాసం అంటే 7 మీటర్లు వ్యాసమున్న సొరంగం ద్వారా కేవలం 10.7 టీఎమ్‌సీ జలాలను మాత్రమే 45 రోజుల పాటు తీసుకోవాలనీ, వీటితో 1.19 లక్షల ఎకరాలను సాగు చేయాలనీ ప్రతిపాదించారు. ఆ మేరకు టెండర్లను ఆహ్వానించి, సొరంగం, జలాశయాలు, కాలువలు మొదలైన పనులను అప్పగించడం (2004 నవంబరు - 2005 ఆగస్టు) జరిగింది. ఆ తర్వాత, స్టేజి - 2 పనులకు కూడా అనుబంధ ఒప్పందాలను కుదుర్చుకొని అప్పగించారు (2007 జూన్ - 2009 ఆగస్టు). ఐతే, అప్పటికే పూర్తైన కొన్ని పనులను మళ్లీ చేయాల్సిరావడంతో ₹2.88 కోట్ల అధిక వ్యయం జరిగింది.

ఇందుకు సంబంధించిన ఆడిట్ పరిశీలనలు ఈ కింది విధంగా ఉన్నాయి :

- ప్రాజెక్టును రెండు స్టేజిలలో చేపట్టాలని నిర్ణయించినప్పటికీ మొదటి, రెండు స్టేజిల్లోని పనులను పూర్తి చేసేందుకు గడువులను సూచిస్తూ శాస్త్రీయ పద్ధతిలో ఒక సమగ్ర కార్యాచరణ ప్రణాళికను రూపొందించలేదు.
- ఈ ప్రాజెక్టుకు 43.5 టీఎమ్‌సీ నీరు కావాల్సిఉండగా, సొరంగం-I, దానికి నీరందించే కాలువ (ఫీడర్ కెనాల్), మూడు నాన్-ఓవర్‌ఫ్లో డ్యామ్‌లు, లింకు కాలువలను తక్కువ సామర్థ్యంతో అంటే కేవలం 10.7 టీఎమ్‌సీ నీటిని మాత్రమే తీసుకొనేలా రూపకల్పన చేసి పనులను అప్పగించడం జరిగింది.
- ఈ ప్రాజెక్టుకు సంబంధించిన సొరంగం-II డిజైన్లను ఖరారు చేసేందుకు ఏర్పాటైన నిపుణుల కమిటీ, శ్రీశైలం జలాశయంలోకి చేరే జలాలనూ, ఈ జలాశయంపై ఆధారపడి నిర్మితమైన, నిర్మాణంలో ఉన్న, ప్రతిపాదించిన ప్రాజెక్టులకవసరమయ్యే జలాలనూ పరిగణనలోకి తీసుకొని వరద రోజులను శాస్త్రీయంగా లెక్కించాలని సూచించింది (2005 డిసెంబరు). ఐతే, ఇంతవరకూ అలాంటి అధ్యయనాలు జరిపిందిలేదు, ఈ ప్రాజెక్టుకు నీటి లభ్యతను ఖరారు చేసిందిలేదు (2012 సెప్టెంబరు).
- ఈ ప్రాజెక్టుకు మొత్తం 43.50 టీఎమ్‌సీల జలాలు అవసరమౌతాయి. ఈ నీటిని **45 రోజులలో**, 328 క్యూమెక్కుల నీటి విడుదల సామర్థ్యమున్న ఒకే సొరంగ మార్గం ద్వారా తీసుకోవాలని డీపీఆర్‌లో ఉద్దేశించారు. ఐతే, సవరించిన ప్రతిపాదనల్లో, జలాలను **30 రోజులలో**, ఈ కింద చూపిన విధంగా, రెండు సొరంగాల ద్వారా తీసుకోవాలని తలచారు :

పట్టిక - 5.10

	సొరంగం వివరాలు	సొరంగము(ల) నీటి విడుదల మొత్తం సామర్థ్యం	నీటిని తీసుకొనే రోజులు	తీసుకోవాలని ప్రతిపాదించిన నీటి పరిమాణం	లక్ష్యంగా పెట్టుకున్న ఆయకట్టు (లక్షల ఎకరాల్లో)
డీపీఆర్ ప్రకారం	11.34 మీటర్లు వ్యాసంతో ఒకే సొరంగం	328 క్యూమెక్కులు	45 రోజులు	43.5 టీఎమ్‌సీలు	4.38
మొదట్లో అప్పగించిన పనుల ప్రకారం	7 మీటర్లు వ్యాసంతో ఒక్క సొరంగం	85 క్యూమెక్కులు	45 రోజులు	10.7 టీఎమ్‌సీలు	1.19
ప్రస్తుతం అమలు చేస్తున్నది	రెండు సొరంగాలు సొరంగం 1 : వ్యాసం 7 మీటర్లు సొరంగం 2 : వ్యాసం 9.2 మీటర్లు	483.31 క్యూమెక్కులు	30 రోజులు	43.5 టీఎమ్‌సీలు	4.47

మూలం : నీటిపారుదల, ఆయకట్టు అభివృద్ధి శాఖ రికార్డులు

డీపీఆర్‌లో (11.34 మీటర్లు వ్యాసంతో) ఉద్దేశించిన సొరంగం విస్తీర్ణం, ప్రస్తుతం (7 మీటర్లు, 9.2 మీటర్లు వ్యాసాలతో) ఏర్పాటు చేస్తున్న సొరంగాల మొత్తం విస్తీర్ణాలు రెండూ లెక్కకు ఇంచుమించుగా ఒకటే అవడం వలన, నిర్దిష్టమైన కాలంలో ఈ సొరంగాల ద్వారా విడుదలయ్యే నీటి పరిమాణాలు కూడా సమానంగానే ఉండాలి. ఐతే, ఆమోదంపొందిన ఇప్పటి డిజైన్ల ప్రకారం, డీపీఆర్‌లో అనుకున్న విధంగా 45 రోజులకు బదులు, 30 రోజుల్లోనే 43.5 టీఎమ్‌సీ నీటిని తీసుకోవాలని తలచారు.

ప్రాజెక్టు పనులను రెండు స్టేజిలలో చేపట్టేలా ప్రణాళికలను రూపొందించామనీ, ఐతే, ఆ తర్వాత ప్రజలు, ప్రజాప్రతినిధుల అభ్యర్థనల మేరకు రెండో స్టేజి పనులను ప్రారంభించడానికి నిర్ణయించామనీ డిపార్టుమెంటు సమాధానమిచ్చింది. అంతిమంగా అవసరమయ్యే నీటి విడుదల కోసం, మొదట్లో 7 మీటర్లు వ్యాసంతో చేపట్టిన సొరంగాన్ని, 11.34 మీటర్లకు పెంచి ఉండేవారమనీ అయితే ఆ స్థాయి వద్ద వరద జలాలు లభ్యమయ్యే రోజులు పరిమితం కావడంతో, రెండు సొరంగాలు ఉండాలని నిర్ణయించామనీ, ఫలితంగా నీటిని 30 కంటే ఎక్కువ రోజులు తీసుకోవచ్చని కూడా తెలిపింది.

iii. ***పనుల అంతర్గత అంచనాలు - వాస్తవ విలువలు :*** నీటిపారుదల శాఖ సొరంగం - I ప్యాకేజీ అంతర్గత విలువను నిర్ణీత అంశాలను ఆధారంచేసుకొని ₹693 కోట్లుగా లెక్కగట్టింది (ఎస్ఎస్ఆర్ 2004-05). ఐతే, పనులు జరుగుతున్నప్పుడు, ఈ కింద చూపిన విధంగా, ₹172.06 కోట్ల మొత్తం మేరకు నిర్దేశాల్లో మార్పులు చేసారు.

పట్టిక - 5.11

క్రమ సంఖ్య	అంచనా విలువను లెక్కించడంలో ఊహించిన అంశాలు	ఐబిఎంలో చూపిన మొత్తం (₹కోట్లలో)	నిర్వహిస్తున్న పనులు	వాస్తవ అవసరాల విలువ (₹కోట్లలో)	ఐబిఎంలో అధికంగా కేటాయించిన మొత్తం (₹కోట్లలో)
1	సొరంగం తవ్వకంలో 2 యంత్రాల (టీబీఎం) వాడకం	210.00	ఒక్క టీబీఎంనే వాడుతున్నారు	105.00	105.00
2	సొరంగానికి 'అడిట్' (నిలువు బొరియ లేదా కలుగు) ఏర్పాటు	22.00	ఒకే టీబీఎంనే వాడుతున్నందున 'అడిట్'ను ఏర్పాటు చేయలేదు	-	22.00
3	అంచనాలో యంత్రాల తుక్కు విలువను పరిగణించలేదు	-	టీబీఎం విలువలో 10 శాతాన్ని తుక్కుగా పరిగణించే పక్షంలో	10.50	10.50
4	ఎం20 గ్రేడ్ కాంక్రీట్‌లో 500 మి.మి. మందం లైనింగ్ చేయడానికి	90.14	ఎం 35 గ్రేడ్ కాంక్రీటుతో 300 మి.మి. లైనింగ్ చేయడానికి	55.58	34.56
మొత్తం					172.06

మూలం : నీటిపారుదల, ఆయకట్టు అభివృద్ధి శాఖ రికార్డులు

వాస్తవికమైన సమాచారం లేకపోవడంతో అంచనాలను తయారు చేసేటప్పుడు కొన్ని అంశాలను ఊహించామని, బిడ్లను దాఖలు చేయాల్సిన గడువు ముగిసిన తర్వాతే ఇ - ప్రొక్యూర్‌మెంట్ వేదికలో అంతర్గత అంచనా విలువను పేర్కొనడం జరిగిందనీ , కనుక బిడ్డర్లెవరూ ఈ ఊహలను అవకాశంగా మార్చుకోలేదని నీటిపారుదల శాఖ తెలిపింది. ఐతే, అనిశ్చితమైన అంతర్గత అంచనావిలువ ఆధారంగానే బిడ్డరు 'కోట్' చేసిన మొత్తాన్ని పోల్చడం వల్ల, వాస్తవానికి అవసరమైన ధర కంటే ₹172.06 కోట్ల అధిక మొత్తానికి కాంట్రాక్టును అప్పగించినట్లయింది.

iv. **పనుల స్థితిగతులు :** ఈ ప్రాజెక్టును ఏడు ప్యాకేజీలుగా విభజించారు. ఆ ఏడు ప్యాకేజీలనూ ఆడిట్ సమీక్షించింది.

- వదులు మట్టి, నీటిబుగ్గలు ఎదురవడం చేత 2009 డిసెంబరు నుండి సొరంగాన్ని తొలిచే పని నిలిచిపోయింది. వదులు మట్టి ఎదురుకావడం వల్ల 16 నెలల పాటు సొరంగాన్ని తొలిచే ప్రక్రియ నిలిచిపోయిందని అంగీకరిస్తూ, ప్రస్తుతం పనులు చురుగ్గా సాగుతున్నాయని నీటిపారుదల శాఖ తెలిపింది (2012 జూలై).

- సొరంగం తవ్వకపు పనిలో పురోగతి మందకొడిగా ఉంది. సొరంగానికి నీరందించే కాలువ (ఫీడర్ కెనాల్) కూడా నిర్దిష్ట గడువులోగా పూర్తికాలేదు. కొన్ని పనుల పరిస్థితి (2012 జూలై) ఈ కింద చూపిన విధంగా ఉంది.

'అక్విడక్టు'కు సంబంధించి పూర్తి కాకుండా ఉన్న సీఎమ్ మరియు సీడీ[17] పనులు

తూర్పు ప్రధాన కాలువ (కి.మీ. 6.00 -10.00 మధ్య) - అటవీ భూములను సేకరించకపోవడంవల్ల జాప్యం

5.3.9 చిత్రావతి బ్యాలెన్సింగ్ రిజర్వాయర్ (సీబీఆర్) కుడి కాలువ (లింగాల కాలువ) ఎత్తిపోతల పథకం

5.3.9.1 ప్రాజెక్టు స్వరూపం

లక్ష్యంగా పెట్టుకున్న ఆయకట్టు	*59400 ఎకరాలు (మొదటి దశలో 25000 ఎకరాలు; రెండోదశలో 34400 ఎకరాలు)*
నీటి వనరు	*చిత్రావతి బ్యాలెన్సింగ్ రిజర్వాయర్ నుండి 3.6 టీఎమ్‌సీ జలాలు*
ఇతర ప్రయోజనాలు	*50000 జనాభాకు తాగునీటి సదుపాయాలు*
ప్రాజెక్టులోని అంశాలు	*53 కిలోమీటర్ల పొడవున్న కాలువ*
పాలనాపరమైన అనుమతి	*తొలి అంచనా : ₹32 కోట్లు (2004 జూన్)* *సవరించిన అంచనా : ₹626.82 కోట్లు (2006 అక్టోబరు - 2008 నవంబరు)*
ఖర్చు	*₹300.57 కోట్లు*
విద్యుత్తు అవసరాలు	*14.21 మెగా వాట్లు*
భూ సేకరణ	*చేయాల్సింది :2,856 ఎకరాలు, చేసింది :1,923 ఎకరాలు*

5.3.9.2 కీలకాంశాలు

i. ***ఆధారపడదగిన వనరుల నుండి జలాల లభ్యతను నిర్ధారించడం :*** చిత్రావతి బ్యాలెన్సింగ్ రిజర్వాయర్ కింద ఇప్పటికే ఉన్న ఆయకట్టులో 25 శాతానికే నీటిని అందించడం కష్టమౌతుంటే, ఈ జలాశయం పై ఆధారపడి మరో ప్రాజెక్టును ప్రతిపాదించడం సమంజసం కాదు. కాబట్టి, ₹626.82 కోట్ల వ్యయంతో నిర్మిస్తున్న లింగాల కాలువ వ్యవస్థ సాఫల్యం ప్రత్యామ్నాయ నీటి వనరులను కల్పించడం మీద ఆధారపడివుంది.

[17] క్రాస్ మ్యాసనీ, క్రాస్ డ్రైనేజ్ పనులు

ii. ***పనుల పరిధిలో చేసిన మార్పులు :*** పులివెందుల బ్రాంచ్ కెనాల్ (పీబీసీ) వ్యవస్థ పరిధిలోని 59,500 ఎకరాల ఆయకట్టు స్థిరీకరణ కోసం చిత్రావతీ బ్యాలెన్సింగ్ రిజర్వాయర్‌ను తుంగభద్ర ప్రాజెక్టు హైలెవెల్ కెనాల్ (టీబీపీ ఎచ్ఎల్‌సీ) పథకంలో భాగంగా 10 టీఎమ్‌సీల నీటినిల్వ సామర్థ్యంతో నిర్మించారు. పీబీసీ వ్యవస్థకు కావల్సిన మొత్తం జలాలు 6.40 టీఎమ్‌సీలు.

లింగాలలోనూ, పులివెందుల నియోజకవర్గంలోని పక్కనున్న మండలాల్లో జనాభాకు తాగునీటి సౌకర్యాలు కల్పించడానికీ, 25000 ఎకరాలకు సాగునీటిని అందించడానికీ సీబీఆర్ మిగుల జలాల నుండి 3.60 టీఎమ్‌సీ నీటిని వినియోగించుకుంటూ సీబీఆర్ నుండి 64 కి.మీ. పొడవైన 'లింగాల కాలువ'గా పిలువబడే కుడి కాలువ తవ్వకపు పనులను చేపట్టాలని ప్రభుత్వం నిర్ణయించి, ₹32 కోట్లకు పాలనపరమైన మంజూరీనిచ్చింది (2004 జూన్). ఈ పనులకు టెండరు నోటీసును 2004 ఆగస్టు 18న జారీ చేసారు. అదే నెలలో (i) కాలువలో నీటి ప్రవాహ సామర్థ్యాన్ని 28.30 క్యూమెక్కుల నుండి 34.00 క్యూమెక్కులకు పెంచాలని (ii) కొత్తగా ఒక లింకు కాలువను తవ్వాలని (iii) నాలుగు చెరువులను అభివృద్ధి చేయాలని (iv) ఈ చెరువులకు నీటిని అందించేందుకు నాలుగు లిఫ్టులను ఏర్పాటు చేయాలని (v) స్ప్రింక్లర్ల సంఖ్యను, సామర్థ్యాలను పెంచాలని ప్రతిపాదిస్తూ పనుల పరిధి పెరిగిన కారణంగా సవరించిన అంచనా ₹150.43 కోట్లకు ఛీఫ్ ఇంజనీర్ మంజూరీనిచ్చారు (2004 ఆగస్టు). ఐతే, ఆయకట్టు మాత్రం పెరగలేదు. పనుల పరిధిని సవరించేటప్పుడు కాలువ పొడవును మొదట్లో నిర్దేశించిన 64 కి.మీ.లకు బదులు 53 కి.మీ.లకు తగ్గించారు. ఐతే, ఈ సవరించిన పనుల పరిధికి కూడా కట్టుబడడం జరుగలేదు. సూక్ష్మ సేద్య విధానానికి మారడం, ఉద్దేశించిన ఆయకట్టును 59,400 ఎకరాలకు పెంచడంతో పాటు నీటిపారుదల శాఖ పనుల పరిధిని తరచుగా మార్పులు చేస్తూ వచ్చింది. మొత్తమ్మీద, ఈ ప్రాజెక్టుకు ఐదు సార్లు పాలనాపరమైన అనుమతులనిచ్చారు. అదనపు పనుల కోసం మొదటిసారి ఒప్పందాన్ని కుదుర్చుకున్న సంస్థతోనే నాలుగు అనుబంధ ఒప్పందాలను కుదుర్చుకున్నారు. తొలి ఒప్పందం విలువ ₹148.05 కోట్లయితే, అప్పగించిన పనులు మొత్తం విలువ ₹336.20 కోట్లు. పనులను అప్పగించ డానికి ముందే పనుల పరిధిని ఖరారు చేసుకోలేదని దీన్నిబట్టి స్పష్టమౌతోంది. మొత్తం 59,400 ఎకరాల ఆయకట్టుకు సూక్ష్మ సేద్య విధానం అభివృద్ధి చేయాల్సి ఉండగా, ఒప్పందాలను 5000 ఎకరాలకు మాత్రమే కుదుర్చుకున్నారు.

తాగునీటి, సాగునీటి సౌకర్యాలను పొందుతామని ఎన్నడూ ఆశించి ఎరుగని ఎగువ ప్రాంతాల ప్రజలకు ఆ సదుపాయాలను కల్పించాల్సిన అవసరం ఉన్న దృష్ట్యానే ప్రాజెక్టు పనుల్లో తరచుగా మార్పులు చేసామన్న విషయాన్ని గమనించాలని నీటిపారుదల శాఖ సమాధానమిచ్చింది.

5.3.10 పులివెందుల బ్రాంచ్ కాలువ ఆధునికీకరణ, సూక్ష్మ సేద్యం (పీబీసీ)

5.3.10.1 ప్రాజెక్టు స్వరూపం

లక్ష్యంగా పెట్టుకున్న ఆయకట్టు	*అదనంగా 36,900 ఎకరాల ఆయకట్టు ; పులివెందుల నియోజకవర్గంలో 60,000 ఎకరాల స్థిరీకరణ*
నీటి వనరులు	*6.4 టీఎమ్‌సీ (4.4 టీఎమ్‌సీ తుంగభద్ర డ్యాం నుండి, 2 టీఎమ్‌సీ చిత్రావతి క్యాచ్‌మెంట్ ద్వారా)*
పాలనాపరమైన మంజూరీ	*₹ 657.43 కోట్లు*
ఖర్చు	*₹ 200.17 కోట్లు*
విద్యుత్తు అవసరాలు	*5.06 మెగావాట్లు*
భూ సేకరణ	*చేయాల్సింది : 2,385.41 ఎకరాలు, చేసింది : 1,491.07 ఎకరాలు*

5.3.10.2 కీలకాంశాలు

i. ***ప్రాజెక్టు పరిధిలో మార్పులు :*** తుంగభద్ర హైలెవెల్ కెనాల్ పథకం కింద 1973లో చేపట్టినదే ప్రస్తుతం ఉన్న ఈ పులివెందుల బ్రాంచ్ కాలువ (పీబీసీ) వ్యవస్థ. దీని పరిధిలో ప్రస్తుతం ఉన్న ఆయకట్టు స్థిరీకరణ కోసం 2005 లో మొదట ₹118.23 కోట్ల అంచనా వ్యయంతో కాలువ వ్యవస్థ ఆధునికీకరణ పనులను చేపట్టారు. ఆ తరవాత, సూక్ష్మ సేద్య విధానం ద్వారా ₹156 కోట్ల అంచనావ్యయంతో కొత్తగా మరో 36,900 ఎకరాల ఆయకట్టును అభివృద్ధి పరచాలని ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వం నిర్ణయించింది (2006 డిసెంబరు). పిమ్మట, పీబీసీ పరిధిలోని మొత్తం ఆయకట్టుకు సూక్ష్మ సేద్య విధానాన్ని (₹360 కోట్ల వ్యయంతో) అమలుచేయాలని నిర్ణయించారు (2008 నవంబరు).

పనులు జరుగుతున్న సమయంలో మైలవరం జలాశయానికి అదనంగా నీటిని అందించడం కోసం కాలువ వ్యవస్థ సామర్థ్యాన్ని మరో 400 క్యూసెక్కులు పెంచాలని రాష్ట్ర ప్రభుత్వం నిర్ణయించింది (2008 మే). ఐతే, గుత్తేదారు సంస్థ నిరాకరించడంతో నీటిపారుదల శాఖ ఆ సంస్థకు అప్పగించిన పనుల్లో నుండి తుంపెర 'డీప్‌కట్', బైపాస్ చానెల్ తవ్వకం పనులను తొలగించి, 2007 నవంబరులో మరో సంస్థకు అప్పగించింది. ఆధునికీకరణ పనులను మొదట్లో తక్కువ నీటి విడుదల సామర్థ్యం ఉండేలా చేపట్టి తర్వాత కాలువ వ్యవస్థ సామర్థ్యాన్ని పెంచడంతో, ప్రాజెక్టు రూపకల్పనలో సమగ్రమైన ప్రణాళికారచన కరువైందని స్పష్టమౌతోంది.

పనులు జరుగుతున్న సమయంలో ప్రజలు, ప్రజా ప్రతినిధుల ఇచ్చిన అభ్యర్థనల మేరకు ప్రాజెక్టు పరిధిలో మార్పులు చేయడం జరిగిందని డిపార్టుమెంటు సమాధానమిచ్చింది. ఐతే, ఇలాంటి భారీ ప్రాజెక్టులు ప్రజల అవసరాలను తీరుస్తూనే, సుస్థిరమైన సాంకేతికత, ఇంజనీరింగ్ ప్రాతిపదికల మీద ఆధారపడి ఉండాలి.

ii. ***పనుల స్థితిగతులు:*** ఈ ప్రాజెక్టులోని ఎనిమిది ప్యాకేజీ పనులు 2012 సెప్టెంబరు నాటికి వివిధ దశల్లో ఉన్నాయి. కనీసం ఒక్కటి కూడా పూర్తికాలేదు. 2008 సెప్టెంబరు - 2009 ఆగస్టు మధ్యకాలంలో నీటిపారుదల శాఖ ₹31.87 కోట్ల వ్యయంతో కొనుగోలు చేసిన ఎత్తిపోతలకు సంబంధించిన ఎలక్ట్రో - మెకానికల్ పరికరాలను ఇప్పటికీ ఉపయోగించలేదు.

భూసేకరణలో జాప్యం, ఎలక్ట్రో - మెకానికల్ పరికరాలను పరీక్షించి, వాటిని ఏర్పాటు చేయడానికి అవసరమైన నీరు, విద్యుత్తు లభ్యం కాకపోవడం వంటి వివిధ కారణాల వల్ల ప్రాజెక్టును అనుకున్న సమయానికి పూర్తి చేయలేకపోయామని నీటిపారుదల శాఖ సమాధానమిచ్చింది.

5.3.11 సోమశిల స్వర్ణముఖి లింకు కాలువ (ఎస్ఎస్ఎల్‌సి)

5.3.11.1 ప్రాజెక్టు స్వరూపం

లక్ష్యంగా పెట్టుకున్న ఆయకట్టు	కొత్తగా 34,818 ఎకరాల ఆయకట్టును కల్పించడం నెల్లూరు, చిత్తూరు జిల్లాల్లో 316 చెరువుల పరిధిలోని 88,182 ఎకరాల స్థిరీకరణ
నీటి వనరు	4.45 టీఎమ్‌సీ పెన్నా వరద జలాలు
ఇతర ప్రయోజనాలు	0.2 టీఎమ్‌సీ జలాలతో 2.5 లక్షల జనాభాకు తాగునీటి సౌకర్యాల కల్పన
ప్రాజెక్టులోని అంశాలు	సోమశిల - కందలేరు వరద కాలువ నుండి 12.52 వ కి.మీ. వద్ద మొదలై 100.06 కి.మీ.ల దూరం ప్రవహిస్తుంది
పాలనాపరమైన మంజూరీ	₹437.42 కోట్లు
ఖర్చు	₹97.66 కోట్లు
భూ సేకరణ	చేయాల్సింది : 5,870 ఎకరాలు, చేసింది : 2,668 ఎకరాలు

5.3.11.2 కీలకాంశాలు

i. ***సాంకేతిక మంజూరీ :*** ఎస్ఎస్ఎల్సి పనుల అంచనాలకు సాంకేతిక మంజూరీ ఇవ్వక ముందే టెండర్లను ఆహ్వానించారు. నిజానికి టెండరు నోటీసులను జారీచేసిన ఏడు నెలల తరవాత అంచనాలను ఆమోదించారు. ఆడిట్ పరిశీలనను నీటిపారుదల శాఖ అంగీకరిస్తూ, ఇది అనుసరించాల్సిన విధానంలో జరిగిన ఈ పొరపాటు మాత్రమేనని, జలయజ్ఞం కింద పని ఒత్తిడి బాగా పెరిగిపోవడంవల్ల ఇలా జరిగిందనీ తెలిపింది.

ii. ***డిజైన్లను ఆమోదించడంలో జాప్యం :*** 2007 మే - సెప్టెంబరు మధ్యకాలంలో అప్పగించిన మూడు ప్యాకేజీ పనుల డిజైన్లను ఆమోదించడంలో జాప్యాలున్నాయి. మొత్తం 145 డిజైన్లు ఆమోదం పొందాల్సి ఉండగా, గుత్తేదారు 23 కట్టడాలకు మాత్రమే డిజైన్లను సమర్పించారు. వాటిల్లోనూ 14 డిజైన్లు మాత్రమే నీటిపారుదల శాఖ ఆమోదాన్ని పొందాయి. వీటి ఆమోదానికి కూడా నీటిపారుదల శాఖ నాలుగున్నర ఏళ్లకు పైగా సమయం తీసుకుంది. ఫలితంగా ప్రాజెక్టు పూర్తికావాల్సిన గడువు దాటి పోయింది. ప్యాకేజీ 17 పనులు జరుగుతున్నాయనీ, ప్యాకేజీ 15 లో అటవీ భూములను అప్పగించని కారణంగా పనులు నిలిచిపోయాయనీ, ప్యాకేజీ 16 లో కూడా అటవీ భూములను అప్పగించడం, వన్యప్రాణుల సంరక్షణ అనుమతులలో జాప్యం వల్ల పనులు నిలిచిపోయాయని నీటిపారుదల శాఖ సమాధానమిచ్చింది.

తెలంగాణ

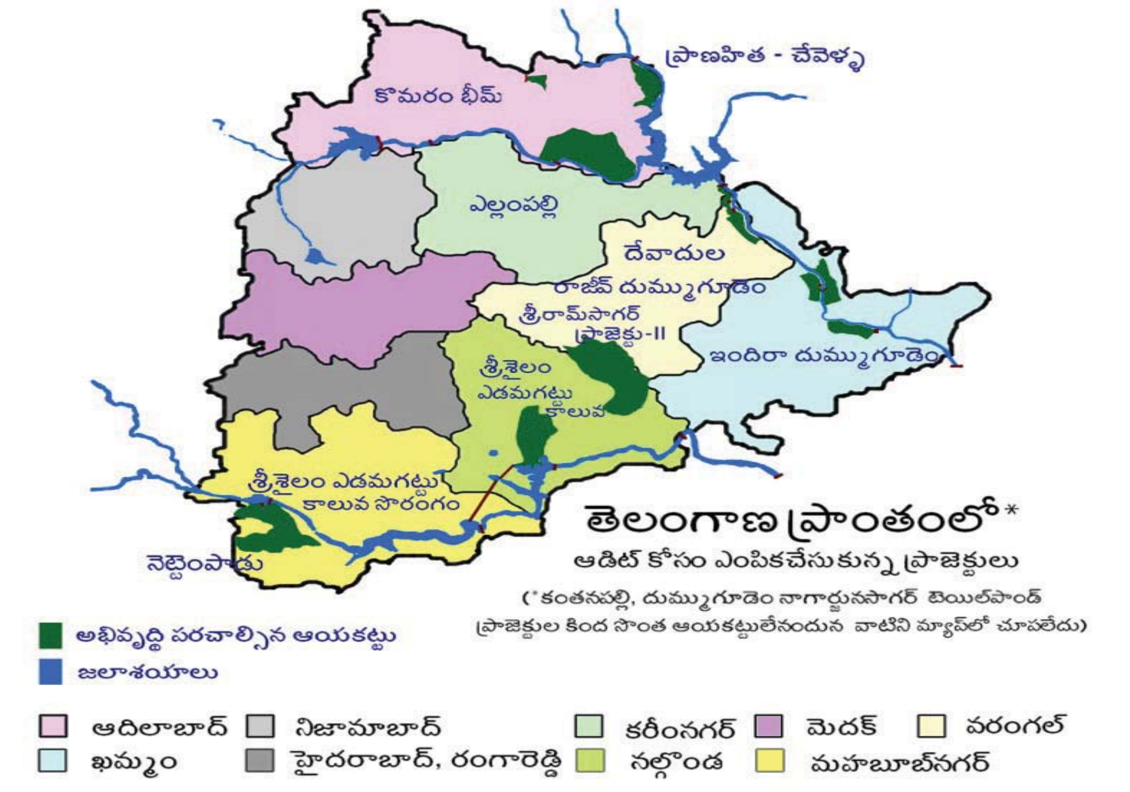

తెలంగాణ ప్రాంతంలో మచ్చుకు తనిఖీ చేసిన 11 ప్రాజెక్టులకు లక్ష్యంగా పెట్టుకున్న **39** లక్షల ఎకరాల ఆయకట్టులో 2012 సెప్టెంబరు నాటికి **4.37** లక్షల ఎకరాల ఆయకట్టు ఏర్పాటైంది. ఆడిట్ మచ్చుకు తనిఖీ చేసిన ప్రాజెక్టులు 2012 సెప్టెంబరు నాటికి వివిధ దశల్లో ఉన్నాయి. ఈ ప్రాజెక్టుల కింద లక్ష్యంగా పెట్టుకున్న ఆయకట్టు, కల్పించిన ఆయకట్టు వివరాలు ఈ కింది విధంగా ఉన్నాయి.

పట్టిక - 5.12

క్రమ సంఖ్య	ప్రాజెక్టు	లక్ష్యంగా పెట్టుకున్న ఆయకట్టు (లక్షల ఎకరాల్లో)	కల్పించిన ఆయకట్టు	పూర్తి కావలసిన తేదీ	జాప్యం
1	దేవాదుల	6.21	45000 ఎకరాలు	2005 జూలై - 2014 ఆగస్టు	0 - 60 నెలలు
2	నెట్టెంపాడు	2.00	శూన్యం	2007 ఆగస్టు - 2009 జూలై	38 - 61 నెలలు
3	ఇందిరా దుమ్ముగూడెం	2.00	శూన్యం	2012 జనవరి- 2012 మార్చి	6 - 8 నెలలు
4	రాజీవ్ దుమ్ముగూడెం	2.00	శూన్యం	2012 ఫిబ్రవరి - 2013 ఫిబ్రవరి	0 - 7 నెలలు
5	దుమ్ముగూడెం నాగార్జునసాగర్ టెయిల్‌పాండ్	స్థిరీకరణ: 14.13	----	2011 నవంబరు - 2014 ఏప్రిల్	0 - 10 నెలలు
6	ఎస్ఎల్‌బీసీ సొరంగం	3.70	2.13 లక్షల ఎకరాలు	2008 మార్చి - 2012 ఫిబ్రవరి	7 - 54 నెలలు
7	ఎల్లంపల్లి	కొత్తది :2.20 స్థిరీకరణ: 0.30	శూన్యం	2006 అక్టోబరు - 2011 నవంబరు	10 - 71 నెలలు
8	ప్రాణహిత - చేవెళ్ళ	కొత్తది:16.40	శూన్యం	2010 నవంబరు - 2013 ఏప్రిల్	0 - 22 నెలలు
9	కొమరం భీమ్ ప్రాజెక్టు	0.45	14000 ఎకరాలు	2007 మార్చి	66 నెలలు
10	శ్రీరామ్ సాగర్ రెండో స్టేజి	4.04	1.65 లక్షల ఎకరాలు	2007 మార్చి - 2010 మే	28 - 66 నెలలు
11	కంతనపల్లి	స్థిరీకరణ: 7.5	పనులను ఇంకా అప్పగించలేదు		

మూలం : నీటి పారుదల - ఆయకట్టు అభివృద్ధి శాఖ రికార్డులు

ఈ ప్రాజెక్టులకు సంబంధించిన కీలక అంశాలను ఈ కింద చర్చించడమైంది.

5.3.12 జె. చొక్కారావు గోదావరి ఎత్తిపోతల పథకం (దేవాదుల)

5.3.12.1 ప్రాజెక్టు స్వరూపం

లక్ష్యంగా పెట్టుకున్న ఆయకట్టు	*వరంగల్, నల్గొండ, కరీంనగర్‌లలో 6.47 లక్షల ఎకరాలు (తర్వాత 6.21 లక్షల ఎకరాలకు సవరించారు)*
నీటి వనరులు	*గోదావరి నది నుండి 38.182 టీఎమ్‌సీ, సొంత క్యాచ్‌మెంట్ ప్రాంతం నుండి 8.2 టీఎమ్‌సీ*
ప్రాజెక్టులోని అంశాలు	*పంపింగ్ కేంద్రాల నిర్మాణం, పైపులైన్లను వేయడం, 12 సాగునీటి చెరువులను అనుసంధానించడం, కాలువలు, డిస్ట్రిబ్యూటరీల తవ్వకం*
పాలనాపరమైన మంజూరీ	*₹9178.78 కోట్లు (ఫేజు I : 2003 జూన్, ఫేజు II : 2005 ఏప్రిల్, ఫేజు III : 2007 అక్టోబరు)*
ఖర్చు	*₹6351.77 కోట్లు*
లిఫ్టులు	*లిఫ్టుల సంఖ్య : 3, ఎత్తు : 1246 మీటర్లు*
విద్యుత్తు అవసరాలు	*484 మెగా వాట్లు*
భూ సేకరణ	*చేయాల్సింది : 20089 ఎకరాలు; చేసింది: 13840 ఎకరాలు*
పునరావాస గృహాలు	*నిర్మించాల్సినవి : 83, పూర్తైనవి : శూన్యం*

5.3.12.2 కీలకాంశాలు

i. ***పరిధి మార్పు :*** 2002 ఫిబ్రవరిలో ప్రాజెక్టు డీపీఆర్‌ను ఒక కన్సల్టెంటుకు ₹4.15 కోట్లకు అప్పగించి తొమ్మిది నెలల్లో పూర్తి చేయాలని నిర్దేశించారు. కన్సల్టెంటు డీపీఆర్‌ను 2003 అక్టోబరులో సమర్పించగా 2007 మార్చిలో కేంద్ర జల సంఘం ఆమోదించింది. ఐతే, 2003 జూన్‌లో మొదటిదశకు, 2005 ఏప్రిల్‌లో రెండవదశకు పరిపాలనా పరమైన అనుమతి మంజూరు కాగా, మొదటిదశ పనులను 2004 జనవరిలో, రెండవదశ పనులను 2005 ఏప్రిల్‌లో, అంటే డీపీఆర్ ఆమోదానికి ముందే అప్పగించేసారు.

ప్రభుత్వ ఆదేశాల మేరకే ఈపీసీ విధానంలో పనులను అప్పగించామని నీటిపారుదల శాఖ తెలిపింది. కేంద్ర జలసంఘం నుండి అనుమతి రాకుండా, కనీసం కన్సల్టెంటు డీపీఆర్‌ను కూడా సమర్పించకుండానే పనులను అప్పగించాలని తీసుకున్న నిర్ణయంతో భారీమూల్యాన్ని చెల్లించుకోవలసివచ్చింది ఎందుకంటే పనుల పరిధిలో, ఆయకట్టు హద్దులలో భారీ మార్పులు వచ్చాయి. వివరాలను ఈ కింద చర్చించడమైంది.

- రామప్ప చెరువు పూర్తి స్థాయి రిజర్వాయరు మట్టాన్ని (ఎఫ్ఆర్ఎల్) సమగ్ర నివేదిక (డీపీఆర్) లో +209.38 మీటర్లుగా పేర్కొనగా, ములుగు డివిజను ఎగ్జిక్యూటివ్ ఇంజనీరు ఇచ్చిన నీటిమట్టాల సమాచారం మేరకు నీటి పారుదల శాఖ ఎఫ్ఆర్ఎల్‌ను +202.97 మీటర్లుగా పరిగణించింది (2008 ఏప్రిల్). నీటి మట్టాలలోని ఈ తేడా గందరగోళానికి దారితీసింది. ప్రాజెక్టు నిర్మాణ స్థలాన్ని ప్రత్యక్షంగా తనిఖీ చేసి, డీపీఆర్‌లో పేర్కొన్నదే సరైన విలువగా నిర్ణయించుకుని, వాస్తవ మట్టాలను ఖరారు చేయడానికి నీటిపారుదల శాఖకు ఏడు నెలలకు పైగా పట్టింది. ఇది చివరకు పనుల్లో జాప్యాలకు కారణమయ్యింది.

జరిగిన పొరపాటును నిర్ధారిస్తూ, సర్జ్‌పూల్ తాలూకు కనీస నీటిమట్టాన్ని నిర్ణయించడంలోనే జాప్యం జరిగిందనీ, మొత్తం పనుల్లో జాప్యం లేదనీ నీటిపారుదల శాఖ పేర్కొంది.

ii. ***ఉమ్మడి ఆయకట్టు:*** డీపీఆర్ ప్రకారం దేవాదుల పథకం ద్వారా 6.47 లక్షల ఎకరాల ఆయకట్టుకు నీరందించాలని తొలుత ప్రతిపాదించారు. తెలంగాణలోని నాలుగు జిల్లాల్లో[18] ఇప్పటికే ఉన్న చెరువుల కింద సాగవుతున్న 0.77 లక్షల ఎకరాలు కూడా అందులో కలిసిపోయి ఉంది. ఐతే, లక్ష్యంగా పెట్టుకున్న ఆయకట్టు పనులు జరుగుతున్న సమయంలో ఈ కింద చూపిన విధంగా మారింది.

పట్టిక - 5.13

(ఎకరాలలో)

	వరంగల్	కరీంనగర్	నల్గొండ	మెదక్	మొత్తం
డీపిఆర్‌లో పేర్కొన్న ఆయకట్టు	4,44,081	14,833	1,49,459	38,197	6,46,570
చేసిన పనుల ప్రకారం వాస్తవ ఆయకట్టు	5,61,229	14,100	45,671	శూన్యం	6,21,000

మూలం: నీటి పారుదల - ఆయకట్టు అభివృద్ధి శాఖ రికార్డులు

ఒకటి కంటే ఎక్కువ ప్రాజెక్టుల కింద చూపిన ఉమ్మడి ఆయకట్టు ఉన్న విషయాన్ని నీటిపారుదల శాఖ అంగీకరించింది. సాంకేతిక అంశాల ఆధారంగానూ, ప్రజా విజ్ఞప్తుల కారణంగా కొన్ని సర్దుబాట్లను చేయాల్సి వచ్చిందనీ, మొత్తం మీద దేవాదుల కింద లక్ష్యంగా పెట్టుకున్న ఆయకట్టులో నికరంగా ఎలాంటి మార్పు లేదనీ నీటిపారుదల శాఖ తెలిపింది. ఐతే, మొత్తం మీద ఆయకట్టులో 25,570 ఎకరాల నికర తగ్గుదలకు కారణాలను పై సమాధానం వివరించలేదు.

[18] వరంగల్, కరీంనగర్, నల్గొండ, మెదక్. ఆతర్వాత, పనుల జరుగుతున్న సమయంలో మెదక్ జిల్లా ఆయకట్టును తీసివేశారు

సంబంధిత ప్రాంతంలోని మిట్టపల్లాల స్థాయి, కాలువల నిడివి వంటి పలు అంశాల ఆధారంగా స్థిరమైన విలువకు కట్టుబడి ఉండే కాంట్రాక్టు విధానంలో పనులను అప్పగించిన కారణంగా, ఆయకట్టు మట్టాలను (కాంటూర్లను) మధ్యంతరంగా మారిస్తే ప్రభుత్వ ఆర్థిక ప్రయోజనాలకు నష్టం వాటిల్లుతుంది.

iii. ***ఆచరణ సాధ్యంకాని ఒప్పందపు గడువులు :*** ఈ ప్రాజెక్టు కింద, చాలామటుకు ఈపీసీ ఒప్పందాల్లో పనులు పూర్తి కావడానికి గడువును 18 నుండి 36 నెలల[19] వరకూ ఉండేలా నిర్ణయించారు. ఈ గడువులోగానే పూర్తిస్థాయి సర్వే, ఇన్వెస్టిగేషన్, గుత్తేదారు సంస్థ ద్వారా అలైన్‌మెంట్ ప్రతిపాదనల సమర్పణ, నీటిపారుదల శాఖ ఆమోదం, అటవీ ప్రాంతాలను ఉమ్మడిగా గుర్తించడం, ప్రతిపాదనల ప్రక్రియలు, ఆమోదాలు, అనుమతులను పొందడం, పనులను చేయడం వంటి కార్యకలాపలన్నీ పూర్తి కావాలి. ఒక పక్క ఇవే అంశాలను జాప్యాలకు కారణాలుగా నీటిపారుదల శాఖ పేర్కొంటున్న దృష్ట్యా ఈ ఒప్పందపు గడువులు వాస్తవికంగా లేవని తెలుస్తోంది.

iv. ***కాలువల రూపకల్పన :*** దేవాదులలోని కొన్ని కాల్వల డిజైన్లు సరిగా రూపొందించలేదు. వివరాలు ఇలా ఉన్నాయి.

- డీపీఆర్‌లో, దక్షిణ ప్రధాన కాలువ విడుదల సామర్థ్యాన్ని ఒక క్యూసెక్కు నీటికి 220 ఎకరాలుగా[20] డిజైను చేసారు. ఐతే, ప్రాజెక్టు పనులు మొదలైన తర్వాత ప్రభుత్వం ఈ సామర్థ్యాన్ని, క్యూసెక్కుకు 150 ఎకరాలుగా మారుస్తూ ఆదేశాలు జారీ చేసింది. ఆ విధంగా, ప్రధాన కాలువకూ, దాని డిస్ట్రిబ్యూటరీలకూ డిజైన్లలో పొంతన లేదు.

డిజైనులో మార్పు జరిగిన విషయాన్ని అంగీకరిస్తూనే, దక్షిణ ప్రధాన కాలువ డిశ్చార్జి సామర్థ్యం తగినంతగానే ఉందని నీటిపారుదల శాఖ తెలిపింది. కానీ, డిజైనులో మార్పు మేరకు దక్షిణ ప్రధాన కాలువ మొత్తం ఆయకట్టును 57,575 ఎకరాల మేర తగ్గించిన దృష్ట్యా ఈ సమాధానం అంగీకారయోగ్యం కాదు.

- రెండో ఫేజులో అశ్వారావుపల్లి చెరువు కుడి ప్రధాన కాలువను 0.93 లక్షల ఎకరాలకు సాగునీరు ఇచ్చే విధంగా నిర్మిస్తూ ఉండగా, డిస్ట్రిబ్యూటరీల వ్యవస్థను మాత్రం 0.43 లక్షల ఎకరాలకు నీరందించేందుకు చేపడుతున్నారు. మిగిలిన 0.5 లక్షల ఎకరాల ఆయకట్టును ఈ ప్రాజెక్టు నుండి ప్రాణహిత - చేవెళ్ళ ప్రాజెక్టుకు బదలాయించారు.

- ఇదే విధంగా, ఆర్ఎస్ ఘన్‌పూర్ కుడి గట్టు ప్రధాన కాలువను 1.51 లక్షల ఎకరాల సాగు కోసం డిజైనుచేసి చేపట్టగా, దీని కింది డిస్ట్రిబ్యూటరీలను 1.33 లక్షల ఎకరాల సాగుకు మాత్రమే చేపడుతున్నారు. మిగిలిన 0.18 లక్షల ఎకరాల ఆయకట్టును ప్రాణహిత - చేవెళ్ళ ప్రాజెక్టు కిందికి బదిలీచేసారు.

నీటి అవసరాలు గరిష్టంగా ఉన్నప్పుడు సరఫరా చేయడం కోసం ప్రధాన కాల్వలకు అధిక సామర్థ్యంతో చేసిన డిజైను ఉపయోగ పడుతుందని నీటిపారుదల శాఖ సమాధానమిచ్చింది. సాగునీటి అవసరాల గరిష్ట డిమాండు మేరకే (అంటే, పంటల సీజనులో ఒక పక్షం రోజులకు కావలసిన నీటి గరిష్ట డిమాండు మేరకు) ప్రాజెక్టులను రూపొందిస్తారు కాబట్టి, ఈ సమాధానం సమర్థనీయం కాదు.

v. ***పనుల స్థితిగతులు:*** దేవాదుల ప్రాజెక్టులో మూడు ఫేజులున్నాయి. మూడు ప్యాకేజీలతో కూడిన మొదటి ఫేజు 2004 జనవరిలో మొదలయ్యింది. ఐదు ప్యాకేజీలతో రెండో ఫేజు 2005 ఏప్రిల్‌లోనూ, ఎనిమిది ప్యాకేజీలతో

[19] మూడోదశకు సంబంధించిన ప్యాకేజీలు - V,VI,VII, VIII లు తప్ప. వీటి ఒప్పందపు గడువులు వరుసగా 57, 42, 48, 48 నెలలు

[20] అంటే, 220 ఎకరాల ఆయకట్టుకు సాగునీటిని కల్పించాలంటే డిశ్చార్జి సామర్థ్యం ఒక క్యూసెక్కు ఉండేలా కాలువలకు రూపకల్పన చేయాలి

మూడో ఫేజు 2008 డిసెంబరులోనూ మొదలయ్యాయి. ఈ ప్రాజెక్టులోని 16 ప్యాకేజీలలో 15 ప్యాకేజీలను ఆడిట్‌లో సమీక్షించడమైంది.

- మొదటి దశలోని మూడు ప్యాకేజీలకుగానూ, ప్యాకేజీలు 45, 46 ల కింద కాలువ, డిస్ట్రిబ్యూటరీ వ్యవస్థలు ఇంకా పూర్తి కాలేదు. ఫీల్డు చానళ్ళ వ్యవస్థ పనులను 2010 జూలైలో ఈపీసీ కాని ఒప్పందాలుగా గుత్తేదార్లకు అప్పగించారు. ఈ పనులు కూడా ఇంకా పూర్తికాలేదు.
- అవసరమైన మేరకు భూసేకరణ జరగని కారణంగా మిగిలిన ప్యాకేజీల పనులు చాలా నెమ్మదిగా జరుగుతున్నాయి.
- ప్యాకేజీ 46లోని డీ8 కి సంబంధించి భూసేకరణలోని జాప్యంవలన, పనులు నెమ్మదిగా కొనసాగుతుండడం వలన దీని కింద ఉద్దేశించిన 47,119 ఎకరాలకు సాగునీరందలేదు.
- సంబంధిత స్థలాన్ని అప్పగించినప్పటికీ, డీ9 కింది 17 మైనర్లు, సబ్ మైనర్ల పనులు ఇంకా మొదలు కాలేదు.
- దక్షిణ ప్రధాన కాలువ కింద 2011 ఖరీఫ్‌లో సాగయిన మొత్తం ఆయకట్టు 12,054 ఎకరాలు మాత్రమే.
- మొదటి దశలోని ప్యాకేజీ 46 కింది 19,643 ఎకరాల ఆయకట్టుకు ఫీల్డు చానళ్ళ నిర్మాణం పూర్తవ్వలేదు. పొలాల్లో పంటల సాగు కొనసాగుతుండడం దీనికి కారణంగా పేర్కొన్నారు.

5.3.13 జవహర్ నెట్టెంపాడు ఎత్తిపోతల పథకం (నెట్టెంపాడు)

5.3.13.1 ప్రాజెక్టు స్వరూపం

లక్ష్యంగా పెట్టుకున్న ఆయకట్టు	*మహబూబ్‌నగర్ జిల్లాలోని 148 గ్రామాల్లో రెండు లక్షల ఎకరాలు*
నీటి వనరు	*కృష్ణా నదిపై ఉన్న జూరాల రిజర్వాయరు ఫోర్ షోర్ నుండి 21.425 టీఎమ్‌సీ*
ప్రాజెక్టులోని అంశాలు	*రెండు బ్యాలెన్సింగ్ రిజర్వాయర్లతో రెండు లిఫ్టులు. వీటికి తోడుగా ఎనిమిది ఆన్‌లైన్ బ్యాలన్సింగ్ రిజర్వాయర్లు*
లిఫ్టు	*ఎత్తు : 139 మీటర్లు*
విద్యుత్తు	*119 మెగావాట్లు*
పాలనాపరమైన మంజూరీ	*₹1428 కోట్లు (2005 జూన్)*
ఖర్చు	*₹1429.74 కోట్లు*
భూ సేకరణ	*చేయాల్సింది : 25412 ఎకరాలు, చేసింది: 20503 ఎకరాలు*
పునరావాస గృహాలు	*నిర్మించాల్సినవి : 2575, పూర్తైనవి : శూన్యం*

5.3.13.2 కీలకాంశాలు

i. ***డీపీఆర్‌లోని అంశాలకు అతిక్రమణలు :*** ఈ ప్రాజెక్టు డీపీఆర్ మొదట 2004 జూలైలో తయారైంది. నీటిపారుదల శాఖ 2005 నవంబరులో డీపీఆర్‌ను సవరించి రెండు ముఖ్యమైన మార్పులతో ప్రాజెక్టు పనులను మొదలు పెట్టింది. అవి - (i) పంపులు, మోటార్లకు కావలసిన విద్యుత్తును 62 మెగావాట్ల నుండి 119 మెగావాట్లకు పెంచడం, (ii) రిజర్వాయర్ల నిల్వ సామర్థ్యాన్ని 3.35 టీఎమ్‌సీ నుండి 5.19 టీఎమ్‌సీలకు పెంచడం. ఐతే, ఇలా సవరణలు ఉన్నా లక్ష్యంగా పెట్టుకున్న ఆయకట్టు పెరుగలేదు అంటే మొదట రూపొందించిన ప్రణాళికారచన సరిగాలేదని తెలుస్తోంది. మొదట రూపొందించిన డీపీఆర్‌లో గూడెందొడ్డి బ్యాలెన్సింగ్ రిజర్వాయర్ నిల్వ సామర్థ్యాన్ని 1.04 టీఎమ్‌సీగా, రేలంపాడు బ్యాలెన్సింగ్ రిజర్వాయరు నిల్వ సామర్థ్యాన్ని 2.31 టీఎమ్‌సీగా లెక్కించారు. ఐతే, వీటి సామర్థ్యాన్ని 1.19 టీఎమ్‌సీ, 4.0 టీఎమ్‌సీకి పెంచినా ఆయకట్టు మాత్రం తొలుత అనుకున్నదే. పై రెండు బ్యాలన్సింగ్ రిజర్వాయర్లే కాకుండా, అదనపు నిల్వ కోసం 6.73 టీఎమ్‌సీల నిల్వ సామర్థ్యంతో ఎనిమిది ఆన్‌లైన్ రిజర్వాయర్ల ఏర్పాటు కూడా ఈ ప్రాజెక్టు ప్రణాళికలో ఉంది. ఐతే, పనులను అప్పగించి (2005 ఆగస్టు - 2006

మార్చి) ఆరేళ్ళకుపైగా గడచినప్పటికీ, ఈ రిజర్వాయర్లను ప్రధాన కాలువలతో కలపాల్సిన ఫీడర్ చానళ్ళను నీటిపారుదల శాఖ ఖరారు చేయలేదు. ఈ ఆన్‌లైన్ రిజర్వాయర్లుండే ప్రదేశాలను కూడా నీటిపారుదల శాఖ కచ్చితంగా నిర్ధారించుకోలేదు.

ఏపీజెన్‌కోను సంప్రదించిన తరువాతనే పంపుల సంఖ్య, వాటి సామర్థ్యాలను మార్పు చేశామనీ, ఈపీసీ గుత్తేదారు సంస్థలు పూర్తి స్థాయి ఇన్వెస్టిగేషన్ చేసిన తర్వాత ఆన్‌లైన్ రిజర్వాయర్ల సామర్థ్యం పెంచడం జరిగిందని నీటిపారుదల శాఖ సమాధానమిచ్చింది. ఆన్‌లైన్ రిజర్వాయర్లతో ఫీడర్ చానళ్ళను కలిపే విషయమై, ఈ పనులను చేపట్టేందుకు టెండర్లను ఆహ్వానించడం జరిగిందని తెలిపారు.

ii. ***ఆయకట్టును గుర్తించడం :*** 148 గ్రామాల్లో రెండు లక్షల ఎకరాలకు సాగునీరందించడం నెట్టెంపాడు ప్రాజెక్టు లక్ష్యం. డీపీఆర్‌లో 148 గ్రామాలనూ గుర్తించినప్పటికీ, డిస్ట్రిబ్యూటరీ వ్యవస్థను అభివృద్ధి చేయాల్సిన పనులకు సంబంధించిన ఆరు ఒప్పందాలలో కేవలం 29 గ్రామాల పేర్లను మాత్రమే పేర్కొన్నారు. గుత్తేదారు సంస్థలు పూర్తిస్థాయి ఇన్వెస్టిగేషన్‌లను చేసిన తర్వాతనే వివరాలు ఖరారవుతాయని నీటిపారుదల శాఖ తెలిపింది. ప్రధాన కాలువపోయే మార్గంలో ఉన్న గ్రామాల పేర్లను మాత్రమే ఒప్పందాలలో ప్రస్తావించడం జరిగిందనీ, ఆమార్గంలో చుట్టుపక్కల ఉండే గ్రామాలకు కూడా డిస్ట్రిబ్యూటరీ వ్యవస్థ విస్తరిస్తుందనీ, లక్ష్యంగా పెట్టుకున్న రెండు లక్షల ఎకరాల ఆయకట్టు ఏర్పాటు సాధ్యమేననీ నీటిపారుదల శాఖ తెలిపింది.

iii. ***పనుల స్థితిగతులు :*** నెట్టెంపాడు ప్రాజెక్టులోని మొత్తం 14 ప్యాకేజీలనూ ఆడిట్ సమీక్షించగా, ప్రాజెక్టు పనులు చేయడంలో 38 నుండి 61 నెలల జాప్యం జరిగిందని వెల్లడయింది.

- ప్యాకేజీ లన్నింటిలోనూ పనుల పురోగతి చాలా నెమ్మదిగా ఉంది. ప్యాకేజీ సంఖ్య 102లో మాత్రం పనులు పూర్తయ్యాయి.
- ప్యాకేజీ 98లో, పనులను అప్పగించిన తర్వాత హెడ్ రెగ్యులేటర్, క్రాస్ రెగ్యులేటర్‌లను నిర్మించాల్సిన అవసరాన్ని గుర్తించారు. ఈ ప్యాకేజీ పనులను చేస్తున్న గుత్తేదారు సంస్థకే అదనపు పనిగా అప్పగించామని నీటిపారుదల శాఖ తెలిపింది.
- ప్యాకేజీ 99లో, కుడి ప్రధాన కాలువ చివరి రీచ్ తాలూకు హైడ్రాలిక్ వివరాలకు ఇంకా ఆమోదం లభించలేదు.
- ఆమోదించాల్సి ఉన్న మొత్తం 3,658 డిజైన్లకుగానూ, 726 డిజైన్లకు మాత్రమే ఆమోదం లభించింది. 2,847 డిజైన్లను గుత్తేదారు సంస్థలు ఇంకా సమర్పించనేలేదు.

iv. ***కార్యకలాపాల ప్రాథమ్యాల నిర్ధారణ :*** ఎత్తిపోతల పథకాల్లో, లిఫ్టు పనులు పూర్తయితేనే బ్యాలన్సింగ్ రిజర్వాయర్లు ఉపయోగపడతాయి. అదేవిధంగా, రిజర్వాయర్లు నీటిని వదలగలిగితేనే కాలువలు వినియోగంలోకి వస్తాయి. ఐతే, నెట్టెంపాడు ప్రాజెక్టు విషయంలో కాలువలు, బ్యాలన్సింగ్ రిజర్వాయర్లను 2007 అక్టోబరు నాటికి పూర్తియ్యేలా, లిఫ్టు పనులు 2009 జూలై నాటికి పూర్తయ్యేలా పనులను అప్పగించారు. దీని వల్ల కాలువ పనుల మీద ప్రభుత్వ నిధులు ఇరుక్కుపోయాయి.

మొదటి పంపు 24 నెలల్లోపు వినియోగంలోకి వస్తుందనీ, ఆ సమయానికి కాలువ పనులు పూర్తయ్యేలా వాటికి కూడా 24 నెలల గడువు ఇచ్చామని నీటి పారుదలశాఖ తెలిపింది. ఒక్క పంపు మాత్రమే వినియోగంలోకి వస్తే కనీసం ప్రాజెక్టు మొదటి స్టేజీ అవసరాలుకూడా తీరవు. మొదటి స్టేజీలో రెండు కంటే ఎక్కువ పంపులు పనిచేసినప్పుడే మొదటి స్టేజీ కింది ఆయకట్టు నీటి అవసరాలు తీరి, రెండో స్టేజీకి నీరు చేరుతుంది. కాబట్టి ఈ సమాధానం అంగీకారం కాదు.

5.3.14 ఇందిరాసాగర్ దుమ్ముగూడెం ఎత్తిపోతల పథకం

5.3.14.1 ప్రాజెక్టు స్వరూపం

లక్ష్యంగా పెట్టుకున్న ఆయకట్టు	*ఖమ్మం, కృష్ణా, పశ్చిమ గోదావరి జిల్లాల్లో 2 లక్షల ఎకరాలు*
నీటి వనరు	*పోలవరం ప్రాజెక్టు ఫోర్‌షోర్ వద్ద గోదావరి నుండి 16.5 టీఎమ్‌సీ*
పాలనాపరమైన మంజూరీ	*₹1824 కోట్లు (2005 డిసెంబరు)*
ఖర్చు	*₹933.14 కోట్లు*
లిఫ్టుల సమాచారం	*సంఖ్య : 3*
విద్యుత్తు అవసరాలు	*229 మెగావాట్లు*
భూ సేకరణ	*చేయాల్సింది : 3815 ఎకరాలు; చేసింది : 1033 ఎకరాలు*

5.3.14.2 కీలకాంశాలు

i. **పని పరిధిలో మార్పులు :** వర్షాకాలంలో (జూలై నుండి సెప్టెంబరు వరకూ వరద వచ్చే సమయంలో) పోలవరం ప్రాజెక్టు ఫోర్‌షోర్ వద్ద గోదావరి నది నుండి 16.50 టీఎమ్‌సీ నీటిని ఎత్తిపోయడానికి ఇందిరాసాగర్ దుమ్ముగూడెం ఎత్తిపోతల పథకాన్ని ప్రతిపాదించారు.

- ప్రాజెక్టు పనులు చేస్తున్న సమయంలో, పనుల పరిధి, పంపింగ్ కేంద్రాలను ఏర్పాటు చేయాల్సిన స్థలాల్లో పలు మార్పుల కారణంగా పనుల్లో జాప్యం జరిగింది. పనులను అప్పగించడానికి ముందు అభివృద్ధిపర్చాల్సిన ఆయకట్టును గుర్తించకపోవడం వలన 50, 51 ప్యాకేజీ ల్లో ఒప్పందం గడువు ముగుస్తున్నా పనులు మొదలు కాలేదు.

ప్రాజెక్టు పనులను చేస్తున్నప్పుడు సాంకేతిక అంశాల కారణంగా పనుల పరిధిలో మార్పులు వచ్చాయని నీటిపారుదల శాఖ సమాధానమిచ్చింది. భూసేకరణ, డిస్ట్రిబ్యూటరీ వ్యవస్థకు నీళ్ళందించే ప్రధాన కాలువ ప్రారంభ రీచ్‌లను ఖరారు చేయడంలోని జాప్యం వల్ల కూడా పనుల్లో ఆలస్యం జరిగిందని ఈ సమాధానంలో తెలిపారు.

- ప్యాకేజీలు 50, 51 ల కింద ఆయకట్టులేని కారణంగా 1.43 లక్షల ఎకరాలకు మించి ఆయకట్టును ఏర్పాటు చేయడం సాధ్యం కాదని, పనులు జరుగుతున్న సమయంలో గుత్తేదారు సంస్థలు తెలిపాయి. ఆవిధంగా 0.57 లక్షల ఎకరాల ఆయకట్టు తగ్గింది.

మండలాల వారీగానూ, గ్రామాల వారీగానూ ఆయకట్టును కన్సల్టెంట్లు గుర్తించారనీ, ఆవివరాలనే ఈపీసీ గుత్తేదారు సంస్థలకు ఇచ్చామనీ నీటిపారుదల శాఖ తెలిపింది. నీటిపారుదల శాఖ వద్దనున్న సమాచారం ప్రకారం ఆయకట్టు ఉన్నాదనీ, 50, 51 ప్యాకేజీ పనుల కాంట్రాక్టు సంస్థలను, పూర్తి స్థాయిలో మళ్ళీ సర్వే చేపట్టి మొత్తం 1.81 లక్షల ఎకరాల ఆయకట్టుకు సవరించిన ప్రతిపాదనలను సమర్పించాల్సిందిగా కోరామని కూడా ఈ సమాధానంలో తెలిపారు. డీపీఆర్‌లో ఆయకట్టు వివరాలను నిర్ధారించి, ఆ సమాచారాన్ని ఈపీసీ గుత్తేదారు సంస్థలకు కూడా అందజేసినప్పుడు, అవి ఆయకట్టును ఎందుకు కనుగొనలేకపోయామనే విషయాన్ని నీటిపారుదల శాఖ సమాధానం వివరించలేకపోయింది.

ii. **పనుల స్థితిగతులు :** పైపులైన్లు వేసే పనిలో ప్రధాన భాగం పూర్తయ్యింది. కానీ, పంపింగ్ కేంద్రాలు, డిస్ట్రిబ్యూటరీ వ్యవస్థ పూర్తి కాలేదు.

- ఒప్పందపు గడువు ముగిసిపోయినప్పటికీ, మొత్తం మూడు పంపింగ్ కేంద్రాల పనుల్లోనూ పురోగతి పేలవంగా ఉంది. ఒకటవ, రెండవ పంపింగ్ కేంద్రాల పనులు ప్రస్తుతం (2012 జూలై) జరుగుతున్నాయనీ, పర్యావరణ - అటవీ మంత్రిత్వ శాఖ అనుమతి వచ్చిన వెంటనే మూడో పంపింగ్ కేంద్రం పనులు మొదలవుతాయనీ ప్రభుత్వం తెలిపింది.

- ప్యాకేజీలు 50, 51 లలో, 56 నెలల ఒప్పందపు గడువులో పంపిణీవ్యవస్థ ఏర్పాటుకు సర్వే, ఇన్వెస్టిగేషన్‌లను మాత్రమే గుత్తేదార్లు పూర్తి చేసారు. కానీ, వాస్తవంగా చేయాల్సిన పనులేవీ చేయలేదు.

- పైపుల తయారీ, పైపులైన్లను వేసే పనుల పురోగతి బాగానే ఉన్నా 21, 22, 31వ ప్యాకేజీలలో కూడా అప్రోచ్ చానల్‌కు మట్టితవ్వకం, ట్యాంకులు, ఔట్‌ఫాల్ రెగ్యులేటర్ల నిర్మాణం వంటి పనులు ప్రారంభం కాలేదు లేదా ప్రారంభ స్థితిలోనే ఉన్నాయి. ఇప్పుడు భూ సేకరణ పూర్తయిందనీ, అటవీ అనుమతులు వచ్చాయనీ నీటిపారుదల శాఖ తెలిపింది.

- ప్యాకేజీ 49 లో, ఎడమ ప్రధాన కాలువను మొత్తం 90 కి.మీ.ల మేర తవ్వాల్సి ఉండగా, 2012 జూలై నాటికి కేవలం 7.88 కి.మీ మాత్రమే పూర్తయ్యింది.

5.3.15 రాజీవ్ దుమ్ముగూడెం ఎత్తిపోతల పథకం

5.3.15.1 ప్రాజెక్టు స్వరూపం

లక్ష్యంగా పెట్టుకున్న ఆయకట్టు	*ఖమ్మం, వరంగల్ జిల్లాల్లో రెండు లక్షల ఎకరాలు*
నీటి వనరు	*ఖమ్మం జిల్లా, అశ్వాపురం మండలం, పాములపల్లి వద్ద వర్షాకాలంలో గోదావరి నది నుండి 16.5 టీఎమ్‌సీ ఎత్తిపోయాలని ప్రతిపాదించారు*
ప్రాజెక్టులోని అంశాలు	*ఆరు బ్యాలెన్సింగ్ ట్యాంకులు, ఏడు స్థాయిల్లో లిఫ్టింగ్*
పాలనా పరమైన మంజూరీ	*₹1681 కోట్లు (2005 డిసెంబరు)*
ఖర్చు	*₹699.82 కోట్లు*
భూ సేకరణ	*చేయాల్సింది : 4,042 ఎకరాలు, చేసింది : 737 ఎకరాలు*
విద్యుత్తు అవసరాలు	*120 మెగావాట్లు*

5.3.15.2 కీలకాంశాలు

i. ***పనుల స్థితిగతులు :*** ఏడు ప్యాకేజీలుగా చేపట్టిన ఈ ప్రాజెక్టును మూడేళ్ళలో పూర్తిచేయాలనే ప్రతిపాదన వాస్తవ రూపం దాల్చలేదు.

- ప్యాకేజీ 67 పనుల కాంట్రాక్టును పొందిన సంస్థ ఇప్పటివరకూ (2012 సెప్టెంబరు), కనీసం సర్వే, ఇన్వెస్టిగేషన్ పనులను కూడా పూర్తి చేయలేదు. తొంభై వేల ఎకరాల ఆయకట్టును ఏర్పరచాల్సిన పనికి సర్వే - ఇన్వెస్టిగేషన్‌లను ప్రారంభించని కారణంగా, పనిని రద్దుచేయాలని ప్రభుత్వ కార్యదర్శి 2009 ఆగస్టులో జారీచేసిన ఆదేశాలు కూడా అమలు కాలేదు.

- ఈ ప్రాజెక్టును పూర్తి చేయడానికి సుమారు 1503 ఎకరాల అటవీ భూమిని సేకరించాల్సి ఉండడం ఒక ప్రధానమైన ఆటంకం కాగా, భూ సేకరణ ఇంకా ప్రారంభ దశలోనే ఉంది.

5.3.16 జ్యోతీరావు పూలే దుమ్ముగూడెం నాగార్జునసాగర్ సుజల స్రవంతి (దుమ్ముగూడెం నాగార్జునసాగర్ టెయిల్ పాండ్)

5.3.16.1 ప్రాజెక్టు స్వరూపం

లక్ష్యంగా పెట్టుకున్న ఆయకట్టు	*సొంత ఆయకట్టులేదు; పూర్తిగా నదుల అనుసంధానానికి సంబంధించిన ప్రాజెక్టు; నాగార్జునసాగర్ కింది 14.13 లక్షల ఎకరాల ఆయకట్టును స్థిరీకరించడానికి ఉద్దేశించింది*
నీటి వనరులు	*165 టీఎమ్‌సీ గోదావరీ జలాలను పాలేయానది ద్వారా కృష్ణా నదిలోకి కలపడం*
ప్రాజెక్టులోని అంశాలు	*244 కి.మీ.ల ప్రధాన కాలువ. ఇందులో 38.325 కి.మీలు జంట సొరంగాలు*
పాలనాపరమైన మంజూరీ	*తొలి అంచనా : ₹8,930 కోట్లు(2007 మే); సవరించిన అంచనా : ₹19,521 కోట్లు (2009 ఫిబ్రవరి)*
ఖర్చు	*₹547.21 కోట్లు (2012 సెప్టెంబరు). గత ఏడాదిన్నర కాలంగా ఖర్చు లేదు.*
లిఫ్టులు	*సంఖ్య : 6*
విద్యుత్తు అవసరాలు	*1136 మెగావాట్లు*
భూ సేకరణ	*చేయాల్సింది : 10,225 ఎకరాలు, చేసింది : శూన్యం*

5.3.16.2 కీలకాంశాలు

i. ***ప్రాజెక్టు సాధ్యాసాధ్యాలు :*** ఈ ప్రాజెక్టుకు కొత్త ఆయకట్టు అంటూ ఏమీ లేదు. ఇది కేవలం నదుల అనుసంధానానికి సంబంధించింది. గోదావరి నదీ జలాలను మళ్ళించడం ద్వారా నాగార్జునసాగర్‌కు 165 టీఎమ్‌సీల అదనపు జలాలను చేర్చి ఆ ప్రాజెక్టు కింద ఇప్పటికే ఉన్న 14.13 లక్షల ఎకరాలకు ఖరీఫ్ పంటకాలంలో నీరందించి, ఆ ఆయకట్టును స్థిరీకరించడం ఈ ప్రాజెక్టు లక్ష్యం.

సాధ్యాసాధ్యాల అధ్యయన నివేదికనూ, డీపీఆర్‌నూ రూపొందించే పనిని ప్రభుత్వం 2006 జూలైలో వాప్కోస్ సంస్థకు అప్పగించి ఆరు నెలల్లోపు నివేదిక సమర్పించాలని నిర్దేశించింది. ఆ సంస్థ సుమారు నాలుగేళ్ళ జాప్యంతో 2010 అక్టోబరులో డీపీఆర్‌ను సమర్పించింది.

- గోదావరి నది నుండి మళ్ళించే జలాలను నాగార్జునసాగర్ టెయిల్ పాండ్ పూర్తిగా నిల్వచేసుకోలేదు కాబట్టి, టెయిల్ పాండ్‌లోకి కాకుండా నాగార్జునసాగర్ రిజర్వాయరులోకే నేరుగా నీటిని మళ్ళించడం/ఎత్తిపోయడం చేయాలని డీపీఆర్ పరిశీలన కోసం ప్రభుత్వం నియమించిన ఒక కమిటీ అభిప్రాయ పడింది (2008 డిసెంబరు). ఐతే, ఈ సిఫార్సును తాజాగా తయారు చేసిన డీపీఆర్‌లో పరిగణనలోకి తీసుకోలేదు. తొలి ప్రతిపాదనల మేరకే పనులు కొనసాగుతున్నాయి.

- వర్షాకాలంలో వచ్చే గోదావరి జలాలను నాగార్జునసాగర్‌లోకి మళ్ళించేందుకు ఈ ప్రాజెక్టును చేపట్టడం జరుగుతోందనీ, కానీ, అదే సమయంలో నాగార్జునసాగర్‌లోకి కూడా నీరు భారీగా వచ్చి చేరుతుందంటూ ప్రాథమికమైన అంశాలను లేవనెత్తుతూ 2009 జూలైలో కేంద్ర జల సంఘం ఈ ప్రాజెక్టు మనుగడనే ప్రశ్నించింది. అలా కేంద్ర జలసంఘం ప్రాజెక్టు ప్రతిపాదనలను 2012 ఫిబ్రవరిలో తిప్పి పంపింది. కేంద్ర జలసంఘం వ్యాఖ్యలకు రాష్ట్ర ప్రభుత్వం వివరణను ఇంకా సమర్పించలేదు (సెప్టెంబరు 2012).

ii. ***ఆర్థికంగా ప్రాజెక్టు మనుగడ :*** 2007 మే లో ఈ ప్రాజెక్టు ప్రతిపాదనలను ఆర్థిక శాఖకు సమర్పించినప్పుడు అప్పటికే ₹60,000 కోట్ల మేర ఖర్చుకాగల అనేక ప్రాజెక్టులు పురోగతిలో ఉన్న అంశం, ఇంకా అమలుకు హామీ ఇచ్చిన ప్రాజెక్టులు, పథకాల దృష్ట్యా ఈ ప్రాజెక్టు అంచనా వ్యయం మీద ఆర్థిక శాఖ ఆందోళనను వ్యక్తం చేసింది.

ఐనా, ప్రభుత్వం ₹8,930 కోట్లతో ఈ ప్రాజెక్టుకు 2007 మే లో పాలనాపరమైన మంజూరీనిచ్చింది. పాలనాపరమైన మంజూరీ మొత్తాన్ని 2009 ఫిబ్రవరిలో ₹19,521.42 కోట్లకు పెంచింది. 2012 సెప్టెంబరు నాటికి చేసిన ఖర్చు ₹547.21 కోట్లు మాత్రమే.

iii. ***తగినంత పోటీ లేకపోవడం:*** డీపీఆర్‌ను రూపొందించడానికి ముందే ఈ ప్రాజెక్టు పనుల కాంట్రాక్టులను అప్పగించారు. బిడ్లను దాఖలు చేయడానికి గానీ, కాంట్రాక్టులను దక్కించుకోవడానికి గానీ పెద్దగా పోటీ లేదు. మొత్తం పది ప్యాకేజీలలో, రెండు ప్యాకేజీలను (1, 4 ప్యాకేజీలు) సింగిల్ బిడ్డర్లకే అప్పగించారు. ఏడు ప్యాకేజీలలో ఒక్కోదానికి కేవలం రెండేసి బిడ్ల చొప్పున మాత్రమే వచ్చాయి. మిగిలిన ఒక్క ప్యాకేజీకి (ప్యాకేజీ 2) ఐదు బిడ్లు వచ్చాయి. ఈ ప్యాకేజీలకు కాంట్రాక్టర్ల నుండి పోటీ తక్కువగానే ఉందని నీటిపారుదల శాఖ అంగీకరించింది. దేశంలో మొట్టమొదటిసారిగా 15 ఏళ్ల పాటు ప్రాజెక్టు ఆపరేషను, నిర్వహణలను చేయలనే నిబంధనను టెండర్లలో చేర్చడమే పోటీలేమికి కారణమని నీటిపారుదల శాఖ తెలిపింది.

- మూడవ ప్యాకేజీకి అంతర్గత అంచనాల (ఐబీఎమ్) విలువ ₹140 కోట్లు కాగా, వచ్చిన మూడు బిడ్లలో అతి తక్కువ మొత్తానికి వేసిన బిడ్ విలువ ₹124.65 కోట్లు. బిడ్లు 2008 జనవరి 28 వరకు చెల్లుబాటులో ఉండేవి. ఐతే, డిపార్టుమెంటు 2008 మార్చిలో బిడ్‌ను అంగీకరించగా, తక్కువ మొత్తాన్ని కోట్ చేసిన బిడ్డరు తన బిడ్ చెల్లుబాటు గడువును పొడిగించని కారణంగా టెండర్‌ను రద్దు చేసారు. 2008 జూలైలో మళ్ళీ బిడ్లను పిలిచినప్పుడు స్పందన కరువయ్యింది. మొదటిసారి పిలిచిన బిడ్లను చెల్లుబాటు గడువులోపు ఖరారు చేయని కారణంగా ₹140 కోట్ల అంచనాను, కొత్తగా చేర్చిన అంశాలతో కలిపి ₹252.72 కోట్లకు సవరించడం వలన ప్రభుత్వంపై అదనపు భారం పడింది. ఈ పనిని, చివరకు 2009 మేలో ₹265.30 కోట్లకు అప్పగించారు. కొత్తగా చేర్చిన అంశాల విలువను మినహాయించగా, ఎస్ఎస్ఆర్‌ల సవరణ వలనపెరిగిన వ్యయ భారం ₹43.02 కోట్లు.
- 2012 సెప్టెంబరు నాటికి ప్రాజెక్టు అమలు ఇంకా ప్రారంభం కాలేదు. మొత్తం 10 ప్యాకేజీ లకుగానూ, 7 ప్యాకేజీ ల్లో ఇన్వెస్టిగేషన్ పూర్తయింది. ఈ ప్యాకేజీ ల డిజైన్ల ఆమోదాలు నీటిపారుదల శాఖ వద్ద వివిధ స్థాయుల్లో ఉన్నాయి.

5.3.17 అలిమినేటి మాధవ రెడ్డి ప్రాజెక్టు (శ్రీశైలం ఎడమగట్టు కాలువ సొరంగం పథకం)

5.3.17.1 ప్రాజెక్టు స్వరూపం

లక్ష్యంగా పెట్టుకున్న ఆయకట్టు	*నల్గొండ జిల్లాలో 3.7 లక్షల ఎకరాలు*
నీటివనరు	*కృష్ణా నది నుండి 30 టీఎమ్‌సీ*
ప్రాజెక్టులోని అంశాలు	*శ్రీశైలం రిజర్వాయరు నుండి 4000 క్యూసెక్కుల నీటిని గురుత్వాకర్షణ శక్తి ద్వారా దిగువన ఉన్న దిండి బ్యాలెన్సింగ్ రిజర్వాయరుకు తీసుకువెళ్ళేందుకు 43.70 కిలోమీటర్లు సొరంగం; దిండి బ్యాలన్సింగ్ రిజర్వాయర్ నిర్మాణం; ఎస్ఎల్‌బీసీ ప్రధాన కాలువకు 7.25 కిలోమీటర్ల మేర రెండో సొరంగం, ఇప్పటికేఉన్న ఏఎమ్ఆర్‌పి కాలువకు నీటిని తీసుకెళ్ళడానికి 25 కిలోమీటర్ల బహిరంగ కాలువ*
పాలనా పరమైన మంజూరీ	*₹2,813 కోట్లు (2005 ఆగస్టు)*
ఖర్చు	*₹1,479.99 కోట్లు*
భు సేకరణ	*చేయాల్సింది :5,566 ఎకరాలు, చేసింది : 1,566ఎకరాలు*
ప్రభావితమయ్యే గ్రామాలు	*9*
పునరావాస గృహాలు	*నిర్మించాల్సినవి : 2,154 ; పూర్తైనవి : 995*

5.3.17.2 కీలకాంశాలు

i. ***ప్రాజెక్టు సమగ్ర నివేదిక :*** నల్గొండ జిల్లాలోనాగార్జునసాగర్ ప్రాజెక్టు ఎడమ కాలువ నుండి నీరందని ప్రాంతాలకు సాగునీరు అందించడం కోసం నాగార్జునసాగర్ రిజర్వాయరు ఫోర్‌షోర్ నుండి ఒక హైలెవల్ కెనాల్, లిఫ్ట్ కెనాల్‌ల సాధ్యాసాధ్యాలను అధ్యయనం చేయాలని ప్రభుత్వం ఆదేశాలిచ్చింది (1979). దీనికి అనుగుణంగా, సాధ్యమయ్యే రెండు ప్రత్యామ్నాయాలతో నివేదికను సమర్పించడం జరిగింది (1980). అవి - (i) నాగార్జునసాగర్ రిజర్వాయరు నుండి ఎత్తిపోతల లిఫ్ట్ కెనాల్; (ii) శ్రీశైలం రిజర్వాయరు నుండి గురుత్వాకర్షణతో కూడిన గ్రావిటీ కెనాల్. ఈ రెండో ప్రత్యామ్నాయంపై పూర్తిస్థాయి ఇన్వెస్టిగేషన్‌ను చేయాల్సిందిగా ప్రభుత్వం ఆదేశాలిచ్చింది (1981). శ్రీశైలం రిజర్వాయరు నుండి ఒక సొరంగం తవ్వకంపై ఇన్వెస్టిగేషన్‌ను వేగవంతం చేయాలని 1983లో నిర్ణయించారు. 39 కి.మీల పొడవున సొరంగం తవ్వే పథకంలో అటవీ అనుమతులు కూడా పొందాల్సిఉండడంతో పాటు ఆధునిక సాంకేతిక పరిజ్ఞానాన్ని వినియోగించాల్సి ఉండడం వల్ల సత్వర ప్రయోజనాల కోసం, దానికంటే తక్కువ పెట్టుబడి అవసరమైన ప్రత్యామ్నాయంగా నాగార్జునసాగర్ ప్రాజెక్టు నుండి లిఫ్ట్ కెనాల్ పథకాన్ని చేపట్టాలని ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వం నిర్ణయించింది. 1994-95లో ఈ పథకంపై అంచనా వ్యయం ₹801 కోట్లు. ఒకవైపు నాగార్జునసాగర్ ప్రాజెక్టు నుండి లిఫ్ట్ కెనాల్ పథకం పనులు కొనసాగుతుండగానే, రెండో ప్రత్యామ్నాయమైన సొరంగం పథకాన్ని ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వం 2005 లో ₹2,813 కోట్ల అంచనా వ్యయంతో జలయజ్ఞం కింద చేపట్టింది. అంతకుముందే, 1985లోనే సొరంగం పథకానికి సంబంధించిన డీపీఆర్‌ను కేంద్ర జలసంఘం అనుమతి కోసం సమర్పించారు. 30 టీఎమ్‌సీ నీటి లభ్యతను కచ్చితంగానూ, స్పష్టంగానూ నిర్ధారించితే తప్ప ప్రాజెక్టు పరిశీలనను చేపట్టలేమంటూ కేంద్ర జలసంఘం డీపీఆర్‌ను తిప్పి పంపింది. మరో ప్రత్యామ్నాయమైన, నాగార్జున సాగర్ ప్రాజెక్టు నుండి లిఫ్ట్ కెనాల్ పథకం డీపీఆర్‌ను కూడా కేంద్ర జలసంఘం ఇదే కారణంపై తిరస్కరించింది. ప్రాజెక్టు అంచనావ్యయం గణనీయంగా పెరిగినప్పటికీ పెరిగిన ధరలకు అనుగుణంగా ప్రభుత్వం డీపీఆర్‌ను సవరించలేదు. ఆవిధంగా, 30 టీఎమ్‌సీల స్పష్టమైన, కచ్చితమైన నీటి లభ్యతను ఇతమిద్ధంగా నిర్ధారించకపోవడం వలన శ్రీశైలం ఎడమ గట్టు కాలువ ప్రాజెక్టుకు రెండు ప్రత్యామ్నాయాలైన శ్రీశైలం రిజర్వాయరు నుండి గ్రావిటీ టనెల్ పథకాన్నిగానీ, నాగార్జునసాగర్ రిజర్వాయరు నుండి ఎత్తిపోతల పథకాన్ని కానీ కేంద్ర జల సంఘం ఆమోదించలేదు.

ii. ***పనుల స్థితిగతులు :*** శ్రీశైలం ఎడమ గట్టు కాలువ సొరంగం పథకంలో మొత్తం నాలుగు ప్యాకేజీలున్నాయి. వీటిలో, ఒకటవ సొరంగం, రెండవ సొరంగం, దిండి బ్యాలన్సింగ్ రిజర్వాయరు నిర్మాణాలకు సంబంధించిన రెండు ప్యాకేజీలను ఆడిట్‌లో సమీక్షించడమైంది. ఈ కింది అంశాలను ఆడిట్‌లో గమనించడమైంది :

- సొరంగం తవ్వే యంత్రాలకు (టన్నెల్ బోరింగ్ మెషీన్‌లకు) అడ్వాన్సును చెల్లించిన (2005 నవంబరు) తర్వాత వాటిని 'ఇండెంట్' చేయడానికి (2006 మే) ఏడు నెలల జాప్యం జరిగింది. 2007 మార్చి నుండి 2007 నవంబరు మధ్య ఈ యంత్రాలు వచ్చాయి. ఆవిధంగా, ఐదేళ్ళలో ఈ పనులను పూర్తి చేయలనేది లక్ష్యం కాగా రెండేళ్ళ సమయం సొరంగం తవ్వే యంత్రాల దిగుమతికే పట్టింది. పూర్తి స్థాయి ఇన్వెస్టిగేషన్ చేసి భౌగోళిక సమాచారాన్ని సేకరించిన తర్వాతనే ఈ యంత్రాల కొనుగోలుకు ఆదేశాలివ్వడం జరిగిందని నీటిపారుదల శాఖ సమాధానమిచ్చింది.

- ఈ సొరంగం తవ్వే యంత్రం విడిభాగాలను కలిపి బిగించే పని 2007 డిసెంబరులో సొరంగం-1 నుండి నీరు బయటకు వెళ్లే మార్గం వద్ద ప్రారంభమయింది. సొరంగం తవ్వే పని 2008 మేలో మొదలైంది.

- మొదటి సొరంగం లోపలికి నీరు ప్రవేశించే ముఖ ద్వారం వద్ద రెండో టీబీఎమ్ విడిభాగాలను కలిపి బిగించే పనిలో జాప్యం జరిగింది. ఈ పని 2009 జూన్‌లో, అంటే, ఈ యంత్రం వచ్చిన (2007 నవంబరు) 18 నెలల తర్వాత మొదలైంది. అటవీ శాఖ అనుమతుల కారణంగానూ, భౌగోళిక పరిస్థితుల వలన మొదటి సొరంగం ప్రవేశ ముఖద్వారం స్థలాన్ని మార్పు చేసిన కారణంగానూ యంత్రం విడిభాగాలను కలిపి బిగించే పనిలో జాప్యం జరిగిందని నీటిపారుదల శాఖ తెలిపింది.

- ఈ యంత్రాల కొనుగోలు, విడిభాగాలను కలిపి బిగించే పని 16 నెలల్లోపు పూర్తికావల్సి ఉండగా గుత్తేదారు సంస్థ మూడేళ్ళకు పైగా సమయం తీసుకుంది.

- మూడు నెలల్లోనే రెండో టీబీఎమ్ వరదల్లో మునిగిపోయింది (2009 అక్టోబరు). ఈ విషయాన్ని కింది ఫోటోలో గమనించవచ్చు. పద్దెనిమిది నెలల తర్వాత యంత్రాన్ని పునర్వినియోగంలోకి తెచ్చారు. 2011 జూన్ నుండి సొరంగం తవ్వే యంత్రం మళ్ళీ పనిచేయడం ప్రారంభించింది. ఆ విధంగా, ఒప్పందంలో పేర్కొన్న గడువులోగా ప్రవేశ ముఖ ద్వారం వైపు సొరంగం తవ్వే పనిని ప్రారంభించలేకపోయారు.

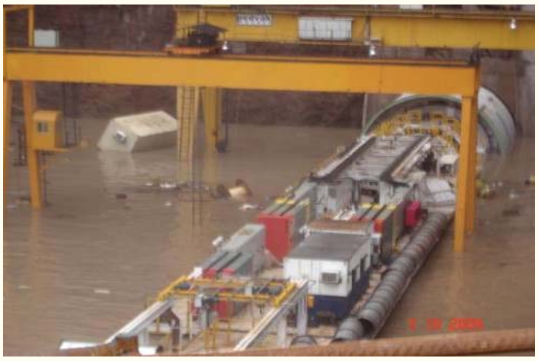

మొదటి సొరంగాన్ని మొత్తం 43.93 కిలోమీటర్ల పొడవున తవ్వాల్సి ఉండగా 2012 సెప్టెంబరు నాటికి 14.10 కిలోమీటర్ల మేర మాత్రమే (లైనింగ్‌తో సహా) పూర్తయింది. రెండు యంత్రాలూ సగటున నెలకు ఒక కిలోమీటరు కంటే ఎక్కువ దూరం తవ్వాలనేది లక్ష్యం కాగా విద్యుత్తు గ్రిడ్ వైఫల్యం, విడి భాగాలు దొరక్కపోవడం, సొరంగం తవ్వే యంత్రం కట్టర్లను తరచుగా మారుస్తుండడం వలన వాస్తవంగా తవ్విింది 210.45 మీటర్లు మాత్రమే.

వన్యప్రాణి సంరక్షణ ప్రాంతంలో చేయాల్సిన సర్వే పనులపై ఆంక్షల వలన భౌగోళిక పరిస్థితులను లోతుగా అంచనా వేయలేక పోవడం జరిగిందనీ, పైగా యంత్రంలో ఏదైనా సమస్య తలెత్తితే దానిని అక్కడికక్కడే మరమ్మతు చేయాల్సి ఉంటుందనీ నీటిపారుదల శాఖ సమాధానమిచ్చింది. రెండో యంత్రం పనితీరు బాగానే ఉందనీ, ఇది సగటున నెలకు సుమారు 400 మీటర్ల పొడవున తవ్వుతోందనీ, 500 మీటర్ల మేరకు తవ్వే అవకాశం కూడా ఉందనీ నీటిపారుదల శాఖ తెలిపింది.

- దిండి బ్యాలన్సింగ్ రిజర్వాయరు నిర్మాణపు సివిల్ పనులు ఒప్పందపు గడువులోని 30 నెలలు పూర్తయిన తర్వాత కూడా మొదలుకాలేదు. 2012 జూలై నాటికి 25 కిలోమీటర్ల బహిరంగ కాలువ పనుల కాంట్రాక్టును ఇంకా ఎవరికీ అప్పగించలేదు. భూసేకరణలోని సమస్యలే జాప్యానికి కారణమని నీటిపారుదల శాఖ తెలిపింది. బహిరంగ కాలువ అంచనాలను రూపొందిస్తున్నామని కూడా నీటిపారుదల శాఖ తెలిపింది.

5.3.18 శ్రీపాద సాగర్ ఎల్లంపల్లి ప్రాజెక్టు (ఎల్లంపల్లి)

5.3.18.1 ప్రాజెక్టు స్వరూపం

లక్ష్యంగా పెట్టుకున్న ఆయకట్టు	*తొలి ప్రతిపాదన : కరీంనగర్, ఆదిలాబాద్, మెదక్ జిల్లాల్లో 4.5 లక్షల ఎకరాలు* *సవరించిన ప్రతిపాదన : 2.20 లక్షల కొత్త ఆయకట్టు, కడెం ప్రాజెక్టు కింద 0.30 లక్షల ఎకరాల స్థిరీకరణ*
నీటి వనరు	*గోదావరి నది నుంచి 40 టీఎమ్‌సీల మళ్లింపు*
ఇతర ప్రయోజనాలు	*జాతీయ థర్మల్ విద్యుత్తు సంస్థకు (ఎన్‌టీపీసీకి) 6.5 టీఎమ్‌సీల నీటి సరఫరా* *కడెం నారాయణరెడ్డి ప్రాజెక్టు ఆయకట్టు చివరి భూములకు అదనంగా 3 టిఎంసి ల నీటిని ఎత్తిపోయడం*
ప్రాజెక్టులోని అంశాలు	*కరీంనగర్ జిల్లా, రామగుండం మండలం, ఎల్లంపల్లి గ్రామం వద్ద గోదావరి నదిపై 20.16 టీఎమ్‌సీ ల స్థూల నిల్వ సామర్థ్యంతో ఒక బ్యారేజీని నిర్మించి పలుస్థాయిల్లో నీటిని ఎత్తిపోయడం; బ్యారేజీ కోసం 62 రేడియల్ గేట్ల నిర్మాణం*
పాలనాపరమైన మంజూరీ	*₹3,177.74 కోట్లు (2004 జూలై నుండి 2008 జూలై మధ్య ప్రభుత్వం జారీ చేసిన వివిధ ఉత్తర్వుల ద్వారా)*
ఖర్చు	*₹3,347.27 కోట్లు*
భూ సేకరణ	*చేయాల్సింది : 27,387 ఎకరాలు, చేసింది : 18,778 ఎకరాలు*
విద్యుత్తు అవసరాలు	*116.80 మెగావాట్లు*
పునరావాస గృహాలు	*నిర్మించాల్సినవి : 13,296 ; పూర్తైనవి : 1,448*

5.3.18.2 కీలకాంశాలు

i. ***ఆయకట్టును గుర్తించడం : (ఎ)*** రెండు లక్షల ఎకరాల ఆయకట్టుకు డిస్ట్రిబ్యూటరీ వ్యవస్థ తవ్వకం కోసం ₹376.25 కోట్లతో 2008 జూన్‌లో ఒక ప్రత్యేక పాలనా అనుమతిని మంజూరు చేసారు. ఐతే, 1.66 లక్షల ఎకరాలకు తగిన డిస్ట్రిబ్యూటరీ వ్యవస్థకు మాత్రమే ఈ కింద చూపిన ప్యాకేజీలుగా సాంకేతికపరమైన మంజూరీని ఇచ్చారు :

పట్టిక - 5.14

ప్యాకేజీ I కాలువ వ్యవస్థ	49,500 ఎకరాలు	గంగాధర చెరువు కింద
ప్యాకేజీ II కాలువ వ్యవస్థ	57,400 ఎకరాలు	రుద్రాంగి, నాగారం చెరువుల కింద
ప్యాకేజీ III కాలువ వ్యవస్థ	58,800 ఎకరాలు	కొడిమ్యాల్, పోతారం, సూరపేట, కొత్త చెరువు - 450, లచ్చపేట చెరువుల కింద
మొత్తం	1,65,700 ఎకరాలు	

మూలం: నీటి పారుదల - ఆయకట్టు అభివృద్ధి శాఖ రికార్డులు

ఆవిధంగా, మొదట్లోనే 34,300 ఎకరాల ఆయకట్టు కొరవడింది. డిస్ట్రిబ్యూటరీ వ్యవస్థ ప్యాకేజీ II పనులను ఇంతవరకూ చేపట్టలేదు. కరీంనగర్ జిల్లాకు సంబంధించి మాత్రమే గ్రామాలవారీ ఆయకట్టు వివరాలను నీటిపారుదల శాఖ అందించింది. ఆదిలాబాదు జిల్లా విషయంలో మండలాలవారీ వివరాలను మాత్రమే సమర్పించి గ్రామాలవారీ ఆయకట్టు వివరాలను ఆడిట్‌కు అందజేయలేదు.

క్షేత్ర స్థాయి అధ్యయనం తర్వాత మిగిలిన ఆయకట్టును చేపడతామని ప్రభుత్వం సమాధానమిచ్చింది. ₹1.5 కోట్ల ఖర్చుతో డీపీఆర్‌ను రూపొందించి ఐదేళ్ళకు పైగా గడిచిపోయింది కాబట్టి, ఈ సమాధానం అంగీకారం కాదు.

(బి) రెండో స్టేజి ఒకటో ఫేజులో వివిధ చెరువుల కింద రెండు లక్షల ఎకరాల ఆయకట్టును అభివృద్ధి చేయాలని ప్రతిపాదించారు. ఇలాంటి ప్రతిపాదిత చెరువుల్లో మూలవాగు కూడాఒకటి. ఈ చెరువు కింద కాలువల వ్యవస్థ పనిని 2005 ఏప్రిల్‌లో అప్పగించారు. **ఐతే, ఈ చెరువు కింది 13,500 ఎకరాల ఆయకట్టును ఆ తర్వాత ప్రాణహిత - చేవెళ్ళ ఎత్తిపోతల పథకంలోని ఒక ప్యాకేజీ కిందకు చేర్చారు.** దీనికి సంబంధించిన ఒప్పందం కూడా 2008 నవంబరులో ఖరారయింది. ఒకే ఆయకట్టును రెండు ప్యాకేజీల కింద చేర్చినందువలన, మూలవాగు తర్వాత భాగంలో గ్రావిటీ కెనాల్ తవ్వాల్సిన అవసరం ఉండదు. ఎల్లంపల్లి ఒప్పందం నుండి ఈ భాగాన్ని తొలగించడానికి నీటిపారుదల శాఖ ప్రతిపాదన చేస్తోంది.

ఎల్లంపల్లి, ప్రాణహిత - చేవెళ్ళ ప్రాజెక్టుల కింద మండలాల వారీగానూ, గ్రామాల వారీగానూ ప్రతిపాదిత ఆయకట్టు వివరాలను పోల్చిచూసినపుడు, నాలుగు మండలాల్లోని ముప్పై గ్రామాలను రెండు ప్రాజెక్టుల కిందా ఉమ్మడిగా చూపించారని వెల్లడయింది.

ప్రాణహిత - చేవెళ్ళ ప్రాజెక్టును ప్రతిపాదించక మునుపే, పూర్తిస్థాయిలో ఇన్వెస్టిగేషన్‌లను నిర్వహించిన తర్వాత ఎల్లంపలి ప్రాజెక్టు కింది ఆయకట్టును నిర్ధారించామని నీటిపారుదల శాఖ సమాధానమిచ్చింది. ఐతే, పూర్తిస్థాయి ఇన్వెస్టిగేషన్‌ను నిర్వహించిన తర్వాతనే ఆయకట్టును నిర్ధారించి ఉంటే, ఈ ప్రాజెక్టు ఆయకట్టును మరో ప్రాజెక్టు కిందకు చేర్చే పరిస్థితి వచ్చేది కాదు.

5.3.19 డాక్టర్ బి.ఆర్. అంబేద్కర్ ప్రాణహిత - చేవెళ్ళ సుజల స్రవంతి (ప్రాణహిత - చేవెళ్ళ)

5.3.19.1 ప్రాజెక్టు స్వరూపం

లక్ష్యంగా పెట్టుకున్న ఆయకట్టు	*తెలంగాణలోని ఏడు జిల్లాల్లో[21] 16.4 లక్షల ఎకరాలు*
నీటి వనరులు	*ప్రాణహిత నుండి 160 టీఎమ్‌సీ లు, ఎల్లంపల్లి వద్ద గోదావరి నది నుండి 20 టీఎమ్‌సీలు*
ప్రయోజనాలు	*సాగునీటికి 124 టీఎమ్‌సీలు, మార్గంలోని గ్రామాల తాగునీటికి 10 టీఎమ్‌సీలు,* *హైదరాబాద్ - సికింద్రాబాద్ జంటనగరాల్లో తాగునీటి కోసం 30 టీఎమ్‌సీలు,* *పారిశ్రామికావసరాల కోసం మరో 16 టీఎమ్‌సీలు*
ప్రాజెక్టులోని అంశాలు	*7 లింకులు, 7 బ్యాలెన్సింగ్ రిజర్వాయర్లు; వీటితోపాటుగా ఇతర ప్రాజెక్టుల తాలూకు* *5 బ్యాలెన్సింగ్ రిజర్వాయర్లను కూడా వినియోగించుకోవడం జరుగుతుంది.* *849 కిలోమీటర్లు గ్రావిటీ కెనాల్, 209 కిలోమీటర్ల సొరంగం పనులు*
పాలనాపరమైన మంజూరీ	*మొదట ఇచ్చింది : ₹17,875 కోట్లు (2007 మే)* *సవరించినది : ₹38,500 కోట్లు (2008 డిసెంబరు)*
ఖర్చు	*₹2,205 కోట్లు*
లిఫ్టులు	*సంఖ్య : 19, ఎత్తు : 493*
విద్యుత్తు అవసరాలు	*3466 మెగావాట్లు*
భూ సేకరణ	*చేయాల్సింది : 85,000 ఎకరాలు; చేసింది : 2,685 ఎకరాలు*

5.3.19.2 కీలకాంశాలు

i. ***ప్రాజెక్టు పరిధిలో మార్పులు :*** ప్రాణహిత నది నుండి 160 టీఎమ్‌సీల నీటిని వినియోగించుకోవడం ద్వారా ఆరు జిల్లాల్లో, 12.20 లక్షల ఎకరాలకు ఈ ప్రాజెక్టు ద్వారా సాగునీరు అందించాలని మొదట తలపెట్టారు. తదనుగుణంగా, 2007 మేలో ₹17,875 కోట్లకు పాలనాపరమైన మంజూరీనిచ్చారు. తర్వాత, ఈ కింది మార్పులు/ చేర్పులతో ప్రాజెక్టు పరిధిని పెంచారు :

[21] ఆదిలాబాద్, కరీంనగర్, వరంగల్, నిజామాబాద్, మెదక్, నల్గొండ, రంగారెడ్డి

- ఆదిలాబాద్ జిల్లాలోని ముధోల్, నిర్మల్ నియోజకవర్గాల్లో సుమారు లక్ష ఎకరాల ఆయకట్టుకు సాగునీటి సౌకర్యం కల్పించడం, దేవాదుల ప్రాజెక్టు (మూడో ఫేజు) కింద నల్గొండ జిల్లాలో ఉన్న 67,500 ఎకరాల ఆయకట్టును ఈ ప్రాజెక్టుకు బదిలీచేయడం.
- రంగారెడ్డి జిల్లాలోని తాండూరు, పరిగి, వికారాబాద్ మండలాల్లో సుమారు 1.5 లక్షల ఎకరాలకు ఈ ప్రాజెక్టు ద్వారా సాగునీటి సౌకర్యం కల్పించడం.
- ఎల్లంపల్లి ప్రాజెక్టు రెండో స్టేజి రెండో ఫేజు కింద ఉద్దేశించిన 1.24 లక్షల ఎకరాల ఆయకట్టుకు కూడా ఈ ప్రాజెక్టు ద్వారా సాగునీరు అందించాలని ప్రతిపాదించడం.
- ఎల్లంపల్లి ప్రాజెక్టు నుండి 20 టీఎమ్‌సీల గోదావరి జలాలను ఈ ప్రాజెక్టుకు వినియోగించుకోవాలని కూడా నిర్ణయించడం.
- ప్రాణహిత నది నుండి ఎల్లంపల్లి ప్రాజెక్టుకు నీటిని మళ్ళించే రోజుల సంఖ్యను 90 గానూ, నీటి ఆవశ్యకతను 160 టీఎమ్‌సీలుగానూ పరిగణించి, ఈ నీటి మళ్ళింపు వ్యవస్థ ప్రవాహసామర్థ్యాన్ని 462 క్యూమెక్‌ల నుండి 583 క్యూమెక్‌లకు పెంచారు.

ప్రాజెక్టు పరిధిలో పైన పేర్కొన్న భారీ మార్పుల పర్యవసానంగా పాలనాపరమైన మంజూరీని 2008 డిసెంబరులో ₹38,500 కోట్లకు సవరించారు. ప్రాజెక్టు సమగ్ర నివేదిక (డీపీఆర్)ను 2010 ఏప్రిల్‌లో సమర్పించగా, అంతకు ముందే 2008 మే నుండి 2009 మే మధ్యకాలంలోనే పనులను అప్పగించేసారు. ఒప్పందాలన్నింటిలోనూ పనులు పూర్తి చేయాల్సిన గడువును నాలుగేళ్లుగా నిర్దేశించగా, ఒప్పందాలు కుదుర్చుకున్న తర్వాత రూపొందించిన డీపీఆర్ మాత్రం ప్రాజెక్టును పూర్తిచేయడానికి గడువును ఎనిమిదేళ్ళుగా నిర్దేశించింది.

ii. ***అంతర్ రాష్ట్ర అంశాలు :*** ప్రాణహిత నదిపై అనువైన చోట్ల బ్యారేజీలను నిర్మించి తమ తమ ప్రాంతాలకు సాగునీటి సౌకర్యాన్ని కల్పించేందుకు వీలుగా మహరాష్ట్ర, ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రాలు గోదావరి నది, దాని ఉపనదుల నీటి వినియోగంపై అంతర్ రాష్ట్ర ఒప్పందాలను కుదుర్చుకున్నాయి (1975 అక్టోబరు 6వ తేది, 1978 ఆగస్టు 7వ తేది). రెండు రాష్ట్రాల మధ్య ప్రత్యేక ఒప్పందం/ఒప్పందాలు కుదిరిన తర్వాతే ఇలాంటి బ్యారేజీల ఉమ్మడి ప్రాజెక్టు/ప్రాజెక్టులను చేపట్టాలి. ఒక్కో రాష్ట్రానికి అనుమతి ఉన్న నీటిని వినియోగించుకునే ప్రయత్నంలో, అంతకు ముందే నిర్దిష్టంగా అంగీకారం ఉన్న ప్రాజెక్టులు కాకుండా వేరే ప్రాజెక్టులను చేపట్టేప్పుడు ఇతర రాష్ట్రాల ప్రాంతాలు ముంపునకు గురి అయ్యేలా ఉంటే ఆయా రాష్ట్రాల ముందుస్తు సమ్మతితో తప్ప నిర్మాణం చేయరాదని కూడా అంగీకరించాయి.

ప్రాణహిత - చేవెళ్ళ ప్రాజెక్టు సమగ్ర నివేదిక ప్రకారం, ఈ ప్రాజెక్టు వల్ల మొత్తం 6,140 ఎకరాల భూమి ముంపునకు గురవుతుంది. ఇందులో, 5247 ఎకరాల భూమి (85.45 శాతం) మహరాష్ట్ర పరిధిలో ఉంది. కానీ, అంతర్ రాష్ట్ర అంశాలు పరిష్కారం చేసుకోకుండానే, మహరాష్ట్ర ప్రభుత్వంతో దీనికి సంబంధించిన అధికారిక ఒప్పందమేదీ కుదుర్చుకోకుండానే ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వం పనుల కాంట్రాక్టులను అప్పగించేసింది (2008 మే - 2009 మే).

ఒక అంతర్ రాష్ట్ర బోర్డును ఏర్పాటు చేసి ముంపు ప్రాంతాలకు సంబంధించి విధి విధానాల ముసాయిదాను రూపొందించుకోడానికి ఒక ఒప్పందాన్ని కుదుర్చుకుందామని 2010 అక్టోబరులో మహరాష్ట్ర ప్రభుత్వం ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వానికి విజ్ఞప్తి చేసింది. ఈ ప్రాజెక్టు తాలూకు డీపీఆర్ రూపకల్పన, ఇన్వెస్టిగేషన్, సంబంధిత ఇతర అంశాలను పర్యవేక్షించేందుకు ఒక అంతర్ రాష్ట్ర బోర్డును ఏర్పాటు చేయడానికి, 2012 మే లో రెండు రాష్ట్రాలూ ఒప్పందంపై సంతకాలు చేసాయి.

iii. ***ఆర్థికంగా ప్రాజెక్టు మనుగడ :*** 2007 మే లో ఈ ప్రాజెక్టు ప్రతిపాదనలను ఆర్థికశాఖకు సమర్పించినప్పుడు అప్పటికే ₹60,000 కోట్ల మేర ఖర్చుకాగల అనేక ప్రాజెక్టులు పురోగతిలో ఉన్న అంశం, ఇంకా అమలుకు హామీ ఇచ్చిన ప్రాజెక్టులు, పథకాల దృష్ట్యా ఈ ప్రాజెక్టు అంచనా వ్యయం మీద ఆర్థిక శాఖ ఆందోళనను వ్యక్తం చేసింది. ప్రాజెక్టు పనుల టెండర్ల కోసం ఐబీఎమ్ విలువలను అప్‌లోడ్ చేసే లోగా ఈ అంశాలన్నీ పరిష్కరిస్తామని పేర్కొంటూ రాష్ట్ర ప్రభుత్వం (2007 మే) ₹17,875 కోట్లకు పాలనాపరమైన మంజూరీని ఇచ్చింది. ఏడాదిన్నర తర్వాత పాలనాపరమైన మంజూరీ మొత్తాన్ని 115 శాతం పైగా పెంచి ₹38,500 కోట్లకు చేర్చారు (2008 డిసెంబరు). ఆయకట్టు 34 శాతం మేర మాత్రమే పెరిగింది.

iv. ***పనుల స్థితిగతులు :*** ఈ ప్రాజెక్టుకు సంబంధించిన ప్యాకేజీలన్నింటికీ 'ఓపెన్ క్యాటగిరీ'లోనే టెండర్ల ప్రక్రియను నిర్వహించారు.

- మొత్తం 28 ప్యాకేజీలలో, ఒకటవ, రెండవ ప్యాకేజీలు 2010 ముగిసేనాటికి పూర్తవ్వాలి. మిగిలిన ప్యాకేజీలు పూర్తికావడానికి 2013 ఏప్రిల్ వరకు గడువు ఉంది. ప్రస్తుతం, ప్యాకేజీలన్నింటిలోనూ పనులు ప్రారంభ దశలో ఉన్నాయి.

దాదాపు అన్ని ప్యాకేజీ లలోనూ ప్రధాన కాలువ, సొరంగాల పనులకు ఇన్వెస్టిగేషన్ పూర్తయిందనీ, డిజైన్ల పనులు జరుగుతున్నాయనీ నీటిపారుదల శాఖ తెలిపింది.

- రాబోయే ఎనిమిదేళ్ళలోపు మొత్తం ప్రాజెక్టు పూర్తయ్యేలా ప్యాకేజీలన్నింటిలోనూ మైలురాళ్ళను సవరించడానికి ప్రభుత్వం 2011 జూన్‌లో ప్రాణహిత - చేవెళ్ళ ప్రాజెక్టు చీఫ్ ఇంజనీరుకు అనుమతినిచ్చింది. 2014-15 నుండి ప్రాజెక్టు ప్రయోజనాలు నిర్ణీత గడువులలో వరుసగా అందే విధంగా అనుబంధ ఒప్పందాలను కుదుర్చుకోవడం ద్వారా వివిధ ప్యాకేజీల గడువులను సవరించే చర్యలు తీసుకోవాలని కూడా ఆదేశించడం జరిగింది.

- ప్రాజెక్టు కోసం మొత్తం 85,000 ఎకరాల భూమి కావలసి ఉండగా, మచ్చుకు తనిఖీ చేసిన ఏడు ప్యాకేజీలలో (17, 18, 19, 23, 24, 25, 26) భూసేకరణ జరగనే లేదు. భూసేకరణ, పునరావాస-పునర్నిర్మాణ కార్యకలాపాలు జరగని కారణంగా రెండు రిజర్వాయర్ల పనులూ ఆగిపోయాయి. భూసేకరణ జోరుగా కొనసాగుతోందనీ, 22889 ఎకరాలకు అభ్యర్థన చేయడం, 1578 ఎకరాలను సేకరించడం పూర్తయిందని నీటిపారుదల శాఖ సమాధానమిచ్చింది.

v. ***చెల్లింపు సూచీల్లో (పేమెంటు షెడ్యూళ్ళు) మార్పులు :*** ఈ ప్రాజెక్టుకు సంబంధించిన ప్యాకేజీలన్నింటిలోనూ మొదట నిర్దేశించిన చెల్లింపు సూచీ (పేమెంటు షెడ్యూళ్ళ) ల్లో సర్వే సంబంధిత అంశాలకు చేయాల్సిన చెల్లింపులను 0.43 శాతం నుండి 0.50 శాతంగా పేర్కొన్నారు. తర్వాత వీటిని 2 శాతం నుండి 3.50 శాతం వరకు పెంచారు. మొదట నిర్దేశించిన చెల్లింపు సూచీల ప్రకారం, ప్యాకేజీలన్నింటికీ కలిపి కేవలం **₹172.12** కోట్లను సర్వే పనులకు చెల్లించాల్సి ఉండగా, సవరించిన చెల్లింపుల సూచీల్లో దీన్ని అసాధారణ రీతిలో **₹1,211.23** కోట్లకు పెంచారు.

ఇన్వెస్టిగేషన్ పూర్తికాకుండా పనులను మొదలుపెట్టకూడదంటూ ప్రభుత్వం నిర్ణయించడంవల్ల ప్రాజెక్టులోని ప్యాకేజీలు అన్నింటికీ ఒకేసారి ఇన్వెస్టిగేషన్, డిజైన్లను చేపట్టడం కష్టంగా ఉంటుందనీ, పనుల అమలుకు సంబంధించిన మొత్తాలను జతచేయకపోతే మొదట నిర్దేశించిన చెల్లింపు సూచీల్లో కేటాయించిన మొత్తం సరిపోదనీ నీటిపారుదల శాఖ సమాధానమిచ్చింది.

5.3.20 శ్రీ కొమరం భీమ్ ప్రాజెక్టు

5.3.20.1 ప్రాజెక్టు స్వరూపం

లక్ష్యంగా పెట్టుకున్న ఆయకట్టు	ఎడమ కాలువ కింద 39,500 ఎకరాలు, కుడి కాలువ కింద 6,000 ఎకరాలు, మొత్తం 45,500 ఎకరాలు. దీన్నే పెద్దవాగు ప్రాజెక్టు అని కూడా పిలుస్తారు. ఇది ఒక మధ్య తరహా సాగునీటి ప్రాజెక్టు.
నీటి వనరు	పెద్దవాగు నది నుండి 8 టీఎమ్‌సీ
ప్రాజెక్టులోని అంశాలు	(i) మట్టికట్ట నిర్మాణం, (ii) స్పిల్‌వే నిర్మాణం, (iii) రెండు హెడ్ రెగ్యులేటర్లు, (iv) రెండు ప్రధాన కాలువలు - ఎడమవైపు : 65 కిలోమీటర్లు, కుడివైపు : 9 కిలోమీటర్లు
పాలనాపరమైన మంజూరీ	సవరించినది ₹450.14 కోట్లు (2009 ఫిబ్రవరి)
ఖర్చు	₹399.48 కోట్లు
భూ సేకరణ	చేయాల్సింది :7,288 ఎకరాలు, చేసింది : 6,057 ఎకరాలు
పునరావాస గృహాలు	నిర్మించాల్సినవి :2,091 ; పూర్తయినవి :1,995

5.3.20.2 కీలకాంశాలు

i. **అటవీ అనుమతి :** ఈ ప్రాజెక్టు కోసం 246.80 హెక్టార్ల అటవీ భూములను వినియోగించాల్సి ఉన్నందున పర్యావరణ - అటవీ మంత్రిత్వ శాఖ అనుమతి పొందాలి. అటవీ అనుమతుల కోసం ప్రతిపాదనలను విడతల వారీగా పంపగా, చివరకు 181.66 హెక్టార్లకు మాత్రమే పర్యావరణ - అటవీ మంత్రిత్వ శాఖ అనుమతి లభించింది. కేంద్ర జలసంఘం 2000 మే లో ఈ ప్రాజెక్టుకు ఆమోదం తెలుపగా, పనులను 2005 మార్చిలో అప్పగించారు.

హెడ్‌వర్క్స్‌కు సంబంధించి అటవీ అనుమతులను పొందే ప్రక్రియను 1999లోనే, అంటే, పనులను మొదలుపెట్టక మునుపే ప్రారంభించామనీ, 2006 లో అనుమతి వచ్చిందనీ నీటిపారుదల శాఖ తెలిపింది. ప్రధాన కాలువలో 34 వ కిలోమీటరు తర్వాత అవసరమైన అటవీ అనుమతుల కోసం ప్రాజెక్టు పనులను వాయిదావేసి ఉంటే, 14,000 ఎకరాల మేర ఆయకట్టుకు చెందిన రైతులకు సత్వర సాగునీటి ప్రయోజనాన్ని నిరాకరించినట్లయ్యేదని కూడా నీటిపారుదల శాఖ పేర్కొంది.

ఐతే, నీటిపారుదల శాఖ ప్రధాన కాలువ విషయంలో ఇదే పంథాను అనుసరించలేదు. అటవీ అనుమతుల ప్రక్రియను ప్రారంభించక మునుపే, 2005 మార్చిలోనే హెడ్‌వర్క్స్‌తో పాటుగా ప్రధాన కాలువ పనుల కాంట్రాక్టును కూడా అప్పగించేసారు. పైగా, ఒప్పందం గడువు కేవలం రెండేళ్ళు మాత్రమే కాగా ఒప్పందం కుదుర్చుకున్నాక సుమారు ఆరేళ్ళ తర్వాత, ఒప్పందంలో మొదట నిర్దేశించిన గడువు ముగిసిన నాలుగేళ్ళ తర్వాత అంటే, 2011 ఫిబ్రవరిలో మాత్రమే పర్యావరణ - అటవీ మంత్రిత్వ శాఖకు అటవీ అనుమతుల ప్రతిపాదనలను పంపారు. నిజానికి, మొదటి స్టేజీ అనుమతి 2012 సెప్టెంబరు నాటికి కూడా రాలేదు. ప్రధాన కాలువ పనిలో 34 వ కిలోమీటరు వరకూ అటవీ భూములు లేనందువలన ఆ రీచ్ వరకు నిర్మాణం పూర్తయింది. కానీ, అటవీ అనుమతులు వచ్చిన తర్వాత మాత్రమే 34 వ కిలోమీటరు దాటిన రీచ్‌లో పని పూర్తవుతుంది.

ii. **పాలనాపరమైన, సాంకేతికపరమైన మంజూరీలు :** ప్రాజెక్టు పనులకు టెండర్లను ఆహ్వానిస్తూ ఇచ్చిన ప్రకటనను 2005 జనవరి 10 న జారీ చేసారు. ఐతే, ఆ తర్వాత, 2005 జనవరి 22 న దీనికి పరిపాలనాపరమైన మంజూరీ వచ్చింది. ప్రాజెక్టు పనుల అంచనాలకు 2006 మార్చిలో, అంటే, పనులను అప్పగించి ఏడాది పైగా గడచిన తర్వాత సాంకేతిక మంజూరీ వచ్చింది.

ప్రభుత్వ విధానాన్ని అనుసరించి, జలయజ్ఞంలోని ప్రాజెక్టులన్నింటికీ టెండర్లను పిలవడం జరిగిందనీ, టెండర్లను పిలిచిన నెలలోనే పాలనపరమైన మంజూరీ వచ్చిందనీ నీటిపారుదల శాఖ తెలిపింది. టెండరు నోటీసును జారీ చేసిన తర్వాతనే పాలనాపరమైన మంజూరీనిచ్చారు కాబట్టి, ఈ సమాధానం అంగీకారం కాదు.

5.3.21 శ్రీరాంసాగర్ ప్రాజెక్టు రెండవ స్టేజి

5.3.21.1 ప్రాజెక్టు స్వరూపం

లక్ష్యంగా పెట్టుకున్న ఆయకట్టు	*వరంగల్, ఖమ్మం, నల్గొండ జిల్లాల్లో వర్షాభావానికి గురయ్యే ప్రాంతాల్లోని 4.04 లక్షల ఎకరాలు. 284 వ కి.మీ.వరకు ఉన్న స్టేజి I కాకతీయ కాలువను 346 వ కి.మీ. వరకూ పొడిగించడమే స్టేజి II*
నీటి వనరులు	*4.703 టీఎమ్‌సీల భూగర్భ జలాలతో పాటుగా 24.41 టీఎమ్‌సీల గోదావరి నదీ జలాలు*
ప్రాజెక్టులోని అంశాలు	*డిస్ట్రిబ్యూటరీలతో సహా మూడు బ్రాంచి కాలువల తవ్వకం; మైలవరం, బయ్యన్నవాగు బ్యాలెన్సింగ్ రిజర్వాయర్లు, ఆకేరు వద్ద ఒక అక్విడక్టు*
పాలనాపరమైన మంజూరీ	*తొలి అంచనా : ₹830.75 కోట్లు సవరించినది : ₹1043.14 కోట్లు*
ఖర్చు	*₹824.6 కోట్లు*
భూ సేకరణ	*చేయాల్సింది : 30,000 ఎకరాలు, చేసింది : 19,869 ఎకరాలు*

5.3.21.2 కీలకాంశాలు

i. ***ఉమ్మడి ఆయకట్టు :*** కాకతీయ కాలువను 346 వ కిలోమీటరు వరకూ పొడిగించే పనులు, కొన్ని డిస్ట్రిబ్యూటరీల తవ్వకం, మేజర్లు, మైనర్ల పనులు జలయజ్ఞానికి ముందే మొదలయ్యాయి.జలయజ్ఞంలో కాకతీయ కాలువకు సిమెంట్ కాంక్రీట్ లైనింగ్ ఏర్పాటు, మిగిలిన డిస్ట్రిబ్యూటరీల తవ్వకం, పంట కాలువల (ఫీల్డ్ ఛానల్స్) పనులను ఏడు ప్యాకేజీలుగా చేపట్టారు.

18,790 ఎకరాలమేర ఆయకట్టు నాగార్జునసాగర్ ఎడమకాలువ కింద అంతకు ముందే ఉన్నట్లు ప్యాకేజీ - 58 పనులు జరుగుతున్న సమయంలో సంబంధిత గుత్తేదారు గమనించారు. కాబట్టి, ఈ ప్యాకేజీ కింద ఉద్దేశించిన ఆయకట్టు 50,867 ఎకరాలు కాగా, వాస్తవంగా అభివృద్ధి చేస్తోంది 32,077 ఎకరాలు మాత్రమే.

ఈపీసీ సంస్థ పూర్తిస్థాయిలో ఇన్వెస్టిగేషన్‌ను చేసిన తరవాత మాత్రమే రెండు ప్రాజెక్టుల కిందా ఒకే ఆయకట్టును ఉన్న వాస్తవం వెలుగులోకి వచ్చిందనీ, ఆయకట్టులో తగ్గుదలకు అనుగుణంగా ₹16.85 కోట్ల మొత్తాన్ని ఒప్పందం విలువ నుండి తగ్గించామనీ నీటి పారుదల శాఖ సమాధానమిచ్చింది. ఈ సందర్భంలో ఒప్పందం విలువ తగ్గించడం ప్రధానం కాదు. లక్ష్యంగా పెట్టుకున్న ఆయకట్టును స్పష్టంగా గుర్తించకుండా నీటి పారుదల శాఖ పనులను ఏ విధంగా అప్పగిస్తోందన్నదే మౌలికమైన ప్రశ్న. ప్రస్తుత ఉదంతంలో డీబీఎమ్ - 71 డిస్ట్రిబ్యూటరీ వ్యవస్థకు చిట్టచివరన (40 వ కిలోమీటరు నుండి 72 వ కిలోమీటరు వరకు) ఆయకట్టు ఉంది. కాకతీయ ప్రధాన కాలువకు చిట్ట చివరన (345.93 వ కిలోమీటరు వద్ద) ఉన్నది కూడా ఈ ఆయకట్టే. ఈ డిస్ట్రిబ్యూటరీ వ్యవస్థ కింద ఉద్దేశించిన మొత్తం ఆయకట్టు 1.63 లక్షల ఎకరాలు. ఈ డీబీఎమ్ - 71 తవ్వకం పనిని వేరు వేరు సంస్థలకు అప్పగించగా, 56 వ కిలోమీటరు వరకు పనులు దాదాపుగా పూర్తయ్యాయి. డీబీఎమ్ - 71 డిస్ట్రిబ్యూటరీ వ్యవస్థకు సంబంధించిన పనులను (అంటే మేజర్లు, మైనర్లు, సబ్-మైనర్లు, పంట కాలువలు) విడి విడిగా చేపట్టి, ఈపీసీ విధానంలో మూడు సంస్థలకు అప్పగించారు. ఐతే, ఇప్పుడు డీబీఎమ్ - 71 వ్యవస్థ చిట్టచివరలోని 18,790 ఎకరాల ఆయకట్టును తొలగించడం అంటే, ఎక్కువ ఆయకట్టుకు ఉపయోగపడేలా ఈ డిస్ట్రిబ్యూటరీ వ్యవస్థను డిజైను చేసి నిర్మించినప్పటికీ, వాస్తవంగా సాగు అయ్యే ఆయకట్టు తగ్గిపోయిందని అర్థం.

ii. ***పనుల స్థితిగతులు :*** ఈ ప్రాజెక్టు పనులను 2005 మార్చిలో అప్పగించారు.

- డిస్ట్రిబ్యూటరీల పనులన్నీ జరుగుతున్నాయి.
- 68వ డిస్ట్రిబ్యూటరీ, చిట్టచివరి డిస్ట్రిబ్యూటరీల ఇన్వెస్టిగేషన్ జరుగుతోంది.
- భూ సేకరణ జరగనందువలన, 61 వ, 65 వ డిస్ట్రిబ్యూటరీలు పూర్తికాలేదు.
- భూ సేకరణ జరగకపోవడం వలన, 56 వ కిలోమీటరు తరువాత 71 వ డిస్ట్రిబ్యూటరీ టెండర్లను రద్దు చేసారు.

కాలువ తవ్వకాన్ని రైతులు తీవ్రంగా వ్యతిరేకిస్తున్న కారణంగా ప్యాకేజీ - 54 కోసం భూసేకరణ పూర్తికాలేదని నీటి పారుదల శాఖ తెలిపింది.

- కేటాయించిన నిధుల్లో కోతల కారణంగా శ్రీరాంసాగర్ స్టేజి II ప్రాజెక్టు తీవ్ర ఇబ్బందులకు గురయ్యింది. గత మూడు సంవత్సరాల్లో కేటాయించిన ₹270 కోట్లు, ₹560 కోట్లు, ₹250 కోట్ల నిధుల్లో వరుసగా 76, 87, 87 శాతాల మేర ప్రభుత్వం కోత విధించింది.

5.3.22 పి.వి.నరసింహారావు కంతనపల్లి సుజల స్రవంతి ప్రాజెక్టు (కంతనపల్లి)

5.3.22.1 ప్రాజెక్టు స్వరూపం

లక్ష్యంగా పెట్టుకున్న ఆయకట్టు	*శ్రీరాంసాగర్ ప్రాజెక్టు కింది 3.1 లక్షల ఎకరాల ఆయకట్టు, శ్రీరాం సాగర్ స్టేజీ II కింది 4.4 లక్షల ఎకరాల ఆయకట్టు - మొత్తం 7.5 లక్షల ఎకరాల ఆయకట్టు స్థిరీకరణ*
నీటి వనరు	*ఆయకట్టు స్థిరీకరణ కోసం 50 టీఎమ్‌సీ గోదావరినది జలాలను ఎత్తిపోతల ద్వారా కాకతీయ కాలువకు తరలించడం*
ప్రాజెక్టులోని అంశాలు	*(i) కంతనపల్లి వద్ద గోదావరి పై బ్యారేజీ నిర్మాణం, (ii) స్పిల్‌వే, (iii) జలవిద్యుత్తు బ్లాకు, (iv) సొరంగాలు, లిఫ్టులు, కాలువలు*
పరిపాలనాపరమైన మంజూరీ	*₹10409 కోట్లు (2009 ఫిబ్రవరి)*
ఖర్చు	*శూన్యం*
లిఫ్టులు	*సంఖ్య : 3* *ఎత్తు : 249 మీటర్లు*
విద్యుత్తు అవసరాలు	*878 మెగావాట్లు*
విద్యుదుత్పాదన	*ఉద్దేశించినది : 450 మెగావాట్లు (ఇప్పుడు 280 మెగావాట్లకి సవరించారు)*

5.3.22.2 కీలకాంశాలు

i. ***ప్రాథమ్యాల సరళి :*** *శ్రీరాం సాగర్ ప్రాజెక్టు (మొదటి, రెండవ స్టేజీల)* కింద ఉన్న ఆయకట్టును స్థిరీకరించడం కోసం కంతనపల్లి ప్రాజెక్టును ప్రతిపాదించారు. కానీ, శ్రీరాంసాగర్ ప్రాజెక్టు రెండో స్టేజీ పూర్తయి పంటలకు నీళ్లివ్వక ముందే కంతనపల్లిని చేపట్టడం జరిగింది. నిజానికి, శ్రీరాంసాగర్ ప్రాజెక్టు రెండో స్టేజీ పనులు ఇంకా కొనసాగుతున్నాయి. ఐతే, ఒక పక్క శ్రీరాం సాగర్ ప్రాజెక్టు మొదటి స్టేజీ ఎదుర్కొంటున్న నీటి కొరతకు కంతనపల్లి ప్రాజెక్టు నుండి నీటిని తరలించాల్సిన అవసరం ఏర్పడుతుంటే, మరోపక్క శ్రీరాంసాగర్ ప్రాజెక్టు రెండో స్టేజీ పనులను అమలు చేయడం వెనుక హేతువు స్పష్టంగా లేదు.

శ్రీరాంసాగర్ ప్రాజెక్టు కింద 60 టీఎమ్‌సీల నీటికొరత ఉందనీ, 224 వ కి.మీ. తరవాత ఉన్న శ్రీరాంసాగర్ ప్రాజెక్టు మొదటి, రెండవ స్టేజీ ల ఆయకట్టుకు ఈ కింది కారణాల వల్ల నీటి కొరత సమస్య తరచుగా ఎదురవుతోందని నీటిపారుదల శాఖ సమాధానమిచ్చింది :

- శ్రీరాంసాగర్ ప్రాజెక్టు రెండో స్టేజీ పనులు కొనసాగుతున్నప్పటికీ, కాలువ పనులు పూర్తయినంత మేర పంటలకు నీటిని విడుదల చేస్తున్నామనీ, ఐతే ఆరుతడి పంటలకు అనువుగా ఈ ప్రాజెక్టును రూపొందించినప్పటికీ, నీరు సమృద్ధిగా లభిస్తుండడంతో రైతులు వరి పంటనే వేయడానికి అలవాటు పడ్డారనీ, పంటలను వేసే సరళిలో ఈ మార్పు వల్ల శ్రీరాంసాగర్ ప్రాజెక్టు రెండో స్టేజీలో నీటి కొరత ఏర్పడిందని తెలిపారు. రైతుల్లో అవగాహనను పెంచడానికి, ఆరుతడి పంటలవైపు మరలేలా వారి ఆలోచనా విధానాన్ని మార్చడానికి కొంత సమయం పడుతుందనీ నీటిపారుదల శాఖ తెలిపింది.
- పూడిక పేరుకుపోవడం వలన కూడా శ్రీరాంసాగర్ ప్రాజెక్టు జలాశయం సామర్థ్యం గణనీయంగా తగ్గిపోయింది.

ii. ***ప్రాజెక్టు అనుమతులు :*** అవసరమైన అనుమతులను పొందకుండానే 2009 మే లో ఈ ప్రాజెక్టుకు టెండర్లను ఆహ్వానించారు. ఐతే బిడ్డర్లనుండి స్పందనలేదు.

పాలనాపరమైన మంజూరీ (2009 ఫిబ్రవరి) ఇచ్చి మూడేళ్లు గడిచినా ప్రాజెక్టు ఇంకా మొదలు కాలేదు.

సారాంశం

రాష్ట్ర ప్రభుత్వం చేపట్టిన అత్యంత ఆశావహమైన కార్యక్రమం 'జలయజ్ఞం'. 97 లక్షల ఎకరాలకు పైగా ఆయకట్టుకు సాగునీరు, రెండు కోట్లకు పైగా జనాభాకు తాగునీటి ప్రయోజనాన్ని అందించే ఉద్దేశ్యంతో పెను ఆర్థిక భారంతో చేపట్టిన ఈ కార్యక్రమం ఆశించిన సామాజిక - ఆర్థిక ప్రయోజనాల దృష్ట్యా , రాష్ట్రంలోని అత్యంత వెనుకబడిన ప్రాంతాల్లో నిర్జలమైన మెట్ట ప్రాంతాల్లో సాగునీటికి, తాగునీటికి ప్రభుత్వం ఇచ్చిన ప్రాధాన్యం దృష్ట్యా ప్రశంసించదగినదే. ఐతే, ప్రణాళికా రచన లోపభూయిష్టంగా ఉన్న కారణంగానూ, ప్రాజెక్టులకు అవసరమైన భూముల సేకరణ, కేంద్ర జల సంఘం/పర్యావరణ - అటవీ మంత్రిత్వ శాఖ/గిరిజన వ్యవహారాల మంత్రిత్వ శాఖ/ప్రణాళికా సంఘాల అనుమతులు పొందడం, పునరావాస - పునర్నిర్మాణ కార్యకలాపాలు మొదలైన అంశాల్లో జాప్యాలతో ప్రాజెక్టుల నిర్మాణానికి కలిగిన ఆటంకాల మూలంగానూ ఈ కార్యక్రమం అమలు మందగించింది.

ప్రాజెక్టులకు అవసరమైన మేర జలాలు (కృష్ణా, పెన్నా నదులపై చేపట్టిన ప్రాజెక్టుల విషయంలో), తగినంత విద్యుత్తు (ఎత్తిపోతల పథకాల విషయంలో) లభ్యత లాంటి ప్రాథమిక అంశాల విషయంలో సాధ్యాసాధ్యాల అధ్యయనం చేయకుండా, కొన్ని ప్రాజెక్టుల్లో ఆయకట్టును సరిగ్గా నిర్ధారించకుండానే ప్రాజెక్టులను చేపట్టారు. తగిన స్థాయిలో జల వనరుల లభ్యతను ధృవీకరించుకోవాలంటూ కేంద్ర జల సంఘం వ్యక్తం చేసిన ఆందోళనలను కూడా నిర్లక్ష్యం చేయడం జరిగింది.

రాష్ట్ర ప్రభుత్వం అవలంబించిన ఈపీసీ కాంట్రాక్టు విధానం సముచితమైన రీతిలో రాష్ట్రానికి ప్రయోజనాలను అందించ లేదు. టెండర్లలో సరైన పోటీకి వీలు కల్పించేందుకు అవసరమైన సమయాన్ని ఇవ్వలేదు. పలు కాంట్రాక్టులను సింగిల్ టెండరు ప్రాతిపదికన అప్పగించారు. అనేక సందర్భాల్లో టెండర్లు అందిన/తెరచిన తర్వాతనే అంచనాలకు సాంకేతిక మంజూరీలను పొందారు. ఐబీఎమ్‌లను ఖరారు చేయడంలో జాప్యాలుండడమే కాకుండా టెండర్లు వచ్చిన/తెరచిన తరువాత కూడా ఐబీఎమ్ అంచనాలలో మార్పులు చేసిన సందర్భాలున్నాయి. పూర్తి స్థాయి సర్వే, ఇన్వెస్టిగేషన్, డిజైన్ల తయారీ, పనుల నిర్వహణ అన్నింటికీ కలిపి స్థిరమైన ఒప్పందపు విలువ ఉండే ఈ కాంట్రాక్టు విధానంలో, పనుల స్పెసిఫికేషన్లలో వచ్చే మార్పుల విషయంలో వ్యవహరించేందుకు తగిన నిబంధనలు ఒప్పందాల్లో లేకపోవడంతో పలు సందర్భాల్లో ప్రాజెక్టు పరిధి, పనుల పరిమాణం మొదలైనవి తగ్గినపుడు గుత్తేదార్లు లబ్ధి పొందారు.

కొన్ని ప్రాజెక్టుల విషయంలో సాధ్యాసాధ్యాలను రూఢీ చేసుకోకుండానూ, పలు ప్రాజెక్టుల విషయంలో ప్రాజెక్టు సమగ్ర నివేదికలు, అవసరమైన అనుమతులు లేకుండానూ టెండర్లు పిలిచి 74 ప్రాజెక్టులను ఏకకాలంలో చేపట్టే బదులు, ప్రభుత్వం ప్రాజెక్టుల ప్రాథమ్యాలను మధ్యకాలికం నుంచి దీర్ఘకాలిక ప్రాతిపదికన నిర్ణయించి, ఆ మీదట ఒక్కో సమయంలో కొన్ని ప్రాజెక్టులపై మాత్రమే దృష్టి పెట్టి తగినన్ని వనరులను కేటాయించడం, అవసరమైన

భూములను సేకరించడం ద్వారా వాటిని సకాలంలో పూర్తిచేసి రైతులు, ప్రజలు ఆశిస్తున్న ఫలాలు వారికి సత్వరమే అందేలా చూసి ఉండాల్సింది. కానీ, ఇప్పుడు ప్రభుత్వం ఒకేసారి భారీ సంఖ్యలో ప్రాజెక్టులను చేపట్టింది. ఈ ప్రాజెక్టులు పూర్తవడానికి చాలాకాలం పడుతుంది. అంతేకాక, తగినంత నీరు, విద్యుత్తు లేనందున అనేక ప్రాజెక్టుల మనుగడే ప్రశ్నార్థకమౌతోంది. అసంపూర్తిగా ఉన్న ఈ ప్రాజెక్టుల (తత్సంబంధిత కాంట్రాక్టుల) ఆర్థిక భారం భవిష్యత్తులో సుదీర్ఘ కాలంపాటు రాష్ట్ర ఖజానాకు సవాలుగా మారనుంది.

(వాణీ శ్రీరామ్)
ప్రధాన మహాగణకాధికారి (జీ &ఎస్ఎస్ఏ)
ఆంధ్రప్రదేశ్

హైదరాబాదు
24 Jan 2013

ధృవీకరించడమైనది

(వినోద్ రాయ్)
భారత కంప్ట్రోలర్ మరియు ఆడిటర్ జనరల్

కొత్త ఢిల్లీ
1 Feb 2013

అనుబంధాలు

అనుబంధం - 2.1

(పేరా 2.1; పేజి 3)

(ఎ) గతంలో తనిఖీ చేసిన ప్రాజెక్టులు, వాటి పరిశీలనలో కనుగొన్న ప్రధాన అంశాలు

ఆడిట్ నివేదిక 2006-07	*పేరా 3.2 - గోదావరీ జలాల వినియోగ అథారిటీ*
ప్రాజెక్టులు	*దేవాదుల, ఎల్లంపల్లి, ఆలీసాగర్ ఎత్తిపోతల పథకం, గుత్పా ఎత్తిపోతల పథకం, లెండీ ప్రాజెక్టు, ఇందిరాసాగర్ దుమ్ముగూడెం, రాజీవ్ దుమ్ముగూడెం*
ఆడిట్ పరిశీలనలో కనుగొన్న ప్రధాన అంశాలు	• 2007 మార్చిలోగా పూర్తిచేయాలని ప్రాధాన్యత కల్పించిన ప్రాజెక్టులు పూర్తికాలేదు. ఫలితంగా, గోదావరి నుండి కేటాయింపు పొందిన జలాలను వినియోగించుకోవడం, తెలంగాణా ప్రాంతంలో 2.16 లక్షల ఎకరాలకు సాగునీటి సౌకర్యం కల్పించాలనే లక్ష్యాలు నెరవేరలేదు. • అంచనాలను తప్పుగా తయారు చేయడం, ప్రభుత్వ ప్రయోజనాలను కాపాడేందుకు అవసరమైన నిబంధనలు ఈపీసీ ఒప్పందాలలో లేకపోవడం వలన కాంట్రాక్టరుకు ₹359 కోట్ల అనుచిత లబ్ధి చేకూరింది. • పనులు జరుగుతున్న సమయంలో, పైపులైను నిడివిని, పైపుల మందాన్ని టెండర్లలో పేర్కొన్న దానికంటే తగ్గించడం వలన కాంట్రాక్టరుకు ₹108.86 కోట్ల అనుచిత లబ్ధి కలిగింది. • ఒప్పందపు షరతులకు విరుద్ధంగా, కాంట్రాక్టరుకు ₹65.11 కోట్ల ముందస్తు చెల్లింపులు చేసిన కారణంగా ₹9.22 కోట్ల వడ్డీని నష్టపోవడం జరిగింది.
ఆడిట్ నివేదిక 2008-09	*పేరా 1.4 - సత్వర సాగునీటి ప్రయోజన కార్యక్రమం*
ప్రాజెక్టులు	*ఆలీసాగర్ ఎత్తిపోతల పథకం, గుండ్లకమ్మ రిజర్వాయరు, పుష్కర ఎత్తిపోతల పథకం, సోమశిల, శ్రీరాంసాగర్ స్టేజి-I, కొమరం భీమ్, రాలివాగు, తోటపల్లి బ్యారేజి, వెలిగల్లు రిజర్వాయరు, ఎర్రకాలువ ప్రాజెక్టు.*
ఆడిట్ పరిశీలనలో కనుగొన్న ప్రధాన అంశాలు	• ముందుగా భూసేకరణ చేయకుండానే ప్రాజెక్టుల పనులను అప్పగించడం వలన చాలమటుకు ప్రాజెక్టులు మధ్యంతరంగా నిలిచిపోవడము జరిగింది, సాగునీటి సౌకర్యం కల్పించాలనే లక్ష్యాలు నెరవేరలేదు. • చేయాల్సిన పనుల పరిధినీ, పరిమాణాలనూ ఖాయం చేయకుండా, స్థిరమైన ధర ప్రాతిపదికన పనులను అప్పగించి, వాస్తవంగా చేసిన పనుల పరిమాణాలతో సంబంధం లేకుండా చెల్లింపులను చేయడంవలన కాంట్రాక్టర్లకు అనుచిత లాభాలు చేకూరాయి.
ఆడిట్ నివేదిక 2008-09	*పేరా 1.3 - సాగునీటి ప్రాజెక్టులలో మూడో పక్ష నాణ్యత నియంత్రణ/హామీ*
ఆడిట్ పరిశీలనలో కనుగొన్న ప్రధాన అంశాలు	• సాగునీటి ప్రాజెక్టు పనుల నాణ్యతా నియంత్రణలో అనుభవం లేని సంస్థలను ఎంపిక చేయడం ద్వారా టీపీక్యూసీ సంస్థల ఎంపానెల్‌మెంట్ ప్రక్రియ లోపభూయిష్టంగా ఉండడం, ఒప్పందాలలో అసమగ్రతలు, టెండరు నిబంధనలను మార్చడం ద్వారా సంస్థలకు అనుచిత లబ్ధిని చేకూర్చడం, ఒప్పందంలోని నిబంధనలను అమలు పరచకపోవడం, అక్రమ చెల్లింపులు. • టీపీక్యూసీ సంస్థలపై పూర్తిగా ఆధారపడడం, కీలకమైన నాణ్యత హామీ విషయంలో నీటిపారుదల-ఆయకట్టు అభివృద్ధిశాఖ నియంత్రణ లేకపోవడం, డిపార్ట్‌మెంట్, ఈపీసీ కాంట్రాక్టు సంస్థలు, టీపీక్యూసీ సంస్థల మధ్య సమన్వయం లేకపోవడం. • టీపీక్యూసీ సంస్థలు లేవనెత్తిన లోపాల విషయంలో ఈపీసీ సంస్థలు తక్షణ దిద్దుబాటు చర్యలను చేపట్టలేదు.

ఆడిట్ నివేదిక 2009-10 ఆడిట్ పరిశీలనలో కనుగొన్న ప్రధాన అంశాలు	*పేరా 2.2 - మహాత్మాగాంధీ (కల్వకుర్తి) ఎత్తిపోతల పథకం*
	• ఒకే జిల్లాలో ఒకే ఏడాదిలో (2005) చేపట్టిన ఒకే రకమైన నేల స్వభావం కలిగిన కోయిల్‌సాగర్ ఎత్తిపోతల, జవహర్ నెట్టెంపాడు ఎత్తిపోతల అనే రెండు ప్రాజెక్టుల్లో ఎకరానికి లెక్కగట్టిన రేటు ₹11,500 కాగా, కల్వకుర్తి ప్రాజెక్టులో ఎకరానికి ₹15,000 చొప్పున అధికరేటును తీసుకోవడం వలన అంచనాలు ₹119 కోట్ల మేర పెరిగిపోయాయి. • గుత్తేదార్లు కోట్ చేసిన మొత్తాలు ప్రభుత్వం నిర్దేశించిన 105 శాతం పరిమితి కంటే ₹58.47 కోట్లు అధికంగా ఉన్నప్పటికీ బిడ్లను ఆమోదించడం సరైన చర్యకాదు. దీనివలన ఖర్చును నియంత్రించాలన్న ప్రభుత్వ ఉద్దేశ్యాన్ని నీరుకార్చినట్లయింది. • చేసిన పనుల పరిమాణాలతో సంబంధం లేకుండా చెల్లింపులు చేయడం వలన గుత్తేదార్లకు ₹242 కోట్లు (₹130.19 కోట్లు + ₹112.23 కోట్లు) అనుచిత లబ్ది చేకూరింది. • పైపులైను పనుల పరిమాణాలు తగ్గినప్పటికీ, గుత్తేదార్లకు చేసే చెల్లింపుల్లో ఆ మేరకు తగ్గింపును వర్తింపచేయలేదు. ఫలితంగా గుత్తేదార్లకు ₹74.76 కోట్ల మేర అధిక చెల్లింపులు జరిగాయి. • లిఫ్ట్-II, లిఫ్ట్-III ప్యాకేజీ లలోని సొరంగం పనులకు సంబంధించి గుత్తేదార్లకు చెల్లిస్తున్న మొత్తాలు, వాస్తవంగా వారికి చెల్లించాల్సిన మొత్తాలకంటే ₹122.32 కోట్లు అధికంగా ఉన్నాయి.
	పేరా 3.4.3 - కె.ఎల్.రావు సాగర్ (పులిచింతల) ప్రాజెక్టు
	• ప్రాజెక్టు పనుల నిర్వహణలో కీలకమైన వ్యయనియంత్రణలు లేకపోవడంతో ఒప్పందం కుదుర్చుకున్న తర్వాత పనుల పరిమాణాల్లోని తగ్గుదలల వలన వచ్చే ప్రయోజనం ప్రభుత్వానికి ఒనగూరకపోగా, కాంట్రాక్టరుకు ₹56.52 కోట్ల అనుచిత లబ్ది చేకూరింది. • డిజైన్లను ఖరారు చేయకుండానే పనుల ఒప్పందం కుదుర్చుకున్నారు. ఫలితంగా, నిర్మించాల్సిన స్పిల్ వే వెంట్‌ల (నీరుపోయే మార్గాల) సంఖ్య విషయంలో వివాదం సుదీర్ఘకాలంపాటు కొనసాగింది. దీంతో పనుల పురోగతి కుంటుపడింది. అంతేకాకుండా, కాంట్రాక్టరు క్లెయిమ్‌లను చెల్లించడం ద్వారా ₹1.76 కోట్ల నివారించదగ్గ వ్యయం జరిగింది. • పర్యావరణ (పరిరక్షణ) చట్ట నిబంధనలను ఉల్లంఘిస్తూ, పర్యావరణ అనుమతులు లేకుండానే ప్రాజెక్టు పనులను ప్రారంభించడం వలన హైకోర్టు ఆదేశాల మేరకు పనులను నిలిపేయాల్సి వచ్చింది. పనులు నిలిచిపోయిన కాలంలో యంత్రాలు, కూలీలు ఖాళీగాఉన్నందుకు పరిహారంగా కాంట్రాక్టరుకు ₹3.24 కోట్లను చెల్లించాల్సివచ్చింది.
	పేరా 3.4.4 - శ్రీరాంసాగర్ ప్రాజెక్టు వరదనీటి కాలువ
	• వరదనీటి కాలువ(ఎఫ్ ఎఫ్ సీ) ప్రాజెక్టులోని వివిధ కార్యకలాపాలు/పనులను సరైన క్రమంలో/ సమన్వయ రీతిలో చేపట్టకపోవడం వలన అవసరానికి ముందే ప్రాజెక్టు పనులపై భారీగా ₹1,476.30 కోట్లు ఖర్చు చేయడమైంది. ఫలితంగా, రిజర్వాయర్లు పూర్తయ్యేవరకూ ఈ నిధులు ఏ ప్రయోజనం లేకుండా అసంపూర్తిగా ఉన్న ప్రాజెక్టులో చిక్కుకుపోయి ఉంటాయి.
	పేరా 3.4.5 - రాజీవ్ భీమ ఎత్తిపోతల పథకం
	• టెండర్ల ప్రక్రియ ముగిసిన తర్వాత పనుల పరిమాణాలు తగ్గడం వలన గుత్తేదారుకు ₹21.25 కోట్ల అనుచిత లబ్ది చేకూరింది. • నీటిసరఫరా పథకాలలో వినియోగించే ఎలక్ట్రో మెకానికల్, హైడ్రో మెకానికల్ యంత్ర పరికరాలపై సెంట్రల్ ఎక్సైజ్ సుంకం మినహాయింపు ఉన్నప్పటికీ, నీటిపారుదల-ఆయకట్టు అభివృద్ధిశాఖ ప్రాజెక్టు పనుల అంచనాలలో ఎక్సైజ్ సుంకాన్ని కలిపింది. ఫలితంగా, ₹20.46 కోట్ల మేర అధికంగా ఉన్న బిడ్‌ను ఆమోదించడం జరిగింది.

- పనులను అప్పగించిన తరువాత, ఎలక్ట్రో మెకానికల్, హైడ్రో మెకానికల్ అంశాలకు సంబంధించి చెల్లింపు పద్ధతిని మార్పుచేయడం, టెండర్ల ప్రక్రియ ముగిసిన తర్వాత గుత్తేదార్లకు అనుకూలంగా మొబిలైజేషన్ అడ్వాన్సుపై చెల్లించాల్సిన వడ్డీరేటును తగ్గించడంవంటివి జరిగాయి. కాబట్టి, ఒప్పందపు షరతులను రూపొందించడంలోనూ, వాటిని అమలుపరచడంలోనూ లోపాలున్నాయి.

పేరా 3.4.6 - కందులఓబులరెడ్డి గుండ్లకమ్మ ప్రాజెక్టు

- కాంట్రాక్టరు వాస్తవంగా చేసిన పనుల పరిమాణాల ప్రకారమే చెల్లింపులను నియంత్రించడం ద్వారా ప్రభుత్వ ప్రయోజనాలను కాపాడే ఏర్పాటు ఒప్పందాలలో లేకపోవడం వలన కాంట్రాక్టర్లకు చెల్లింపులు అధికంగా జరిగి ₹22.43 కోట్ల అనుచిత లబ్ది చేకూరింది.

పేరా 3.4.7 - కాంట్రాక్టర్లకు చెల్లించిన మొబిలైజేషన్ అడ్వాన్సులు

- ఎనిమిది ప్రాజెక్టుల్లో కాంట్రాక్టర్లకు చెల్లించిన మొబిలైజేషన్ అడ్వాన్సులను తనిఖీ చేయగా, ₹111.84 కోట్ల అడ్వాన్సుల అక్రమ చెల్లింపు, వడ్డీరేటును తప్పుగా పేర్కొనడం వలన ₹33.07 కోట్ల రెవెన్యూ నష్టం వంటి పలు లోపాలు వెల్లడయ్యాయి.
- i) అటవీ, పర్యావరణ అనుమతుల వంటి చట్టపరమైన అనుమతులు, ii) భూ సేకరణ, iii) పునరావాసం - వంటి అంశాలను పరిష్కరించకుండానే సివిల్ పనులను ప్రారంభించడం వలన పనుల పురోగతి కుంటుపడింది. అడ్వాన్సులు రికవరీ కావలసిన గడువుతేదీలు ముగిసిన తర్వాత కూడా వసూలు కాలేదు. ఫలితంగా, ₹702.70 కోట్ల మొబిలైజేషన్ అడ్వాన్సులు (మచ్చుకు తనిఖీ చేసిన ఎనిమిది ప్రాజెక్టులకు సంబంధించి) కాంట్రాక్టర్ల వద్ద ఉండిపోయాయి.

(బి) గత ఆడిట్ నివేదికలలో చేసిన సిఫార్సులు

ఆడిట్ నివేదిక 2006-07

పేరా 3.2 - గోదావరీ జలాల వినియోగ అథారిటీ

- గోదావరి నది నుండి కేటాయించిన జలాలను వినియోగించుకొని రాష్ట్రంలోని వెనుకబడిన ప్రాంతాలకు నీటి పారుదల, తాగు నీటి సౌకర్యాలను కల్పించటం కోసం చేపట్టిన పథకాలు/ప్రాజెక్టులు త్వరితగతిన పూర్తి చేయాలంటే వీటికి సంబంధించిన భూసేకరణ, పునరావాస, పునర్నిర్మాణ ప్యాకేజీల అమలు, డిజైన్ల ఆమోదం, క్లియరెన్సులని పొందటం వంటి విషయాలలో జాప్యాన్ని నివారించాలి.
- ఈ ఎత్తిపోతల పథకాలను విజయవంతంగా నిర్వహించాలంటే, వీటికి కావలసిన విద్యుత్తు సరఫరా ఏర్పాట్లను సాధ్యమైనంత త్వరగా ఖరారు చెయ్యాలి.
- కాంట్రాక్టర్లు అనుచితంగా లబ్ధి పొందడాన్ని నివారించడానికి, ఇక ముందైనా ప్రాజెక్టుకు సంబంధించిన ప్రాథమిక పరామితులు, డిజైన్లు, డ్రాయింగులు మొదలైన వాటి విషయంలో ఐబీఎమ్ అంచనాలను ఖచ్చితంగా తయారు చేయవలసిన అవసరం ఎంతైనా ఉంది.
- న్యాయ శాఖతో సంప్రదించడం ద్వారా ఈపీసీ కాంట్రాక్టు విధానంలోని టెండరు షెడ్యూళ్లలో, ఒప్పందాలలో పొందుపరచిన నిబంధనలు, షరతులన్నింటినీ సమీక్షించి, ఈపీసీ కాంట్రాక్టులలో ప్రభుత్వ ప్రయోజనాలను కాపాడేందుకు వీటిలో తగిన మార్పులు, నిబంధనలు చేయాలి.
- కాంట్రాక్టర్లు చెల్లించవలసిన లిక్విడేటెడ్ డామేజీల మొత్తాలను విడుదల చెయ్యకుండా వారికి చెల్లించే బిల్లుల నుండి సత్వరం వసూలు చేయాలి.

ఆడిట్ నివేదిక 2009-10	*పేరా2.2 - మహాత్మాగాంధీ (కల్వకుర్తి) ఎత్తిపోతల పథకం*
	• నిధుల నిర్వహణ ప్రభావవంతంగా ఉండాలంటే, ప్రాజెక్టుల అమలులో సరైన ప్రణాళికా రచన, ప్రాజెక్టులోని వివిధ కార్యకలాపాలు/పనులను సరైన క్రమంలో సమన్వయ రీతిలో చేపట్టడాన్ని తప్పనిసరిగా అనుసరించాలి. దీనివల్ల విలువైన నిధులు అవసరానికి ముందే ఖర్చు కావడాన్ని, అసంపూర్తిగా ఉన్న ప్రాజెక్టుల్లో ఎలాంటి ప్రయోజనం లేకుండా సుదీర్ఘకాలం పాటు చిక్కుకుపోవడాన్ని నివారించవచ్చు. • ప్రభుత్వ ప్రయోజనాలను కాపాడేందుకు, చేయాల్సిన పనుల పరిమాణాలు, చెయ్యాల్సిన ఖర్చు రెండింటి విషయంలోనూ అంచనాలను వీలైనంత వాస్తవికంగా రూపొందించేలా ఈపీసీ కాంట్రాక్టు విధానంలో తగిన మార్పులను తీసుకువచ్చే అంశాన్ని ప్రభుత్వం పరిగణించాలి. • చేయాల్సిన పనుల పరిమాణాలను ఖచ్చితంగా నిర్ధారించలేనపుడు, ప్రభుత్వ ప్రయోజనాలను కాపాడడానికి, వాస్తవంగా చేసిన పనుల పరిమాణాల ఆధారంగానే చెల్లింపులు చేయాలి తప్ప 'స్థిరమైన ధర' ప్రాతిపదికన పనులను అప్పగించకూడదు. ఇందుకు సంబంధించి ఈపీసీ కాంట్రాక్టు విధానంలో తగిన మార్పులు చేయాలి. • లిక్విడేటెడ్ డ్యామేజీల నిబంధనను ప్రభావవంతంగా అమలు చేయడానికి, గుత్తేదారు చేయాల్సిన పనులతో పాటు, డిపార్టుమెంట్ పూర్తి చేయాల్సిన బాధ్యతలకు సంబంధించి కూడా నిర్దిష్ట కాల పరిమితులను నిర్ణయించి ఒప్పందాలలో నిర్దేశించాలి.

అనుబంధం - 2.2

(పేరా 2.5.1; పేజీ 5)

ఆడిట్ పరిశీలన కోసం ఎంపికచేసుకున్న ప్రాజెక్టులు, ప్యాకేజీల వివరాలు

క్రమ సంఖ్య	ప్రాజెక్టు పేరు	పరిపాలనాపరమైన మంజూరీ (₹ కోట్లలో)	మొత్తం ప్యాకేజీల సంఖ్య	మచ్చుకు తనిఖీ చేసిన ప్యాకేజీల సంఖ్య
1	పోలవరం	16010.45	23	23
2	నెట్టెంపాడు	1428.00	14	14
3	గాలేరు నగరి	7216.15	27	15
4	హంద్రీ నీవా - ఫేజ్-I	2774.00	21	24
	హంద్రీ నీవా - ఫేజ్-II	4076.00	49	
5	దేవాదుల	9178.78	16	15
6	ఎల్లంపల్లి	3177.74	8	8
7	శ్రీశైలం ఎడమగట్టు కాలువ సొరంగం	2813.00	4	2
8	వెలిగొండ	4785.82	7	5
9	రాజీవ్ దుమ్ముగూడెం	1681.00	7	7
10	ఇందిరాసాగర్ దుమ్ముగూడెం	1824.00	7	7
11	దుమ్ముగూడెం నాగార్జునసాగర్ టెయిల్ పాండ్	19521.42	10	10
12	ప్రాణహిత - చేవెళ్ళ	38500.00	28	7
13	తెలుగు గంగ	4432.00	12	7
14	సోమశిల	1196.00	5	3
15	సోమశిల - స్వర్ణముఖి లింకు కెనాల్	437.42	4	1
16	ఎ) చిత్రావతి బ్యాలెన్సింగ్ రిజర్వాయర్ కుడి (లింగాల) కాలువ	405.82	1	1
	బి) లింగాల కాలువ కింద మైక్రో ఇరిగేషన్	221.00	2	2
17	గండికోట రిజర్వాయరు - చిత్రావతి బ్యాలెన్సింగ్ రిజర్వాయరు ఎత్తిపోతల	2059.00	6	6
18	ఎ) పులివెందుల బ్రాంచి కెనాల్ ఆధునికీకరణ	297.43	5	5
	బి) పులివెందుల బ్రాంచి కెనాల్ కింద మైక్రో ఇరిగేషన్	360.00	3	3
19	వంశధార స్టేజి-II ఫేజ్-II	933.90	3	3
20	తోటపల్లి (తోటపల్లి బ్యారేజీ,	450.23	4	2
	గజపతినగరంబ్రాంచి కెనాల్‌తో కలిపి)	76.99	1	1
21	భూపతిపాలెం	187.91	2	2
22	వెంకటనగరం	124.18	1	1
23	శ్రీరాం సాగర్ ప్రాజెక్టు స్టేజి-II	1043.14	7	5
24	కొమరం భీమ్	450.14	1	1
25	కంతనపల్లి	10409.00	0	0
26	ఉత్తరాంధ్ర సుజల స్రవంతి	7214.10	0	0
	మొత్తం	143284.62	278	180

అనుబంధం - 3.1

(పేరా 3.2; పేజీ 16)

మచ్చుకు తనిఖీ చేసిన ప్రాజెక్టుల ఆమోదాలు/అనుమతుల స్థితి (2012 జూలై నాటికి)

క్రమ సంఖ్య	ప్రాజెక్టు పేరు	సాధ్యా సాధ్యాల అధ్యయనం	కేంద్ర జల సంఘం నుండి సూత్రప్రాయ అంగీకారం	ప్రాజెక్టు సమగ్ర నివేదికలను రూపొందించడం	పర్యావరణ అనుమతి	అటవీ అనుమతి	పునరావాస పునర్నిర్మాణ అనుమతి	పెట్టుబడుల అనుమతి
1	పోలవరం	✓	NA[1]	✓	✓	✓	✓	✓
2	వెంకటనగరం	✓	X	✓	X	✓	NA	X
3	ఉత్తరాంధ్ర సుజల స్రవంతి	✓	X	X	X	X	X	X
4	భూపతిపాలెం[2]	✓	NA	✓	NA	✓	✓	✓
5	శ్రీశైలం ఎడమ గట్టు కాలువ సొరంగం	✓		✓	✓	✓	X	X
6	గాలేరు - నగరి	✓		✓	✓	X	X	X
7	నెట్టెంపాడు	✓	X	✓	✓	NA	X	X
8	సోమశిల - స్వర్ణముఖి లింకు కెనాల్	✓	X	✓	X	X	NA	X
9	సోమశిల ప్రాజెక్టు[3]	✓	NA	✓	✓	X	✓	✓
10	రాజీవ్ దుమ్ముగూడెం	✓	✓	✓	✓	X	NA	X
11	ఇందిరాసాగర్ దుమ్ముగూడెం	✓	✓	✓	✓	✓	NA	X
12	గండికోట - చిత్రావతి బ్యాలెన్సింగ్ రిజర్వాయర్ ఎత్తిపోతల	✓	X	X	X	✓	NA	X
13	చిత్రావతి బ్యాలెన్సింగ్ రిజర్వాయర్ లింగాల కెనాల్	X	X	X	X	✓	NA	X
14	పులివెందుల బ్రాంచి కెనాల్ ఆధునికీకరణ	X	X	X	X	NA	NA	X
15	ప్రాణహిత - చేవెళ్ళ	✓	✓	✓	X	X	X	X
16	వంశధార స్టేజి- II ఫేజ్-II	✓	X	✓	✓	✓	X	X
17	తోటపల్లి బ్యారేజి[4]	✓	✓	✓	✓	NA	✓	✓
18	దుమ్ముగూడెం నాగార్జునసాగర్ టెయిల్ పాండ్	✓	X	✓	X	X	NA	X
19	తెలుగు గంగ	✓	NA	✓	✓	X[5]	✓	X
20	హంద్రీ నీవా	✓	X	✓	✓	X	✓	X
21	వెలిగొండ	✓	X	✓	✓	X	✓	X
22	కొమరం భీమ్	✓	✓	✓	NA	X[5]	✓	✓
23	కంతనపల్లి	✓	✓	✓	X	X	NA	X
24	దేవాదుల	✓	✓	✓	✓	X[5]	NA	✓
25	శ్రీరాం సాగర్ ప్రాజెక్టు స్టేజి-II	✓	✓	✓	✓	NA	✓	✓
26	ఎల్లంపల్లి	✓	✓	✓	✓	X	✓	X

✓ : వచ్చినవి X : రానివి NA : వర్తించదు

---

1 ఈ ప్రాజెక్టు రూపకల్పన సమయంలో, కేంద్ర జల సంఘం నుండి సూత్రప్రాయంగా అనుమతిని పొందే విధానం అమలులో లేదు

2 ప్రస్తుతం కొనసాగుతున్న భూపతిపాలెం రిజర్వాయర్ ప్రాజెక్టుకు కేంద్ర జల సంఘం 2000 సంవత్సరంలో 13,391 ఎకరాలకు సాగునీటిని కల్పించేందుకుగాను అనుమతినివ్వడం జరిగింది. ఆ తర్వాత ప్రాజెక్టు పరిధిని 23,086 ఎకరాలకు పెంచారు. ఐతే, సవరించిన ప్రతిపాదనలను ఆమోదం కోసం కేంద్ర జల సంఘానికి పంపలేదు

3 సోమశిల ప్రాజెక్టుకు ఒక్క అటవీ అనుమతులు తప్ప మిగిలిన అన్ని అనుమతులూ లభించాయి. ఐతే, 'జల యజ్ఞం' కింద చేపట్టిన సోమశిల ప్రాజెక్టులోని జీకేఎన్ కాలువ విస్తరణ పనులకు కేంద్ర జల సంఘం నుండి సూత్రప్రాయంగా అనుమతినీ, పర్యావరణ - అటవీ మంత్రిత్వ శాఖ నుండి పర్యావరణ అనుమతీ, ప్రణాళికా సంఘం నుండి పెట్టుబడుల అనుమతినీ పొందలేదు

4 తోటపల్లి బ్యారేజీ ప్రాజెక్టుకు 2006 మార్చిలో ప్రణాళికా సంఘం అనుమతి లభించింది. ఆ తర్వాత, జలయజ్ఞం కింద ప్రాజెక్టు పనుల పరిధిని పెంచారు. ఐతే, కేంద్ర జల సంఘంకు సవరించిన ప్రతిపాదనలను పంపని కారణంగా ప్రాజెక్టు విస్తరణ పనులకు ప్రణాళికా సంఘం నుండి పెట్టుబడుల అనుమతి రాలేదు

5 అటవీ అనుమతులు పాక్షికంగా వచ్చాయి

అనుబంధం - 3.2

(పేరా 3.3; పేజీ 20)

జలయజ్ఞం కింద చేపట్టిన ఎత్తిపోతల ప్రాజెక్టులకు విద్యుత్తు అవసరాలు

క్రమ సంఖ్య	ఎత్తిపోతల పథకం పేరు	విద్యుత్తు అవసరాలు		
		మెగా వాట్లలో	రోజువారీ అవసరం (మిలియన్ యూనిట్లలో)	పంట కాలానికి కావాల్సిన మొత్తం (మిలియన్ యూనిట్లలో)
	ఆంధ్రా ప్రాంతం			
1	పుష్కర ఎత్తిపోతల	32.35	0.78	93.17
2	తాడిపూడి ఎత్తిపోతల	28.00	0.67	80.64
3	వెంకటనగరం ఎత్తిపోతల	10.37	0.25	29.87
4	జంఝావతి ప్రాజెక్టు	1.46	0.04	4.20
5	చాగల్నాడు ఎత్తిపోతల	12.00	0.29	34.56
6	చింతలపూడి ఎత్తిపోతల	111.80	2.68	321.98
7	ఉత్తరాంధ్ర సుజల స్రవంతి	329.95	7.92	950.26
	ఉప మొత్తం	**525.93**	**12.63**	**1514.68**
	రాయలసీమ, నెల్లూరు, ప్రకాశం ప్రాంతం			
8 (ఎ)	హంద్రీనీవా (ఫేజ్ - I)	453.19	10.88	1305.19
8 (బి)	హంద్రీనీవా (ఫేజ్ - II)	199.68	4.79	575.08
9	గురు రాఘవేంద్ర ఎత్తిపోతల	28.69	0.69	82.63
10	పులికనుమ ఎత్తిపోతల	13.50	0.32	38.88
11	గండికోట - చిత్రావతి బ్యాలెన్సింగ్ రిజర్వాయరు ఎత్తిపోతల	103.08	2.47	296.87
12	గండికోట ఎత్తిపోతల	36.30	0.87	104.54
13	కెసి కెనాల్ లిఫ్ట్	10.00	0.24	28.80
14	సిద్ధాపురం ఎత్తిపోతల	6.56	0.16	18.89
15	కొరిసపాడు ఎత్తిపోతల	2.01	0.05	5.79
	ఉప మొత్తం	**853.01**	**20.47**	**2456.67**
	తెలంగాణ ప్రాంతం			
16	అలీసాగర్	25.42	0.61	73.21
17	గుత్పా	18.00	0.43	51.84
18	చౌటపల్లి హనుమంత రెడ్డి ఎత్తిపోతల	5.14	0.12	14.80
19	భీమ	96.00	2.30	276.48
20	నెట్టెంపాడు	119.00	2.86	342.72
21	కల్వకుర్తి	450.00	10.80	1296.00
22	కోయిలసాగర్	30.00	0.72	86.40
23 (ఎ)	శ్రీశైలం ఎడమ గట్టు కాలువ - హై లెవెల్ కెనాల్	72.00	1.73	207.36
23 (బి)	శ్రీశైలం ఎడమ గట్టు కాలువ - లో లెవెల్ కెనాల్	12.00	0.29	34.56
23 (సి)	ఉదయ సముద్రం ఎత్తిపోతల	32.00	0.77	92.16
24 (ఎ)	దేవాదుల	56.00	1.34	161.28

క్రమ సంఖ్య	ఎత్తిపోతల పథకం పేరు	విద్యుత్తు అవసరాలు		
		మెగా వాట్లలో	రోజువారీ అవసరం (మిలియన్ యూనిట్లలో)	పంట కాలానికి కావాల్సిన మొత్తం (మిలియన్ యూనిట్లలో)
24 (బి)	దేవాదుల	123.60	2.97	355.97
24 (సి)	దేవాదుల	304.40	7.31	876.67
25	ఎల్లంపల్లి	166.80	4.00	480.38
26	రాజీవ్ దుమ్ముగూడెం	119.75	2.87	344.88
27	ఇందిరాసాగర్ దుమ్ముగూడెం	229.10	5.50	659.81
28	దుమ్ముగూడెం - నాగార్జునసాగర్ టెయిల్ పాండ్	1135.87	27.26	2180.87
29	ప్రాణహిత - చేవెళ్ళ	3466.00	83.18	7486.56
30	కాళేశ్వరం	28.35	0.68	81.65
31	కంతనపల్లి	878.00	21.07	2528.64
	ఉప మొత్తం	**7367.43**	**176.81**	**17632.24**
	పూర్తి మొత్తం	**8746.37**	**209.91**	**21603.59**

అనుబంధం - 4.1
(పేరా 4.2.1; పేజీ 27)

మొదటి, రెండవ క్యాటగిరీల కింద మూడు కంటే ఎక్కువ ప్యాకేజీల కాంట్రాక్టులు పొందిన ఎంప్యానల్ కాంట్రాక్టు సంస్థలు

మొదటి కేటగిరి సంస్థలు

(₹ కోట్లలో)

కాంట్రాక్టరు పేరు	ప్యాకేజీల సంఖ్య					కాంట్రాక్టుల మొత్తం విలువ
	2004-05	2005-06	2006-07	2007-08	మొత్తం	
ఐవీఆర్‌సీఎల్ - స్యూ - ప్రసాద్ (జేవీ), హైదరాబాదు	6	1	2	4	13	2516.29
మేటాస్ - ఎన్‌సీసీ, హైదరాబాదు (జేవీ)	6	-	2	1	9	2118.82
జయప్రకాశ్ - గాయత్రి (జేవీ)	3	-	-	2	5	1228.95
మధుకాన్ - సైనో - హైడ్రో, హైదరాబాదు (జేవీ)	3	-	-	1	4	1077.50
ప్రోగ్రెసివ్ కన్‌స్ట్రక్షన్ లిమిటెడ్, హైదరాబాదు	3	-	-	3	6	1068.55
సాబిర్ డ్యామ్ అండ్ వాటర్ వర్క్స్ కన్‌స్ట్రక్షన్ కంపెనీ, హైదరాబాదు	2	-	1	3	6	914.95
కేసీఎల్ - జేసీసీజీ , హైదరాబాదు (జేవీ)	3	-	-	2	5	786.08
మొత్తం	**26**	**1**	**5**	**16**	**48**	**9711.14**

రెండవ కేటగిరి సంస్థలు

(₹ కోట్లలో)

కాంట్రాక్టరు పేరు	ప్యాకేజీల సంఖ్య						కాంట్రాక్టుల మొత్తం విలువ
	2004-05	2005-06	2006-07	2007-08	2008-09	మొత్తం	
ఈసీసీఐ - ఎమ్ఆర్‌కేఆర్, హైదరాబాదు	1	2	1	5	-	9	581.42
ఆర్ఎమ్ఎన్ - జీ వీఆర్ ఇంజనీర్, హైదరాబాదు	3	-	3	3	-	9	548.66
హిందుస్తాన్ - రత్న, హైదరాబాదు	1	-	3	2	-	6	459.89
ఇంజనీరింగ్ ప్రాజెక్ట్స్ (ఇండియా) లిమిటెడ్	2	-	-	5	-	7	446.48
రాంకీ ఇన్‌ఫ్రాస్ట్రక్చర్ లిమిటెడ్, వి. సత్యమూర్తి (జేవీ)	1	-	1	3	-	5	354.89
ఏకేఆర్ - కోస్టల్ (జేవీ), హైదరాబాదు	2	1	1	1	-	5	333.02
పి. లక్ష్మ రెడ్డి & క్రాంతి కన్‌స్ట్రక్షన్, హైదరాబాదు	-	2	-	4	-	6	316.92
సద్భవ్ ఇంజనీర్స్ లిమిటెడ్, అహ్మదాబాదు - వ్యక్తిగతం	-	-	3	2	-	5	306.84
బ్యాక్ బోన్ ప్రాజెక్ట్స్ లిమిటెడ్, అహ్మదాబాదు - వ్యక్తిగతం	2	-	3	-	-	5	276.88
అవంతిక సాయి వెంకట, నెల్లూరు	3	-	3	-	-	6	263.16
జీ హెచ్ రెడ్డి & అసోసియేట్స్, కేకే రెడ్డి & కంపెనీ (జేవీ)	1	-	1	2	-	4	241.02
ఆర్ఎన్ఎస్ - జీ ఎస్ఆర్, హైదరాబాదు	2	-	2	-	-	4	194.50
రత్నా ఇన్‌ఫ్రాస్ట్రక్చర్ ప్రాజెక్ట్స్ ప్రైవేట్ లిమిటెడ్	-	-	-	3	1	4	192.77
ఎ. ప్రభాకర రెడ్డి అండ్ కంపెనీ, హైదరాబాదు	-	1	1	2	-	4	184.95
పయనీర్ బిల్డర్స్, హైదరాబాదు	1	-	-	3	-	4	177.78
మొత్తం	**19**	**6**	**22**	**35**	**1**	**83**	**4879.18**

అనుబంధం - 4.2
(పేరా 4.4.3; పేజీ 43)

ఒక్క బిడ్ మాత్రమే వచ్చిన కేసులలో వాటిని అంగీకరించిన ప్యాకేజీల వివరాలు

క్రమ సంఖ్య	ప్రాజెక్టు పేరు	ప్యాకేజీ సంఖ్య	ఒప్పందం విలువ (₹ కోట్లలో)
1	హంద్రీ నీవా	ప్యాకేజి 2 మెక్ ఫేజ్ I	162.37
2	భూపతిపాలెం	ఓసీ	28.45
3	దుమ్ముగూడెం నాగార్జున సాగర్ టెయిల్ పాండ్	1	1198.12
		3	265.30
		4	883.84
4	పోలవరం	ఓసీ-8	113.38
5	నెట్టెంపాడు	స్టేజి I	338.53
6	పులివెందుల బ్రాంచ్ కెనాల్	92ఎ	55.77
		93ఎ	38.81
		ఎమ్ఐపీబీసీ - 2	10.15
		ఎమ్ఐపీబీసీ - 3	13.54
7	రాజీవ్ దుమ్ముగూడెం	67	82.07
		68	67.28
		1/1	338.92
		1/2007	62.83
8	సోమశిల	11	34.23
		96	78.92
9	ఎల్లంపల్లి	కడ్డెం	125.45
		కెనాల్ నెట్‌వర్క్ ప్యాకేజి 3	99.31
10	తెలుగు గంగ	50	72.45
11	వెలిగొండ	1	624.60
		4	206.80
12	చిత్రావతి బ్యాలెన్సింగ్ రిజర్వాయర్ - లింగాల కెనాల్	ఎమ్ఐ 01	8.46
		ఎమ్ఐ 02	8.45
13	గండికోట - చిత్రావతి బ్యాలెన్సింగ్ రిజర్వాయర్ ఎత్తిపోతల	ఎల్ఐ 01	275.00
		ఎల్ఐ 02	276.00
		ఎల్ఐ 03	129.50
		ఎల్ఐ 04	332.00
		ఎల్ఐ 05	326.40
		ఎల్ఐ 06	118.28
14	ఇందిరాసాగర్ దుమ్ముగూడెం	31	156.20
		50	73.95
		51	69.70
		1/2	344.00
		21	136.30
15	ప్రాణహిత- చేవెళ్ళ	18	700.75
	పూర్తి మొత్తం		**7856.11**

అనుబంధం - 4.3

(పేరా 4.5; పేజీ 49)

గుత్తేదారు సంస్థల భారాన్ని ప్రభుత్వం స్వీకరించడం

క్రమ సంఖ్య	ప్రాజెక్టు పేరు	ఫేజ్/ప్యాకేజి	విషయం	భారం (₹ కోట్లలో)	సంస్థ
1	ఎల్లంపల్లి	స్టేజి II ఫేజ్ I	సబ్ స్టేషన్లు, ట్రాన్స్‌ఫార్మర్లు ఏర్పరచుకొనేందుకు కాంట్రాక్టు ఏజన్సీల ఉమ్మడి సంస్థల మధ్య అవగాహన ఒప్పందం ఉన్నప్పటికీ, ట్రాన్స్‌ఫార్మర్లు, 220 కేవీ, 132 కేవీ విద్యుత్తు సరఫరా వ్యవస్థలను విస్తరించటం	155.06	ఏపీ ట్రాన్స్‌కో
2	చిత్రావతి బ్యాలెన్సింగ్ రిజర్వాయర్ కుడి ప్రధాన కాలువ (లింగాల కాలువ)	లింగాల కాలువ ప్యాకేజీ	మార్పులేవీ లేకుండా తొలుత నిర్ణయించిన ఆయకట్టుకు నీరందించే విధంగా కొత్త చెరువులు తవ్వటం, ఉన్నవాటిని మెరుగు పరచటం, పంపుల సామర్థ్యం పెంచటం, వాలులను చదును చేయటం	46.07	గుత్తేదారు
3	దేవాదుల	ఫేజ్-II పంపిణీ వ్యవస్థ ప్యాకేజీలు (3 ప్యాకేజీలు)	గుత్తేదారు సంస్థలు ఇదివరకే ఒప్పుకొన్న విధంగా, అదనపు ఖర్చులేకుండా డ్యూటీని క్యూసెక్కుకు 130 ఎకరాల నుండి 110 ఎకరాలకు మార్చటం	37.06	గుత్తేదారు
4	హంద్రీ నీవా	28 (ఫేజ్-I)	పరిసరాలలో అవసరమున్న 29200 ఎకరాలను గుర్తించటం	24.63	గుత్తేదారు
5	హంద్రీ నీవా	23 (ఫేజ్-I)	అప్రోచ్ ఛానెల్ ప్రవాహ సామర్థ్యానికి సాంకేతిక ఆవశ్యకత	11.37	గుత్తేదారు
6	హంద్రీ నీవా	32	జాతీయ రహదారి పై వంతెన	6.14	ఎన్‌హెచ్ఏఐ
	హంద్రీ నీవా	25	జాతీయ రహదారి క్రాసింగు	3.03	ఎన్‌హెచ్ఏఐ
	హంద్రీ నీవా	24, 25, 27, 28	మొదటి కాంట్రాక్టరు పనులను ఆపేయటం, వీటిని వేరేవారికి అప్పగించటం	70.66	కొత్త గుత్తేదారు
7	పోలవరం	67	వరద నీరు గ్రామంలోకి చేరకుండా నివారించేందుకు గాను దిగువన వరద గేట్ల స్ట్రక్చర్ల నిర్మాణం చేపట్టటం	11.84	గుత్తేదారు
8	పోలవరం	62	నిర్వహణ పనుల కోసం జలాశయాన్ని ఖాళీ చేసే సమయంలో అవసరమయ్యే శాడిల్ డ్యామ్‌కు డిప్లిషన్ స్లూయిజ్‌లు	6.27	గుత్తేదారు
9	గాలేరు - నగరి	27/06	నాలుగు వరుసల వంతెన	9.21	ఎన్‌హెచ్ఏఐ
10	గాలేరు - నగరి	I	1.150 కి.మీ. పక్కా రోడ్డు నిర్మించి తారుపూత వేయటం	1.63	గుత్తేదారు
11	తోటపల్లి	II	జాతీయ రహదారి కిందుగా కాలువ నిర్మాణం	3.50	ఎన్‌హెచ్ఏఐ
	తోటపల్లి	I	మొదటి కాంట్రాక్టరు పనులను ఆపేయటం, వీటిని వేరేవారికి అప్పగించటం	35.64	కొత్త గుత్తేదారు
12	నెట్టెంపాడు	98	అప్రోచ్ ఛానెల్ ప్రవాహ సామర్థ్యానికి సాంకేతిక ఆవశ్యకత	3.42	గుత్తేదారు
13	దేవాదుల	ఫేజ్-I	నిర్వహణ ఖర్చులు	2.00	ఇతర సంస్థలు
14	దేవాదుల	అశ్వారావుపల్లి పంపిణీ వ్యవస్థ, ఘనపూర్ పంపిణీ వ్యవస్థ	వంతెనల ఖర్చులు	12.25	రోడ్లు, భవనాల శాఖ, రైల్వేలు
మొత్తం				439.78	

అనుబంధం - 5.1
(పేరా 5.3, పేజీ 60)

ఆడిట్ మచ్చుకు తనిఖీ చేసిన ప్యాకేజీలలో జాప్యాల వివరాలు (2012 సెప్టెంబరు నాటికి)

పోలవరం

క్రమ సంఖ్య	అంశం/క్యాటగిరి/ప్యాకేజి సంఖ్య /ఒప్పందం విలువ (₹ కోట్లలో)/సంస్థ	పూర్తికావలసిన తేది	జాప్యం (నెలల్లో)
1	హెడ్ వర్క్సు/ఓసీ/స్పిల్ వె /633.60/మధుకాన్ - సైనో హైడ్రో (జేవీ), హైదరాబాదు	22.03.2008	రద్దు చేసారు - జాప్యం 54 నెలలు
2	హెడ్ వర్క్సు/ఓసీ/ఈసీఆర్ఎఫ్ /884.00/సీఆర్-18జి-బీఎస్‌సీపీఎల్ (జేవీ), హైదరాబాదు	06.07.2010	రద్దు చేసారు - జాప్యం 26 నెలలు
3	ప్రధాన ఎడమ కాలువ/క్యాటగిరీ-I/సీ1-1 / 254.88/ప్రోగ్రెసివ్ కన్‌స్ట్రక్షన్స్ లిమిటెడ్, హైదరాబాదు	19.03.2007	66
4	ప్రధాన కుడి కాలువ/క్యాటగిరీ-I/సీ1-1/241.50/పటేల్ & సోమా (జేవీ)	20.10.2006	71
5	ప్రధాన ఎడమ కాలువ/క్యాటగిరీ-I/సీ1-2/242.54/పటేల్ & సోమా (జేవీ)	16.03.2007	66
6	ప్రధాన కుడి కాలువ/క్యాటగిరీ-I/సీ1-2 / 236.25/ప్రోగ్రెసివ్ కన్‌స్ట్రక్షన్స్ లిమిటెడ్	19.10.2006	71
7	ప్రధాన ఎడమ కాలువ/క్యాటగిరీ-I/సీ1-3 /212.94/మేటాస్ - ఎన్‌సీసీ (జేవీ), హైదరాబాదు	18.03.2007	66
8	ప్రధాన కుడి కాలువ/క్యాటగిరీ-I/సీ1-3 /321.30/హిందుస్తాన్ కన్‌స్ట్రక్షన్ కంపెనీ లిమిటెడ్	22.10.2006	71
9	ప్రధాన ఎడమ కాలువ/క్యాటగిరీ-I/సీ1-4 /206.80/సాబిర్ డ్యామ్ & వాటర్ వర్క్సు కన్‌స్ట్రక్షన్ కంపెనీ, హైదరాబాదు	22.03.2007	66
10	ప్రధాన కుడి కాలువ/క్యాటగిరీ-I/సీ1-4/301.30/జయప్రకాశ్ - గాయత్రి (జేవీ)	22.10.2006	71
11	ప్రధాన ఎడమ కాలువ/క్యాటగిరీ-I/సీ1-5 /181.60/సాబిర్ డ్యామ్ & వాటర్ వర్క్సు కన్‌స్ట్రక్షన్ కంపెనీ, హైదరాబాదు	22.03.2007	66
12	ప్రధాన కుడి కాలువ/క్యాటగిరీ-I/సీ1-5 /295.92/ఐవీఆర్‌సీఎల్ - స్యూ ప్రసాద్ జేవీ	22.10.2006	71
13	ప్రధాన ఎడమ కాలువ/క్యాటగిరీ-I/సీ1-6196.20/మధుకాన్ - సైనో హైడ్రో (జేవీ), హైదరాబాదు	22.03.2007	66
14	ప్రధాన కుడి కాలువ/క్యాటగిరీ-I/సీ1-6 /196.74/ప్రోగ్రెసివ్ కన్‌స్ట్రక్షన్స్ లిమిటెడ్	19.10.2006	71
15	ప్రధాన ఎడమ కాలువ/క్యాటగిరీ-I/సీ1-7 /175.00/కేసీఎల్ - జేసీసీజీ (జేవీ), అహ్మదాబాదు	13.03.2007	66
16	ప్రధాన కుడి కాలువ/క్యాటగిరీ-I/సీ1-7 /180.70/లార్సన్ & టుబ్రో లిమిటెడ్	24.10.2006	71
17	ప్రధాన ఎడమ కాలువ/క్యాటగిరీ-I/సీ1-8 /113.38/ఐవీఆర్‌సీఎల్ - స్యూ & ప్రసాద్ (జేవీ), హైదరాబాదు	08.03.2008	54
18	హెడ్ వర్క్సు/క్యాటగిరీ-II/సీ2-62 /79.00/హిందుస్తాన్ - రత్న (జేవీ) హైదరాబాదు	04.03.2007	66
19	హెడ్ వర్క్సు/క్యాటగిరీ-II/సీ2-63 /72.81/ఎస్ఎమ్ఎస్ఎల్ - యూఏఎన్ఆర్‌సీఎల్ (జేవీ), విశాఖపట్నం	08.03.2007	66
20	హెడ్ వర్క్సు/క్యాటగిరీ-II/సీ2-64 /73.90/జి. వెంకటరెడ్డి & కంపెనీ, హైదరాబాదు	10.03.2007	66
21	హెడ్ వర్క్సు/క్యాటగిరీ-II/సీ2-65 /103.91/యూనిటీ ఇన్‌ఫ్రా ప్రాజెక్ట్సు లిమిటెడ్, ముంబయి	15.03.2007	66
22	హెడ్ వర్క్సు/క్యాటగిరీ-II/సీ2-66/77.08/శ్రీ అవంతిక & సాయి వెంకట (జేవీ)	13.03.2007	66
23	హెడ్ వర్క్సు/క్యాటగిరీ-II/సీ2-67 /77.00/శ్రీ జయ - కె. శివరావు (జేవీ), హైదరాబాదు	04.03.2007	66

వంశధార స్టేజి - II

క్రమ సంఖ్య	అంశం/కేటగిరి/ప్యాకేజి సంఖ్య /ఒప్పందం విలువ (₹ కోట్లలో)/సంస్థ	పూర్తికావలసిన తేది	జాప్యం (నెలల్లో)
1	స్టేజి II ఫేజ్ II - సైడ్ వేర్, హెడ్ రెగ్యులేటర్, 13 కి.మీ. మేర వరదనీటి ప్రవాహ కాలువ నిర్మాణం/క్యాటగిరీ II/87/72/64/హార్విన్స్ కనస్ట్రక్షన్స్ ప్రైవేట్ లిమిటెడ్, హైదరాబాదు	23.03.2007	66
2	స్టేజి II ఫేజ్ II - 17 కి.మీ. మేర వరదనీటి ప్రవాహ కాలువ, పారాపురం వద్ద జలాశయం నిర్మాణం/క్యాటగిరీ II/88/66.68/శ్రీనివాసా కనస్ట్రక్షన్స్ ప్రైవేట్ లిమిటెడ్, హైదరాబాదు	16.09.2007	60
3	స్టేజి II ఫేజ్ II/ఓపీ/3-ఎస్ఈ/353.50/సోమా - పటేల్ ఏఎస్ఐ (జేవీ), హైదరాబాదు	30.03.2008	54

తోటపల్లి బ్యారేజి ప్రాజెక్టు మరియు గజపతినగరం బ్రాంచ్ కెనాల్

క్రమ సంఖ్య	అంశం/కేటగిరి/ప్యాకేజి సంఖ్య /ఒప్పందం విలువ (₹ కోట్లలో)/సంస్థ	పూర్తికావలసిన తేది	జాప్యం (నెలల్లో)
1	0 కి.మీ. నుండి 52.45 కి.మీ. వరకూ ప్రధాన కుడి కాలువ తవ్వకం, ఎడమ వైపు మట్టికట్ట/క్యాటగిరీ I/I/119.88/ఐటీడీ సిమెంటేషన్ ఇండియా లిమిటెడ్, ముంబయి	24.10.2007	59
2	52.45 కి.మీ. నుండి 107.00 కి.మీ. వరకూ ప్రధాన కుడి కాలువ/క్యాటగిరీ I/II/170.02/మేటాస్ - ఎన్‌సీసీ (జేవీ), హైదరాబాదు	24.10.2007	59
3	చీపురుపల్లి వద్ద తోటపల్లి బ్యారేజీ కుడి ప్రధాన కాలువ 97.70 వ కి.మీ. నుండి నీటిని తీసుకునేది - 25 కి.మీ. పొడవు; 59.38/యూఏన్‌మేక్స్ ఇన్‌ఫ్రా లిమిటెడ్, హైదరాబాదు	29.12.2012	--

వెంకటనగరం

క్రమ సంఖ్య	అంశం/కేటగిరి/ప్యాకేజి సంఖ్య /ఒప్పందం విలువ (₹ కోట్లలో)/సంస్థ	పూర్తికావలసిన తేది	జాప్యం (నెలల్లో)
1	వెంకటనగరం పంపింగ్ స్కీమ్ నిర్మాణం/క్యాటగిరీ-II/ప్యాకేజి 59/143.05/ కోయా & కంపెనీ కనస్ట్రక్షన్ (ప్రై) లిమిటెడ్, హైదరాబాదు	13.09.2006	72

భూపతిపాలెం రిజర్వాయర్ ప్రాజెక్టు

క్రమ సంఖ్య	అంశం/కేటగిరి/ప్యాకేజి సంఖ్య /ఒప్పందం విలువ (₹ కోట్లలో)/సంస్థ	పూర్తికావలసిన తేది	జాప్యం (నెలల్లో)
1	హెడ్ వర్క్స్/ఓపీ/హెడ్ వర్క్స్/84.35/మేటాస్ ఇన్‌ఫ్రా ప్రైవేట్ లిమిటెడ్, హైదరాబాదు	24.08.2006	ఐదేళ్ళ జాప్యంతో పూర్తయింది
2	కాలువలు, డిస్ట్రిబ్యూటరీల పనులు /క్యాటగిరీ II-4 కాలువలు/28.45/ ఎమ్‌సీఎల్ - ఆర్ఎస్ఆర్ (జేవీ), రాజమండ్రి	22.09.2007	10 నెలల జాప్యంతో పూర్తయింది

గాలేరు - నగరి

క్రమ సంఖ్య	అంశం/కేటగిరి/ప్యాకేజి సంఖ్య /ఒప్పందం విలువ (₹ కోట్లలో)/సంస్థ	పూర్తికావలసిన తేది	జాప్యం (నెలల్లో)
1	I/1 /₹341.51/మేటాస్ - ఎన్‌సీసీ (జేవీ), హైదరాబాదు	30.06.2008	61
2	I/47 /₹147.21/జి. వెంకట రెడ్డి & కంపెనీ, హైదరాబాదు	28.02.2007	67
3	I/48(ఎ) /₹73.60)/హిందుస్తాన్ - రత్న (జేవీ), హైదరాబాదు	18.01.2009	44
4	I/49(ఎ) /₹90.45/రాంకీ ఇన్‌ఫ్రాస్ట్రక్చర్ లిమిటెడ్, వి. సత్యమూర్తి (జేవీ), హైదరాబాదు	10.12.2008	45
5	I/24/₹201.35/ఐవీఆర్‌సీఎల్ - స్యూ - ప్రసాద్ (జేవీ)	26.11.2008	46

క్రమ సంఖ్య	అంశం/కేటగిరి/ప్యాకేజి సంఖ్య /ఒప్పందం విలువ (₹ కోట్లలో)/సంస్థ	పూర్తికావలసిన తేది	జాప్యం (నెలల్లో)
6	I/27/₹254.00/సీఆర్ 18 జీ - బీఎస్‌సీపీఎల్ (జేవీ)	18.02.2009	43
7	I/30/₹401.12/మేటాస్ - ఎన్‌సీసీ (జేవీ)	15.02.2010	31
8	I/31 /₹376.14/ఐవీఆర్‌సీఎల్ - సీఆర్ 18 జీ (జేవీ), హైదరాబాదు	27.10.2009	35
9	II/1 /₹129.94/కేసీఎల్ - జేసీసీజీ (జేవీ), హైదరాబాదు	06.06.2011	15
10	II/4/₹111.96/జయప్రకాశ్ - గాయత్రి (జేవీ)	24.06.2011	15
11	II/6 /₹95.83/సాబిర్ డ్యామ్ & వాటర్ వర్క్స్ కన్‌స్ట్రక్షన్ కంపెనీ, హైదరాబాదు	15.11.2011	10
12	II/7 /₹117.99/ప్రోగ్రెసివ్ కన్‌స్ట్రక్షన్స్ లిమిటెడ్	19.08.2011	13
13	II/12/₹189.00/ఐవీఆర్‌సీఎల్ - స్యూ - ప్రసాద్ (జేవీ)	24.07.2011	14
14	II/14/₹129.20/ఐవీఆర్‌సీఎల్ - స్యూ - ప్రసాద్ (జేవీ)	24.07.2011	14
15	జీ కేఎల్ఐ/క్యాటగిరీ-ఓపీ/₹712.29/కేబీఎల్ - ఎమ్‌సీసీఎల్ (జేవీ)	30.09.2007	60

హంద్రీ నీవా

క్రమ సంఖ్య	అంశం/కేటగిరి/ప్యాకేజి సంఖ్య /ఒప్పందం విలువ (₹ కోట్లలో)/సంస్థ	పూర్తికావలసిన తేది	జాప్యం (నెలల్లో)
1	హంద్రీ నీవా ప్రధాన కాలువ తవ్వకం ఫేజ్-I /క్యాటగిరీ-II-23: (-) 3.420 కి.మీ. నుండి 20.000 కి.మీ. వరకు /58.37/బ్యాక్ బోన్ ప్రాజెక్ట్సు లిమిటెడ్	24.02.2007	67
2	క్యాటగిరీ-II-24: 20.00 కి.మీ. నుండి 42.000 కి.మీ. వరకు. ఫేజ్-I/24/57.78/ సుశీ హైటెక్ కన్‌స్ట్రక్షన్స్ ప్రైవేట్ లిమిటెడ్	24.02.2007	67
3	క్యాటగిరీ-II-25: 42.000 కి.మీ. నుండి 64.000 కి.మీ. వరకు. ఫేజ్-I/25/56.50/ శ్రీ అవంతిక - సాయి వెంకట (జేవీ)	25.02.2007	67
4	క్యాటగిరీ-II-27: 77.000 కి.మీ. నుండి 100.000 కి.మీ. వరకు. ఫేజ్-I/27/55.35/సుశీ హైటెక్ కన్‌స్ట్రక్షన్స్ ప్రైవేట్ లిమిటెడ్	24.02.2007	67
5	క్యాటగిరీ-II-28: 100.000 కి.మీ. నుండి 114.000 కి.మీ. వరకు. ఫేజ్-I/28/82.89/జి. వెంకట రెడ్డి & కంపెనీ	27.02.2007	67
6	క్యాటగిరీ-II-31: 134.000 కి.మీ. నుండి 155.000 కి.మీ. వరకు. ఫేజ్-I/31/65.62/ ఆర్ఎమ్ఎన్ - జీవీఆర్ (జేవీ)	26.02.2007	67
7	క్యాటగిరీ-II-32: 155.000 కి.మీ. నుండి 176.000 కి.మీ. వరకు. ఫేజ్-I/32/ 77.04/బ్యాక్ బోన్ ప్రాజెక్ట్సు లిమిటెడ్	24.02.2007	67
8	క్యాటగిరీ-II-33: 176.000 కి.మీ. నుండి 192.000 కి.మీ. వరకు. ఫేజ్-I/33/ 58.32/ ఇంజినీరింగ్ ప్రాజెక్ట్సు	22.02.2007	67
9	క్యాటగిరీ-II-36: 0.000 కి.మీ. నుండి 6.000 కి.మీ. వరకు పేరూర్ బ్రాంచ్ కెనాల్ తవ్వకం/ఫేజ్-I/36/93.29/ ఓమ్ - రే (జేవీ)	09.05.2007	64
10	సిద్దేశ్వరం నుండి మచ్చుమర్రి పంపింగ్ కేంద్రం వరకు అప్రోచ్ చానెల్ తవ్వకం, మచ్చుమర్రి పంపింగ్ కేంద్రంనుండి పీఎస్ 1 వరకు లింకు చానెల్ తవ్వకం/ ఫేజ్-I / ప్యాకేజీ 1 సివిల్/70.37/ ఇంజినీరింగ్ ప్రాజెక్టు (ఇండియా) లిమిటెడ్	19.06.2009	39
11	మచ్చుమర్రి గ్రామం వద్ద అదనపు పంపింగ్ కేంద్రం నిర్మాణం, డెలివరీ మెయిన్‌లు, పంపులు, మోటార్ ఆక్జిలరీలు, సంబంధిత ఎలక్ట్రో మెకానికల్ అంశాలు వంటితో పాటు సంబంధిత సివిల్ పనులు మొత్తం /ఫేజ్-I /ప్యాకేజీ2 మెక్/162.37/ఐవీఆర్‌సీఎల్ - కేబీఎల్ & ఎమ్ఈఐఎల్ (జేవీ)	22.12.2009	33
12	క్యాటగిరీ-ఓపీ: స్టేజి-II పంపులు & మోటార్లు/మెక్(ఎమ్‌బీసీ) ఫేజ్-II/357.80/ ఐవీఆర్‌సీఎల్ - స్యూ - డబ్ల్యూపీఐఎల్ (జేవీ)	17.06.2011	15

క్రమ సంఖ్య	అంశం/కేటగిరి/ప్యాకేజి సంఖ్య /ఒప్పందం విలువ (₹ కోట్లలో)/సంస్థ	పూర్తికావలసిన తేది	జాప్యం (నెలల్లో)
13	క్యాటగిరీ-ఓసీ: స్టేజి-I పంపులు, మోటార్లు/ఎలక్ట్రో మెకానికల్ ఫేజ్-II/933.76/ ఎమ్ఈఐఎల్ - మేటాస్ - కేబీఎల్ (జేవీ)	06.12.2010	21
14	క్యాటగిరీ-II-2: 230.00 కి.మీ. నుండి 245.00 కి.మీ. వరకు/ఫేజ్-II/2/42.05/ సద్భావన ఇంజినీరింగ్ లిమిటెడ్	03.12.2009	33
15	క్యాటగిరీ-II-64: 0.00 కి.మీ. నుండి 44.02 కి.మీ. వరకు చింతపర్తి పంపిణీ వ్యవస్థ/ ఫేజ్-II/64/79.69/ఈసీసీఐ - ఎమ్ఆర్‌కేఆర్ (జేవీ)	19.07.2010	26
16	క్యాటగిరీ-II-18: 463.00 కి.మీ. నుండి 490.00 కి.మీ. వరకు హంద్రీ నీవా సుజల స్రవంతి ప్రధాన కాలువ ఇన్వెస్టిగేషన్, నిర్వహణ/ఫేజ్-II/18/53.89/ బ్యాక్ బోన్ ప్రాజెక్ట్సు లిమిటెడ్	23.01.2010	32
17	క్యాటగిరీ-II-58: 0.000 కి.మీ. నుండి 25.100 కి.మీ. వరకు అమరాపురం మైనర్ తవ్వకం, 0.000 కి.మీ. నుండి 35.340 కి.మీ. వరకు ఆగలి మైనర్, మడకశిర బ్రాంచి కెనాల్ 171.015వ కి.మీ. వద్ద నీటిని తీసుకునేది ఫేజ్-II/58/61.66/ ఆర్ఎమ్ఎన్ - ఇన్‌ఫ్రాస్ట్రక్చర్ లిమిటెడ్	14.09.2011	12
18	క్యాటగిరీ-II-9: 340.00 కి.మీ. నుండి 360.00 కి.మీ. వరకు (358.500 కి.మీ. నుండి 360.00 కి.మీ. వరకు ఉన్న సొరంగంను మినహాయించి)/ఫేజ్-II/9/75.49/ హిందుస్తాన్ - రత్న (జేవీ)	04.02.2010	31
19	క్యాటగిరీ-II-25: 20.00 కి.మీ. నుండి 30.00 కి.మీ. వరకు పుంగనూరు బ్రాంచి కెనాల్ ఇన్వెస్టిగేషన్, పనుల నిర్వహణ, 5500 ఎకరాల ఆయకట్టు / ఫేజ్-II/25/74.70/ రాంకీ ఇన్‌ఫ్రాస్ట్రక్చర్ లిమిటెడ్	22.04.2010	29
20	క్యాటగిరీ-II-6: 285.10 కి.మీ. నుండి 287.10 కి.మీ. వరకు పూర్తి స్థాయిలో సొరంగం పనుల ఇన్వెస్టిగేషన్, నిర్వహణ/ ఫేజ్-II/6/32.40/ శ్రీ అవంతిక - సాయి వెంకట	30.11.2009	34
21	క్యాటగిరీ-II-57: 143.00 కి.మీ. నుండి 171.015 కి.మీ. వరకు. మడకశిర బ్రాంచ్ కెనాల్ తవ్వకం/ ఫేజ్-II/5749.86/ ఆర్ఎమ్ఎన్ - జీవీఆర్ (జేవీ)	24.06.2010	27
22	క్యాటగిరీ-II-16: 421.00 కి.మీ. నుండి 426.00 కి.మీ. వరకు సొరంగం/ ఫేజ్-II/16/43.47/ జి. వెంకట రెడ్డి & కంపెనీ	30.11.2009	34
23	క్యాటగిరీ-II-29: 0.00 కి.మీ. నుండి 32.00 కి.మీ. వరకు, 20000 ఎకరాల ఆయకట్టు/ ఫేజ్-II/29/78.88/ ఆర్ఎమ్ఎన్ - జీవీఆర్ (జేవీ)	28.02.2010	31
24	క్యాటగిరీ-II-30: 32.00 కి.మీ. నుండి 74.00 కి.మీ. వరకు, 20000 ఎకరాల ఆయకట్టు/ఫేజ్-II/30/67.68/ ఆర్ఎమ్ఎన్ - జీవీఆర్ (జేవీ)	28.02.2010	31

వెలిగొండ

క్రమ సంఖ్య	అంశం/కేటగిరి/ప్యాకేజి సంఖ్య /ఒప్పందం విలువ (₹ కోట్లలో)/సంస్థ	పూర్తికావలసిన తేది	జాప్యం (నెలల్లో)
1	సొరంగం I/ఓసీ/627.99/సాబిర్, స్యూ & ప్రసాద్ (జేవీ), హైదరాబాదు	10.08.2008	49
2	సుంకేశుల గ్యాప్/క్యాటగిరీ-I/348.58/జయప్రకాశ్ - గాయత్రి (జేవీ), హైదరాబాదు	20.08.2007	61
3	కాకర్ల డ్యామ్, లింకు కెనాల్ & ప్రధాన తూర్పు కాలువ/ఓసీ/459.19/ ఎన్‌సీఎల్ - బీఎస్‌సీపీఎల్ (జేవీ), హైదరాబాదు	10.08.2008	49
4	సొరంగం II/ఓసీ/735.21/హెచ్‌సీసీ - సీపీపీఎల్ (జేవీ), హైదరాబాదు	20.06.2012	3
5	ప్రధాన పడమటి కాలువ, తురిమెళ్ళ, రాచర్ల, సీతారాంసాగర్ రిజర్వాయర్లు/ ఓసీ/753.14/పయోనీర్ - అవంతిక - జడ్‌వీఎస్ - కేబీఎల్ (జేవీ)	12.08.2013	—

తెలుగు గంగ

క్రమ సంఖ్య	అంశం/కేటగిరి/ప్యాకేజి సంఖ్య /ఒప్పందం విలువ (₹ కోట్లలో)/సంస్థ	పూర్తికావలసిన తేది	జాప్యం (నెలల్లో)
1	తెలుగు గంగ ప్రాజెక్టు - కడప/క్యాటగిరీ I/2/210.42/ఐవీఆర్‌సీఎల్ - స్యూ - ప్రసాద్ (జేవీ), హైదరాబాదు	15.02.2007	67
2	తెలుగు గంగ ప్రాజెక్టు - కడప/క్యాటగిరీ I/3/222.30/ఐవీఆర్‌సీఎల్ - స్యూ - ప్రసాద్ (జేవీ), హైదరాబాదు	15.02.2007	67
3	తెలుగు గంగ ప్రాజెక్టు - కడప - లైనింగ్/ఓపీ/II/107.00/స్యూ ఇన్‌ఫ్రాస్ట్రక్చర్ లిమిటెడ్, హైదరాబాదు	06.04.2012	5
4	తెలుగు గంగ ప్రాజెక్టు - కడప - లైనింగ్/ఓపీ/III/122.34/స్యూ ఇన్‌ఫ్రాస్ట్రక్చర్ లిమిటెడ్, హైదరాబాదు	06.04.2012	5
5	తెలుగు గంగ ప్రాజెక్టు - నంద్యాల/క్యాటగిరీ II/50/72.45/ఈసీసీఐ - ఎమ్ఆర్‌కేఆర్ (జేవీ)	24.07.2007	కాంట్రాక్టు రద్దు చేశారు. 62 నెలల జాప్యం
6	తెలుగు గంగ ప్రాజెక్టు - నంద్యాల/క్యాటగిరీ II/51/67.39/ ఎస్‌వీఈసీ కన్‌స్ట్రక్షన్స్, హైదరాబాదు	28.07.2007	ఐదేళ్ళ జాప్యంతో పూర్తయింది
7	సిద్ధపురం ఎత్తిపోతల/ఓపీ/72.63/ఇంజనీరింగ్ ప్రాజెక్ట్స్ ఇండియా లిమిటెడ్	05.12.2009	33

చిత్రావతి బ్యాలెన్సింగ్ రిజర్వాయర్ కుడి కాలువ (లింగాల కాలువ) - ఎత్తిపోతల పథకం

క్రమ సంఖ్య	అంశం/కేటగిరి/ప్యాకేజి సంఖ్య /ఒప్పందం విలువ (₹ కోట్లలో)/సంస్థ	పూర్తికావలసిన తేది	జాప్యం (నెలల్లో)
1	కాలువ, పంపిణీ పనులు /1/336.20/మేటాస్ - ఎన్‌సీసీ (జేవీ), హైదరాబాదు	30.08.2007	61
2	సూక్ష్మ సేద్యం/లింగాల I/8.46 / జైన్ ఇరిగేషన్ సిస్టమ్స్	10.05.2009	40
3	సూక్ష్మ సేద్యం/లింగాల II/8.46/ జైన్ ఇరిగేషన్ సిస్టమ్స్	10.05.2009	40

గండికోట - చిత్రావతి బ్యాలెన్సింగ్ రిజర్వాయర్ ఎత్తిపోతల పథకం

క్రమ సంఖ్య	అంశం/ప్యాకేజి సంఖ్య /ఒప్పందం విలువ (₹ కోట్లలో)/సంస్థ	పూర్తికావలసిన తేది	జాప్యం (నెలల్లో)
1	గండికోట రిజర్వాయర్ ఫోర్‌షోర్ నుండి తిమ్మాపురం గ్రామం సమీపంలో స్టోరేజి రిజర్వాయర్-1 వరకు నీటి ఎత్తిపోతలు /ఎల్1-1/279/ ఐవీఆర్‌సీఎల్ - కేబీఎల్ (జేవీ)	17.05.2009	40
2	తిమ్మాపురం గ్రామం సమీపంలో స్టోరేజి రిజర్వాయర్-1 ఫోర్‌షోర్ నుండి ఎల్లనూరు గ్రామం వద్ద ఉన్న స్టోరేజి రిజర్వాయర్-2 వరకు నీటి ఎత్తిపోతలు/ఎల్1-2/276/ ఐవీఆర్‌సీఎల్ - కేబీఎల్ (జేవీ)	17.05.2009	40
3	ఎల్లనూరు గ్రామం వద్ద ఉన్న స్టోరేజి రిజర్వాయర్-2 ఫోర్‌షోర్ నుండి గొడ్డంవారిపల్లి వద్ద ఉన్న స్టోరేజి రిజర్వాయర్-3 వరకు నీటి ఎత్తిపోతలు /ఎల్1-3/129.50/ మేటాస్ - కేబీఎల్ (జేవీ)	17.08.2009	37
4	గొడ్డంవారిపల్లి వద్ద ఉన్న స్టోరేజి రిజర్వాయర్-3 ఫోర్‌షోర్ నుండి గొడ్డుమర్రి ఆనకట్ట వరకు నీటి ఎత్తిపోతలు/ఎల్1-4/332/ఎల్ & టీ - కేబీఎల్ (జేవీ)	17.08.2009	37
5	గొడ్డుమర్రి ఆనకట్ట ఫోర్‌షోర్ నుండి చిత్రావతి బ్యాలెన్సింగ్ రిజర్వాయ్ వరకు ఎత్తిపోతలు/ఎల్1-5/326.40/కేబీఎల్ - ఎమ్ఈఈ - కేసీసీపీఎల్ (జేవీ)	22.05.2009	40
6	గండికోట రిజర్వాయర్ ఫోర్‌షోర్ నుండి చిత్రావతి నది ఎడమగట్టు ఎత్తిపోతల వ్యవస్థ వరకు, ఎలక్ట్రికల్ - మెకానికల్ అంశాలతోపాటు లిఫ్ట్ వ్యవస్థల ఏర్పాటు/ ఎల్1-6/118.27/కేబీఎల్ - పీఎల్ఆర్ (జేవీ)	17.10.2009	35

పులివెందుల బ్రాంచి కెనాల్ ఆధునికీకరణ మరియు సూక్ష్మ సేద్యం

క్రమ సంఖ్య	అంశం/కేటగిరి/ప్యాకేజి సంఖ్య /ఒప్పందం విలువ (₹ కోట్లలో)/సంస్థ	పూర్తికావలసిన తేది	జాప్యం (నెలల్లో)
1	0 కి.మీ. నుండి 33.74 కి.మీ. వరకు కాలువ తవ్వకం, లైనింగ్/క్యాటగిరీ II/93/74.75/ఎస్ఆర్‌కే - భాయ్‌లాల్ భాయ్ (జేవీ)	22.07.2007	62
2	33.66 కి.మీ. నుండి 47.00 కి.మీ. వరకు కాలువ తవ్వకం, లైనింగ్ /క్యాటగిరీ II/92/44.04/ఎస్ఆర్‌కే - భాయ్‌లాల్ భాయ్ (జేవీ)	13.12.2007	57
3	35.025 కి.మీ. నుండి 68.00 కి.మీ. వరకూ పులివెందుల బ్రాంచి కెనాల్‌కు ఇరువైపులా సూక్ష్మ సేద్య విధానానికి లిఫ్ట్, సాగునీటిని కల్పించడం, పులివెందుల బ్రాంచి కెనాల్ వ్యవస్థకు సవరణలు/క్యాటగిరీ II/92 (ఎ)/55.77/రత్న ఇన్‌ఫ్రాస్ట్రక్చర్ ప్రాజెక్ట్సు లిమిటెడ్	02.12.2009	33
4	0.02 కి.మీ. నుండి 35.025 కి.మీ. వరకూ పులివెందుల బ్రాంచి కెనాల్‌కు ఇరువైపులా సూక్ష్మ సేద్య విధానానికి లిఫ్ట్, సాగునీటిని కల్పించడం, పులివెందుల బ్రాంచి కెనాల్ వ్యవస్థకు సవరణలు/క్యాటగిరీ II/93 (ఎ)/38.81/రత్న ఇన్‌ఫ్రాస్ట్రక్చర్ ప్రాజెక్ట్సు లిమిటెడ్	02.12.2009	33
5	0.000 కి.మీ. నుండి 5.000 కి.మీ. వరకూ మట్టిపని, సీసీ లైనింగ్, 6.00 కి.మీ. నుండి 6.20 కి.మీ. వరకూ తుంపెరా డీప్‌కట్/క్యాటగిరీ II/93 (బి)/73.83/రత్న ఇన్‌ఫ్రాస్ట్రక్చర్ ప్రాజెక్ట్సు లిమిటెడ్	20.11.2009	34
6	ఎమ్ఐపీబీసీ ప్యాకేజి 1/ 3000 ఎకరాలు; జైన్ ఇరిగేషన్ సిస్టమ్స్ లిమిటెడ్/ 10.15	10.05.2009	40
7	ఎమ్ఐపీబీసీ ప్యాకేజి 2 / 3000 ఎకరాలు; జైన్ ఇరిగేషన్ సిస్టమ్స్ లిమిటెడ్/10.15	10.05.2009	40
8	ఎమ్ఐపీబీసీ ప్యాకేజి 3/ 4000 ఎకరాలు; జైన్ ఇరిగేషన్ సిస్టమ్స్ లిమిటెడ్/13.54	10.05.2009	40

సోమశిల ప్రాజెక్టు

క్రమ సంఖ్య	అంశం/కేటగిరి/ప్యాకేజి సంఖ్య /ఒప్పందం విలువ (₹ కోట్లలో)/సంస్థ	పూర్తికావలసిన తేది	జాప్యం (నెలల్లో)
1	నీటి పంపిణీ వ్యవస్థ నిర్మాణం/క్యాటగిరీ II/95/28.81/ఎమ్ఎస్‌కే సూర్యకాన్ (జేవీ), నెల్లూరు	24.03.2007	66
2	13 కి.మీ. నుండి 72 కి.మీ. వరకు జీకే కెనాలు వాలు ప్రాంతాలను చదును చేయడం/ క్యాటగిరీ II/96/104.72/ఎమ్ఎస్‌కే సూర్యకాన్ (జేవీ), నెల్లూరు	24.03.2007	66
3	0 నుండి 13 కి.మీ. వరకు వాలు ప్రాంతాలును వెడల్పు, చదును చేయడం/ క్యాటగిరీ II/11/34.23/ఎస్‌సీఎల్ ఇన్‌ఫ్రా టెక్ లిమిటెడ్	04.06.2011	15

సోమశిల - స్వర్ణముఖి లింకు కెనాల్

క్రమ సంఖ్య	అంశం/ప్యాకేజి సంఖ్య /ఒప్పందం విలువ (₹ కోట్లలో)/సంస్థ	పూర్తికావలసిన తేది	జాప్యం (నెలల్లో)
1	గోనుపల్లి, రాపూరు రిజర్వాయర్ల నిర్మాణంతోపాటు 9.50 కి.మీ. నుండి 39.90 కి.మీ. వరకు కాలువ ఏర్పాటు/16/97.00/సాబిర్ డ్యామ్ & వాటర్ వర్క్సు కన్‌స్ట్రక్షన్ కంపెనీ	12.09.2010	24

దేవాదుల

క్రమ సంఖ్య	అంశం/కేటగిరి/ప్యాకేజి సంఖ్య /ఒప్పందం విలువ (₹ కోట్లలో)/సంస్థ	పూర్తికావలసిన తేది	జాప్యం (నెలల్లో)
1	గంగారం నుండి ఆర్ఎస్ ఘనపూర్ వరకు నీటి ఎత్తిపోతలు/టీసీ/843.97/ హెచ్‌సీసీ - కేబీఎల్ (జేవీ)	07.07.2005	ఐదేళ్ళ జాప్యంతో పూర్తయింది
2	ప్రధాన ఉత్తర కాలువ తవ్వకం/క్యాటగిరీ II/45/48.90/ కె. సుదర్శన్ రెడ్డి & కె. వెంకటేశ్వర్లు & కంపెనీ, హనుమకొండ	15.09.2007	60

క్రమ సంఖ్య	అంశం/కేటగిరి/ప్యాకేజి సంఖ్య /ఒప్పందం విలువ (₹ కోట్లలో)/సంస్థ	పూర్తికావలసిన తేది	జాప్యం (నెలల్లో)
3	ప్రధాన దక్షిణ కాలువ తవ్వకం/క్యాటగిరీ II/46/71.20/ కె. సుదర్శన్ రెడ్డి & కె. వెంకటేశ్వర్లు & కంపెనీ, హనుమకొండ	16.09.2007	60
4	జనగాం, ఆర్ఎస్ ఘనపూర్, చేర్యాల్‌ల నుండి నీటి ఎత్తిపోతలు/ఓసీ/ ఫేజ్-II/1887.00/హెచ్‌సీసీ - ఎన్‌సీసీ (జేవీ)	31.10.2007	59
5	ఆర్ఎస్ ఘనపూర్ కింద నీటి పంపిణీ వ్యవస్థ/క్యాటగిరీ II/ఆర్ఎస్ ఘనాపూర్/ 82.53/వి. సత్యమూర్తి, కె. వెంకటేశ్వర్లు & కంపెనీ(జేవీ)	19.07.2008	50
6	తపాస్‌పల్లి కింద నీటి పంపిణీ వ్యవస్థ /క్యాటగిరీ II/తపాస్‌పల్లి/ 64.44/జి. హెచ్. రెడ్డి & కె.కె. రెడ్డి (జేవీ)	16.08.2008	49
7	అశ్వరావుపల్లి కింద నీటి పంపిణీ వ్యవస్థ /క్యాటగిరీ II/అశ్వారావుపల్లి/ 74.43/రాణీ కన్‌స్ట్రక్షన్స్ ప్రైవేట్ లిమిటెడ్	21.08.2008	49
8	గంగారం నుండి భీమ్‌ఘనపూర్ వరకు నీటి ఎత్తిపోతలు/ఓసీ/ ఫేజ్ III /ప్యాకేజి I/1398.50/హెచ్‌సీసీ - ఎమ్ఈఐఎల్ - సీబీఈ (జేవీ)	28.12.2011	9
9	భీమ్‌ఘనపూర్ నుండి రామప్ప చెరువు వరకు నీటి ఎత్తిపోతలు /ఓసీ/ప్యాకేజి-II/ 531.70/కోస్టల్ ప్రాజెక్ట్స్ ప్రైవేట్ లిమిటెడ్ & పటేల్ ఇంజినీరింగ్ లిమిటెడ్, జ్యోతి ఐటీడీ అండ్ సీబీఈ (జేవీ)	27.02.2012	7
10	రామప్ప చెరువు నుండి ధర్మసాగర్ వరకు నీటి ఎత్తిపోతలు /ఓసీ/III/1410.00/ హెచ్‌సీసీ - ఎమ్ఈఐఎల్ - ఏఏజీ (జేవీ)	07.12.2011	9
11	ధర్మసాగర్ నుండి ఆర్ఎస్ ఘనపూర్ వరకు నీటి ఎత్తిపోతలు /ఓసీ/IV/855.86/ ఎన్‌సీసీ - ఎమ్ఈఐఎల్ - జడ్‌వీఎస్ - సిగ్మా (జేవీ)	23.02.2012	7
12	ఫేజ్ III/ఓసీ/V/305.696/ఎమ్ఈఐఎల్ - ప్రసాద్ - కేబీఎల్, హైదరాబాదు,	19.08.2014	--
13	ఫేజ్ III/ఓసీ /VI/325.207/స్యూ & క్రాంతి జేవీ	20.11.2014	--
14	ఫేజ్ III/ఓసీ/VII/260.269/ఎస్ఎస్ఎస్ ఐపీఎల్, ఎస్ఎస్ఎల్‌సీసీ & ఆర్ఎమ్ఎమ్‌సీసీ, హనుమకొండ	27.10.2013	--
15	ఫేజ్ III/ఓసీ/VIII /323.458/వీపీఆర్ - ఆర్‌కే - ఎమ్ఆర్‌కేఆర్ జేవీ	27.10.2013	--

నెట్టెంపాడు

క్రమ సంఖ్య	అంశం/కేటగిరి/ప్యాకేజి సంఖ్య /ఒప్పందం విలువ (₹ కోట్లలో)/సంస్థ	పూర్తికావలసిన తేది	జాప్యం (నెలల్లో)
1	అప్రోచ్ ఛానెల్, గూడెందొడ్డి బ్యాలెన్సింగ్ రిజర్వాయర్ల ఏర్పాటు/క్యాటగిరీ II/ 98 /65.45/మనీషా అండ్ మూలే (జేవీ), ఔరంగాబాదు	01.09.2007	60
2	ప్రధాన ఎడమ కాలువ (8 కి.మీ.), ప్రధాన కుడి కాలువ (36 కి.మీ.)/క్యాటగిరీ II/ 99 /48.07/ఏకేఆర్ - కోస్టల్ (జేవీ), హైదరాబాదు	24.10.2007	59
3	ప్రధాన కుడి కాలువ (36 కి.మీ. నుండి 76 కి.మీ. వరకు)/క్యాటగిరీ II/ 100 /57.00/శ్రీనివాస సివిల్ వర్క్స్ ప్రైవేట్ లిమిటెడ్, హైదరాబాదు	23.10.2007	59
4	గూడెందొడ్డి బ్యాలెన్సింగ్ రిజర్వాయర్‌కు చెందిన కుడి ప్రధాన కాలువ కింద బ్యాలెన్సింగ్ రిజర్వాయర్ల ఏర్పాటు/క్యాటగిరీ II/101/62.91/పి. లక్ష్మారెడ్డి & క్రాంతి కన్‌స్ట్రక్షన్స్ (జేవీ)	23.08.2007	61
5	లిఫ్ట్-I నుండి లిఫ్ట్-II వరకు గ్రావిటీ కెనాల్ ఏర్పాటు/క్యాటగిరీ II/102/51.48/ ఎస్‌వీ ఇంజినీరింగ్ కన్‌స్ట్రక్షన్స్, బి. కుమార స్వామిరెడ్డి (జేవీ)	25.09.2007	7 నెలల జాప్యంతో పూర్తయింది
6	రేలంపాడు బ్యాలెన్సింగ్ రిజర్వాయర్ నిర్మాణం/క్యాటగిరీ II/103/70.00/ ఎస్‌వీ ఇంజినీరింగ్ కన్‌స్ట్రక్షన్స్, బి. కుమార స్వామిరెడ్డి (జేవీ)	08.03.2008	54
7	రేలంపాడు బ్యాలెన్సింగ్ రిజర్వాయర్ కింద ప్రధాన ఎడమ కాలువ (43 కి.మీ./ క్యాటగిరీ II/104 /40.74/ఏపీఆర్ కన్‌స్ట్రక్షన్స్ లిమిటెడ్, హైదరాబాదు	23.10.2007	59

క్రమ సంఖ్య	అంశం/కేటగిరి/ప్యాకేజి సంఖ్య /ఒప్పందం విలువ (₹ కోట్లలో)/సంస్థ	పూర్తికావలసిన తేది	జాప్యం (నెలల్లో)
8	రేలంపాడు బ్యాలెన్సింగ్ రిజర్వాయర్ కింద ప్రధాన కుడి కాలువ (11.25 కి.మీ.)/ క్యాటగిరీ II/105 /36.27/శ్రీనివాస సివిల్ వర్క్స్ ప్రైవేట్ లిమిటెడ్, హైదరాబాదు	23.10.2007	59
9	రేలంపాడు బ్యాలెన్సింగ్ రిజర్వాయర్ కింద ప్రధాన కుడి కాలువ (11.25 నుండి 26 కి.మీ. వరకు)/క్యాటగిరీ II/106/67.34/ప్రతిభ కన్‌స్ట్రక్షన్స్ & సీహెచ్ మార్తాండరావు (జేవీ)	23.10.2007	59
10	రేలంపాడు బ్యాలెన్సింగ్ రిజర్వాయర్ కింద ప్రధాన కుడి కాలువ (26 నుండి 51 కి.మీ. వరకు)/క్యాటగిరీ II/107/54.85/ప్రతిభ కన్‌స్ట్రక్షన్స్ & సీహెచ్ మార్తాండరావు (జేవీ)	23.10.2007	59
11	రేలంపాడు బ్యాలెన్సింగ్ రిజర్వాయర్ కింద రీచ్-I, రీచ్-II లలో ఐదు బ్యాలెన్సింగ్ రిజర్వాయర్ల నిర్మాణం/క్యాటగిరీ II/108/55.29/పి. లక్ష్మారెడ్డి & క్రాంతి కన్‌స్ట్రక్షన్స్ (జేవీ)	23.10.2007	59
12	రేలంపాడు బ్యాలెన్సింగ్ రిజర్వాయర్ కింద రీచ్-III లో ఐదు బ్యాలెన్సింగ్ రిజర్వాయర్ల నిర్మాణం/క్యాటగిరీ II/109 /38.25/రెడ్డి వీరన్న కన్‌స్ట్రక్షన్స్ లిమిటెడ్, బెంగళూరు	26.10.2007	59
13	స్టేజి I లిఫ్ట్/ఓసీ /338.53/పటేల్ ఇంజినీరింగ్ లిమిటెడ్	07.02.2009	43
14	స్టేజి II లిఫ్ట్/ఓసీ /314.84/పటేల్ ఇంజినీరింగ్ లిమిటెడ్	12.07.2009	38

ఇందిరాసాగర్ దుమ్ముగూడెం

క్రమ సంఖ్య	అంశం/కేటగిరి/ప్యాకేజి సంఖ్య /ఒప్పందం విలువ (₹ కోట్లలో)/సంస్థ	పూర్తికావలసిన తేది	జాప్యం (నెలల్లో)
1	వసంతవాడ, పెద్దవాగు ప్రాజెక్టు, బందరుగూడెం చెరువు వద్ద పంపింగ్ స్టేషన్ల నిర్మాణం/ ఓసీ/344.00/కిర్లోస్కర్ బ్రదర్స్, పూణె	16.01.2012	8
2	కోయమదరం నుండి పెదవాగు ప్రాజెక్టు వరకు ప్రెషర్ మెయిన్లను వేయడం, నీటి పంపిణీ వ్యవస్థ నిర్మాణం/క్యాటగిరీ I/21/136.30/జడ్‌వీఎస్‌టీఆర్‌ఓవై జీ డీసీఎల్ జేవీ, హైదరాబాదు	17.01.2012	8
3	పెదవాగు ప్రాజెక్టు నుండి బందరుగూడెం చెరువు వరకు ప్రెషర్ మెయిన్లను వేయడం, నీటి పంపిణీ వ్యవస్థ నిర్మాణం /క్యాటగిరీ I/22/298.56/ జడ్‌వీఎస్‌టీఆర్‌ఓవై జీ డీసీఎల్ జేవీ, హైదరాబాదు	22.01.2012	8
4	బందరుగూడెం చెరువు నుండి అర్లపెంట సిస్టర్న్ వరకు ప్రెషర్ మెయిన్లను వేయడం, అప్రోచ్ ఛానెల్ ఏర్పాటు/క్యాటగిరీ I/31/156.20/ఐవీఆర్‌సీఎల్ - స్యూ - ప్రసాద్ (జేవీ)	05.03.2012	6
5	అర్లపెంట ఔట్‌ఫాల్, సిస్టర్న్‌ల నిర్మాణం, అర్లపెంట సిస్టర్న్ నుండి కుడి, ఎడమ ప్రధాన గ్రావిటీ కెనాల్, ముక్కమామిడి ప్రధాన కాలువల నిర్మాణం/క్యాటగిరీ II/ 49/66.64/ఇంజినీరింగ్ ప్రాజెక్ట్స్ (ఇండియా) లిమిటెడ్, హైదరాబాదు	08.01.2012	8
6	93000 ఎకరాల ఆయకట్టుకు సాగునీటి కోసం నీటి పంపిణీ వ్యవస్థ నిర్మాణం/ క్యాటగిరీ II/50/73.95/ఇంజినీరింగ్ ప్రాజెక్ట్స్ (ఇండియా) లిమిటెడ్, హైదరాబాదు	08.01.2012	8
7	88000 ఎకరాల ఆయకట్టుకు సాగునీటి కోసం నీటి పంపిణీ వ్యవస్థ నిర్మాణం/ క్యాటగిరీ II/51/69.70/ఇంజినీరింగ్ ప్రాజెక్ట్స్ (ఇండియా) లిమిటెడ్, హైదరాబాదు	08.01.2012	8

రాజీవ్ దుమ్ముగూడెం

క్రమ సంఖ్య	అంశం/కేటగిరి/ప్యాకేజి సంఖ్య /ఒప్పందం విలువ (₹ కోట్లలో)/సంస్థ	పూర్తికావలసిన తేది	జాప్యం (నెలల్లో)
1	పాములపల్లి ఇన్‌టేక్ వద్ద పంపింగ్ స్టేషన్, గొల్లగూడెం, కరకవాగు, సింగభూపాలెం, బేతంపూడి, లలితాపురంవద్ద మధ్యంతర పంపింగ్ స్టేషన్ల నిర్మాణం/ఓసీ/1/1/ 338.92/ కిర్లోస్కర్ బ్రదర్స్, పూణె	02.02.2013	--
2	ప్రెషర్ మెయిన్‌ల కోసం, తాత్కాలికంగా సర్జ్ ప్రొటెక్షన్ పనులతో సహా ప్రెషర్ మెయిన్ పైప్ లైనులను వేయటం/క్యాటగిరీ I/32/328.49/హిందుస్తాన్ కన్‌స్ట్రక్షన్ కంపెనీ, ముంబయి	17.02.2012	7

క్రమ సంఖ్య	అంశం/కేటగిరి/ప్యాకేజి సంఖ్య /ఒప్పందం విలువ (₹ కోట్లలో)/సంస్థ	పూర్తికావలసిన తేది	జాప్యం (నెలల్లో)
3	తాత్కాలికంగా సర్జ్ ప్రొటెక్షన్ పనులతో సహా ప్రెషర్ మెయిన్ పైప్ లైనులను వేయటం - పీహెచ్ 3 నుంచి బేతంపూడి రిజర్వాయర్ వరకు, పీహెచ్ 4 నుండి 6.2 కి.మీ. వద్ద ఉన్న సిస్టర్న్ వరకు, పీహెచ్ 6 నుండి సుడిమళ్ళ పెదచెరువు వరకు/క్యాటగిరీ I/ 33/281.61/జయప్రకాశ్ - గాయత్రి (జేవీ), హైదరాబాదు	26.02.2012	7
4	వినోభానగర్ సిస్టర్న్ మరియు సింగభూపాలెం రిజర్వాయర్ వద్ద కుడివైపు, ఎడమవైపు కాలువ వ్యవస్థల నిర్మాణం/క్యాటగిరీ II/66/86.36/రావు కన్‌స్ట్రక్షన్ - పీజేఆర్ ప్రాజెక్టు కన్‌స్ట్రక్షన్ (జేవీ), బెంగళూరు	13.04.2012	5
5	లలితాపురం చెరువు వద్ద కుడివైపు, ఎడమవైపు కాలువ వ్యవస్థల నిర్మాణం/ క్యాటగిరీ II/67/82.08/ఏకేఆర్ కోస్టల్ (జేవీ), హైదరాబాదు	13.04.2012	5
6	ఇన్‌టేక్ నుండి పీహెచ్ 1 వరకు అప్రోచ్ ఛానెల్, పీహెచ్ 1 నుండి పీహెచ్ 2 వరకు గ్రావిటీ కెనాల్ ప్రతిపాదిత మారెళ్ళపాడు చెరువు నుండి ప్రతిపాదిత కరకవాగు చెరువు వరకు గ్రావిటీ కెనాల్, గొల్లగూడెం వద్ద సిస్టర్న్‌ల నిర్మాణం, మొదలైనవి/క్యాటగిరీ II/ 68/67.28/రావు కన్‌స్ట్రక్షన్ - పీజేఆర్ ప్రాజెక్టు కన్‌స్ట్రక్షన్ (జేవీ), బెంగళూరు	13.04.2012	5
7	కరకవాగు చెరువు దగ్గర ఇన్‌ఫాల్ రెగ్యులేటర్ నిర్మాణం, కరకవాగు వద్ద కొత్తగా రిజర్వాయర్ ఏర్పాటు/ఓసీ/1/2007/62.84/క్రాంతి కన్‌స్ట్రక్షన్స్ లిమిటెడ్, హైదరాబాదు	20.05.2012	4

దుమ్ముగూడెం నాగార్జునసాగర్ టెయిల్ పాండ్

క్రమ సంఖ్య	అంశం/కేటగిరి/ప్యాకేజి సంఖ్య /ఒప్పందం విలువ (₹ కోట్లలో)/సంస్థ	పూర్తికావలసిన తేది	జాప్యం (నెలల్లో)
1	అప్రోచ్ ఛానెల్, ఇన్‌టేక్ నిర్మాణం, పంపు హౌస్ I/ఓసీ/1/1198.11/ ఎమ్ఈఐఎల్ - మేటాస్ - ఎబీబీ - ఏఏజీ (జేవీ), హైదరాబాదు	09.11.2011	10
2	మద్దులగూడెం నుండి క్రిష్ణసాగర్ వరకు గ్రావిటీ కెనాల్/ఓసీ/2/172.49/ ఇంజినీరింగ్ ప్రాజెక్ట్సు (ఇండియా) లిమిటెడ్, హైదరాబాదు	09.12.2012	భూ సేకరణ సమస్య వల్ల జాప్యం
3	క్రిష్ణసాగర్ నుండి మణుగూరు వరకు గ్రావిటీ కెనాల్/ఓసీ/3/265.30/ హెచ్ఈఎస్ - జడ్‌వీఎస్ (జేవీ)	18.11.2013	ఇన్వెస్టిగేషన్ పూర్తయింది. భూమిని ఇంకా సేకరించవలసి ఉంది.
4	పంపు హౌస్-II నిర్మాణం/ఓసీ/4/883.84/ మేటాస్ - ఎమ్ఈఐఎల్ - ఎబీబీ - ఏఏజీ (జేవీ), హైదరాబాదు	09.11.2011	10
5	46.375 కి.మీ. నుండి 78 కి.మీ. వరకు గ్రావిటీ కెనాల్/ఓసీ/5/3862.51/ ఎమ్ఈఐఎల్ - మేటాస్ - ఏఏజీ (జేవీ), హైదరాబాదు	26.08.2013	ఇన్వెస్టిగేషన్ పూర్తయింది. భూమిని ఇంకా సేకరించవలసి ఉంది.
6	78 కి.మీ. నుండి 115 కి.మీ. వరకు గ్రావిటీ కెనాల్ /ఓసీ/6/5686.43/ స్యూ - ఎమ్ఈఐఎల్ - జడ్‌వీఎస్‌టీ - ఏఏజీ (జేవీ)	26.08.2013	ఇన్వెస్టిగేషన్ కొనసాగుతోంది.
7	115 కి.మీ. నుండి 182 కి.మీ. వరకు గ్రావిటీ కెనాల్ /ఓసీ/7/2536.32/ ఠాంకీ - జడ్‌వీఎస్ - ప్రోగ్రెసివ్ (జేవీ), హైదరాబాదు	26.08.2013	ఇన్వెస్టిగేషన్ కొనసాగుతోంది.
8	182 కి.మీ. నుండి 206 కి.మీ. వరకు గ్రావిటీ కెనాల్ /ఓసీ/8/1360.26/ గాయత్రి - రత్న (జేవీ), హైదరాబాదు	18.08.2013	ఇన్వెస్టిగేషన్ పూర్తయింది. భూమిని ఇంకా సేకరించవలసి ఉంది.

క్రమ సంఖ్య	అంశం/కేటగిరి/ప్యాకేజ సంఖ్య /ఒప్పందం విలువ (₹ కోట్లలో)/సంస్థ	పూర్తికావలసిన తేది	జాప్యం (నెలల్లో)
9	206 కి.మీ. నుండి 244 కి.మీ. వరకు గ్రావిటీ కెనాల్ /ఓసీ/9/771.36/ గాయత్రి - రత్న (జేవీ), హైదరాబాదు.	18.08.2013	ఇన్వెస్టిగేషన్ పూర్తయింది. భూమిని ఇంకా సేకరించవలసి ఉంది.
10	కళ్యాణపురం వద్ద పంపు హౌస్-II నిర్మాణం, ఎలక్ట్రో-మెకానికల్ పరికరాల ఏర్పాటు/ఓసీ/10/464.42/రాఘవ - ప్రసాద్ కన్సార్టియం, హైదరాబాదు	22.04.2014	ఇన్వెస్టిగేషన్ పూర్తయింది. భూమిని ఇంకా సేకరించవలసి ఉంది.

శ్రీశైలం ఎడమ గట్టు కాలువ సొరంగం పథకం

క్రమ సంఖ్య	అంశం/ఒప్పందం విలువ (₹ కోట్లలో)/సంస్థ	పూర్తికావలసిన తేది	జాప్యం (నెలల్లో)
1	హెడ్ రెగ్యులేటర్‌తో కలుపుకొని సొరంగం I, సొరంగం II పనులు/ 1925.00/జైప్రకాశ్ అసోసియేట్స్, కొత్త ఢిల్లీ	24.08.2010	25
2	ఎలిమినేటి మాధవరెడ్డి ప్రాజెక్టు సొరంగం పథకం కింద దిండి బ్యాలెన్సింగ్ రిజర్వాయర్ (రెండేళ్ళ నిర్వహణతోపాటు)/157.74/ జీ వీవీ - వీఎస్‌ఎమ్ - జీవీఆర్ (జేవీ), హైదరాబాదు	01.02.2012	8

ఎల్లంపల్లి

క్రమ సంఖ్య	అంశం/కేటగిరి/ప్యాకేజి సంఖ్య /ఒప్పందం విలువ (₹ కోట్లలో)/సంస్థ	పూర్తికావలసిన తేది	జాప్యం (నెలల్లో)
1	ఎల్లంపల్లి గ్రామంవద్ద గోదావరి నదిపై శ్రీపాదసాగర్ ప్రాజెక్టు నిర్మాణం/ క్యాటగిరీ I/బ్యారేజి/408.85/ఐటీడీ సిమెంటేషన్ ఇండియా లిమిటెడ్	06.11.2007	58
2	8.5 టీఎమ్‌సీ జలాల ఎత్తిపోతల కోసం అప్రోచ్ ఛానెల్ తవ్వకం, పంపు హౌస్ నిర్మాణం, పంపింగ్ సామగ్రి సరఫరా, ఏర్పాటు/ఓసీ/ఎన్టీపీసీ/98.92/ సుభాష్ ప్రాజెక్ట్సు & మార్కెటింగ్ లిమిటెడ్, కొత్త ఢిల్లీ	06.10.2006	71
3	శ్రీపాదసాగర్ ప్రాజెక్టు ఫేజ్-I లో స్టేజి-II - పంపింగ్ సామగ్రి సరఫరా, స్థాపన, వినియోగం లోకి తేవడం/ఓసీ/స్టేజి II ఫేజ్ I/ 1737.00/ఐవీఆర్‌సీఎల్ - నవయుగ - స్యూ (జేవీ)	03.10.2007	59
4	62 సెట్ల రేడియల్ గేట్ల (సైజు 15.6 మీ. x 10.2 మీ.) డిజైను, తయారీ, నిలబెట్టడం/ ఓసీ/గేట్స్/191.03/స్యూ - ఓం మెటల్స్	24.05.2010	28
5	కమాన్‌పూర్, ముతారంలలో 20,000 ఎకరాల ఆయకట్టుకు నీటిని అందించడం కోసం ఎన్టీపీసీ రిజర్వాయర్ దగ్గరి సిస్టర్న్ నుండి 2.00 టీఎమ్‌సీ జలాలను తరలించడం/ఓసీ/ మంథని ఎల్ఐఎస్/102.07/ఎమ్ఈఐఎల్ - కేసీసీపీఎల్ - ప్లోమోర్ (జేవీ)	17.11.2011	10
6	కొడిమియల్, పోతారం, సూరంపేట, లచ్చుపేట కింద డిస్ట్రిబ్యూటరీ కెనాల్ వ్యవస్థ/ఓసీ/కెనాల్ నెట్‌వర్క్ ప్యాకేజి-III/99.31/ఎస్ఈఎల్ - జీ కేసీ (జేవీ)	18.02.2011	19
7	కడ్డెం నారాయణ రెడ్డి ప్రాజెక్టు కింద చివరన ఉన్న 30000 ఎకరాల ఆయకట్టుకు అదనంగా నీటిని అందించేందుకు శ్రీపాద ఎల్లంపల్లి ప్రాజెక్టు నుండి 3 టీఎమ్‌సీ జలాలు తరలించడం/ ఓసీ/కడ్డెం ఎల్ఐఎస్/125.45/ఎమ్ఈఐఎల్ - కేబీఎల్ - డబ్ల్యూఈజీ (జేవీ)	19.11.2010	22
8	కాలువ పంపిణీ వ్యవస్థ/ఓసీ/కెనాల్ నెట్‌వర్క్ ప్యాకేజి -I/76.49/ హార్విన్స్ కనస్ట్రక్షన్స్ ప్రైవేట్ లిమిటెడ్ - జేఎస్ఆర్ (జేవీ)	15.07.2011	14

ప్రాణహిత - చేవెళ్ళ

క్రమ సంఖ్య	అంశం/ప్యాకేజి సంఖ్య /ఒప్పందం విలువ (₹ కోట్లలో)/సంస్థ	పూర్తికావలసిన తేది	ప్రస్తుత స్థితి	ఇబ్బందులు/ వ్యాఖ్యలు
1	తిప్పారం రిజర్వాయర్ నుండి చేవెళ్ళ రిజర్వాయర్ (రీచ్-I)/17/663.24/ ఐటీడీ సిమెంటేషన్ (ఇండియా) లిమిటెడ్ - మేటాస్ (జేవీ)	18.02.2013	అలైన్‌మెంట్ ఇన్వెస్టిగేషన్ జరుగుతోంది	చాలా ప్యాకేజీలలో ప్రధాన కాలువ, సొరంగాలకు సంబంధించి క్షేత్ర స్థాయి ఇన్వెస్టిగేషన్ పనులు మాత్రమే పూర్తయ్యాయి
2	తిప్పారం రిజర్వాయర్ నుండి చేవెళ్ళ రిజర్వాయర్ (రీచ్-II)/18/700.75/మధుకాన్	24.02.2013		
3	తిప్పారం రిజర్వాయర్ నుండి చేవెళ్ళ రిజర్వాయర్ (రీచ్-III)/19/435.89/గామన్ - స్యూ (జేవీ)	27.02.2013		
4	తిప్పారం రిజర్వాయర్ నుండి చేవెళ్ళ రిజర్వాయర్ ప్రధాన కాలువ (రీచ్-4)/23/1059.98/ పటేల్ - బీహెచ్ఈఎల్ - శ్రీ అవంతిక - దీపిక (జేవీ)	30.04.2013		
5	తిప్పారం రిజర్వాయర్ నుండి చేవెళ్ళ రిజర్వాయర్ ప్రధాన కాలువ (రీచ్-5)/24/937.33/ హెచ్ఈఎస్ - జడ్‌వీఎస్ - ప్రసాద్ - ఐటీటీ (జేవీ)	30.04.2013	ఇన్వెస్టిగేషన్, డిజైన్ల తయారీ జరుగుతోంది	
6	పరిగి, తాండూరు కాలువలు/25/1144.13/ట్రాన్స్‌స్ట్రాయ్	23.02.2013	అలైన్‌మెంట్ ఇన్వెస్టిగేషన్ పూర్తయింది	
7	రాయికోడు కాలువ/26/1042.21/స్యూ - క్రాంతి - ఏకేఆర్ (జేవీ)	24.04.2013		

కొమరం భీమ్

క్రమ సంఖ్య	అంశం/కేటగిరి/ప్యాకేజి సంఖ్య /ఒప్పందం విలువ (₹ కోట్లలో)/సంస్థ	పూర్తికావలసిన తేది	జాప్యం (నెలల్లో)
1	సీ1-18, కొమరం భీమ్ ప్రాజెక్టుకు సంబంధించి, హెడ్ వర్క్స్, కాలువల ఇన్వెస్టిగేషన్, డిజైను, అంచనా, పనుల నిర్వహణ/269.04/నవయుగ ట్రాన్స్‌స్ట్రాయ్ (జేవీ);	20.03.2007	66

శ్రీరాంసాగర్ ప్రాజెక్టు స్టేజి II

క్రమ సంఖ్య	అంశం/కేటగిరి/ప్యాకేజి సంఖ్య /ఒప్పందం విలువ (₹ కోట్లలో)/సంస్థ	పూర్తికావలసిన తేది	జాప్యం (నెలల్లో)
1	284 కి.మీ. నుండి 346 కి.మీ. వరకు కాకతీయ ప్రధాన కాలువకు లైనింగు/ క్యాటగిరీ II/52/58.37/సుదర్శన్ రెడ్డి & కె. వెంకటేశ్వర్లు & కంపెనీ (జేవీ)	10.03.2007	66
2	డీబీఎమ్-69 నీటి పంపిణీ వ్యవస్థకు సంబంధించి మేజరు, మైనరు, సబ్-మైనరు, ఫీల్డ్ ఛానెళ్ళు/క్యాటగిరీ II/55/88.22/ఏకేఆర్ కోస్టల్ (జేవీ)	10.09.2007	60
3	0.00 కి.మీ. నుండి 32.00 కి.మీ. వరకూ డీబీఎమ్-71 నీటి పంపిణీ వ్యవస్థకు సంబంధించి మేజరు, మైనరు, సబ్-మైనరు, ఫీల్డ్ ఛానెళ్ళు/క్యాటగిరీ II/56/ 72.00/రాంకీ ఇన్‌ఫ్రాస్ట్రక్చర్ & కంపెనీ	05.09.2007	60
4	32.00 కి.మీ. నుండి 40.00 కి.మీ. వరకూ డీబీఎమ్-71 నీటి పంపిణీ వ్యవస్థకు సంబంధించి మేజరు, మైనరు, సబ్-మైనరు, ఫీల్డ్ ఛానెళ్ళు/క్యాటగిరీ II/57/ 55.35/రాంకీ ఇన్‌ఫ్రాస్ట్రక్చర్ & వి. సత్యమూర్తి	05.09.2007	60
5	40.00 కి.మీ. నుండి 72.00 కి.మీ. వరకూ డీబీఎమ్-71 నీటి పంపిణీ వ్యవస్థకు సంబంధించి మేజరు, మైనరు, సబ్-మైనరు, ఫీల్డ్ ఛానెళ్ళు/క్యాటగిరీ-II/58/ 45.61/రాణీ కన్‌స్ట్రక్షన్స్ ప్రైవేట్ లిమిటెడ్	08.05.2010	28

పొడి అక్షరాల వివరణ

ఏఐబీపీ	:	సత్వర సాగునీటి ప్రయోజన కార్యక్రమం
ఏఎమ్ఆర్‌పీ	:	అలిమినేటి మాధవరెడ్డి ప్రాజెక్టు
ఏపీడీఎస్ఎస్	:	ఆంధ్రప్రదేశ్ డిటైల్డ్ స్టాండర్డ్ స్పెసిఫికేషన్లు
ఏపీఈఆర్‌సీ	:	ఆంధ్రప్రదేశ్ విద్యుత్ నియంత్రణ మండలి
ఏపీ జెన్కో	:	ఆంధ్రప్రదేశ్ విద్యుదుత్పాదన సంస్థ
ఏపీపీడబ్ల్యూడీ కోడ్	:	ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రజా పనుల శాఖా నియమావళి
ఏపీ ట్రాన్స్‌కో	:	ఆంధ్రప్రదేశ్ విద్యుత్ పంపిణీ సంస్థ
బీసీఆర్/ బీసీ రేషియో	:	లబ్ధి - మూల్యాల నిష్పత్తి
బీపీఎల్	:	దారిద్య్ర రేఖకు దిగువన
సీఏ	:	ఆయకట్టు ప్రాంతం
సీబీఎల్	:	కాలువ సమతల స్థాయి
సీబీఆర్	:	చిత్రావతి బ్యాలెన్సింగ్ రిజర్వాయర్
సీసీ	:	సిమెంట్ కాంక్రీటు
సీడీఓ	:	సెంట్రల్ డిజైన్స్ ఆర్గనైజేషన్
సీఈ	:	చీఫ్ ఇంజనీర్
సీఈడీ/ సీఈ డ్యూటీ	:	సెంట్రల్ ఎక్సైజ్ సుంకం
సీఈసీడీఓ	:	సెంట్రల్ డిజైన్స్ ఆర్గనైజేషన్ ముఖ్య ఇంజనీరు
సీజీఎస్	:	సెంట్రల్ జనరేటింగ్ స్టేషన్లు
సీఎమ్ & సీడీ వర్క్స్	:	క్రాస్ మాసనరీ, క్రాస్ డ్రైనేజి పనులు
సీఎన్ఎస్ సోయిల్స్	:	కొహెసివ్ నాన్-స్వెల్లింగ్ మట్టి
క్యూసెక్	:	సెకెనుకు ఘనపుటడుగులు
సీడబ్ల్యూసీ	:	కేంద్ర జల సంఘం
డీపీఆర్	:	ప్రాజెక్టు సమగ్ర నివేదిక
ఈసీఆర్ఎఫ్ డ్యామ్	:	రాతి - మట్టికట్ట డ్యామ్
ఈఈ	:	కార్యనిర్వాహక ఇంజనీరు
ఈఎల్	:	మట్టంలో పెరుగుదల
ఈఓటీ	:	గడువు పొడిగింపు
ఈపీసీ	:	ఇంజనీరింగ్, ప్రొక్యూర్‌మెంట్, నిర్మాణం
ఎఫ్ఎఫ్‌సీ	:	వరద నీటి కాలువ
ఎఫ్ఐడీఐసీ	:	కన్సల్టింగ్ ఇంజనీర్ల అంతర్జాతీయ సమాఖ్య (ఫిడిక్)
ఎఫ్ఆర్ఎల్	:	జలాశయం పూర్తి స్థాయి
ఎఫ్ఎస్‌డీ	:	పూర్తి ప్రవాహం లోతు
జీఏఐఎల్ (గెయిల్)	:	గ్యాస్ అథారిటీ ఆఫ్ ఇండియా
జీబీసీ	:	గజపతినగరం బ్రాంచ్ కాలువ
జీకేఎల్ఐ	:	గండికోట ఎత్తిపోతలు

జీకేఎన్ కెనాల్	:	గొట్టిపాటి కొండపనాయుడు కాలువ
జీఎన్ఎస్ఎస్	:	శ్రీకృష్ణదేవరాయ గాలేరు నగరి సుజల స్రవంతి
జీ ఓ	:	ప్రభుత్వ ఉత్తర్వులు
జీడబ్ల్యూడీటీ	:	గోదావరి జలాల వినియోగ అథారిటీ
జీ డబ్ల్యూయూఏ	:	గోదావరి నీటి వినియోగ ప్రాధికార సంస్థ
హెచ్ఏ	:	హెక్టారు
హెచ్పీసీఎల్	:	హిందుస్థాన్ పెట్రోలియం కార్పొరేషన్ లిమిటెడ్
ఐ & సీఏడీ	:	నీటి పారుదల - ఆయకట్టు అభివృద్ధి శాఖ
ఐబీఎమ్	:	అంతర్గత అంచనా
ఐడీ	:	ఆరుతడి పంటలు
ఐఈఈఎమ్ఏ	:	భారతీయ ఎలక్ట్రికల్, ఎలక్ట్రానిక్స్ ఉత్పత్తిదారుల సంఘం
ఐపీ	:	సాగునీటి సామర్థ్యం
ఐఎస్ కోడ్స్	:	ఇంజనీరింగ్‌కు భారతీయ ప్రమాణాల సంకేతాలు
ఐఎస్బీ	:	అంతర్ - రాష్ట్ర బోర్డు
ఐఎస్ఎల్ఎమ్సీ	:	ఇందిరాసాగర్ (పోలవరం) ప్రధాన ఎడమ కాలువ
జేఎన్ఎల్ఐఎస్	:	జవహర్ నెట్టెంపాడు ఎత్తిపోతల పథకం
జేఎన్ఎన్యూఆర్ఎమ్	:	జవహర్ లాల్ నెహ్రూ జాతీయ పట్టణ నవీకరణ పథకం
జేవీ	:	ఉమ్మడి సంస్థ
కి.మీ.	:	కిలో మీటరు
కేడబ్ల్యూడీటీ	:	కృష్ణానది జల వివాదాల ట్రైబ్యునల్
ఎల్ఏ	:	భూ సేకరణ
ఎల్ఐఎస్	:	ఎత్తిపోతల పథకం
ఎల్ఎమ్సీ	:	ప్రధాన ఎడమ కాలువ
ఎమ్ఏ	:	మొబిలైజేషన్ అడ్వాన్స్
ఎమ్ఎఫ్డీ	:	గరిష్ఠ వరద నీటి విడుదల
ఎమ్ఓఈఎఫ్	:	పర్యావరణ, అటవీ మంత్రిత్వ శాఖ
ఎమ్ఓటీఏ	:	గిరిజన వ్యవహారాల మంత్రిత్వ శాఖ
ఎమ్ఓడబ్ల్యూఆర్	:	నీటి వనరుల మంత్రిత్వ శాఖ
ఎమ్టీ	:	మెట్రిక్ టన్ను
ఎమ్యూ	:	మిలియన్ యూనిట్లు
ఎమ్డబ్ల్యూ	:	మెగా వాట్లు
ఎన్హెచ్ఏఐ	:	భారత జాతీయ రహదారుల ప్రాధికార సంస్థ
ఎన్ఐటీ	:	టెండర్ల ఆహ్వాన ప్రకటన
ఎన్ఎస్	:	నాగార్జునసాగర్
ఎన్ఎస్పీ	:	నాగార్జున సాగర్ ప్రాజెక్టు

ఎన్టీపీసీ	:	జాతీయ థర్మల్ విద్యుత్ సంస్థ
ఓ & ఎమ్	:	వాడుక, నిర్వహణ
ఓఎస్	:	తొలి అర్జీ
పీఏఎఫ్	:	ప్రాజెక్టు ప్రభావిత కుటుంబాలు
పీబీసీ	:	పులివెందుల బ్రాంచ్ కాలువ
పీసీసీ	:	సరళమైన సిమెంట్ కాంక్రీట్
పీడీఎఫ్	:	ప్రాజెక్టు నిర్వాసిత కుటుంబాలు
ఆర్ & ఆర్	:	పునరావాసం, పునర్నిర్మాణం
ఆర్బీఐ	:	భారతీయ రిజర్వు బ్యాంకు
ఆర్ఎమ్సీ	:	ప్రధాన కుడి కాలువ
ఆర్ఎమ్టీ	:	రన్నింగ్ మీటర్లు
ఎస్ఎఫ్సీ	:	సోత్ ఫీడర్ ఛానెల్
ఎస్ఎఫ్ఆర్ఎస్	:	స్టీల్ ఫైబర్ రీ-ఇన్ఫోర్సుడ్ షార్టుక్రీట్
ఎస్కేఎఫ్ఎఫ్సీ	:	సోమశిల కందలేరు వరద నీటి కాలువ
ఎస్ఎల్బీసీ	:	శ్రీశైలం ఎడమగట్టు కాలువ
ఎస్ఎల్ఎస్సీ	:	రాష్ట్ర స్థాయిలో మదింపు సమితి
ఎస్ఎమ్సీ	:	ప్రధాన దక్షిణ కాలువ
ఎస్పీవీబీఆర్	:	శ్రీ పోతులూరి వీరబ్రహ్మేంద్రస్వామి బ్యాలెన్సింగ్ రిజర్వాయర్
ఎస్ఆర్ఎస్పీ	:	శ్రీరామ్‌సాగర్ ప్రాజెక్టు
ఎస్ఎస్ఎల్సీ	:	సోమశిల స్వర్ణముఖి లింకు కాలువ
ఎస్ఎస్ఆర్	:	ప్రామాణిక ధరల సూచి
టీ & డీ లాసెస్	:	సరఫరా, పంపిణీ నష్టాలు
టీఏసీ	:	భారత ప్రభుత్వానికి, నీటి వనరుల మంత్రిత్వ శాఖకు సాంకేతిక సలహా సంఘం
టీబీఎమ్	:	సొరంగ తవ్వక యంత్రం
టీబీపీహెచ్ఎల్సీ	:	తుంగభద్ర ప్రాజెక్టు ఎగువ కాలువ
టీజీపీ	:	తెలుగు గంగ ప్రాజెక్టు
టీఎమ్సీ	:	శతకోటి ఘనపుటడుగులు
టీపీక్యూసీ	:	మూడో పక్ష నాణ్యతా నియంత్రణ
యూఎమ్పీపీ	:	అల్ట్రా మెగా పవర్ ప్రాజెక్టు
వీపీఎస్	:	వెంకటనగరం పంపింగ్ పథకం

© భారత కంప్ట్రోలర్ మరియు

ఆడిటర్ జనరల్

www.cag.gov.in

© భారత కంప్ట్రోలర్ మరియు
ఆడిటర్ జనరల్

www.cag.gov.in

www.agap.cag.gov.in